

VIATA ROMÎNEASCA

3

1962
MARTIE
ANUL XV

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

CUPRINSUL

DEMOSTENE BOTEZ : Cuvînt înainte	3
CONFERINȚA PE ȚARĂ A SCRITORILOR	6
CUVINTOL DE DESCHIDERE AL ACADEMICIANULUI TUDOR ARGHEZI	7
DAREA DE SEAMĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII SCRITORILOR PREZENTATĂ DE TOV. MIHAI BENIUC	8
RAPORTUL COMISIEI DE VALIDARE	34
DISCUȚII	35
CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ	126
STATUTUL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.	129
HOTĂRÎREA CONFERINȚEI PE ȚARĂ A SCRITORILOR	135
SCRISOAREA CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.R. ȘI TOVARĂ- ȘULUI GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ	139
MOȚIUNE	141
•	
D. I. SUCHIANU : Gopo : „S-a furat o bombă” (Cronica filmului)	144
•	
TUDOR MĂINESCU : Elogiul tinereții (Cronica rimată)	149
•	
MISCELLANEA : Varietăți filologice - Recitind cronica lui Radu Popescu (Șerban Cioculescu) — Despre portretul-caricatură (F. Brunea-Fox) — Un centru civic la Timișoara (Arh. Jean Monda) - Vitrina literară la televiziune (H. Zaiis) - Intre istoria literaturii și literatura social- economică (Z. Ornea) - O contribuție remarcabilă a criticii literare marxiste din Italia (NT.) - Ca la vînat muște ; Iar lumea „liberă” (D.) — Organizarea foamei (D. B.)	151

CĂRTI NOI • **Perpessicus** : „Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor”
(Al. Săndulescu). - Vladimir Colin: „Legendele Țării Iu, Vam
(N. Manolescu) - Szabo Gyula : „Aprilie, când crește iarba (Ho-
renta Albu) - G. G. Ursu ; „N. Beldiceanu” (George Sanda). . . . **1b&**.

REVISTA REVISTELOR (din țară) : Publicistica literară în „Contemporanul”,
(no.embrie-decembrie 1961) - Critica literară în „Scrisul bănățean”
(n-rele 8 9 10, 11/1961); (de peste hotare): „Znamia” (nr. 1/196-;
- „Il Ponte” (nr. 12/1961) - „Les lettres franchises” (nr. 910/1962)
-« „Les temps modernes” (nr. 1/1962) **.175.**

fdiztetot: MIHAIL RALEA

Colegiul redacțional: Acad. TUDOR ARGHEZI, AUREL BARANGA,
Acad. MIHAI BENIUC, Acad. GEO BOGZA, DEMOSTENE BOTEZ,
Ov S CROHMĂLNICEANU, LUCIA DEMETRIUS, Acad. IORGU IORDAN,
Acad. ATHANASE JOJA, REMUS LUCA, AUREL MIHALE, AL PHILIPPIDE,
membru corespondent al Academiei R. P. R., MARIN PREDA,
Acad. ZAHĂRIA STANCU, D. I. SUCHIANU, VICTOR TULBURE,
Acad. TUDOR VIANU

Redacția: Bd. Ana Ipăitescu nr. 15, telefon 11.88.85 - Raion „30 Decembrie”.
București
Administrația: Șos. Kiselev nr. 10, telefon 11.63.99 - Raion „30 Decembrie”.
București

Cuvînt înainte

În zilele de 22—24 ianuarie 1962 is-au desfășurat în sala amică a Palatului Republicii lucrările Conferinței pe țară a scriitorilor din R.P.R. A fost o conferință de Lucru bogată și rodnică.

Au participat 142 delegați, aleși de secțiile de creație ale Uniunii, și tot atâția invitați, astfel încît se poate spune că au fost de față la dezbatere aproape toți membrii Uniunii.

Cu acest prilej s-a verificat încă o dată trăinicia și soliditatea de nezdruccinat a frontului unic al scriitorilor, tineri și vîrstnici, adunați fără lipsuri la apel în jurul Partidului.

Scriitorii nu se adunaseră pentru a discuta problemele scrisului, din iunie 1956, când a avut loc primul lor Congres. Raportat la mulțimea și importanța problemelor pe care le ridică ritmul vieții și al transformărilor din țara noastră, la perspectivele pe care le descrie fiecare etapă a construcției socialismului, pe care literatura noastră nouă realist-socialistă trebuie să le întrevadă și să le dea contor și viață, acest raistimp de aproape șase ani pare mult prea lung.

Literatura noastră totuși s-a dezvoltat în această perioadă de vreme nu la voia întâmplării, ci sub permanenta îndrumare de către Partid. Cu această îndrumare, ea a putut să câștige succese importante în reflectarea tot mai profundă a fenomenelor sociale și a procesului de creștere și de transformare a oamenilor, — scrisul literaturii noastre cuprinzând sfere noi și tot mai largi din realitatea contemporană.

Darea de seamă a Comitetului Uniunii Scriitorilor, prezentată de primul secretar, poetul Mihai Beniuc, care a servit drept bază a discuțiilor, a făcut un bilanț analitic, principial, al dezvoltării și progreselor literaturii obținute în acești ultimi șase ani, arătînd și succesele și lipsurile.

Ceea ce rezultă nu numai din Darea de seamă și analiza pe care o face, dar și dintr-o lectură atentă a operelor literare de pînă la 1956 și de-atunci pînă azi, este progresul ide netăgăduit pe care l-a marcat în acești ultimi ani dezvoltarea literaturii noastre pe drumul realismului socialist. Îndeosebi după 1959, — când s-au împlinit 15 ani de la eliberare, — datorită îndrumării Partidului și unei activități mai organizate și mai concrete a Uniunii, literatura a făcut pași mari spre actualitate. Tinerii scriitori îndeosebi au atacat problemele centrale ale contemporaneității, unii reușind mai bine, alții mai slab. Important și semnificativ este faptul că actualitatea a devenit, cu multiplele ei aspecte, materia primă a literaturii, primul ei subiect. Gum însăși viața s-a statornicit tot

nru holâril ne fâgasu.l ueei .societăți socialiste, ^«raporturile de viață
"ciaî;:::V ***** * - ^ " r ' ' ' a ^ ^ T ^ V * ? : *
„ui să o cunoască mai bine și să o oglindească în tot iirescui ei. un ce
S.Ho, JZli « a azi să ocolească datele acestei vreți, se condamna
«jnoOT ca un scriitor desuet, anacronic.

În "cest proces de dezvoltare a literaturii noastre, Darea de seamă
a suiflat îi W euvînt aportul perilor scmtori integrați de la început
vieții noi și înaintând fără ghiulelele trecutului de glesne.

Probul literaturii noastre, de la primul Congres pînă la Conferin a
de acum este în mod necontestat un adevăr susținut de toate operele
aoărute în ultimii ani.

Dar Conferința nu -avea misiunea de a așterne doar W Ea a
dezvăluit cu putere lipsurile, petele negre de pe tabloul literar, ȘT a
DUS unele probleme careți cer grabnică rezollvare

D ^ ț i l i e k care au participat peste 60 ^ e ^ ^ n s ^ ocupat
de toate aspectele vieții și activității literare și au făcut-o m spirit prm

Fiu ° în S ^ m ' se par problemele a căror importanță n-a scăpat aproape

n t o c —ea, cunoașterea cuhnea a vieții. Lipsa acestei cunoașteri
este geneza operelor superficiale, schematice, oscilind între idilism și

aXele care să-și croiască drum spre inima oamenilor, înfruntând ou
t r ă i n d ^ t S p I r l , i a spus tov Gh. Gbeorg ^ d O e j _ sînt rezultatul
cunoașterii adânci, al studiului îndelungat al realităților

P Î L este în censul preocupării fiecărui scriitor - , i î u a
conducerii Uniunii. Necunoașterea profundă a realității e o lipsa grava,
imnMema nuanărul unu a creației.

~ ~ " i t t a T de Uniune, fiecare scriitor .trebuie să-și găsească m condițiile
sale mijloacele și metoda cea mai bună pentru cunoașterea vieții

si ^ a ,) T r o ŷ a m ă i e s t r i e i , - „a muncii de migală a creatorului pătruns
de modestie și exigență față de roadele trudei saie

Este o sarcină trasată de Partid, prin euvmtul tov. Gu. Wior ^ lim
Dei care spune- „Literatura epocii noastre trebuie să , ca
nia L S T un mare pas înainte în dezvoltarea și îmbogățirea literaturii

TM3) Problema criticii. Critica a fost sectorul literar cel mai aspru
judecat cel mai criticat. Și aceasta, nu din cine sta* ce. nemțelegero
judecat, cei « „it în tribuna Conferinței un bun
JSeft rtSttUT* 1 W * • dorința acestora de a
" : r f f " \ f d = i f S t n u au luat atitudini hotărâte
si plcSlfTn tratarea problemelor creației literare, nici - « P ~
rLlor -măruțe Nu că ar fi avut păreri greșite ; n-au exprimat net nici
Hi e I scădat-o" cum se aice. Și au ocolit, în genere, problemele
4 u ar «o ale li.eratariei. Subiectivismul, tonul apologetic, po,i-
negativiste, spiritul de grup, au caracterizat activitatea

^ G r t ^ u i ^ f a c ă de azi înainte criticii? -o arată tot Partidul,
în cuvlnli său de salut: Să facă „o critică principială, pătrunsa de ep,-

ritul de -partid, receptiva fală de tot ce este valoros și smerită sprijinit și promovat, față de operele care abordează temele realității noastre contemporane".

4) Conferința a supus unei critici ascutite „*încercările sterile de cultivare a unei literaturi cu tematică minoră*, destinată unui cerc îngust de preținși rafinați, influențele literaturii decadente și ermetismului, refugierea în abstracțiuni nebuloase sau în trecutul îndepărtat", — așa cum a sintetizat în euwîntarea sa tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej aceste tendințe negative manifestate îndeosebi în poezia unor tineri poeți care cred că descoperă acum roata.

Aceste probleme majore au fost -trecute pe prima pagină a agendei Uniunii Scriitorilor și în primul loc, în conștiința celor vizați. Ele au fost puse clar cu tot curajul, ou toată răspunderea.

Uniunea Scriitorilor, publicațiile Uniunii, scriitorii înșiși, au datoria să le rezolve în cel mai scurt timp. E o sarcină de onoare trasată în regului nostru front literar de către Partid și Guvern. E exigența poporului.

Dar sarcinile nu sînt nuimai acestea. Ele stat concis dar mai clar ca niciodată arătate în cuvântarea tov. Gh. Gheorghiu-Dej — text de o însemnătate hotărătoare pentru înțelegerea principalelor probleme ce se ridică în fața literaturii noastre în faza ei actuala de dezvoltare.

Nu ne vom, îngădui să parafrazăm acea Cuvântare, ce trebuie să stea în fața fiecărui scriitor ca un memento al misiunii și răspunderii sale în clipa cînd pune mîna pe condei.

Conferința pe țară din 22—24 ianuarie 1962 înseamnă netăgăduit, prin spiritul partinic care a îosuflețit-o și prin principialitatea discuțiilor, un moment extrem de important în dezvoltarea literaturii noastre. Să urmăm, hotărîți, calea arătată de Partid. Să lăsăm la răscruce balastul greșelilor.

Pentru ca totalitatea lucrărilor Conferinței să poată fi în mod real și permanent un îndreptar pentru activitatea de viitor a scriitorilor noștri, le publicăm în acest număr al revistei „Viața Românească", unde se vor păstra, și peste vreme, ca un prețios document.

DEMOSTENE BOTEZ

Conferința pe țară a scriitorilor

La 22 ianuarie, dimineața, în sala mică a Palatului R. P. Romine din București, s-au deschis lucrările Conferinței pe țară a scriitorilor.

La conferință participă delegați ai secțiilor și Wialelor Uniunii Scriitorilor, numeroși invitați din întreaga țară - scriitori, membri ai cercurilor literare.

La deschiderea lucrărilor conferinței au asistat tovarășii: Athanase Joja, Președintele Academiei R. P. Romine, I. Murgulescu, ministrul învățământului și Culturii, P. Niculescu-Mizil, șei adjunct al Direcției de propagandă și cultură a CC al P.M.R., Constanța Crăciun, adjunct al ministrului învățământului și Culturii, membri ai CC. al P.M.R., reprezentanți ai unor instituții centrale și organizații obștești, ai altor uniuni de creație, reprezentanți ai oamenilor muncii din întreprinderile Capitalei.

În aplauzele călduroase ale asistenței, acad. Tudor Arghezi a rostit cuvântul de deschidere a conferinței.

Asistența a păstrat un minut de reculegere în memoria maestrului Mihail Sadoveanu, președintele Uniunii Scriitorilor și a altor scriitori care au încetat din viață în ultima perioadă: Cezar Petrescu, Al. Kirîșescu, Camil Petrescu, Gheorghe Bacovia, Gala Ga-

laction, Lucian Blaga. Cristian Sîrbu, Asztalos István, Nicolve Labiș și alții.

Conferința a ales apoi un prezidiu alcătuit din scriitorii: Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Geo T. oqza, Demostene Botez, Ion Brad, Marcel Breslașu, V. Em. Galan, Aleea l'an Ghilia, Kovács Gyorgy, Dumitru Hircea, Nagy Istvan, Ion Pas, Titus Popovici, Marin Preda și Zaharia Stancu. Au fost alese de asemenea comisia de validare, secretariatul și comisia de redactare a proiectului de hotărîre a Conferinței.

Ședința de dimineață a fost prezidată de scriitorul V. hm. Galan.

Conferința a adoptat următoarea ordine de zi: Darea de seamă asupra creației literare și asupra activității organizatorice a Uniunii Scriitorilor, sarcinile ce revin literaturii în lumina documentelor celui de-al IU-lea Congres al P.M.R., Darea de seamă asupra activității comisiei de revizie a Uniunii Scriitorilor, aprobarea unor modificări la statutul Uniunii, alegerea comitetului de conducere și a comisiei de revizie ale Uniunii Scriitorilor.

Acad. Mihai Beniuc, prim-secretar al Uniunii Scriitorilor, a prezentat apoi Darea de seamă a ..omitetului de conducere al Uniunii.

Cuvântul de deschidere al academicianului Tudor Arghezi

Iubiți colegi,

Se cere ea un participant la o adunare să o și deschidă. Mi s-a făcut onoarea colegială să mi se atribuie mie beneficiul acestui verb tranzitiv. Probabil că din cauză de vîrstă.

Vîrski e un eufemism mai agreabil oarecum al cuvântului *bătrînețe*, pe care dicționarul ar trebui să-l elimine din el definitiv. Nu mă refer la dicționarul Academiei.

E greu să scapi de pacostea bătrîneții, dar dacă părul albește și zburciturile sporesc, ar fi de dorit să scape teafăr cel puțin condeiu. Nițică tinerețe -ta bătrîneților bine...

Dar înmulțit cu el însuși, timpul știe să dea o răsplată duratei. De la Conferința precedentă pînă la Conferința de azi, s-a ivit o nouă generație tînă'ră de scriitori. Ea nu face de rușine trecutul. Are aproape tot ce-i trebuiește — și inspirație, și har, și poezie. I se urează < să suie cît mai sus...

Dar uneori nici tinerețea nu este scutită de vătămare... Ctod e prea plină de sine, i se pare -că a descoperit ea literatura...

O sfîntă naivitate face ca tineretul să creadă, de pildă, că și dragostea începe de la el, pe când atributele tinereții se exercită ironic, de la Adam încoace, neîntrerupt. Măcar în literatură, naivitatea juvenilă este necesar să se controleze pe sine, înainte ca să ajungă naivitate senilă; căci atunci nu mai ajută nici o terapie.

Nițică bătrînețe -stă și tinereților bine.

Preaplinul orgoliului de sine și spiritul ridiclei trufii nu-i vine bine ariciunei vînste : dedesubtul aluatului revărsat mocnește tristul neant... Scăderile umflaților în pene trebuie să lăsate pe seama acelor sarbezi mijlocași, nici prea tineri, nici prea bătrâni, predispuși să le cultive .sterp.

Să ne păzim de hibriditatea corcită dintre prea multă suficiență și prea puțină puțință .— încrezută, scandalizată și gălăgioasă cu tărăboi, în perpetuu clocot după tot soiul de drepturi, afară de dreptul la datorie, la cu.vdin'tă, la modestie și la măsură.

Or se știe că rezultatul unei culturi trebuie să fie tocmai simțul echilibrului și al măsurii.

Iubiți colegi, să nu dăm uitării mai ales că, în statul socialist, întemeiat de o aprigă și dureroasă, îndelungată luptă, cu suferințe și sînge, generozitatea gingașe a fraților noștri, muncitorii muncilor grele, cu țarina, ou focul, cu fierul, cu ciocanul — din adâncimile pămîntului, din uzine și ateliere, au gătit o 'grădină deasupra țării, pentru scriitori și pentru toți aleșii meșteșugurilor de intuiție și subtilitate, de la care ei nu cer decît atât: să lucreze și ele frumos, expresiv, și cu emoție, pentru mîngîierea osteneților și sufletului lor.

Trebuie, iubiți colegi, să merităm cît mai adevărat această luare a minți și această mare bunăvoință.

Iubiți colegi, declar Conferința deschisă și „La mulți ani!”.

Darea de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor prezentată de tovarășul Mihai Beniuc

Tovarăși,

Ne-am întrunit în această conferință' pe țară într-un moment în care vrednicul și talentatul nostru popor cunoaște un avânt fără precedent al forțelor sale creatoare în toate domeniile de activitate. Prin munca însuflețită a eroicei noastre clase muncitoare, a -maselor țărănești, a intelectualității se cristalizează cu succes în viață istoricele hotărâri ale Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, se înfăptuiește țelul măreț al desăvârșirii construcției socialiste. Prevederile planului de șase ani se încheagă în fapte, prin munca însuflețită a tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

Ideile despicioare de drum și zilnic încununare de biruințe ale partidului despre progresul industrial al patriei, s-au materializat în numeroase uzine, fabrici, centrale electrice, oare au schimbat fundamental înfățișarea economică a patriei. Planul de electrificare a țării, schițat de partid cu 11 ani în urmă, s-a întruchipat în zeci de hidro și termocentrale, în linii de înaltă tensiune, care brăzdează și țes cu domolite fulgere văzduhul, răspândind lumină în casele și inimile oamenilor.

Alături de mari și cunoscute cetăți industriale, reutilate și reînnoite, ca Hunedoara, Reșița și altele, au apărut centre industriale noi, cum sunt acelea din „triunghiul minunilor chimice”, Onești, Roanov, Săvinești. Dar câte centre industriale asemănătoare nu se ridică mereu, din Maramureș până în Delta Dunării, pentru a valorifica spre binele obștesc bogățiile naturale ale țării!

Despre forța crescândă a economiei noastre socialiste vorbește nu numai faptul că realizăm acum doar în câteva săptămâni întreaga producție industrială a României din anul 1938, dar și înalta apreciere de care se bucură multe din produsele noastre, departe peste hotare, în țările Asiei, Africii și Americii Latine. Pe toate aceste produse, care fac cinste industriei noastre și celor care le-au produs, oamenii citesc nu numai „fabricat în R.P.R.” ci și „fabricat în socialism”.

Oțelarii, constructorii de mașini, minierii, petroliștii, întreaga noastră clasă muncitoare, dând un mobilizator exemplu de abnegație și eroism, își îndeplinesc cu cinste rolul de clasă conducătoare a tuturor celor ce (muncesc, pe drumul făuririi vieții îmbelșugate și fericite pe care o aduce ou sine socialismul, oiști gîncluși astfel stima și recunoștința întregului popor.

Urmând cu încredere calea arătată de partid, harnica noastră țărănie,, cu sprijinul și sub conducerea clasei muncitoare, s-a ridicat la o nouă viață, care-i asigură bunăstarea, cultura și bucuria de-a trăi. Izvorul vieții ei noi, fericite, este agricultura socialistă. După cum s-a apreciat la recenta Consfătuire pe țară a țaranilor colectivști, se poate prevedea că procesul de colectivizare va fi încheiat în întreaga țară încă înainte de 1965.

Realizările din industrie și agricultură, din domeniul științei și al culturii, sânt puse la noi în slujba omului, a ridicării nivelului său de trai material și spiritual.

Cu deosebite înfrăptuiri se îndrepte poporul nostru și în domeniul învăță-mântului, științei și culturii. Intelectualitatea din țara noastră, strâns-legată de năzuințele întregului popor, participă cu elan la transformările revoluționare în curs de desfășurare în țara noastră. Niciodată nu s-a învățat în România atîta carte cît se învață astăzi. Munca entuziastă pentru construirea noii societăți, intensa viață politică, ideologică, largă revoluție culturală ce se desfășoară în țara noastră au dus la formarea unui om nou — cea mai importantă dintre toate valorile create de socialism. Oamenii de azi ai patriei noastre devin tot mai mult purtătorii unei morale superioare, socialiste, ai unei atitudini noi față de muncă și societate,, își identifică interesele generale, își arată prin fapte încrederea nețărmurită în viitor. Ei stat acera care alcătuiesc floarea țării, forța și viitorul ei.

Realizările poporului nostru se datorase faptului că el are în fruntea sa un conducător încercat — Partidul Muncitoresc Român. Politica înțeleaptă a partidului, de industrializare socialistă, de transformare socialistă a agriculturii, asigură continua dezvoltare a forțelor de producție ale țării, a bazei tehnico-materiale a socialismului — determinantă pentru victoria relațiilor socialiste în întreaga economie — și constituie chezașia ridicării neconținute a nivelului de trai al celor ce muncesc, temelia înfloririi științei și culturii.

Anul 1961 a fost marcat de un eveniment de însemnătate istorică mondială — Congresul al XXII-lea al P.C.U.S. — care a adoptat noul său Program, indicând drumul spre făurirea celui mai înalt stadiu de dezvoltare a societății omenești, comunismul. Muncind și luptând pentru desăvârșirea construcției socialiste, poporul român vede în Programul P.C.U.S. imaginea propriului său viitor luminos.

Succesele strălucite ale poporului sovietic în dezvoltarea economiei,, științei și culturii, succesele întregului lagăr socialist, demonstrează cu o mare forță de convingere superioritatea noii orânduiri, îi însufleșesc pe oamenii muncii din țările capitaliste în lupta lor pentru democrație și progres social, însuflă un mare avânt popoarelor ce se ridică împotriva colonialismului osândit de istorie prăbușirii.

Năzuința cea mai fierbinte a popoarelor este asigurarea unei păci trainice în lume. Sistemul mondial socialist, cu un potențial politic, economic și militar în stare să facă față oricăror încercări aventuriste, poate oricând răcori capetele prea înfierbântate ale politicienilor și militariștilor imperialista. În fruntea luptei pentru progres social, pentru apărarea păcii în lume, se situează mișcarea comunistă mondială, cu toate puterile ei hotărâtoare în determinarea cursului istoriei contemporane, împotriva imperialismului colonialist, a politicii sale agresive, își ridică glasul milioane de oameni din Europa, Asia, Africa și America Latină, întreaga forță a celei mai bune părți din omenire.

Ne mândrim că în aceste vremuri hotărâtoare pentru viitorul lumii, Republica Populară Română, promovând o politică de coexistență pașnică, prin acțiunile sale înțelepte și consecvente, apreciate de opinia publică mondială, este un factor activ în lupta pentru victoria cauzei socialismului și păcii pe pământ.

Tovarăși,

Bucuria și mândria oricărui dintre noi este de a scrie lucrări din ce în ce mai bune, mai valoroase ; bucuria și mândria tuturor scriitorilor din Republica Populară Română este înflorirea literaturii noastre realist-socia-

liste. Scrisul nostru își datorează împlinirile de astăzi existenței socialismului, învățaturii marxist-leniniste, grijii deosebite, îndrumării și dragostei de oare se bucură din partea Partidului Muncitoresc Român.

O deosebită însemnătate în viața partidului și poporului nostru a avut plenara Comitetului Central al P.M.R. din 30 noiembrie — 5 decembrie 1961, care a dezbătut Darea de seamă a delegației Partidului Muncitoresc Român la cel de-al XXII-lea Congres al P.C.U.S. Darea de seamă prezentată de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, subliniind însemnătatea teoretică și practică a Congresului P.C.U.S., sintetizează totodată bogatele învățăminte și concluzii pe care partidul nostru le trage pentru activitatea sa practică. Bogăția de idei a Dării de seamă, spiritul combativ care a caracterizat dezbaterile din cadrul plenei, profunzimea analizei drumului istoric al partidului, intransigența dovedită față de dușmani, reflectă principialitatea înarxist-leninistă a partidului, forța și coeziunea rândurilor sale. Plenara a scos în evidență modul hotărât în care partidul a luptat cu stăruință neprețutată contra practicilor generate de cultul personalității lui Stalin și pentru zdrobirea grupului antipartinic, fracționist Pauker—Luoa, urmat de Teohari Georgescu și ajutat de Iosif Ghișinevsohi și Miren Constanținescu. Conducerea partidului a dus o muncă preșverentă pentru lichidarea efectelor negative ale activității lui Ghișinevsohi și Gonstantinescu în domeniul culturii. Sînt cunoscute metodele lor antipartinice, de promovare a unor elemente sau o mentalitate străină clasei muncitoare, de izolare a celor mai buni reprezentanți ai intelectualității, de cultivare a unor relații neprincipiale în munca lor cu intelectualii. Avînd munci de răspundere în frontul nostru ideologic, ei au fost promotori ai metodelor de lucru sectare, ai preferențialismului neprincipial, ai dogmatismului și liberalismului, cauzând daune serioase și greutăți mari în dezvoltarea socialistă a culturii poporului nostru. Este un mare merit al partidului, al activului său de bază, și personal al tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej că a demascat și zdrobit acțiunile antipartinice ale fracționiștilor, asigurînd aplicarea neabătută a politicii marxist-leniniste a partidului nostru în toate domeniile de activitate. Este o mare fericire pentru noi toți că datorită conducerii ferme și clarvăzătoare a partidului, am fost feriți de convulsii (tragice și că țara noastră s-a putut dezvolta astfel, în mod impetuos, pe calea construcției socialismului. Lucrările plenei, care se înscriu între numeroasele acțiuni glorioase, pline de fermitate și bărbăție, ale partidului nostru, au stîrnit mare entuziasm și nemărginită încredere pentru conducerea sa, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Documentele celui de-al III-lea Congres al P.M.R., care au trasat în-tregului nostru popor cădele de desăvârșire a construcției socialismului și i-au deschis perspectivele spre comunism, pun în fața noastră, a scriitorilor, sarcini de mare răspundere. Sîntem chemați să ne consacram toate strădaniile ogîndirii veridice a realității, prin opere de mare valoare artistică, să contribuim la dezvoltarea conștiinței omului nou, educat în spiritul unei atitudini comuniste față de muncă, față de societate. Rolul literaturii ca factor puternic de influențare și educare sporește și mai mult acum, cînd activitatea ideologică, munca de lichidare a înrăirilor educației burgheze a devenit tărîmul principal al luptei de clasă, al luptei dintre vechi și nou. Numai o literatură pătrunsă de partinitate, de intransigență împotriva oricăror manifestări ideologice străine va putea contribui la triumful deplin al ideologiei socialiste.

Principiul leninist al îndrumării literaturii de către partid, ca principiu fundamental al realismului socialist, a fost și rămâne piatra unghiulară a activității noastre creatoare. Chemată să oglindească marile transformări revoluționare pe care le înfăptuiește poporul român, literatura noastră a devenit parte integrantă a cauzei clasei muncitoare.

Tovarăși,

Idealurile clasei muncitoare și animă astăzi pe scriitorii noștri din toate generațiile. Închegarea frontului nostru scriitoricesc este rezultatul unui proces complex și îndelungat, început încă din primii ani de după Eliberare, când cei mai valoroși oameni de cultură, animați de sentimente patriotice, de ură împotriva fascismului și reacțiunii, au răspuns chemării partidului și s-au alăturat luptei de înnoire și democratizare a țării, luptei pentru dezvoltarea largă a culturii noi.

Noua noastră literatură s-a îmbogățit și îmbogățit neconținut prin talente noi: fii de muncitori, de țărani muncitori, de intelectuali legați de popor, tineri care la sfârșitul războiului se mai găseau pe băncile școlii, iar acum sînt scriitori cu renume. De la maestrul Tudor Arghezi, mereu de veghe și combativ pe meterezele literaturii și pînă la timidul debutant ce despătorește în redacție foaia cu primele sale versuri, oricât am fi de deosebiți unii de alții prin ani, prin genuri literare, prin aceea ce are fiecare din noi mai personal, prin stil, temperament și înclinații proprii, sîntem însuflețiți de aceleași generoase idealuri ale făuririi unei vieți noi în patria noastră.

Faptul că principiul spiritului de partid a transformat literatura într-o armă de luptă a clasei muncitoare, într-o forță pusă în mod deschis în slujba construirii socialismului, îi umple de furie pe apologeții capitalismului. Noi înfierăm frazeologia ipocrită, burgheză, cu privire la creația literară și artistică, iar literaturii aservite burgheziei îi opunem, după învățătura lui Lenin „o literatură cu adevărat liberă, legată față de proletariat”.

Strâns uniți în același front ideologic, scriitorii noștri, îndrumați de partid, au respins cu hotărâre unele încercări izolate de a abate literatura noastră de pe făgașul dezvoltării ei revoluționare. A fost dată riposta cuvenită unui provocator și ratat ca Jar, care a încercat să calomnieze principiul conducerii literaturii de către partid, fluturând ideea compromisă a liberalismului; au fost respinse încercările de a prezenta negativist, deformat adevărurile vieții noi; au fost combătute și tendințele estetizante, care caută să rupă literatura de realitățile socialiste, tendințe care s-au manifestat îndeosebi la revista „Steaua”.

Succesele literaturii noastre au fost obținute printr-o luptă ideologică fermă, pentru promovarea a tot ce este înaintat, valoros, împotriva concepțiilor înapoiate, reacționare, ostile realismului socialist. În această privință, de un real folos au fost dezbaterile asupra problemelor majore ale creației noastre literare, organizate în plenarele Comitetului Uniunii, în secțiile de creație și în presă. Printre acestea putem menționa în mod deosebit dezbaterile despre actualitate și partinitate, problemă-dieie a literaturii noastre noi.

Revoluția socialistă l-a eliberat pe scriitor de dependența umiltoare, materială și spirituală, la care îl condamnase societatea capitalistă. Ne

este tuturor prezent în (memorie felul în care regimul burgliezo-moșieresc i-a tratat pe marii noștri -scriitorii din trecut.

Astăzi, scriitorilor li se acordă un rol de cinste în clădirea lumii noi. Pătrunși de o nestrămutată încredere în cauza poporului, noi ne străduim să exprimăm cât mai viu, în operele pe care le scriem, patosul construcției socialiste.

S'mtein susținătorii fervenți și convinși ai unor forme și stiluri cât mai diverse, originale, ai unor opere la un înalt nivel ideologic și artistic, tratând teme majore, vitale, proprii contemporaneității. „Avântul uriaș al forțelor creatoare ale poporului — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej la cel de al III-lea Congres al P.M.R. — oferă o sursă inepuizabilă de inspirație pentru scriitorii și artiștii noștri. Dezvoltând rezultatele pozitive obținute în ultimii ani în lărgirea tematicii și îmbogățirea fondului de idei al literaturii, artei, teatrului, cinematografului, creatorii noștri au îndatorirea de a făuri opere la nivelul înaltelor exigențe artistice și ideologice ale partidului și poporului”.

Revoluția culturală a dat pentru -prima dată scriitorilor posibilitatea de a se adresa în mod nemijlocit maselor largi populare. Literatura contemporană și clasică se editează astăzi în tiraje uriașe, de neconceput în vechea Românie burgheză, și se bucură de o largă răspândire pretutindeni în orașele și satele patriei noastre.

Împreună cu creația scriitorilor români se dezvoltă creația scriitorilor aparținând minorităților naționale, creație pătrunsă de aceleași idealuri ale construcției socialismului. Scriitorii de limbă maghiară, germană, sârbă au obținut importante succese în oglindirea veridică a transformărilor revoluționare din patria noastră. Este un fapt semnificativ al revoluției noastre culturale activitatea -susținută de traducere a literaturii române clasice și contemporane în limbile minorităților naționale, precum și traducerea în românește a celor mai reprezentative lucrări scrise în aceste limbi, ceea ce cimentează și mai mult frăția de nezdruccinat dintre poporul român și minoritățile naționale din R.P.R.

Comparând furtunosul ritm de creștere pe oare îl cunoaște viața nouă socialistă în patria noastră ou felul cum se oglindește realitatea în scrierile literare, trebuie, cu toate însemnatele succese obținute în ultimii ani, să recunoaștem deschis că literatura a rămas în urma vieții. În romanele, nuvelele, poemele, piesele de teatru pe care le scriem nu se reflectă îndeajuns patosul construcției socialiste din patria noastră.

Să examinăm cu simț de răspundere ceea ce am realizat pînă acum,, pentru ca să vedem mai limpede ceea ce avem de realizat pentru a înălța creația noastră la nivelul marilor exigențe ale partidului și poporului.

Creat/a literara în ultimii ani

^w

Proza

Fenomenul cel mai caracteristic în dezvoltarea prozei din ultima vreme este întărirea caracterului ei actual. Mai inult ca înainte și mai viu deoît celelalte genuri, proza a izbutit să îmbrățișeze o 'multitudine de aspecte ale *noului* din realitatea înconjurătoare. Un rol de prim ordin în această orientare la jucat creația de după 23 August a maestrului Mihail Sado-

veanu. Președintele iu/bit și stimat al Uniunii noastre a deșiaș-urat o intensă activitate cetățenească de luptător pentru pace și socialism, exercitând importante funcțiuni de stat. -Că scriitor, el a înțeles să-si întregască monumentală-i operă, aducând prin cărțile admirabile publicate după Eliberare („Mitrea Cocor", „Nada Florilor", „Nicoară Potcoavă" etc.), un răspuns limpede ia problematica literaturii sale din trecut, un răspuns profund, pe care i la relevat concepția revoluționară despre lume a clasei muncitoare și drumul de azi al poporului român.

Proza noastră nouă se dovedește preocupată to primul rînd de zugrăvirea aspectelor social-morale ale luptei maselor populare sub conducerea comuniștilor, pentru răsturnarea regimului burghezo^moșietesc, pentru construirea socialismului. În romanele si nuvelele din ultimii ani se reflectă evenimentele istorice contemporane, acestea alcătuiesc fundalul destinilor omenești. Raporturile umane pe care le studiază majoritatea lucrărilor de proză scot la iveală comportări specifice lumii noastre, reliefează atitudini inedite în fața vieții. Eroii de romane, de nuvele și schițe sânt oameni însuflețiți de idealurile socialismului, devotați cauzei partidului.

Deosebit de semnificativă e orientarea romanului și în genere a epicii de proporții întinse către *sinteze social-istorice*. O bună parte din lucrările apărute în ultimii ani, tinzând să devină cronici ale contemporaneității, urmăresc procese ample din viața poporului, cuprind medii întregi cu problemele lor diferite, implica strâns destinele a numeroase personaje în condițiile unor clase și pături sociale întregi, se proiectează pe ecranul istoriei. Unul din exemplele cele mai reușite în acest sens e romanul „Setea". Aici, o mare varietate de situații, o arhitectură epică solidă și cuprinzătoare dau problematicii cărții un deosebit relief. Masivul roman al lui G. Călinescu „Scrinul negru", urmărește degringolada aristocrației românești și transformarea vechii intelectualități.

Revelatoriu pentru orientarea prozei noastre către sinteze istorico-sociale contemporane este și nu/mărul mare de lucrări epice apărute, oare caută să reconstituie tabloul epocii din preajma Eliberării. Aceste scrieri au în centrul lor pe comuniști, dau imaginea fiicărei nestinse întreținute de ei printre oameni în bezna fascismului, descriu comportări pline de abnegație și dărzenie sufletească, examinează procese dramatice de clarificare ideologică, confruntă idealuri sociale și morale în lumina unor atitudini decisive față de viață. În susținerea acestei idei, Darea de seamă caracterizează lucrările cu această teană ca „Îndrăzneala" de Marin Preda, „Șoseaua Nordului" de Eugen Barbu, „Solștițiul" de Szemier Ferenc, „Nopti înfrigate" de Aurel Miliăie. Pe de altă parte, din această perspectivă largă a împlinirilor istorice e văzută și lumea veche în pragul sfârșitului ei. E ceea ce reușește îndeosebi să sugereze prin cele mai bune pagini ale sale ciclul lui Zaharia Stancu „Rădăcinile sânt amare". Teme silimare sânt tratate de Al. I. Gfcilia, Haralamb Zincă. Trebuie amintite de asemenea evocările din trecutul mai îndepărtat din cărțile lua Ion Pais, Kovacs Gyorgy, O. W. Cișek.

Alt fenomen caracteristic pentru dezvoltarea proved noastre în ultimii ani și care rezultă din apropierea ei mult mai puternică de contemporaneitate este oglindirea realităților zilnice ale construcției socialiste. Exemple tipice pentru asemenea însușiri dobândite de proza noastră sînt cărți ca „Bărăgan" de V. Em. Galan, „Anii tineri" de N. Ție.

O scrie de romanice și navele, cărora li se adaugă un număr apreciabil de schițe, prezintă fapte, înbimplări și chipuri din viața șantiierelor, a marilor unități industriale, a gospodăriilor colective și de stat, fixează imagini grăitoare ale avântului creator de care e însuflețită azi țara întreagă de la un capăt la altul, ating probleme specifice noilor relații sociale. În Darea de seamă sînt menționate printre altele lucrările lui Șerban Nedelcu, Fănuș Neagu, Papp Ferenc, D. R. Popescu, Vasile Rebreanu, Siito András, Petre Săleudeanu, Szabo Gyula, Nicolae Velea.

Vorbitorul a subliniat că proza noastră a realizat progrese în oglindirea vieții clasei muncitoare. Atmosfera marilor centre industriale, a uzinelor socialiste, a familiilor muncitorești cu tradițiile lor de luptă, cu climatul moral sănătos care le caracterizează, a pătruns în romanele, nuvelele și schițele noastre. S-au afirmat o seamă de scriitori capabili să reconstituie ou autenticitate universul muncitoresc. Darea de seamă amintește astfel nuvela „Dimineața de mai” de Remus Ijuoa, romanul „Statuile nu rid niciodată” de Francisc Munteanu, „Bariera” de Th. Mazilu, lucrări ale lui Nagy Istvan, A. Breitenhoffer, D. Ignea și altele.

Vorbitorul a scos în evidență capacitatea sporită a prozei noastre de a reconstitui comportările, atitudinile oamenilor noi. Ies adesea în relief figurile oamenilor înaintați, ale luptătorilor comuniști, ale muncitorilor participanți pasionați la construcția socialistă, ale țăranilor cu o conștiință ridicată, ale intelectualilor de tip nou. Forța de atracție exercitată de asemenea eroi vine din calitatea lor de a fi în mod autentic și expresiv oameni înaintați, reprezentanți bine individualizați, diverși ca temperament, ca formație, ca pregătire, ai maselor muncitoare. Frumusețea lor, conietizată în naturi omenești vii îi face atrăgători, le dă farmec.

Proza noastră nouă se caracterizează în ultimii ani și prin dezvoltarea luată în cadrul ei de reportajul literar, după exemplul strălucit al lui Geo Boigza. Demnă de tot interesul e aici legătura nemijlocită a unor tineri autori de talent cu centrele unde clocotește mai viu avântul creator al construcției socialiste, cu marile șantiere naționale, cu cetățile industriale, cu regiunea petroliferă, ou gospodăriile colective fruntașe, etc. Se distinge strădania de a da genului fie o orientare către monografia unei probleme, urmărită sub diversele ei fețe (Vasile Nicorovici: „Patru sute de zile în orașul flăcărilor” și „Marele arc petrolifer”), fie către reconstituirea dramatică, aproape cinematografică de scene și situații („Lumină” de Radu Cosașu), fie către portretistică și evocare („Paralela 45°” de Pop Sianion, volumele lui Ioan Grigorescu) sau volumele lui Miko Erwin, îndeosebi cel consacrat schimbărilor din Delta Dunării. Reportajul se dovedește și o bună școală.

Acest proces viu de creștere nu este scutit și de anumite slăbiciuni. Ele izvorăsc dintr-o cunoaștere încă insuficientă a realităților noi. Dezvoltarea lor furtunoasă reclamă o mult mai strânsă legătură cu viața. Cu toate succesele obținute, anumite aspecte importante ale vieții noi, în plină transformare revoluționară și de un mare interes al problemelor complexe social-morale pe care le implică, raimîn încă palid ogindite în proză. Așa sînt de pildă progresele uriașe cunoscute de creșterea conștiinței socialiste a maselor. Eroii romanelor și nuvelelor noastre au rămas încă în urmă față de muncitorii înaintați, fruntașii producției, ajunși adesea la înalte cunoștințe tehnice, cu o adevărată sete de cultură, față de țăranii colectivști, brigadierii cu realizări admirabile, gospodari și organizatori prio-

puii, fală de atpția activiști de partid și de stat, oameni simpli, oare îndeplinesc ou abnegație, dificile sarcini obștești. Proza nouă nu a reușit încă să reflecte schimbările adânci petrecute în viața femeii eliberate prin revoluție de condiții milenare de inferioritate. Epica de întinse proporții cuprinde prea puțin din problemele specifice ale vieții tineretului.

Insuficienta cunoaștere a realităților noi face ca, pe de altă parte, teme actuale atacate de unii prozatori să nu fie tratate la înălțimea cuvenită. Fenomenul cel mai curent întâlnit aici e *descriptivismul*. Autorul se oprește asupra diverselor aspecte imediate ale vieții, asupra anumitor fapte și situații interesante, dar nu le trece printr-o jeflecție profundă, nu le prelucrează comparându-le și topindu-le laolaltă cu altele, pentru a desprinde anumite semnificații mai adânci, pentru a pune în valoare o idee artistică clară. Așa ajunge să reconstituie o atmosferă, să schițeze anumite personaje, dar nu isă creeze romane sau nuvele cu o mare forță expresivă. De asemenea lipsuri suferă chiar unele lucrări cu certe calități ca „Anii itineri” de N. Ție, sau „Front fără tranșee” de P. Săleudeanu. Pe lângă merite incontestabile, unele romane âiifățiușud lupta partidului în ilegalitate se mărginesc la acțiunile spectaculoase, neglijuând aproape cu totul munca grea, tenace, stăruitoare dusă de comuniști pentru lămurirea și educarea maselor largi populare. În ifelul acesta, activitatea partidului apare sărăcică. Nu e luminată legătura lui strânsă cu mulțimile exploatare și asuprite („Șoseaua Nordului”). Mișcarea de rezistență dă impresia din această cauză a se fi rezumat strict la activitatea conspirativă ori a fi fost dominată ide spontaneitate, cum rezultă din romanul lui Ion Ruse, nu lipsit de reale calități, „In portul de pescari”. Într-o serie de lucrări, comuniștii sînt prezentați unilateral, insistîndu-se mai mult asupra represiunilor împotriva lor, și mai puțin asupra acțiunilor lor revoluționare de masă, nu e investigat într-o măsură satisfăcătoare universul .spiritual al comuniștilor.

Documentele plenarei C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie — 5 decembrie 1961, cuprinzând o analiză amplă, curajoasa și principială a unor evenimente importante din istoria partidului, oferă scriitorilor un îndreptar neprețuit pentru înțelegerea profundă și multilaterală a luptei sale, a procesului călirii activului său de bază. Ele ne ajută să putem crea acele opere oare să trateze la înălțimea cuvenită temele istorico-revoluționare.

Am văzut că orientarea către sinteze sooial-istoricee contemporane constituie una din particularitățile dezvoltării prozei noastre. Insuficienta cunoaștere a întregului ansamblu de împrejurări evocate dă aici ca efect negativ o tendință de a înlocui generalizarea artistică amplă, care nu exclude concentrarea, ci dimpotrivă, abia o presupune, printr-o aglomereare de fapte, eroi și episoade ne semnificative. Acumularea, generalizarea prin comentariul palid, nu pot suplini tipizarea realistă, construirea de personaje și situații rezumative pentru o întreagă epoca. De asemenea cusururi suferă „Primăvara pe Tiirnavă” ide Lucia Demetrius sau „Gablonz, magazin universal” de Irv Benador. Astfel de pasaje se întâlnesc adesea și în ciclul „Rădăcinile sînt amare”, unde contrastează puternic cu paginile excelente, pline de poezie, din această largă evocare.

Unii prozatori se grăbesc să încredințeze tiparului lucrări conținând un material de viață nou și interesant, dar căruia nu i-au dat încă o expresie artistică corespunzătoare. Relevând munca desfășurata de C. Chiriță pentru oglindirea mediului muncitoresc, darea de seamă a criticat lipsurile ro-

manului „Oțelul” și a arătat că editurile noastre au datoria să fie mai exigente.

Proza noastră, în plin progres, poate să lichideze lipsurile semnalate, întăriindu-și legătura cu realitățile noi, studiindu-le temeinic, dând o atenție sporită cerințelor genului și măiestriei literare.

Poezia

Pentru progresul liricii noastre în anii din urmă e de asemenea caracteristică că poezii s-au apropiat mai mult de viața maselor muncitoare și au căutat să se identifice într-o și mai mare măsură cu felul de a gândi și simți al oamenilor noi.

Stăpâni pe destinul lor, oamenii muncii din țara noastră cunosc o gamă de sentimente inedite: bucuria muncii libere, răspunderea pentru viitorul colectivității, credința fermă că visurile cele mai îndrăznețe ale omenirii își găsesc în epoca și în societatea pe oare o clădesc împlinirea și devin realități vii, curiozitatea pentru tot ceea ce omul va putea săvârși năline, când își va extinde stăpânirea asupra cosmosului. Făcându-se ecoul stărilor de conștiință ale maselor care construiesc socialismul, poezia noastră nouă s-a îmbogățit mult, atât sub raportul conținutului, cât și ai expresiei artistice. Fenomenul îl ilustrează însuși marele poet Tudor Arghezi, pe care obștea noastră scriitoricească se mândrește a-l avea în mijlocul ei. Prin activitatea sa neobosită, el constituie un exemplu de scriitor care ia poziție în probleme de importanță majoră, de interes patriotic general, ridicând adesea și articolul politic la cele mai înalte valori lirice. Activ și după 23 August, „1907” și „Cântare Omului” dau un răspuns profund dramaticelor întrebări, pe care opera lui le-a ridicat cu atâta patetism în trecut. Un sentiment al înseninării și satisfacției împlinirilor străbate recentul voluon — „Frunze” — al poetului.

Numeroase volume de poezii apărute se fac ecoul sentimentului de mândrie al contemporanilor epocii mărețe în care omul devine tot mai mult stăpânul propriului său destin și al naturii.

Caracteristica pentru întreaga noastră lirică din ultimii ani este tendința ei de a-și însuși mai temeinic ideile filozofiei marxist-leniniste și de a angaja mai adine trăirile sufletești în lupta pentru transformarea lumii. Ti cântată bucuria renașterii spirituale într-o lume care se eliberează de schilodirile sufletești provocate de strâmba ordine capitalistă. 3-a dezvoltat o lirică a patriotismului socialist. Temele dragostei, naturii, raporturilor individului cu societatea sînt înnoite printr-o concepție superioară de viață proprie umanismului socialist.

Vorbitorul s-a referit de asemenea la tendința de a crea imagini ample, îndrăznețe, ale epocii contemporane, ale luptei pentru fericire, împotriva mizeriei, exploatării, umilinței, războiului, tendința ce se remarcă în scrierile unor poeți ca Maria Banuș, Radu Boureanu, Nina Cassian, Dan Deșliu, Miha Dragomir, Geo Dumitrescu, Eugen Frunză, Horvăth Imre, Eugen Jecbeleanu, Miron Radu Paraschivescu, Dimos Rendis, Alfred Mangul Sperber, Cicerone Theodore seu, Gh. Tomozei și alții.

Alt fenomen caracteristic în poezia nouă este o apropiere mai puternică a ei de concretul realității socialiste. Acesta nu rămâne un simplu decor, ci intră în lirica ultimilor ani, ca o poezie a marilor șantiere, a

•ogoarelor înfrățite prefăcute în grădini grele de rod, a clădirilor noi și geometrii lor zvelte, luminoase, a faptelor cotidiene de viață, pline de farmecul simplu al muncii și bucuriei. Succese netăgăduite au obținut în •innoirea liricii noastre pe această oale Veronica Porumbacu, Al. Andrițoiu, Ion Brad și Tiberiu Utan.

O calitate dobândită de lirica noastră în procesul ei de dezvoltare e •diversitatea, *îmbogățirea registrului sufletesc* prin oare poeții exprimă gândurile și sentimentele poporului. Fenomenul diversificării și îmbogățirii registrului liric ilustrează cât e de cuprinzătoare metoda realismului so- •cialist și că departe de a „ujnifo.nmiza” talentele, cum pretind calomniatorii «literaturii noastre noi, dimpotrivă, le creează condițiile unei adevărate în- floriri. Aproape toți poeții noștri și-au dezvăluit laturi inedite ale perso- nalității lor.

Im continuare, darea de seamă ilustrează aceasta idee menționând ver- surile unor poeți ca Maria Banuș, Marcel Breslașu, Cicerone Theodoresou. O evidentă lărgire de registru poetic o vădesc ultimele volume de versuri ale lui Ion Bănuță, Dumitru Corbea, Eugen Frunză, Kiss Jenő, Letây Lajos, Majtenyi Erik, Meliusz Jdzsef, Gelu Naum, Nicolae Tăutu, Victor "Tulbure.

În concertul liric se disting atât vocile unor poeți cu o activitate îndelungată, ca Demostenc Botez, Victor Eflimiu, Al. Philippide, cât și scriitori care la primul Congres al Scriitorilor făceau cei dintâi pași în literatură, și care în vremea din urmă s-au afirmat mai puternic, ca Al. Andrițoiu, Ion Brad, Ștefan Iureș, Ion Horea, Aurel Rău, Szekely János, Tiberiu Utan, talente tinere cum sînt Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ion Glieorglie, Niobita Stănescu ș.a.

În raport cu maturizarea ideologică și 'artistică a liricii noi, surprind neplăcut anumite slăbiciuni în creația poetică. Ele apar acolo unde legătura •ou viața nouă nu e destul de strânsă. Așa, de pildă, e cu totul străină de •orientarea generală a liricii noastre, de caracterul ei popular, factura ob- scură, „ermetică” a versurilor unor poeți. Ce au comun ou o poezie menită să vorbească maselor largi în mod direct, sugestiv și convingător, imagi- nile forțate, bizare, frizînd nu o dată absurdul, închipuind adevărate șa- arade? Aici, de cele niai multe ori o slabă cunoaștere a vieții, însoțită de •o sărăcie a gândirii, cu pretenții filozofice, încearcă să se ascundă îndă- •rătul unor simboluri cețoase, a unor abstracții destinate să dea iluzia pro- funzimii, acolo unde nu e decât banalitate. Lipsa unei experiențe omenești bogate și concrete, trecute printr-o meditație serioasă și adâncă, aduce, încă, din păcate, în producția poetică o serie de versuri sucite, alambi- cate, complicate artificial și zadarnic, spre a simula inexprimabile subti- lități. Pretenția lor e de a părea originale. În realitate, se rezumă la un 'epigonism al unor exerciții moderniste perimate. Poetul lasă se se creadă că e copleșit de mulțimea gândurilor și nuanțelor sentimentului, din care cauză limbajul firesc nu-i mai ajunge și trebuie să recurgă la formule sibilnice. În fraza lui ești nevoit să cauți subiectul cu lumânarea, iar pentru predicat ai nevoie de un reflector. De păcatul obscurității suferă cîteodată strofele unor poeți tineri talentați ca Nichita Stănescu, Cezar Baltag sau Aurora Cornu, și nu le 'dau un exemplu bun creatori cu expe- riență și cu o operă valoroasă, ca Cicerone Theodoresou sau Aurel Rău, cînd recurg și ei la asemenea procedee. Simbolistica vagă, ruptă de concretul realității muncii pentru desăvârșirea construcției socialiste, mută proble-

matica poeziei într-o lume de abstracții, adesea idilice (răsărituri luminoase, țărături -însorite, primăveri eterne etc.). În asemenea poezii revoluția pare a se înlăptui de la sine, printr-un soi de miracol cosmic. Ciocnirile, antagonismele, eforturile eroice cheltuite pentru biruirea dificultăților construcției unei noi societăți, dispar. Poezia, la rîndul ei, își pierde caracterul militant. Generalizările filozofice în lirica de idei își capătă cu adevărat forță atunci cînd izvorăsc din oglindirea realităților concrete ale vieții. În legătură cu reflectarea mai deplină a acestora e regretabil că în ultimul timp poemului epic nu i s-a dat importanța cuvenită.

În uriașă revărsare de entuziasm și activitate creatoare colectivă, artistul autentic nu poate să rămână un solitar. De aceea, au adus o notă izolată, discordantă, tendințele evazioniste, care s-au manifestat în producția unor poeți de la revista „Steaua” și care mai stăruie în creația unui poet înzestrat ca A. E. Baconsky. Poeziile poezilor înclinați să se considere ființe stranii, cu gânduri și sentimente ciudate, necomune restului muritorilor, căzute parcă din altă planetă în mijlocul lor și privind cu uimire binevoitoare la tot ce se întîmplă în juru-le, sînt o rămășiță a concepțiilor defuncte cu privire la aristocratismul artei. Un anumit snobism intelectual tinde în asemenea atitudini să absolutizeze talentul, să-l considere demn de a fi divinizat sub orice formă sar manifesta, sa-și închipuie că arta nu e sortată înțelegerii oricui, ci numai anumitor spirite „rafinată”, de „elită”. Istoria culturii demonstrează că ruperea de masele largi populare, închiderea în țarcul unor preocupări înguste, a dus la vlăguirea și uscarea talentelor, oricât de puternice ar fi fost ele.

Avem nevoie de mai multe poezii militante, care să ia direct atitudine față de problemele politice contemporane. Din păcate, astfel de versuri, îndemnuri înflăcărute de înaltă ținută artistică, apar în anii din urană destul de rar.

Lipsa unei cunoașteri concrete și profunde a realităților cantate în poezie duce, pe de altă parte, și la anumite creații convenționale, emfatică, caracterizate printr-o extaziere exterioară în fața realizărilor socialismului. Apar încă în revistele noastre producții care, pe teme majore, se rezumă la simple versificări plate, prozaice, nestrăbătute de un sentiment viu și puternic, de o idee poetică originală. Lipsește aici vibrația autentică, fiorul adânc, care să însuflețească imaginile, să le dea culoarea și forța vieții, sentimentul participării la înlăptuirile cîntate și nu al contemplării naiv admirative. Această participare e înlocuită uneori cu un patos artificial, cu o imagistică încărcată, în care hiperbola abundă și grandilocvența -pune stăpînire pe text, cum se întîmplă în anumite poeme ale lui Mihai Dragomir din recentul său volum „Stelele așteaptă păantotul”. Am citat doar un exemplu, dar destul poeți cu prestigiu ca Radu Boureanu, Victor Tulbure, conjugând câteodată graba cu superficialitatea și cu lipsa de exigență plătesc nu o dată un trist tribut tratării neinspirate, convenționale a unor teme importante. Desigur că nu totdeauna poetul izbutește să fie la înălțimea posibilităților sale. Munca ulterioară asupra versurilor, simțul selectiv, inspirat de respectul față de cei cărora ne adresăm, trebuie să prezideze și la alcătuirea culegerilor și volumelor. Adesea ne arătăm prea concesivi cu creația noastră. Trebuie să depunem mai multă -străduință asupra expresiei, să nu fie atât de îndurători cu neglijențele, poeți talentați ca N. Tăutu, Ion Bănuță, George Dan și alții. Asemenea defecte se răsfrîng asupra creației lor. Apropierea tot mai mare de gândurile și sensibilitatea oamenilor

noi, constructorii socialismului, dă astăzi la noi poeziei vigoarea necesară pentru a transmite în imagini incandescente 'adevărurile și valorile epocii noastre. Poezia trebuie să se ia la întrecere cu navele cosmice, să se înscrie pe orbita durabilă a conștiințelor omenești

Dramaturgia

Contactul cu noile realități, cu viața oamenilor noi, a adus în dramaturgie atmosfera actualității.

Progresele dramaturgiei noastre în ultimii ani sînt ilustrate înainte de toate printr-o creștere îmbucurătoare a numărului autorilor de lucrări dramatice. Pe lângă scriitorii cu această principală vocație ca Victor Eftimiu, Mircea Știefănescu, Aurel Baranga, Mibail Davidoglu, Lucia Demetrius, Horia Lovinescu, scriitori care și-au dat măsura talentului și în alte domenii, cum sînt V. fim. Galan, Sidonia Drăgușanu, Aurel Mibale, Titus Popovici, și-au consacrat cu succes o parte a activității lor teatrului. Numeroase talente noi s-au afirmat în această perioadă în dramaturgie : Dorel Dorian, Paul Everac, Al. Mirodan, I. D. Serbau, Dan Tărchilă, C. Teodoru, Al. Vo'itin etc. Și aici contactul strins cu noile realități a adus pe scene atmosfera actualității. Ea e prezentă într-o serie de piese vii și interesante, cum sînt.: „Secunda 58” de Dorel Dorian, „Ferestre deschise” și „Poarta” de Paul Everac, „Vlaicu și 'feciorii lui” de Lucia Demetrius, „Uriașul din eiîmpie” de Mihail Davidoglu. Ca și în proză, dramaturgia noastră are meritul de a fi izbutit să evoce momente emoționante din lupta partidului în ilegalitate, din bătălia grea și eroică dusă de masele populare, sub conducerea comuniștilor, pentru doborârea dictaturii (fasciste, pentru instaurarea puterii populare. Pe scenele teatrelor s-au jucat astfel de piese cu un bogat conținut educativ, ca „Arcul de triumf” de Aurel Baranga, „Surorile Boga” de Horia Lovinescu, „Primăvara” de Aurel Mihale, „Passacaglia” de Titus Popovici, „Oameni care tac” și „Oameni care înving” de Al. Voitin. S-au bucurat de un îndreptățit interes al spectatorilor piese axate pe problemele vieții de familie ca „Arborele genealogic”, „Rețeta fericirii” sau „Fiicele”. Progresul în lărgirea tematicii și legarea ei de actualitate e ilustrat și de faptul că în ultimii ani comedia, gen atît de îndrăgît de public, a fost cultivată ou mai multă stăruință, ceea ce a îmbogățit repertoriul cu asemenea lucrări, care, ca „Prietenă mea Pix”, „Siciliana”, „Celebrul 702”, „Partea Icului” și altele, inspirate toate din actualitate, au fost primite cu o justificată căldură.

Totodată, satirizarea moravurilor vechi ale lumii burgheze a inspirat pe Victor Eftimiu în „Parada”.

Fenomenul cel mai îmbucurător în dramaturgie este aducerea pe scenă a unor personaje pozitive cu o puternică individualitate, bine reliefate, ca Mihai din „Passacaglia”, la care intransigența partinică se unește cu o mare puritate sufletească. Tipuri reușite de comuniști sînt și Pavel Golea din „Surorile Boga” de Horia Lovinescu și Lupu Aman din „Secunda 58” de Dorel Dorian. Aceste personaje nu mai au ca în trecut o prezență formală în conflict. Ei sînt oameni vii, interesați, înzestra(i) adesea cu mult farmec personal, angrenați intim în intriga pieselor, luptînd cu hotărîre, ou pasiune pentru aplicarea liniei partidului în problemele sociale și morale ale colectivelor de care sînt legați. În lucrările dramatice mai recente au

apărui și figuri cuceritoare de tineri, educați în atmosfera sănătoasă a noii orânduiri. Eroii ca Paul și Mihaila din „Prietenii mei Pix”, ca Todoruț din „Ferestre deschise”, aduc în dramaturgia noastră nu numai o deosebită prospețime, dar și o problemă etică inedită, captivantă.

Interesul pentru dezbaterile chestiunilor morale, legat direct de însemnătatea pe care o prezintă azi la noi lupta pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, reflectă o tendință pozitivă extrem de prețioasă a creației dramatice în anii din urmă. Piese cu preocupările cele mai strâns legate de viață sînt acele care izbutesc să încadreze situațiile înfățișate într-un context moral-social amplu, să trateze astfel probleme cu larg ecou obștesc. Aceasta e menirea teatrului, să fie o tribună de dezbateri a problemelor mari de viață, de pe poziții principiale, militînd cu curaj pentru ceea ce e nou și înaintat și combătînd cu vervă și putere de convingere tarele mentalității burgheze. Astfel de calități fac din „Celebrul 702” de Al. Mirodan o piesă cu un viu ecou în rândurile spectatorilor și comunică o forță de atracție chiar unor piese cu slăbiciuni dramatice, dar cu o problematică interesantă și nouă cum e de pildă comedia lui Radu Cosașu „Mi se pare romantic”.

Dramaturgia noastră se vedește animată în anii din urmă de căutarea unor forme teatrale originale, capabile să cuprindă amploarea conflictelor noi. Au fost obținute succese în crearea unui teatru epic, în prezentarea concomitentă a mai multor planuri scenice, în rezumările sugestive, simbolice. Căutările în această direcție sînt laudabile, fiind expresia unui tineresc spirit inovator, propriu teatrului revoluționar.

Cu toate aceste progrese, dramaturgia noastră se situează încă mult în urma numeroaselor cerințe cărora e chemată să le răsădindă. Datorită unei cunoașteri nu îndeajuns de bogate și adînci a vieții noi, nu o dată realitățile construcției socialiste rămîn în unele piese doar un decor. Nervul oricărei lucrări dramatice e conflictul. Dacă acesta nu este cu adevărat actual, nu izvorăște din realitățile vieții zilnice și nu oglindește contradicțiile ei caracteristice, lupta dintre vechi și nou, așa cum se desfășoară ea în lumea noastră, care desăvârșește construirea socialismului, oricâte tablouri din producție sau personaje contemporane ar aduce dramaturgul pe scenă, nu va oglindi cu adevărat mișcarea impetuoasă înaintea societății în care trăim. Există tendința la unii dramaturgi de a suplini cunoașterea slabă și superficială a noilor realități prin abordarea doar ca pretext a unor probleme de actualitate. Peste ele sînt calchiate artificial conflicte vechi, împrumutate uneori din farsa sau melodrama burgheză. O astfel de tendință viciază anumite lucrări dramatice, le dă un caracter hibrid, împiedicîndu-le să reflecte cu adevărat viața oamenilor noi. E ceea ce se întîmplă cu comedia lui Virgil Stoeneșcu „Scrisori de dragoste”, de exemplu. Plecînd de la probleme de viață reale, de la contradicții interesante și de actualitate, un dramaturg experimentat ca Aurel Baranga a dat o comedie („Siciliana”) care nu supune îndeajuns unei satire usturătoare elementele înapoiate, ci le tratează cu o anumită toleranță.

Din pricina insuficienței cunoașteri a vieții, ajungînd la o viziune deformată asupra unor aspecte ale realității, un dramaturg talentat ca Floria Lovinescu a avut în ultima sa piesă „Mai presus de orice” o nereușită.

Conflictul unei piese de teatru trebuie să reflecte contradicții puternice, care chiar atunci cînd nu sînt antagonice, angajează totuși intens

ființa personajelor, universul moral și -dosiinul lor individual. Conflictul slab, lipsit de ascuțime constituie principalul cusur al comediei pline de haz dar cam subțirele, „Mi se pare romantic”. De asemenea deficiențe suferă și alte piese ca „Prietenă mea Pix” de V. Em. Galan și „Cîntă privighetorile” de Lucia Demetrius. Ocolirea conflictelor puternice, ce se manifestă în unele piese, e 'Străină de principiile realismului socialist, care presupun dezvăluirea curajoasă a contradicțiilor vieții, de pe pozițiile înaintate ale clasei muncitoare, cu perspectiva clară a forțelor noului, ou înfățișarea sensului istoric de desfășurare a vieții noastre.

Gînd o piesă nu are un conflict puternic și încheat, cum se întâmplă cu „Ochiul albăstru”, artificiile formale nu-i pot suplini slăbiciunile. Asemenea artificii întîlnite și în alte piese. („Opinia publică” de Aurel Stărin, „Dialog în parc” de Teofil Bușecan etc.), nu sînt cerute de conținut, ci servesc dimpotrivă la ascunderea sărăciei conflictului. Ps-eudo-inovațiile nu pot acoperi artificialitatea conflictului, lipsa lui de consistență.

În continuare, darea de seamă se ocupă de importanța replicii în teatru, analizând din acest punct de Vedere unele slăbiciuni în lucrările unor autori dramatice ca : N. Tăutu, Mariana Pîrvulescu. I. D. Șerban, H. Nicolaide.

Secția de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor, Direcția teatrelor din Ministerul Învățămîntului și Culturii, teatrele poartă o -serioasă răspundere pentru lipsurile pe oare le prezintă anumite piese, ajunse în spectacol într-o formă nefinisată. Exemple ale acestei munci defectuoase cu autorii dramatice s-au manifestat în cadrul ultimei decade a dramaturgiei originale, din 1961.

Pentru mișcarea artistică de amatori Miha.il Davidoglu, Lucia Demetrius și Teofil Bușecan, au scris câteva piese bune într-un act. Ele sînt însă departe de a răspunde necesităților uriașe în acest domeniu. O cerință egală privește -susținerea cu lucrări corespunzătoare a teatrului pentru copii și tineret.

E de asemenea o datorie a noastră să consacram scenariului de film o activitate simțitor sporită în viitor.

Literatura pentru copii și tineret

Plenara lărgită a comisiei de literatură pentru copii și tineret din 1961 ne-a arătat că în acest domeniu putem vorbi astăzi de un cerc larg de creatori. Ei tratează în cărțile lor teme de actualitate cu mijloace variate. Se simte tot mai mult înțelegerea misiunii deosebite pe care o au poezii și prozatorii de a contribui la formarea gustului literar al copiilor, dar mai ales la formarea lor ca oameni deplin ai societății noastre, la educarea lor multilaterală în spiritul moralei comuniste. Procesul acesta educativ urmărește un drum lung și nu tocmai ușor. El presupune, pe lângă multă sensibilitate și fantezie, o gândire profundă și limpede, pentru că scriitorul e chemat să contribuie la formarea gândirii, încă plătîndă a copiilor.

Au apărut unele lucrări care vorbesc despre copiii crescuți și educați în cadrul colectivității socialiste, al familiei, școlii și organizației de pionieri. S-au scris lucrări meritorii inspirate din trecutul de luptă al poporului, al clasei noastre muncitoare, cărți atît de necesare în educația comunistă a tinerei generații.

Cei mai buni dintre poeții noștri, în frunte cu Tudor Arghezi, Marcel Breslașu, Otilia Cazimir, Nina Cassian, Cicerone Theodorescu etc. au publicat în volume, în manualele școlare și în revistele pentru copii și tineret versuri care contribuie la formarea personalității viitorilor constructori ai comunismului din patria noastră. Dacă la operele lor adăugăm lucrările multor scriitori tineri, dintre care vom aminti aici doar pe Mioara Cremene, Titel Constantin, Cezar Drăgoi sau Veress Zoltan, vom înțelege mai ușor că prin lirica poeților noștri scrisă pe înțelesul celor mici, s-a îmbogățit mult literatura pentru copii și tineret.

S-au tipărit în acești ani numeroase lucrări interesante din domeniul prozei, semnate de scriitori cu o vastă experiență ca Ion Agârbiceanu, Asztalos István sau Kovács György și de alții, afirmați tocmai în acest domeniu, ca VI. Colin, Gica luteș, Octav Pancu-Iași sau de eurind Costaehe Anton. Proza științifico-fantastică și de aventuri își îndeplinește mai bine rolul de educator al fanteziei, curajului și perseverenței: s-au remarcat în acest domeniu, Felix Aderca, Theodor Constantin, Sergiu Făreășan, Ion Hobană, Adrian Rogoz, Radu Tudoran și Haralamb Zincă. În domeniul dramaturgiei pentru copii, în afară de piesa „Băiatul din banca doua” de Al. Popovici, nu putem semnală, din păcate, alte realizări remarcabile.

Lucrările anoste, lipsite de conținut educativ, scrise de mîntuială și ou scopuri lucrative trebuie să dispară din producția editorială destinată copiilor. De asemenea, încercările de poezie „modernistă”, „de atmosferă”, „de notație”, în domeniul literaturii pentru copii, pe care critica le-a semnalat de exemplu în volumul „Bună dimineața lume” de Mioara Cremene.

Aceasta nu e posibil decît înmulțind considerabil lucrările bune, interesante, de o reală valoare literară, capabile să formeze odată cu caracterul, și gustul micilor cititori. Tocmai în raport cu o asemenea cerință se ridică problema principală a literaturii pentru copii. Aici față de necesitățile extrem de mari și variate, cu toate succesele înregistrate, am făcut încă mult prea puțin.

Se cer mai multe volume cu teme de actualitate, din viața de azi a poporului nostru, a copiilor și tineretului. Se simte nevoia de mai multe cărți cu teme eroice, pline de romantismul luptei poporului și clasei noastre muncitoare, sub conducerea comunistilor, luptă care a dat și dă naștere unor caractere puternice de eroi pozitivi. În procesul educativ, asemenea eroi exercită o puternică influență morală. Trebuie să aspirăm spre asemenea cărți pe care cosmonauții viitorului să și le amintească cu drag, așa cum Gagarin sau Titov vorbesc despre cărțile preferate și eroii care le-au insuflat curaj, tenacitate, eroism.

O mai bună orientare ideologică se cere cărților de aventuri, mai multă fantezie lucrărilor de anticipație. Satira, glumele, umorul, sînt prea puțin cultivate.

Multă atenție trebuie acordată Stilului viu, colorat, accesibil, limbii literare îngrijite, limpede și frumoasă.

Critica literară

În dezvoltarea literaturii noastre noi, realist-socialiste, critica este chemată să joace un rol extrem de important, decuangînd din însuși principiul spiritului de partid. Ea are datoria să militeze deschis pentru orien-

tarea literaturii, isă contribuie direct, prin discuțiile pe marginea cărților .apărate, la educația social-politică și estetică a maselor. Pipesa de partid, „S'cînteia" și „Lupta de clasă", au tratat în articolele lor o serie de probleme esențiale ale dezvoltării creației și criticii literare.

Îai perioada care a trecut de la primul Congres al scriitorilor, critica noastră literară a 'făcut serioase progrese. Ca și în alte domenii ale **acti-**vității 'Scriitoricești, forțele ei s-au înmulțit. Producția literară e urmărită mai îndeaproape și mai 'sistematic, cărțile sînt analizate mai atent, **țimîn-****du-se** seama de 'specificul stilului fiecărui scriitor, disoutîndu-ise mesajul ideologic al diferitelor opere în funcție de particularitățile creației artistice. Judecățile vulgarizatoare străine esteticii marxiste, ca și aprecierile formaliste se întîlnesc mai rar. Caracterul 'științific al criticii s-a accentuat. Aspectul artistic s-a dezvoltat de asemenea. A crescut nivelul cronicii literare. Pe tărîmul acesta au desfășurat o activitate prețioasă numeroși •critici, de la cei ou o autoritate cîștigată, ca Perpessicius, Paul Georghescu și Vîiou Mîndra, pînă la alții mai tineri, afirmați în ultimii ani, ca Matei Călinescu, I. Oarcășu, Al. Oprea sau Eugen Simion. Ținuta multor analize literare a îngăduit ca ele să fie reunite în volume interesante.

Un alt aspect al progreselor criticii noi este trecerea la lucrări de sinteză. O asemenea activitate lăudabilă a întreprins Ion Vitner în volumul „Prozatori 'contemporani". O altă lucrare valoroasă e „Romanul românesc -actual" de D. Mdcu. A crescut -și interesul pentru generalizările de ordin teoretic făcute pe marginea experienței noastre literare. De problemele •estetice ale realismului socialist is-au ocupat M. Novicov în volumul „Realism, realism-critic, realism socialist", S. Iosifeseu în lucrarea „In jurul romanului", I. Janosi' într-o serie de articole și Andrei Băleauu în volumul „Conținut și formă".

Critica și istoriografia noastră literară au realizări și în valorificarea 'leninistă a moștenirii literare. Au apărut: „N. Filimon" de G. Gălinescu; „Aleou Russo" de Al. Dima ; „Ibrăileanu omul" de Savin Bratu; „Opera lui G. Ibrăileanu" de Al. Piru ; „Calistrat Hogaș" de C. Ciopraga ; precum și -alte studii cu .aceiași caracter, semnate de Paul Cornea și Mircea Zăciu. Cu prilejul aniversării lui Tudor Arghezi au fost tipărite două lucrări documentate și interesante despre opera lui, una a lui Ov. S. 'Cromălniceanu, și alta a lui M. Petroveanu. N. Tertulian a publicat un studiu valoros despre „Eugen Lovinescu își contradicțiile estetismului". Aceste lucrări se caracterizează printr-o aplicare mai consecventă a printr-'Oîpii'lor istoriografiei marxiste în analiza critică a literaturii din trecut, printr-o mai pătrunzătoare deavăluire a raporturilor dintre ideologia scriitorilor studiați, epoca respectivă și creația lor, printr-o informație solidă și un punct de vedere nou în înțelegerea fenomenelor social-culturale. Rezultatele unei mai bune stăpîniri a instrumentidui de cercetare, deci a însușirii unei metodologii 'Științifice se vădesc își în inițierea cit-orva studii de 'sinteză, privind curentele literare de după 1900, poporanismul, sămănătorismul etc. Toate aceste eforturi contribuie la munca grea și de mare răspundere a realizării „Tratatului de istoria literaturii", așteptat cu legitimă nerăbdare de masele largi de cititori. Cu elaborarea lui au sarcina •de onoare să ise ocupe majoritatea criticilor și istoricilor noștri literari, care trebuie isă facă din apariția acestei lucrări un eveniment de seamă al dezvoltării criticii și istoriografiei noastre marxist-leniniste.

Realizări demne de a fi menționate s-au obținut și pe lărimul studiului literaturii universale, prin contribuțiile lui Mihaili Ralea, Tudor-Vianu, Al. Balaci, Vera Călin, B. Elvin, Tamara Gane, Mihnea Gheorghiu, Radu Lupan, Tatiana Niulescu.

Critica noastră literară a participat și la unele 'dezbateri cu rezultate pozitive în presă, analizând problemele poeziei și prozei contemporane. De asemenea, ea și-a adus o contribuție remarcabilă în lupta pe plan internațional împotriva ideologiei burgheze, a tezelor revizioniste, a fenomenelor de 'decadență din literatura occidentală. Este aici un merit însemnat al ei, relevat și de presa sovietică și de presa altor țări socialiste.

Aceste succese incontestabile nu ne pot face să trecem cu vederea, lipsurile serioase care mai dănuie încă în critica noastră literară. *Cea mai însemnată dintre ele și din care decurg multe altele este scăzuta combativitate.* 'Critica nu este încă suficient de pătrunsă de conștiința că e chemată să joace un rol de prim ordin în orientarea literaturii. Critica nu reacționează prompt și eficace, uneori a ocolit fenomene care reclamau o luare fermă de atitudine.

Nu trebuie să uităm că dezvoltarea criticii noastre marxiste e condiționată de lupta consecventă împotriva tendințelor estetizante și sociologist vulgare. Sub îndrumarea partidului, în această direcție au fost obținute succese serioase în lupta dusă împotriva unor manifestări existente și în, trecutul apropiat (înclinația de a prelua în bloc moștenirea literară, de a trece cu vederea concepțiile greșite ale unor autori dintre cele două războaie și a-i „reconsidera" într-o lumină neștiințifică, de a încerca o încorporare a modernismului în realismul socialist, sub pretextul unui așa-zis „spirit modern", de a neglija specificul literaturii, ș.a.m.d.). Ar fi greșit, să credem că astfel de tendințe au dispărut cu totul și că lupta împotriva lor nu trebuie continuată. Nimic nu e mai străin de obiectivele criticii marxist-leniniste, decât tendințele evazioniste în critică, prezente în acele articole, care vorbesc despre toate fără să spună nimic, care se iferesc să ia o atitudine 'hotărâtă față de problemele majore ale literaturii. Se manifestă o persistență a *spiritului apologetic*, în ciuda semnării primejdiei lui în presa de partid. Dacă în această direcție s-au obținut oarecare ameliorări și unele cărți ca „Rădăcinile sînt amare", „Șoseaua Nordului" ș.a., au fost discutate de pe poziții principiale, examinîndu-li-se cu discernămint și exigență calitățile, dar și lipsurile, mai stăruie din păcate tendința de a ocoli critica dreaptă, ascuțită și tovarășească, fie prin formule evazive, fie printr-o adevărată diplomație penibilă, fie prin tăcere sau prin înțepături 'răutăcioase. Un roman atât de interesant ca „Serinul negru" de G. Călinescu, în care se întîlnesc probleme complexe, cum ar fi raporturile intelectualului de veche formație cu masele muncitoare, rolul acestora în educația lui, îmbinarea criticii lumii vechi cu afirmarea acelei noi etc., nu a fost discutat așa cum s-ar fi convenit. Cronicile scrise pe marginea romanului „Serinul negru" de George Ivașcu, M. Novicov, Radu Popescu, Eugen Simion, au avut un caracter apologetic, enunțînd slăbiciunile romanului în treacăt sau ignorîndu-le. Critica a elogiat, peste măsură anumite calități reale ale ultimei cărți publicate de Ury Benaidor, „Gablonz, magazin universal", dar s-a ferit să vorbească deschis despre defectele serioase ale cărții. Ba câteva din aceste defecte izbitoare au fost date în unele cronici (Mihaili Gafița) drept merite ale romanului. Foarte greu pot fi găsite în analizele consacrate versurilor lui Cicerone-

Thcodoresou din volumul „Copiii cartierului” (Matei Călinaseu) și observații critice. Despre unele cărți, ca recenta versiune în mai multe volume a romanului „Descuț” de Zaliaria Staneu, critici cu prestigiu întârzie să se pronunțe. Darea de seamă arată că nu face nici o onoare activității unui critic ca Paul Georgescu, faptul că a adoptat o tăcere precaută în discutarea unor lucrări literare importante; de lipsuri asemănătoare au dat dovadă Silvian Iosifescu, Dumitru Micu, Ov. S. Grohmălnieeanu și alți critici. Unii critici se 'feresc de urmărirea concretă și sistematică a creației literare/ consacră prea puțin din activitatea lor discutării cărților nou apărute, intervin târziu doar cu observații generale.

Exigențele cronicarilor literari și recenzenților se manifestă din plin, în special când e vorba de scrierile unor debutanți.

Persistența 'Spiritalui apologetic creează un climat favorabil pentru aceia care se tem ca dracul de tămîie să formuleze o apreciere clară asupra operei recenzate și preferă să însereze în ziare și reviste articolașe vagi, menite să nu spună nimic, dar să „meargă” și să placă nu ipuMiouhii, oi outămii sau cutărui autor. Criticii încearcă să scuze asemenea atitudini, învoind 'lapsa de receptivitate la critică a unor autori, gata să se supere când nu sînt suficient elogiați. Astfel de 'comportări reprobabile există fără îndoială și împotriva lor obștea scriitoricească trebuie să reacționeze ou vigoare pentru că sînt incompatibile cu etica scriitorului militant. Dar și atitudinea de acceptare a acestor manifestări din partea criticii și de adaptare la ele este complet străină de etica noastră comunistă. Spiritul apologetic trebuie combătut nu numai pentru că reflectă o lipsă de probitate 'morală în activitatea critică, atît de necesară dezvoltării literaturii noastre și orientării cititorilor, dar își pentru că minează chiar criteriile științifice de analiză a cărților.

Totodată, e necesar să fie combătute cu aceeași vigoare tendințele de negare neprincipială a meritelor unor lucrări. Trebuie încurajate cu toată căldura, analizate atent, operele valoroase, inspirate din actualitate.

O altă slăbiciune a 'Criticii privește *nivelul ei teoretic*. Dacă unele realizări au fost obținute în această direcție — cum am arătat — ele sînt departe de a satisface nevoile frontului nostru literar. Probleme importante ale creației, legate nemijlocit de progresul ei, se cer lămurite în lumina esteticii marxist-leniniste. Anumite teze generale trebuie adîncite și dezvoltate în funcție de experiența bogată a literaturii noastre și a literaturii din țările socialiste. De anulte ori însă, când e vorba de asemenea teme, sub titluri promițătoare se repetă lucruri arhicunoscute. Alteori, ideile teoretice din diferite articole sau cronici sînt sărace, nu izbutesc să ridice probleme noi și cu adevărat interesante; recent pe multe coloane, se discuta în presa noastră literară cit de lungi sau oît de scurte trebuie să fie romanele consacrate construcției socialiste.

E nevoie să ducem o luptă susținută și solid argumentată împotriva teoriilor estetizante și a variantelor lor revizioniste. Se impune de asemenea necesitatea permanentă de a combate dogmatismul în problemele literare. Experiența ne-a arătat că sub acest pretext unii nechemați sînt gata să renunțe la toate principiile esteticii (marxist-leniniste. Noi avem dimpotrivă datoria ca, pornind de la ele, apliceîndu-ile cu consecvență, să combatem dogmatismul, conștienți fiind că forma lui cea mai răspîndită este încălcarea acestor principii, cramponarea de abstracții care evită confruntarea cu practica vieții. E necesar să ridicăm nivelul teoretic al

•criticii, legînd-o strîns de problemele concrete ale literaturii noastre, de realitățile construcției -socialiste. Aici un fapt capital îl constituie însuși contactul cu masele largi.

Multe articole se adresează încă unui cerc restrîns de cititori. Critica literară nu va reuși să-și îndeplinească importanta sarcină pe care o are în dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, decît întărindu-și simțitor *caracterul publicistic*, -după exemplul strălucit al criticii democratice revoluționare ruse, al criticii noastre progresiste (Gherea, Ibrăileanu) și al criticii literare sovietice. Criticii noștri se mărginesc adesea să analizeze fenomenul literar în sine, dînd astfel articolelor lor un caracter tehnicist, îngust, de specialitate.

Criticul e chemat să depășească sfera unor preocupări de strictă specialitate, să ajute efectiv literatura lîn exercitarea operei ei de 'transformare a conștiințelor, să angajeze, pornind de la personajele și acțiunile cărților inspirate din realitatea socialistă, dezbateri pasionate asupra rosturilor fundamentale ale existenței, asupra a tot ce-i frămîntă pe oamenii muncii din țara noastră. Numai așa va izbuti isă trezească interesul unor categorii largi de cititori, să ajungă un prieten și un sfătuitor al acestora.

În directă legătură cu întărirea caracterului publicistic al criticii, se pune și *problema accesibilității articolelor de critică literară*.

Oare unii critici tineri, foarte tineri, care mai au încă multe de învățat, trebuie să „coboare” ca să se facă înțeleși, sau trebuie să-și ridice ei înșiși nivelul pentru a se exprima științific și clar, viu și colorat, așa cum vorbește poporul ?

Pentru a apropia și mai mult critica de păturile largi ale cititorilor, pentru a o antrena în dezbaterile problemelor literare și pentru a asigura astfel progresul continuu al creației, e necesară o extindere a luptei de opinii, pe o bază principială. Uneori această condiție fundamentală de dezvoltare a spiritului critic e înlocuită prin scurte note neangumentate, împunsături mărunte, observații lăaturalnice, care nu îngăduie o discuție serioasă. O vreme, „Gazeta literară”, „Luceafărul”, „Igaz Szo”, „Utunk”, „Tribuna” și „Contemporanul” și-au făcut o 'specialitate din asemenea hărțuieli neprincipiale. Astfel de practici, care transformă anumiți autori în victime permanente ale unor inimizități personale și care mai continua încă, sub forme deghizate, n-au ce căuta în coloanele revistelor noastre. Publicațiile sînt chemate să facă loc în paginile lor, nu răfuielilor meschine -de grup, ci luptei tovărășești, curajoase, obiective și principiale de opinii. În jurul problemelor esențiale ale creației.

Licliidîndu-și slăbiciunile serioase pe care le-am arătat și de care se face încă vinovata, întărindu-și spiritul de partid, critica noastră literară "trebuie să-și exercite cu pasiune sporită în viitor, rolul ei important.

Tovarăși,

Sîntem deținătorii unui instrument perfecționat și eficient, scrisul nostru, pe care ni-l înțelegem pus în întregime în slujba unui nobil scop : modelarea omului socialist. Acest om este eroul cel mai interesant al epocii. Deciziile și atitudinile sale în muncă, sau în viața personală, marchează o nouă psihologie, relații umane inedite, consemnate cu atîta limpezime în „*codul moral al comunismului*” din Programul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Avem ca sarcină principală să facem din

asemenea oameni eroi pozitivi, personaje cuceritoare, îndrăgite de cititori și luate de ei ca modele de comportare.

Tot în vederea operei de făurire morală a unei umanități superioare, literatura este chemată să folosească și arma satirei. În această direcție am făcut încă destul de puțin. Sînt necesare lucrări interesante care, de pe pozițiile principiale și ferme ale clasei muncitoare, să biciuiască fără cruțare, cu vervă și inteligență, tarele morale moștenite din lumea burgheză, să denunțe prin tipuri viu creionate, prin situații revelatoare și cu forță de simbol, egoismul animalic, fățarnicia, dezinteresul față de cauza obștească, spiritul rutinier, tot ceea ce e străin de profilul moral al omului nou. Pentru ca acest om nou, existind cu pregnanță în toate sectoarele activității omenești, să devină prin scrisul nostru inspirat personaj literar, e necesar mai întîi *ca el să fie cunoscut*. Și cu aceasta ne apropiem de o temă îndeajuns dezbătută, dar încă insuficient rezolvată : *a cunoașterii vieții*.

Amploarea dezvoltării societății noastre, creșterea impetuoasă a personalității umane în orânduirea socialistă necesită o mult mai temeinică cunoaștere a vieții. O asemenea cunoaștere nu se poate dubîndi pe calea unor documentări rapide și superficiale. Nu poți realiza pagini temeinice decît dacă eroii tăi — cunoscuți pînă în cele mai tainice reacții — devin parte integrantă din personalitatea ta. Trebuie trăită viața eroilor pentru ca să răzbească în chip convingător în pagina de literatură. Va trebui să eautăm împreună toate metodele pentru ca să realizăm *legarea cit mai nemijlocită, cit mai profundă a scriitorului de lumea eroilor săi*.

Cunoașterea vieții presupune nu numai o adâncire a psihologiei eroilor, ci implică, într-un mod imperios necesar, înțelegerea sensurilor și a legilor obiective care guvernează această viață, a perspectivei generale pe care o are viața socială. Oricâte date ai" culege scriitorul privind lumea și oamenii pe oare-i zugrăvește, aceste date vor însemna o aglomerare amorfă, riscînd să-l conducă la o viziune naturalistă asupra lumii, dacă întreaga sa cunoaștere, dacă toate investigațiile sale, nu vor sta sub reflectorul învățăturii despre lume și societate a clasei muncitoare, singura filozofie științifică, singura busolă menită să-l călăuzească și să-l ferească de dibuiri, rătăcirii și eșecuri.

Scrisul nostru ne incumbă mari răspunderi. Trebuie să ne perfecționăm armele pentru ca tirul lor să fie sigur, precis, exemplar.

Tindem la o oît mai înaltă măiestrie a scrisului nostru. Va trebui să căutăm, consecvent și îndrăzneț, forme noi de expresie, reclamate de materialul inedit al vieții. Săntem adversarii hotărâți ai tuturor formelor de epigonism literar, de stagnare și împietrire în forme vechi, strimte, necuprinzătoare, în oare nu-și găsește loc fenomenul impetuos al vieții noi. Trebuie promovat spiritul inovator în creația literară; nu am fi în pas ou timpul nostru, dacă nu am stimula tot ceea ce poate constitui o inovație creatoare în artă, priincioasă unei mai bune, mai adânci, mai cuprinzătoare înțelegeri a realității. Nu vom putea fi însă niciodată de acord cu „originalitatea" stînd sub semnul modelor, al snobismului și al disprețului flagrant pentru bunul simț.

Constituie pentru noi o lecție permanentă de exigență și de muncă, felul cum au muncit și cizelat cu mîgală de filigranist versul sau replica lor, clasicii literaturii noastre. Avem un tineret talentat a cărui prezență exuberantă a îmbogățit frontul nostru literar. Dar nu ne-am face pe deplin

datoria față de ei, dacă ou le-anii atrage unora atenția cu privire la o oarecare înclinare spre grabă în munca lor literară. Manuscrisele lui Eini-neseu și Caragiale, și nu numai ale acestor doi geniali scriitori, sînt un exemplu fie osîrclie îndîrjită în munca lor creatoare. Ne îngăduim să le atragem unora dintre tinerii noștri confrăți atenția cu privire la acea „sfîntă nemulțămire” de care vorbea atît de des Mihail Sadoveanu. Le cerem tinerilor noștri scriitori o efervescentă intelectuală, dușmană neîmpăcată a înfumurării, mulțumirii de sine și stagnării. Vom respinge ca ostile omului și demnității sale delirurile morbide, degradante, sobematî-zante pînă la insultă, în oare oamenii sînt asimilați prisosurilor deșertate în lăzdele de guoaie din teatrul lui Beckett.

Darea de seamă s-a oprit apoi asupra problemei traducerilor.

Aria răspunderilor noastre scriitoricești crește pe măsura amplificării ariei de acțiune a literaturii noastre. Astăzi, lucrările noastre au trecut departe de frontierele țării. Volumele noastre de proză sau de versuri cunosc o largă răspîndire în Uniunea Sovietică, în țările de democrație populară și au început să fie cunoscute și în lumea apuseană. Trebuie să muncim astfel ca tot mai uruite lucrări românești să fie cunoscute dincolo de hotarele țării, pentru ca și prin operele noastre literare, oamenii din lumea întregă să cunoască și să prețuiască mai mult țara noastră, poporul nostru harnic și realizările lui pașnice.

Ca scriitori participăm la dezbaterile care frămîntă astăzi lumea. Ne interesează în chip deosebit realizările din ultimii ani ale literaturii sovietice precum și discuțiile de importanță mondială ce se poartă în Uniunea Sovietică, privind problemele artei și literaturii, căci experiența sovietică sa dovedit pentru noi, ca-n toate domeniile vieții, rodnică și bogată în urmări. Contactul strîns cu scriitorii sovietici și atenția acordată literaturii noastre de editurile și revistele sovietice au dat creației noastre aripi ce o poartă departe peste hotare. Urmărim cu atenție discuțiile literare din celelalte țări socialiste. Ne revine datoria de a participa în viitor, în proporție și mai mare, la îmbogățirea patrimoniului literar comun, care este literatura mondială revoluționară.

Apoi raportorul s-a ocupat pe larg de diverse fenomene literare din lumea capitalistă, subliniind atracția pe care o exercită ideile socialismului asupra unor scriitori de seamă, chiar atunci cînd nu se situează pe pozițiile clasei muncitoare, dar adopta o atitudine critică față de modul de viață burghez.

Sîntem dornici — a continuat raportorul — să cunoaștem pozițiile acestor scriitori, să le comunicăm punctele noastre de vedere. Discuțiile între oameni de bună credință au adus întotdeauna lumină. Să ne așezăm în fața mesei rotunde și să ne confruntăm pozițiile. Sîntem încredințați că nu vom avea toți decât de câștigat. Ne vom spori bagajul de cunoștințe, vom recolta un material care ne va obliga la meditație, vom găsi împreună forme și mai eficiente pentru ca lupta noastră comună, închinată cu devoțiune *Omului* și bunului său suprem, *Pacea*, să triumfe.

Sîntem slujitorii unei arte oare servește celor mai înalte idealuri ale umanității. Tocmai de aceea ne manifestăm intransigența față de orice încercare menită să ultragieze omul și să-l împace ou ideea capitulării în

fața unui destin condamnat. Vom respinge întotdeauna fără cruțare toate curentele și tendințele mistice, obscurantiste, exaltând universul decăzut al instinctelor animalice sau (făcând apologia modului de viață capitalist. Vom demasca neconținut caracterul filistin al evaziunii din lumea realului în universul proiecțiilor onirice, cultul egoismului nedemn, exaltarea relațiilor de junglă, apologia neosuperumanului, vom -stigmatiza teoria desepărării și a agoniei, cu atîta fervoare susținută astăzi în occident de imul dintre foștii ideologi ai fascismului românesc, Emil Cioran.

Pentru această muncă -devotată sântem nu o dată calomniați. Nu e greu de arătat cine sînt acești defăimători! Nu de mult, unul dintre ei, fostul legionar Vintilă Horia, a fost demascat și înșiși cei care l-au sprijinit o vreme au trebuit să-l abandoneze fiindcă pe chipul lui au recunoscut stigmatul fascist. Iată că acum alt transfug, nu mai puțin abject, Petru Dumitriu, își -debitează infamiile prin oficdnile m-ncinoase ale agențiilor imperialismului și fascismului. Asemenea indivizi lipsiți de scrupule, gata oricând să înjure ce au laudat ieri și -să-și ischimbe credințele ca gulerele de cămașă, rămânând însă în fundul sufletului mereu la fel de soioși, încearcă să ne dea lecții de etică și estetică. Atmosfera vieții noastre literare s-a purificat prin dispariția unor asemenea lepădături. Lătrăturile lor la diverse posturi de radio nu arată -decît o jalnică neputință, o ridicolă exasperare în fața succeselor literaturii noastre.

Inspirată din lupta poporului, legată prin mii de fire de tot ce e mai bun, mai înălțător în fiecare dintre noi, literatura noastră socialistă n-are alt ideal decît să se ridice la înălțimea epocii noastre luptătoare, •strălucind în lumina zorilor comunismului.

TVÎunca Uniunii Scriitorilor

Tovarăși,

în directă legătură cu marile sarcini ale frontului literar, e important să analizăm cum a activat în ultimii ani Uniunea Scriitorilor.

Bilanțul este, fără îndoială, pozitiv. în desfășurarea muncii Uniunii Scriitorilor, un sprijin deosebit de prețios l-am primit din partea organizației de bază P.M.R. a Uniunii Scriitorilor. Organizarea în acești ani a unor dezbateri 'de amploare ou privire la orientarea creației — cum a fost cea despre actualitate -și partinitate, Consfătuirea pe țară a scriitorilor tineri, din 1960 — au dus la rezultate rodnice.

Secțiile și comisiile Uniunii Scriitorilor au muncit inegal. O discuție pozitivă, ca aceea despre „critica poeziei”, organizată de Comisia de critică împreună cu Secția de poezie, s-a soldat ou afirmarea unui curent de atitudine critică față de poezia inexpressivă. Deosebit de folositoare a fost o 'consfătuire de lucru, a Comisiei de literatură pentru copii și tineret. Ar fi fost bine dacă comisia respectivă ar fi perseverat pe acest drum și și-ar fi dus activitatea în spiritul concluziilor judicioase elaborate la consfătuire. Secția de dramă, în general activă, a inițiat dezbateri rodnice cu privire la premierele din stagiune, piese aflate în manuscris, piese într-un act etc. Activitatea acestei secții ar fi fost și mai fructuoasă dacă s-ar fi bucurat de sprijinul tuturor autorilor de teatru. Au avut loc acțiuni pozitive ale secțiilor de proză, traduceri, discuții interesante ale Comisiei

pentru literatura minorităților naționale. Totuși noi nu ne putem declara satisfăcuți de activitatea secțiilor și comisiilor Uniunii, munca lor, slab controlată de conducerea Uniunii Scriitorilor (fiind lipsită de continuitate.

Filialele Uniunii Scriitorilor, care s-au bucurat prea puțin de sprijinul organizatoric efectiv al Uniunii Scriitorilor, au dus totuși o activitate apreciabilă pentru dezvoltarea forțelor literare locale. A fost asigurată apariția regulată a revistelor Uniunii, au fost promovați numeroși tineri scriitori de talent din regiunile țării, s-a realizat o bună colaborare cu teatrele locale și alte instituții cu caracter cultural.

În ultimii 5 ani, ajutată îndeaproape de organele de partid, sindicale și de stat, Uniunea Scriitorilor, prin Comisia ei de îndrumare, a organizat 19 consfătuiri regionale cu cercurile literare și s-a îngrijit de apariția a 42 de culegeri, care însumează semnăturile a peste 300 de membri ai cercurilor literare. Datorită acestei activități, oț și altor condiții favorabile, dar mai ales datorită intensei vieți culturale, sîntem azi martorii unei bogate mișcări literare, nu numai în orașele în care funcționează filiale ale Uniunii Scriitorilor, dar și în altele, ca : Bacău, Constanța, Hunedoara, Galați, Oradea, Arad. Această activitate de promovare a talentelor ivite din rîndurile poporului merită o atenție mai mare din partea Uniunii Scriitorilor.

Frecvente au fost întîlnirile variate ale scriitorilor cu cititorii, inițiate sau sprijinite de Uniune. O activitate culturală susținută s-a desfășurat la Casa Scriitorilor.

Fondul Literar și Biroul drepturilor de autor au sprijinit în tot acest timp acțiunile Uniunii Scriitorilor, dovedindu-se niște organe necesare pentru stimularea creației scriitoricești.

Sectorul de relații externe al Uniunii Scriitorilor a desfășurat o activitate bogată și variată, nu numai ca bună gazdă, la primirea oaspeților din străinătate, ci și prin acțiunile de popularizare a literaturii noastre peste hotare. Schimburile culturale cu țările cu care avem convenții și acorduri se îmbunătățesc și se lărgesc neconținut.

Conducerea Uniunii Scriitorilor a stabilit în acești ani bune relații de colaborare cu editurile, participând activ la elaborarea și definitivarea planurilor de apariție, acordând un sprijin mai calificat în munca de discutare a manuscriselor, ajutând mai mult ca înainte colegiile și consiliile editoriale. Dar în acest domeniu mai sînt încă multe de făcut. Secțiile și comisiile sînt datoare să acorde un sprijin substanțial la rezolvarea problemelor editoriale. Iar scriitorii cu experiență sînt chemați să-și dea contribuția lor valoroasă la stimularea și încurajarea scriitorilor tineri.

În ultimii ani, publicațiile literare au luptat mai consecvent și cu mai multe rezultate pentru actualitate și partinitate în literatură, pentru întărirea legăturilor scriitorilor cu viața. Datorită activității revistelor a fost stimulată creația de schițe și reportaje, s-a accentuat prezența scriitorilor în dezbaterile problemelor politice și ideologice, is-au desfășurat oțeva dezbateri interesante, ca de pildă cea despre poezie, sau aceea despre modalitățile prozei. Revistele au promovat talente tinere în toate sectoarele creației literare, au luptat pentru ridicarea calității, pentru perfecționarea măiestriei.

Dar, în acest sens, mai trebuie să muncim cu toată grija pentru ca revistele noastre să devină adevărate tribune ale experienței înaintate, laboratoare de căutări artistice bine orientate, ou adevărat noi și consec-

vent pătrunse de principiile esteticii marxist-leniniste, ale realismului socialist. Unele scăderi le aparțin în întregime, altele reflectă stilul defectuos de muncă al Uniunii Scriitorilor cu redacțiile, de a căror activitate răspunde. E necesar ca eforturile Uniunii Scriitorilor și ale redacțiilor să fie îndreptate spre îmbunătățirea substanțială a stilului lor de muncă.

Redacțiile sînt datoare să lupte cu fermitate împotriva diletanțismului și a improvizăției, împotriva muncii în asalt. Principala condiție a succesului în munca oricărei redacții este existența unei orientări ferme, claritatea obiectivelor, care să țină seama și de problemele generale ale literaturii și de profilul specific al revistei respective. Totodată, o sarcină esențială a redacțiilor este asigurarea principialității depline în relațiile cu colaboratorii. Nu se poate admite nici o îngăduință, nici un rabat de exigență, de dragul „relațiilor” bune, dar nici o atitudine disprețuitoare, lipsită de înțelegere. Lupta pentru principialitatea fermă a relațiilor dintre redacții și colaboratori este cauza revistelor și colaboratorilor. Aceasta presupune combaterea tămaierii și laudelor reciproce, a tendințelor de răfuială, care, din păcate, mai înveninează atmosfera noastră literară. Publicațiile trebuie să tindă a deveni mai mult focare de dezbateră a problemelor ideologico-artistice ale literaturii.

În Darea de seamă au fost precizate în continuare sarcinile specifice, care stau în fața fiecărei reviste a Uniunii Scriitorilor.

Referindu-se apoi la munca organelor de conducere ale Uniunii Scriitorilor, raportorul a spus :

„Comitetul Uniunii — activitatea noastră de fiecare zi ne-a arătat-o — s-a întrunit rar, în ședințe nu îndeajuns de pregătite, în primul rând din vina Biroului. În centrul atenției Comitetului de conducere n-au fost aduse totdeauna problemele principale, de orientare a muncii literare, activitatea lui alunecând uneori în examinarea unor chestiuni lăturalnice.

Nu o dată, datorită unor fricțiuni neprincipiale, în loc să se analizeze temeinic, cu răspundere, problemele literaturii sau ale Uniunii înscrise la ordinea de zi, unii membri ai Biroului împingeau discuțiile spre problemele secundare, nesemnificative pentru treburile generale ale vieții literare.

Trebuie subliniat că membrii Biroului s-au ocupat insuficient de secțiile care le-au fost încredințate. Între conducerea Uniunii și diversele ei inele de lucru — reviste, secții, comisii, filiale — legăturile au fost sporadice.

Secretariatul Uniunii n-a muncit în spirit colectiv. În cea mai mare parte a perioadei de după reorganizarea Secretariatului, primul secretar a lucrat mai mult de unul singur. Din aceasta cauză, ședințele Biroului se pregăteau în pripă ; n-a existat totdeauna un plan al activității Biroului, un plan de dări de seamă și analize pe probleme, iar atunci cînd asemenea analize se înscriseră totuși pe ordinea de zi, ele aveau un caracter improvizat.

Noi, scriitorii, trebuie să fim pe deplin convinși că alături de preocupările firești pentru propria creație, sîntem răspunzători și pentru munca Uniunii, pentru cauza comună a literaturii noastre.

O literatură nu e tare numai prin câteva personalități răslețe — a spus în continuare vorbitorul — ci prin forțele reunite ale tuturor care știu ține cu dibăcie pana în mână și așterne pe hârtie un cuvânt iscusit. Trei plopi și două tufe nu fac o pădure — e nevoie, ca să le spuie copacilor codru, de arbori mulți, variați, tineri și bătrâni, înveinindu-și tulpinile și

atingându-și mimurile sunătoare în timp bun -sau pe furtună. Cinstea, sinceritatea, puritatea morală, simplitatea, modestia trebuie să constituie tot mai mult principalele noastre dimensiuni morale, trăsăturile de bază ale colectivității scriitoricești, câștigate în viața obștească și personală.

Munca Uniunii Scriitorilor și a organelor sale de conducere trebuie să se desfășoare neabătut sub semnul principiilor juste, sănătoase ale muncii colective. Viitoarea conducere a Uniunii Scriitorilor va trebui să și concentreze mai mult ca în trecut atenția asupra problemelor de creație, să ajute tot mai mult pe scriitori în rezolvarea problemelor ce se ridică în activitatea literară a fiecăruia și să descopere mijloace și noi căi de intensificare a legăturii scriitorilor cu realitățile socialiste.

După aceasta raportorul a informat conferința asupra propunerilor privind unele modificări de statut, insistând asupra necesității de a se crea calitatea de „membru stagiar” al Uniunii, pe baza analizei temeinice a activității scriitoricești a solicitanților de către un juriu desemnat de comitet.

Trebuie ca timpul de stagiu — a spus raportorul — să fie folosit de tinerii scriitori pentru dezvoltarea lor efectivă, pentru verificarea talentului lor, pentru însușirea experienței înaintate scriitoricești, și nu pentru desrădăcinare de la locul de muncă, pentru o profesionalizare pretimpurie, sau pentru permanentizarea unei situații de „stagiar” și „începător”. Regulile și exigența de primire a membrilor stagiați urmează să fie aceleași oa și în cazul primirii membrilor Uniunii Scriitorilor.

Tovarăși,

Congresul al III-lea al P.M.R. prin hotărârile sale, prin planul de șase ani, prin planul de perspectivă a pus așa sarcini mărețe în fața popoului, iar oamenii muncii le îndeplinesc cu atâta hărnicie, pricepere și avânt, încât bunăstarea generală, radicala transformare a vieții în industrie, în agricultură, pe tărâm cultural se petrece cu o viteză caracteristică altădată numai domeniului fantasticului.

În această palpitantă desfășurare de forțe creatoare, noi, scriitorii, ne bucurăm de un loc de cinste și de mare răspundere prin sarcinile ce ne stau în față : de a contribui la formarea omului nou.

Masele de cititori, al căror număr a sporit nespuse de mult în urma revoluției culturale, ne privesc cu dragoste și așteaptă de la noi lucrări literare din care să se răsfrângă lumina conștiinței socialiste și faptele eroice ale armatei muncii.

Nouă ni se cere, în primul rînd, să cunoaștem adânc această nemai-pomenită desfășurare a forțelor muncii în construirea unei vieți noi, se cere să fim noi înșine în mijlocul celor ce înalță patria noastră socialistă. De aceea, în dezbaterile noastre trebuie să ocupe un loc central valorificarea multiplă a experienței ce au dobîndit-o scriitorii din contactul cu noile realități și studiarea căilor, care trebuie mereu înmulțite, pentru intensificarea multilaterală a legăturilor cu viața, cu oamenii noi.

Noi nu sîntem niște simpli călători care culeg impresii pentru viitoare cărți menite să aducă mărturie despre oameni și locuri văzute. Părtași, prin munca noastră la uriașa operă revoluționară, de totală și radicală restructurare a unei țări și a unui popor, noi ne încadrăm în construcția lumii noi și ne înscriem pe orbita epocii noastre. De fermitatea și claritatea

poziției noastre, definită printr-un singur cuvânt: *partinitate*, depinde la mare măsură rolul educativ al operelor noastre. Iată de ce în dezbaterile noastre problema cunoașterii actualității nu poate fi despărțită de definierea atitudinii ce o are scriitorul în fața adevărului vieții. Această atitudine ne este vitală ca sîmgele organismului viu, iar fermitatea ei se întemeiază pe limpezime în concepția noastră despre lume.

Nici o operă literară nu se bucură de trăinicie fără să atingă înalte calități artistice. Poate nici un alt domeniu al vieții sociale nu trăiește și mai ales nu durează așa de mult prin calitate ca realizările artei. Iată de ce arta scrisului trebuie să ne preocupe în cel mai înalt grad.

N-am fi cu adevărat fiii epocii în care trăim dacă n-am lua poziție față de marile probleme oare frămîntă astăzi omenirea. Trebuie să afirmăm cu tărie zdrobitoarea superioritate a ideologiei socialiste asupra concepției în descompunere despre lume și viață a burgheziei, a imperialismului, care zdrăngăne mereu armele și ține încă sub căleai popoare și popoare, iar în propriile țări stoarce pînă la istovire vлага celor ce muncesc.

Acestea sînt doar cîteva din problemele care merită să fie în mod deosebit luate de noi în dezbateri, în vederea ogîndirii lor în creația noastră literară.

Discuțîndu-le, nu trebuie să pierdem din vedere nici o clipă pe aceea a propriei noastre atitudini de scriitori ai unei țări socialiste. Atît relațiile colegiale dintre noi cît și prestigiul de care trebuie să se bucure în societatea noastră scriitorul merită să fie temeinic dezbătute. Misiunea ce a dat-o partidul scriitorilor, de a realiza o literatură pusă în slujba poporului nostru, constructor al orînduirii socialiste, cinstirea de oare ne bucurăm din partea oamenilor muncii, toată grija și încrederea ce mi se acordă, cer din partea noastră nu numai multă pricepere în munca destul de grea ce sîntem chemați a o duce la îndeplinire, ci și demnitate — bazată pe înalte calități morale și pe o conștiință formată în lupta pentru cele mai frumoase idealuri umanitare pe care le realizează oamenii muncii.

Va trebui să plecăm de aici cu simțămîntul și cu igîndul că de îa noi se așteaptă lucrări literare de mare răsunset, de mare răspundere, care — în spațiu să facă să vibreze inima maselor de oameni ai muncii, iar — în timp, — inima generațiilor viitoare. Contemporani activi, într-o lume nu fără greutăți și primejdii, ai făuririi celei mai înalte întrupări a societății omenesti, comunismul, sîntem datori a ne spune în prezent cuvîntul răsplat, oare plămăiește, din substanța vie a faptelor, esența nepieritoare a artei și, totodată, să aducem viitorului mărturie despre ceea ce este adevărul vieții și ceea ce devine realitatea în perspectiva viitorului. Prin trăinicia meșteșugului de-a trece durerea și bucuria în eîntec și poveste, avem solia de-a face să retrăiască în cuvînt oamenii și faptele lor în desfășurarea vremii și de a le spori însutit optimismul în muncă, elanurile creatoare.

Masele de cititori, al căror număr a crescut nespuse de mult în urma revoluției culturale, ne înconjoară cu dragoste, prețuiesc fiecare carte bună.

Înspre noi sînt îndreptate privirile milioanei de cititori din patria noastră. Cuvîntul nostru, bine cugetat, să cîntărească greu, să se ridice la înălțimea faptelor eroice ale oamenilor muncii. Să ne străduim ca, de sub pana noastră, să iasă opere literare de amare răsunset, de mare răspundere, demne de epoca socialismului și comunismului.

(Text .prescurtat)

Tot în cursul ședinței de dimineață, scriitorul Radu Boureanu a dat citire Dării de seamă a comisiei de revizie.

În ședința de după-amiază, scriitorul Ion Bănuță a prezentat raportul comisiei de validare.

Raportul comisiei de validare

prezentat de tovarășul Ion Bănuță

Tovarăși,

În urma verificării mandatelor de delegați la Conferința pe țară a Scriitorilor din R.P.R. din 22—24 ianuarie 1962, a proceselor-verbale încheiate cu prilejul alegerilor de delegați, Comisia de validare a constatat că alegerile s-au desfășurat în conformitate cu normele de reprezentare și instrucțiunile Comitetului de Conducere, pe bază democratică, prin vot secret.

- în adunările generale de alegeri ale secțiilor de creație din București și ale filialelor Uniunii Scriitorilor din provincie au fost aleși, din 429 membri, un număr de 148 de delegați, dintre care 112 la București, 22 la Cluj, 6 la Tg. Mureș, 4 la Iași și 4 la Timișoara,

Din cei 148 delegați aleși, participă la lucrările Conferinței noastre 118 delegați; un număr de 8 delegați nu s-au putut prezenta din motive obiective. Astfel conferința noastră este legal constituită.

Componența Conferinței noastre este o expresie a dezvoltării neîncetate a literaturii noastre în anii de după Congresul Scriitorilor din 1956, demonstrând o creștere însemnată a noilor forțe scriitoricești care au intrat în rândurile Uniunii noastre. În același timp componența Conferinței exprimă unitatea frontului nostru literar, constituit din scriitori de la cei mai vârstnici și pînă la cei mai tineri care scriu în limba română și în limbile minorităților naționale.

După vîrsta delegaților, componența Conferinței noastre se prezintă astfel •.

între 20 și 30 ani — 16 delegați

între 30 și 40 ani — 66 delegați

între 40 și 50 ani — 31 delegați

peste 50 ani — 35 delegați

Scriitorii care scriu în limba română sînt reprezentați la Conferință prin 123 delegați; în limba maghiară prin 19 delegați, în limba germană prin 5 delegați, în limba sîrbă prin 1 delegat.

Pe genuri de creație, componența Conferinței noastre se prezintă astfel: 45 de delegați poeți, 56 prozatori, 10 dramaturgi, 25 critici și istorici literari, 6 scriitori de literatură pentru copii și tineret și 6 traducători.

Dintre delegații la Conferință, 97 au studii superioare; 24 studii superioare neterminate iar 27 școli medii.

Dintre delegați, 3 sînt membri ai Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, 3 membri ai Comitetului Central al U.T.M., 10 sînt deputați în Marea Adunare Națională, iar 11 sînt membri activi sau corespondenți ai Academiei Republicii Populare Romîne.

47 de delegați sînt Laureați ai Premiului de Stat, 14 sînt distinși cu alte premii literare. Dintre delegați 108 sînt distinși cu diferite ordine și medalii ale Republicii Populare Romîne.

Tovarăși,

Componenta Conferinței noastre dovedește că frontul nostru literar dispune de însemnate forțe literare care, sub înțeleaptă îndrumare a Partidului, vor îndeplini cu cinste sarcinile ce stau în fața literaturii noastre în etapa actuală și vor făuri opere menite să răspundă înaltelor exigențe ale poporului nostru muncitor.

Discuții

Scriitorul Demostene Botez, care a prezidat ședința, a dat citire propunerilor de modificări aduse Statutului Uniunii Scriitorilor.

Au început apoi discuțiile cu privire la darea de seamă a comitetului de conducere al Uniunii Scrutărilor, la darea de seamă a comisiei de revizie și asupra modificărilor la statut. Au luat cuvîntul scriitorii:

Titus Popovici

Anii care au trecut de la primul nostru Congres au fost ani de rodnice căutări creatoare, de realizări certe și multilaterale; ei au confirmat justetea liniei partidului nostru în problemele revoluției culturale; acești ani au făcut să ne apară mai clare lipsurile noastre, unele moștenite, altele apărute pe drum, în procesul de formare a noii literaturi, — precum și căile de lichidare a acestor lipsuri.

Îndrumarea de partid, principială, competentă, plină de înțelegere și răbdare a ferit pe scriitorii noștri, în momentul în care revizionismul își dezlănțuia atacurile sale perfide împotriva leninismului, de alunecarea în mlaștina nihilismului mic-burqhez, capitular și vâicăreț, de bîjbîieliie uneori tragice, cărora în alte părți, li s-a plătit un tribut greu și dureros. Înțelepciunea, fermitatea leninistă <a partidului nostru, a Comitetului său Central, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, au apărat frontul literar în perioada cultului personalității lui Stalin și pentru aceasta ne manifestăm aici adîncea noastră recunoștință; pentru noi, scriitorii, îndrumarea de către partid a fost o cheazășie a tuturor victoriilor noastre. Avem datorii nelimitate față de partidul nostru — singurul partid din istoria atît de zbuciumată a Romîniei, care la

spus totdeauna oamenilor adevărul, la greu și la bine — și asupra uneia din aceste datorii aș vrea să mă opresc mai pe larg; ea constituie, după părerea mea, una din problemele centrale ale activității noastre.

E vorba de cunoașterea vieții.

Recent am participat la lucrările Conșfătuirii pe țară a țăranilor colectivști. M-au impresionat firescul acestor oameni, sentimentul lor de stăpîni, nivelul lor de gîndire și de exprimare, universul lor moral, oglindind procesul petrecut cu acești oameni într-un răs-tîmp istoric neverosimil. Mi-am spus atunci ce bine ar fi dacă nivelul discuțiilor - noastre scriitoricești ar avea totdeauna aceeași profunzime, aceeași pasiune și același umor sănătos. Mi-am mai spus atunci că între eroii mei din „Setea” ,între ce mai știu eu despre ei și între oamenii pe care-i ascultam vorbind, există o distanță în timp de cîțiva ani; intensitatea acestui timp echivalează cu deceniile, iar eu nu mai știu în amănunt ce s-a petrecut în aceste decenii.

Aș fi nedrept cu mine însumi, considered că sînt singurul în această situație. Sînt ferm convins că nu peste mult timp ne vom da seama mai bine cit de adîncea și plină de perspectivă este indicația partidului cu privire la

o cât mai completă și mai multilaterală cunoaștere a vieții. Această indicație exprimă o *necesitate obiectivă*, o lege a creației literare și artistice a epocii noastre. Scriitorului singuratic, scriitorului care condeie să descindă uneori în lume spre a afla cum se numește cutare piuliță, care-i necesară *cadrlui* și decorului; scriitorului limfatic a cărui viață se scurge și se irosește într-un perimetru redus, stereotip, — viața îi opune un alt tip de scriitor, bărbat, activist pasionat și neobosit; un om care — asemenea eroilor săi — caută soluții problemelor vieții, caută răspunsuri marilor întrebări contemporane, participă cu toată ființa lui, cu energia, cu talentul, cu inteligența lui, la tot ce se întâmplă în jur; scriitorul care poate spune cu legitimă mândrie că „nimic din ceea ce e omenesc nu mi-e străin”.

Spuneam că e vorba de o cerință obiectivă — și lucrul acesta devine evident la cel mai sumar examen. Literatura noastră a depășit faza de început, pe care aș numi-o „faza apropierei”, în care și eroii principali, dar mai ales autorul lor, „se apropiu”, „luau cunoștință”, „descopereau” realitățile revoluționare.

Acești 17 ani care valorează cât o întreagă istorie, îl obligă pe scriitor, dacă într-adevăr vrea să spună ceva oamenilor, să vorbească despre ei, să vorbească adică din interiorul acestei lumi noi.

Sîntem cu toții de acord că eroul cel mai interesant, câmp nelimitat de investigații, omul cu un univers sufletească de o mare forță și puritate, nu mai este o excepție, „sămîrța din care va crește copacul”, „mugurul viitorului” — ci o realitate de masă, oare trăiește, muncește, luptă, creează. Ambiția fiecăruia dintre noi este, cred, să dea viață în paginile cărților sale unui astfel de erou, cu toată bogăția vieții sale interioare, cu toată complexitatea lui. Dar ca să transmiți vibrația și intensitatea vieții unui asemenea erou,

trăsăturile lui morale trebuie să le ai și tu, ca scriitor și ca om.

Pentru că nu e vorba, nu poate fi vorba numai de cunoașterea unor procese tehnologice, ar fi prea puțin, prea simplu: ele se pot învăța și din niște manuale; e vorba de cunoașterea unor relații umane noi, cu desăvîrșire noi, revoluționare — și în fața lor, pentru a le înțelege, pentru a le găsi toate semnificațiile, scriitorul nu poate fi nici spectator, nici simplu „cronicar”. El trebuie să se integreze în acest proces asupra căruia să acționeze și oare va acționa asupra lui.

Nu numai comoditatea, nu numai suficiența și automulțumirea sînt piedicile de cale ne izbim, ci în primul rînd „spiritul de castă”, urmările devastatoare pe plan moral ale individualismului burghez, obtuzitatea ideologică. Cred că pot afirma cu toată hotărîrea că atitudinea în fața cunoașterii vieții este, în esență, o atitudine politică.

Ne găsim adesea în fața unor lucrări ai căror autori își închipuie că un mic burghez înghesuit într-o salopetă devine „ipso facto” un dîrz proletar. Nici un fel de decor „socialist”, nici faptul că eroii își spun „tovarășe” (și uneori euvîntul e tot atît de straniu ca și cum l-am auzi pe hatmanul Arbore adresîndu-se cu „tovarășe” lui Ștefan cel Mare) — nu pot camufla vechile și răsufletele poncifuri burgheze, triumghiul, vulgaritatea de bulevard etc.

Circulă afirmația • „adevăratul scriitor se documentează tot timpul”. Cred că în linii mari afirmația e adevărată, întrebarea este însă: „Unde?” Nu este indiferent dacă „adevăratul scriitor” se documentează la Capsa, deși ce-i drept și aici s-au schimbat multe — sau în mijlocul vieții adevărate, acolo unde pulsează ritmul epocii, acolo unde oamenii parcurg pe planul universului lor sufletească decenii în doi ani.

Este de presupus că un scriitor talentat (uneori mai dăm talentului o accepțiune ușor agnostică și-l confun-

dăm cu „priceperea de-a lega cuvinte și situații” — talentul adevărat, însemnând în primul rând forța de a descoperi și de a reda ceea ce e nou, esența lucrurilor), este de presupus deci că un scriitor priceput, dar viciat de falsa teorie a documentării permanente indiferent în ce loc, va putea scrie pagini iscusite despre propria sa boală de ficat, astenie, „contradicții” cu portarul sau cu taxatorul care n-are mărunțiș. E sigur însă că asta nu interesează pe nimeni. Nici chiar pe bolnavii de ficat.

Subtextul formulei de mai sus e fals : scriitorul adevărat se documentează permanent acolo unde Ideile mari ale epocii sînt oglindite în procesul muncii.

Dacă succesele literaturii noastre confirmă din plin acest adevăr, dacă avem opere intrate de pe acum în patrimoniul culturii naționale, nu e mai puțin adevărat că există și câteva insuccese, puține e drept, dar uneori dureroase, — și ele arată de asemenea că scriitorul care nu este într-o permanentă osmoză cu mediul din care-și extrage eroii și conflictele, se condamnă singur la sterilitate, la eșec, la neputință. Falsiele conflicte, uneori împrumutate și transplantate artificial într-un teren care, ca să zic așa au le e prielnic — colecții de estropiați morali, apar în cazul cînd autorul atras spre ciocniri dramatice nu cunoaște dramatismul adevărat al epocii noastre.

Conflicte puternice, dezvăluite cu curaj ? Cea mai fugară lectură a documentelor de partid ne arată oare este adevăratul curaj în prezentarea problemelor vieții, care sînt pozițiile care înving și de ce înving, ne îndeamnă la o profundă meditație, sînt un izvor nesecat de învățăminte pentru oricare dintre noi.

Adevărul este că orizontul literaturii noastre s-a îmbogățit simțitor, numeroși scriitori au adus o contribuție serioasă, rod al cunoașterii vieții, al abordării curajoase a problemelor contemporane. Nivelul general al literaturii

noastre a crescut; cred sincer că toate acestea prevestesc operele majore oare se așteaptă de la nod.

De aceea, de la această tribună aș vrea să adresez o chemare tovarășilor scriitori fără deosebire de vîrstă; pentru că în realitate nu există scriitor cu adevărat bătrîn.

Să transformăm viața scriitorilor Uniunii noastre, într-un adevărat forum, în care să ne comunicăm, să analizăm împreună descoperirile noastre, să urmărim împreună cum toate 'acumulările se transformă în creație literară •, și în primul rînd să facem din participarea activă, concretă, la viața eroilor viitoarelor noastre cărți, o chestiune de onoare personală.

Să facem în așa fel încît cei care se sustrag de la această acțiune să se simtă stînjeniți. Cred că la această chemare, a cărei forță o va constitui fără îndoială exemplul personal al scriitorilor fruntași trebuie să asociem și pe tovarășii noștri critici literari; nu e nevoie să demonstrez de ce.

Viața noastră literară din ultimii ani a dovedit falsitatea unor încercări izolate de a opune pe scriitori, criticilor, de a-i transforma pe aceștia într-un soi uman a cărui singură menire e să se extazieze {gradat și ierarhic, bineînțeles) în față creației „pure”. Nu e mai puțin adevărat că nu poate exista o analiză competentă a operei literare, atunci cînd celui care-o face îi sînt necunoscute datele esențiale ale realității; în cazurile acestea dogma și schema preconcepută funcționează în mod inevitabil spre paguba tuturor.

Referindu-se la cinematografie, vorbitorul a arătat că Uniunea Scriitorilor a acordat nemeritat de puțină atenție acestui important domeniu al creației artistice, unde prezența scriitorilor este deosebit de necesară.

în încheiere, vorbitorul a spus : Tot ce este mai bun în această țară s-a unit în jurul partidului nostru, s-a identificat cu politica lui niciodată dezmințită de practică, niciodată, în nici un

domeniu, infirmată de realitate; același lucru se poate spune și despre frontul nostru literar. Toți sîntem con-

vinși că, într-un asemenea climat, operele noastre vor cunoaște o tot mai mare înflorire.

Ion Brad

Cu fața spre viață, spre oameni, spre ceea ce stă de fapt la temelia literaturii adevărate — acestea sînt îndemnul pe care ni le adresează partidul nostru în documente de o mare însemnătate nu numai pentru noi scriitorii. Acest suflu l-am simțit din plin în lucrările Congresului al III-lea, ale ultimei plenare a C.C. al P.M.R.

Acum mai mult ca oricînd literatura este chemată să fie un puternic mijloc educativ, care să-i ajute pe oameni să trăiască, să acționeze după legile superioare ale existenței în socialism, legile omeneșului, ale frumosului. Partidul ne-a investit cu această misiune și forță totodată. Scriitorii se bucură de ștîmă și încrederea poporului nostru. Doar aprecierea partidului și poporului constituie bucuria și mîndria vieții noastre.

La antipodul acestei stări de lucruri — scriitorii care trăiesc în capitalism sînt tot mai desconsiderați. Semnificativ ni se pare în acest sens un articol scris de un ziarist american sub forma unui interviu cu John Steinbeck. Citez din final: „Noi sîntem obișnuiți ca businessmanii să ne spună cum să ne guvernăm. Toată lumea știe că în America scriitorul joacă rolul unui bufon medieval, care rostește lucruri înțelepte, dar pe care nimeni nu-l ascultă”.

Cred că nu e nevoie de prea multe comentarii. Lucrurile ne sînt de multă vreme clare. Să poftescă oricine să vadă cum citesc oamenii muncii la noi, cum ne ascultă și adeseori cum ne sfătuiesc. Aceste sfaturi înțelepte yalo; rează de o mie de ori mai mult decît echilibristica verbală a esteților.. burghezi,

Totul e pentru noi doar să ascultăm mai bine ce spun muncitorii, țărăni, intelectualii despre scrisul nostru — și să încercăm din toată inima, nu numai să educăm, să învățăm cititorii, dar mai ales să învățăm de la ei, să învățăm de la eroii înaintați ai vieții.

Vorbitorul a citat apoi un fragment dintr-o scrisoare trimisă de un fost tăietor de lemne, pe nume Gheorghe Palage, din Năsăud. În cadrul unei discuții desfășurate în „Scînteia tineretului” : „Un arbore crescut în masiv se înalță drept, fără cioturi. În comun copacii își fac un climat local propriu, trăind mult și bine pe acest sol. Un arbore ce crește singuratic, are crengile lăbărțate pînă la pămînt, este cioturos, strîmb, puhav, și pămîntul este spălat de ape și dus din jurul lui și crengile rupte de vînt. Cînd ești despărțit de colectiv ești ca un arbore răzleț și îi porți toate caracterele”. Am insistat asupra acestui exemplu pentru că el are un tîlc pentru noi scriitorii. El constituie un îndemn nu numai pentru abordarea unor astfel de subiecte în cărți, dar și pentru meditații mai cuprinzătoare asupra vieții.

Vreau să spun cîteva cuvinte despre dezvoltarea poeziei noastre în ultimii ani. Sîrît de acord cu analiza făcută în raport și na vreau să mai repet anumite aprecieri. Un exemplu convingător al îmbogățirii liricii noastre, al diversității ei, îl constituie activitatea evident matură a unor poeți din generația mea. Preferînd teme directe, ale actualității socialiste, căutînd și înnoindu-se nespectaculos dar profund, vom întîlni de exemplu la

Al. Andrițoiu o gamă întreagă de forme și modalități poetice, mergînd de la madrigal pînă la oda vastă, cuprinzătoare; la Tiberiu Utan. lirismul concentrat, izvorînd din idei poetice foarte originale — după cum se poate vedea în volumul său recent apărut; Ion Horea se dezvoltă în „Coloană în aniază” ca un poet reflexiv și avîntat totodată; Aurel Rău înclină în ultimii ani spre pastel și poezia de sugestie, iar lueș își dezvo'tă vechile calități de poet meditativ ou accente saritice, pamfletare. M-am oprit la ei, fiindcă am urmărit mai îndeaproape dezvoltarea fiecărui. Deci și în acest caz, nu numai că nu e vorba de o „nivelare” -a poeziei, cum afirmă calomniatorii noștri, ci tocmai invers.

Spre vîrfurile unui munte duc zeci de -cărări grele, dar frumoase fiecare în felul lor. Important este să ajungi sus, să nu te înfunzi printre stînci și prăpăstii. Pericolul acestor înfundături e- xistă și despre el trebuie să vorbim •deschis. Darea de seamă prezentată la •Conferința nbăstra arăta,'că, în ce privește poezia, acest pericol se manifestă în două sensuri — pe de o parte banalitatea de gîndire, versificarea comodă și plată, pe de laltă parte evazionismul, tendințele spre ermetism.

Sînt unii _poeți care cred că se pot salva de la banalitate, sărînd în cealaltă extremă. Ei cred că în felul acesta •devin mai interesanți, că pasămite „inovează”. Și să vedeți cum arată aceste „inovații” chiar sub pana unei •poete care începuse, cum se, spune, bine.

Într-un sonet publicat în „Gazeta literară” Aurora Cornu spune.;

„M-a obosit Amocul care-și destinsc •arcu, I Și celălalt de altfel — Livada •ce-mi umplu I Cu miere negri-mi fa-guri pe care vi-i aduc I E despărțirea. Darnic, de suc mincarcă acul. I De grele războaie, ce cu iubirea duc / Mi-e scutul cum e sita și mintea ca •aracul / înnoadă, urcă iederi ce curg

de-a berbeleacul I Și-mi string in chin-gă scurtă puteri și meșteșug”.

Ce pot avea comun toate acestea, cu eforturile poeților noștri din toate generațiile de a crea o poezie într-a-devăr nouă, bogată și generoasă în idei, scrisă într-b formă expresivă, care să nu se abată de la caracterul popular al artei, trăsătură de bază a realismului socialist? Bineînțeles, nimic! Prin asemenea false „căutări” nu poți deveni mai interesant, mai original. Ele duc la înfundături nu numai de expresie ci și de idei, de conținut. Iar nouă nu ne pot fi indiferente ideile, mesajul poetic — ca și formă artistică de altfel în care sînt ele transpuse. Noi nu putem scrie două feluri de poezii: una, așa-zisă pentru mase, iar alta pentru rafinați și cercurile înguste de „aleși” și snobi. Cine crede că poate proceda așa, își face rău în primul rînd propriului talent.

Oricum, între aceste tendințe diame-tral opuse, • între' ceea ce este cu adevărat nou și vechile clișee ale poeziei decadente, inii poate exista nici un fel de coexistențe? "pașnică; Modalitățile poetice diferite pe care le promovăm trebuie să-pornească de la un fond de idei comune, de la o atitudine partinică.

" Cîteva cuvinte 'despre critică. Ma-rea majoritate, cred, a scriitorilor noștri vād în critica literară nu un rău necesar ci un act superior de cultură și, într-un anume sens, chiar dē crea-ție. Mă-gîndesc că, așa cum comuniștii •folosesc 'în munca lor de fie-care zi critica, pentru a îndrepta erori și poticniri, pentru a sporî frumuse-țea -, vieții,, frumusețea caracterului uman, tot așa critica literară poate contribui din plin la îmbogățirea lite-raturii noastre cu noi opere remarcabile, cu frumuseți noi.

in acest sens și în măsura în care se practică principial își în profunzime, critica este un act de creație.

Citesc cu -atenție, tot ce spun criticii despre scriitori. Am senzația că

dificultățile vin atunci când criticul trece de la problemele teoretice, absolut necesare pentru îndrumarea creației, la analiza vie a operei. Teoriile estetice, fără aplicație, nu prea au eficiență. De aceea, prefer incursiunilor în generalități pe care le face, hai să zicem, tovarășa Vera Călin, cronicile documentate, directa ale unor critici ca Paul Georgescu. Ov. S. Crohmălniceanu, de care nu ne putem plînge că nu au nivel teoretic sau suficiente lecturi din literatura universală.

Putem afirma că fiecare an literar, fiecare carte semnată de scriitorii oia maestrul nostru neîntrecut Tudor Arghezi, ca Marcel Breslașu sau Otilia Cazimir și pînă la unii poeți tineri, adaugă un spor de frumusețe vârstei fermecate a copilăriei și tinereții. Este doar poezia unor idealuri și aspirații înalte, începînd cu dragostea de viață, de muncă, de adevăr și cunoaștere — și pînă la dragostea de patrie, la recunoștința față de partidul care a schimbat basmele în realități ca de basm, aici în țara vechilor legende.

Sînt multe cărți adevărate pentru copii și tineret, stiluri felurite și căutări rodnice. Dar parcă în acest domeniu există și cele mai multe goluri. Deși, la înghesuială, diletantismul nu se dă bătut și uneori chiar prosperă, critica îl observă cu intermitență și severitatea ei cam ocazională nu poate avea maxima eficacitate.

La Consfătuirea organizată de Uniunea Scriitorilor în 1960 și apoi în două articole mai ample publicate în „Viața romînească”, am încercat o analiză a volumelor de poezii pentru copii apărute în ultimii ani. Printre alte dificultăți, semnalăm și pericolul unor versuri moderniste, al încîlcicilor numite „de atmosferă”. Ce fel de atmosferă? Bineînțeles una călduță, mic-burgheză, de seră, în care oresc haotic plante exotice cu forme ciudate, o atmosferă străină spiritului etic și estetic, ce caracterizează

educația comunistă a tinerei generații.

Care au fost rezultatele? Unii confrăți vizați s-au supărat. Nu-i nimic. Important e că au renunțat deocamdată la asemenea exerciții formaliste, pernicioase.

Dar platitudinile încă n-au dispărut. Ele sînt versiiccate uneori atît de corect, aproape gramatical, încît stai și te întrebi ce le lipsește totuși? Se pare că nimic altceva decît acest amănunt numit h3r poetic și ideile. Voi da un singur exemplu. Printre cărțile de 'acest gen se numără una recentă: „Ioniuț-Petruț în Marte”. Ea este menită să răspundă setei de cunoaștere a copiilor noștri, martori emoționați ai cufceririi cosmosului. Versurile acestei cărți sînt semnate de Radu Țiulescu și puse fiind lîngă desenele admirabile ale Oliei Ottone care imaginează fișnirea cutezătoarei rachete în univers, ele au sprinteneala unui avion sanitar. Despre ce e vorba? Un copil și un cățel „în rachetă sînt pîtiți”, — spune autorul și zboară astfel spre mirarea celor de acasă oare-i urmăresc la televizor, pînă în planeta Marte și înapoi. Au deci prilejul să cunoască sistemul nostru solar. Totul ar fi bine dacă nu s-ar petrece o aventură liniară, prin care nu se sugerează nimic din efortul celor care construiesc asemenea minunății ale minții omenești, ca rachetele, nici eroismul celor care le conduc, pregătirea lor asiduă, perseverența și curajul — atîtea și atîtea calități morale ce ai putea da cărții un caracter educativ.

În lucrările de acest gen e nevoie de spirit anticipativ și de multă fan-tezie. Să vedem cum stă „Ioniuț-Petruț” la acest capitol. Ce găsesc cosmonauții, de exemplu, în planeta Marte? Citez: „Vezi borcane pînte-coase — / Ti se spune că sînt case... / Oamenii aud prin pompă / Păsările poartă trompă... / Dacă și se face sete / Umbli pe la robinete -, / Sirop

dă primul robinet, / Al doilea apă cu șerbet / Suc de fructe sorbi la șapte, I iar la opt, cafea cu lapte" și așa mai departe. Siropul tot sirop rămîne, chiar dacă ni-l închipuim cuirgînd din belșug prin canalele de pe planeta Marte» Cartea aceasta, într-adevăr minunat tipărită, care circulă în peste patruzeci de mii de

Silvian Iosifescu

Aș vrea în primul rînd să-mi declar acordul cu folul în care sînt expuse problemele în Darea de seamă a comitetului Uniunii noastre. Firește că multiplele și amplele probleme discutate nu au putut fi rezolvate amănunțit. De aceea vreau să mă opresc în special asupra unei probleme și să spun cîteva cuvinte și despre munca comisiei de critică.

Vorbitorul s-a referit la intensificarea discuțiilor asupra problemelor dezvoltării literaturii și a măiestriei artistice.

În ultimii ani au fost mai multe dezbateri care au atras și poeți și prozatori. Cred însă că nu întotdeauna în aceste dezbateri care ni se par interesante și fructuoase s-au formulat puncte de vedere clare, constructive.

Vorbitorul s-a ocupat în acest sens de disputa: vers-alb — vers-clasic.

În același sens aș vrea să spun că alternativa care s-a părut că se pune între prozatori, ni se pare de asemenea discutabilă, a arătat în continuare Silvian Iosifescu. Ea a pornit, mi se pare, de la o anchetă și a devenit discuție, ajungîndu-se la un fel de dispută între proza obiectivă și proza lirică, uneori analitică.

Că există tipuri deosebite, este iarăși un adevăr elementar. Nu va fi o mare descoperire dacă o să afirmăm că Titus Popovici este înclinat

exemplare merita un text poetic autentic. Ea nu este însă un caz izolat. Din păcate presa literară ia rareori atitudine în asemenea ocazii. În inima și conștiința copiilor trebuie să sădim cu grijă toate elementele viitorului, ale celei mai uinane societăți din lume — coraunisimul.

spre constatare **o**Diectivă sau alți scriitori sînt înclinați spre psihologie.

Că există înclinații, lucrul a fost remarcat mai de mult și de către Ibrăileanu **își** ar însemna să repetăm ceea ce a spus el. Dar este un lucru la fel de cert că în realism este imposibilă disocierea între proza constatatoare de fapte și proza de analiză, după cum este imposibil de făcut disocierea între social și psihologic. Disocierile acestea fac cu neputință partializări ale prozei care poate că stat posibil în alte literaturi. Este posibil de pildă ca o parte a literaturii americane să se mulțumească cu **o** viziune neo-naturalistă, să descrie reacții pur fiziologice sau numai observabile, refuzînd datele de conștiință. Lucrul acesta însă, noi nu-l mai putem face. Noi căutăm omul întreg și este ușor de demonstrat că, indiferent **de** tipuri — f., că este vorba de analiticul lui Marin Preda sau de observatorul lui Titus Popovici — raportul între social și psihologic există, cu aspectele lui îmbinate prin raporturi sociale și psihologice individuale. Iată deci că este vorba de **o** falsă alternativă și pentru care se cheltuiesc atîtea eforturi inutile.

După ce s-a ocupat de nivelul • studiilor de stilistică, vorbitorul a arătat că activitatea comisiei de critică a **fost** defectuoasă.

Din păcate comisia a amorțit în ultimii doi ani și răspunderea îmi revine mie în primul rînd, ca pre-

ședințe al comisiei, multumindu-ră și mulțumindu-ne să facem planuri de dezbateri fără a căuta perseverent să ne îndeplinim sarcinile. Cred că viitoareii conducători a secției de critică îi revine sarcina animării muncii organizate printre critici, a unor dezbateri pe obiective mai precis delimitate și mai continue și în legătură cu ceea ce s-a spus, o organizare concretă a contactului criticilor cu viața.

Ion Pas

Inspirindu-se tot mai mult din realitatea zilelor pe care le trăim — a spus vorbitorul — paginile pe care le scriem fiecare din re noi, ou destoinicia înzestrărilor fiecăruia, și le încredințăm tiparului, alcătuiesc un tablou al vieții noi a poporului nostru, al admirabilelor lui cuceriri dobândite avînd călăuză și sprijin mobilizator partidul.

Măsurînd drumul pe care am pornit din ceasul cotiturii istorice a Eliberării și tot ce pe parcursul lui am înfăptuit, constatăm că existența noastră a căpătat un conținut tot mai bogat și un preț tot mai mare, că putem cuprinde cu ochii și cu sufletul dimensiunile armonioase ale viitorului apropiat, socialismul, ale celui nu prea îndepărtat — comunismul.

Bilanțul înfăptuirilor, care au schimbat complet înfățișarea țării și modul de viață al poporului și conștiința sa, e an cu an mai vast. Iată cum, datorită politicii înțelepte a partidului nostru, a Comitetului său Central în frunte cu tovarășul Gheorghe Cneorghiu-Dej, strădaniilor sale neobosite, forțele creatoare ale oamenilor muncii, ale întregului popor au putut să fie descătuse punînd temelii puternicului edificiu al constn'tie: socialiste.

În cuvîntul său- Silvan Iosifescu n-a analizat în profunzime, cu simț de răspundere și ir. smrit combativ, cauzele deficiențelor din domeniul criticii literare. Vorbitorul a dat dovadă de lipsă de simț autocritic în ceea ce privește analizarea propriei sale activități în funcția de președinte al comisiei de critică, lucru pentru care a fost criticat de mai mulți participanți în cadrul discuțiilor.

Vorbitorul a menționat că în timp ce în țara noastră a fost lichidată plaga rușinoasă a celor patru milioane de neștiutori de carte, președintele Kennedy a fost nevoit să recunoască existența în S.U.A. a 8 milioane de analfabeți înregistrați.

Darea de seamă prezentată Conferinței noastre exprimă o realitate atuuici cînd consemnează succesele raportate de membrii Uniunii Scriitorilor în activitatea pe care ei au desfășurat-o' însufleșiți de dorința aducerii unei cît mai largi și mai de valoare contribuții în procesul de desăvîrșire a construcției socialiste și la dezvoltarea revoluției culturale. Ele sînt mărturia faptului că scriitorii s-au încorporat efortului unanim al oamenilor, muncii, că. au adîncit documentele de partid, că au aplicat în munca lor creatoare Directivele Congresului al III-lea al partidului nostru.

Cînd nu am izbutit, să facem o treabă corespunzătoare așteptărilor și cerințelor, cînd am scos cărți sau am alimentat paginile revistelor cu articole bare nu iusti/icau munca depusă și hîrtia de tipar cheltuită, cauza a fost că ne-am depărtat de îndrumările care ne-au fost date, că n-am ținut seama de ce, pentru cine trebuie să scriem — și cum.

Referindu-se la *uni'*, autori erne soriu într-un limba] alambicat, vorbitorul a arătat că un apreciat critic literar e prezentat de către un confrate al său ca „un eseist de excursie livrescă, malign în forme ceremonioase, umorist la modul filistin” ; despre altul ni se «pune că este „un interpret rațional, supus la obiect și ferm în deriziune” ; despre al treilea că „practică o critică de atașament, petulaintă, făcînd eroice efortări spre a nu leza susceptibilitatea autorilor”.

Fiindcă este vorba de „susceptibilitatea autorilor”, mi se pare că la anii dintre ei ea reacționează într-un mod caie a trebuit să ne dea de gîndit — îri cauză fund principiul dreptului la critică, mijloc oare, atunci cînd nu pornește dintr-un spirit' negativist și nu îmbracă forme ofensatoare, constituie un ajutor și trebuie primit ca atare, în cauză fiind relațiile dintre tovarăși, indiferent de fc-eapta pe care se găsește unul sau altul. Nu se poate concepe ca, atunci cînd în termeni cuviincioși și cu total temeii, cineva, să zicem un critic tînăr, începător, semnaleză anume inadvertențe în lucrările' altor colegi ai săi, să zicem ceva mai vîrstnici și cu mai multă notorietate, aceștia și alții care se grăbesc a le veni în sprijin. să-l tragă de urechi și :să-l pună la colț fiindcă „și-a. permis!”

Nu-și. au - locul nici sentințe fără drept de apel, și anume că „o corfe despre care nu se *scrie*, e o carie care nu există”. Ce te faci - ,ar putea replica — dacă o carte despre care nu se scrie este totuși una care se citește, 'poate nu de un cerc îngust de *aleși*, dar de alții, ceva mai mulți, deși nu cu gusturi atît de „alese”?

Printre alte bane rezultate ale, Conferinței pe țară a scriitorilor patriei noastre, unul să fie acela al străngerii rîndurilor, al cimentării relațiilor din-tre noi pentru ca astfel frontul lite-

raturii să fie și mai puternic prin unitatea lui.

Din zilele de după 23 August pînă la Congresul Uniunii noastre, de la congres pînă la Conferința prezent? am căutat să aducem toți, împreună, O contribuție pe care au apreciat-o partidul, oamenii muncii, poporul. Au fost create tutuioi lucrătorilor pe tărâmul literaturii, ariei, științei, întregii intelectualități legate de înaltele aspirații ale poporului, condiții pe care cei de dinaintea lor nu le-au avut, nu le-au putut măcar nădăjdui.

Fie-mi îngăduit să le ilustrez cu un singur exemplu care privește sectorul de activitate unde mă găsesc — el constituind o tribună de largă difuzare în masă, între altele, a creației și manifestărilor îdterare. în cursul anului trecut au luat cuvîntul la microfon, citind din lucrările lor, editate sau inedite, informînd asupra șantierului . lor de creație, împărtășindu-și părerile cu privire la o serie de evenimente lemsrcabile ale anului, cam 140 de scriitori.

^Amintind, de asemenea, tirajele cărților, de neconceput în trecut, larga răspîndire a ziarelor și revistelor, vorbitorul a subliniat că aceste mari posibilități obligă pe scriitori la exigență.

Să ne străduim ră scriem cît mai bine. "Cărț'le care apar pot să fie uneori mai puținei la număr, iar editurile n-ar trebui să fie din această pricină dezolate. Este necesar să fie însă totdeauna bune și cît irnai' bune. "

Să dăm totdeauna, prin muncă, prin luare permanentă de poziție hotărîtă, ripostă acelora care sînt ponegritorii istoricelor înfăptuiri ale oamenilor muncii din țara noastră. Să dăm riposta, hotărîtă vrăjmașilor întregului lagăr socialist. Ripostă hotărâtă să dăm oricărei confuzii și devieri ideologice. Să apărăm cuceririle noastre, ale popoarelor,, prietene ?j drepturile la o viață liberă și mai bună pentru toate popoarele încă asuprite, robite.

Vasile Mcorovici

Uma dintre trăsăturile pozitive ale perioadei pe care o analizăm, dintre Congresul nostru din 1956 și Conferința de astăzi — este dezvoltarea și înflorirea genului celui mai operativ al literaturii — al reportajului.

Nu este cazul să mai vorbim despre însemnătatea acestui gen, caracterizat prin reacția promptă la fenomenele cele mai noi ale vieții. Lucrul acesta l-a făcut critica literară. Este o luptă câștigată. Faptul că mulți tineri scriitori îl practică, iar numărul lor sporește an de an, confirmă că orientarea către reportaj nu are nevoie de pledoarii speciale.

Dacă avem în vedere orientarea tematică a volumelor de reportaj către realitățile majore, mari șantiere, certăți ale industriei, regiuni agricole etc., dacă avem în vedere că aceste realități au fost investigate din unghiuri deosebite, că s-au format stiluri personale — predilecția pentru portret, schiță, senzational, monografie, anchetă socială, poem liric, etc. — se poate spune că genul a căpătat maturitate în abordarea problemelor și diversitate, ce exclude peisajul monoton.

Sucesele acestea sînt datorate faptului că tinerii reporteri, urmînd îndemnul partidului, s-au străduit să fie cronicarii celei mai mari transformări istorice a țării, generate de revoluția socialistă, cît și faptului că, în abordarea acestor realități, ei au fructificat experiența înaintașilor.

Aceasta nu înseamnă, bineînțeles, că genul reportajului a atins desăvîrșirea, că nu are rămîinerile sale în urmă — că nu i se aplică și lui critica făcută în Darea de seamă, cu privire la reflectarea cît mai bogată, cît mai multilaterală a vieții.

Deocamdată, aș vrea să discut o problemă mai generală, ce privește atît reportajul, cît și celelalte genuri literare. Este vorba de perfecționările pro-

cedeelor de investigare, de cunoaștere a vieții. Cunoașterea vieții face parte integrantă din procesul de creație și importanța ei nu este mai mică decît scrisul propriu zis, măiestria literară, între cele două trepte ale elaborării literare există o relație de condiționare directă. Asupra acestui lucru, partidul ne-a atras neîncetat atenția, îndemnîndu-ne să cunoaștem mai în-deaproape viața poporului.

Cu toate lacunele muncii lor, cred că reporterii au dobîndit în acești ani o oarecare experiență în ceea ce privește investigarea vieții, care poate fi utilă și celorlalți confrăți. Aceasta se adeverește și prin faptul că, cei care au scris în acești ani cărți interesante, inspirate din actualitate, — mai ales din rîndul tinerilor — sînt aceia care au îmbinat preocuparea pentru literatură cu activitatea reportericească, cum ar fi Ghilia, Ție, Pop Simion, Chiriță, Cosașu, Mazilu, Dumitru Radu Popescu, Mirodan, Everac, Dorian și alții. Și dimpotrivă, tinerii scriitori în creația cărora s-au observat pauze, sau care se mulțumesc și astăzi să-și publice memoriile din trecut — toți aceștia s-au izolat de freamătul viu al realității.

Experiența cîștigată în ceea ce privește investigarea vieții, a scos în evidență două idei directoare, evidente pentru toți. Lucrul acesta a reieșit foarte bine din discuțiile în presă, raai ales în „Gazeta literară”, purtate înainte de Conferință.

Prima idee: că nu există o fatalitate, o predestinare în domeniul cunoașterii, în sensul că un scriitor se poate apropia și cunoaște foarte bine un mediu social nou pentru el.

În al doilea rînd, faptul că cunoașterea vieții este o problemă complexă, care nu se poate confunda cu documentarea superficială.

Totuși, critica literară a făcut prea puțin pentru generalizarea experien-

tei dobândite în acest domeniu al activității scriitoricești, care este, după cum se vede, de o capitală importanță. Dacă în ceea ce privește analiza operei literare există noțiuni bine definite, — stil, compoziție, metaforă etc. — atunci când vine vorba despre cunoașterea vieții sînt puse în circulație tot felul de noțiuni, fără nici o acoperire științifică.

Ce însemnează, în mod practic, termenul de „participare la viață”, în care unii scriitori văd secretul cunoașterii vieții? Astăzi, la construirea socialismului participă din toată inima sute de mii de oameni, dar numai a zecea mia parte din ei sînt scriitori. Sau ce însemnează, de pildă, termenul de „documentare permanentă”, folosit de alții? Scriitorul e un receptiv, el selectează întotdeauna impresiile din afară, dar a spune atîta este suficient? Dar unde e căutarea premeditată de a înțelege viața, preocupările celor care construiesc socialismul, străduința de a ne ridica la aceste preocupări? Procedeele prin care scriitorul cunoaște viața nu sînt date pentru totdeauna, ele depind de epoca, de sarcinile istorice ale timpului său. Trăind într-o perioadă de mari transformări, scriitorul trebuie să fie în pas cu ele. Noi nu trăim în condițiile unor relații sociale anhilozate, cînd cunoștințele cîmpătate în tinerețe, de pildă de Gogol, în privința vieții de provincie, servesc drept sursă de inspirație pentru toată viața. Vorbitorul a criticat documentarea superficială, precum și așa-zisa teorie a documentării „permanente”. Sub pretenția ei de seriozitate, se ascunde falsa teorie că te poți „documenta permanent” și pe Calea Victoriei.

Să zicem că acceptăm această teză. Dar atunci de ce au apărut așa de puține lucrări de proză și dramaturgie despre viața contemporană a unor orașe, cum sînt București sau Cluj, unde scriitorii au obiceiul de a se

„documenta permanent”, „de a participa la viață”, ca să folosim chiar noțiunile intrate în uz?

Sînt întrebat de obicei de ce am stat mai mult de un an la Hunedoara, ca să scriu o carte de reportaje care are două sute de pagini de mașină și vorbește despre 7—8 figuri de siderurgiști. Afară de timpul necesar pentru familiarizarea cu o serie de noțiuni noi și dificile, de tehnică și de producție, a fost necesar să cunosc Hunedoara, orașul și combinatul, în cele mai diverse ipostaze, ca personajele despre care am scris să fie reprezentative pentru realitățile din partea locului, cît și pentru epocă, fără să recurg la explicații inventate sau preconcepte. În acest sens șederea mea la Hunedoara — unde am lucrat la ziarul local, ceea ce mi-a permis să țin un contact direct și firesc cu oamenii, să mă aflu în miezul problemelor celor mai importante ale combinatului și orașului, să am sprijinul tovărășesc al unui colectiv și să nu mă simt stingher și izolat — a constituit nu numai o simplă strîngere de date, ci o adevărată școală a vieții, în sensul universităților gorkiene — care și-a lăsat puternic amprenta asupra întregii mele vieți și activități de reporter.

Documentarea — a spus în continuare vorbitorul — nu se poate rezuma la inventarierea empirică a datelor realității-

Spiritul de observație, sensibilitatea artistică ce caracterizează pe scriitor trebuie în permanență înarmate cu cunoștințe ideologice și științifice.

În esență, e vorba de însușirea de către scriitori a unui stil de muncă cerut de însăși epoca, stil leninist, prin care preocupările teoretice să se îmbine cu o experiență bogată practică, stil care cere posibilități armonioase, cu preocupări multilaterale, care să poată afirma, parafrazînd pe

poetul latin, „nimic din ce-i al socialismului nu-mi este străin”.

Lipsurile pe oare critica literară le-a remarcat la volumele de reportaje, cum ar fi divagația lirică fără acoperire, sau dimpotrivă, descrierea plată, fără bar artistic, abundența de informație nedigerată, sau fuga cu orice preț după poante — se datoresc în primul rând unor lacune ale cunoașterii de care nu sîntem scutiți nici unul din noi.

Dacă reportajul a reușit să dea imaginea în mare a unor regiuni sau localități industriale, să celebreze măreția lor, frumusețea muncii eliberate, nu este mai puțin adevărat că adeseori descrierile plutesc într-o atmosferă vagă, au un fel de caracter festiv, nu dezbate o anumită problemă de etică, de educație, de construcție economică, ceea ce scade eficiența lor. Vorbitorul s-a referit în conti-

nuare la faptul că revistele literare nu stimulează suficient scrierea unor reportaje axate pe probleme arzătoare ale actualității.

Cred de asemenea că reportajul, fără să părăsească descrierea marilor înfăptuiri pe frontul construcției socialismului în domeniul industrial» agricol, edilitar etc., trebuie să abordeze mai multilateral și mai cu profunzime lupta pentru formarea conștiinței omului nou. Aceasta necesită găsirea unor metode de investigare și de zugrăvire, cu mijloacele reportajului, a unor probleme intime de viață.

În încheiere, vorbitorul a propus organelor de presă, cotidiene și literare, să se preocupe în mai mare măsură de viitorul reportajului nostru, prin atragerea în redacții și creșterea unor tineri de talent, cu perspective de dezvoltare.

Alexandru Balaci

A1. Balaci s-a ocupat îndeosebi de problema traducerilor literare. Revoluția culturală din patria noastră — a arătat vorbitorul — a ridicat și acest sector la înălțimea celorlalte domenii de activitate literară. Se traduc astăzi zeci de mii de pagini anual, în tiraje considerabile, cu grija pentru redarea la un nivel superior artistic a conținutului. Trebuie să arătăm, cu îndreptățită mândrie, că toți străinii, vizitatori ai țării noastre, sînt surprinși de tirajele considerabile ale edițiilor de clasici universali, iar *Index Itranlatorium* al organizației UNESCO așează Republica Populară Română printre primele țări în lume în domeniul activității de traduceri.

Astăzi, în cultura noastră există traduceri integrale ale unor clasici ai literaturii universale, iar în rafturile oricărei biblioteci personale poți găsi seriile impresionante ale traducerilor din Lev Tolstoi și Cehov, Shakespeare și

Moliere, Balzac, Gorki, Pușkin, Hug». Whitman, Mickiewicz, Anatole France, Șolohov, Neruda, Romain Rolland, Brecht, Dreiser, Go Mo-jo, S. Lewis, Milton, Byron, Verhaeren, Capek, Aragon, Voltaire, Stendhal, Goethe, Feuchtwanger, St. Zweig sau Thomas Mann» Asturias, Rabindranath Tagore, Dante, Cellini, Manzoni, Moravia etc. Lacunele oare existau în trecut pe harta geografică a traducerilor se împlinesc și „petele albe” se șterg mereu. Răspund astăzi la apel, în numele aceluiași idealuri de înaltă umanitate, scriitorii algerieni, ai Cubei, Finlandei, Gualemalei, Indiei, Indoneziei, Japoniei, Senegalului, ai Spaniei luptătoare etc. Scriitorii traducători și-au îndeplinit sarcina de a da o contribuție din ce în ce mai mare pentru valorificarea a tot ce este de preț în moștenirea culturală sau în literatura de actualitate, înaintată, a popoarelor. Lot le-a stat totdeauna clar în față conce-

perea traducerii ca un act de cunoaștere și de prețuire reciprocă între popoare. Planurile de perspectivă ale editurilor noastre, minuțios elaborate, se îndeplinesc într-un ritm crescând și în curând vom avea în limba română majoritatea operelor care sintetizează în ele cele mai prețioase valori ale gândirii, artistice universale, clasice și contemporane. Spre acest țel noi am făcut pași însemnați în ultimii ani. Însemnaci numai câteva cifre. În deceniul 1951—1960 au fost traduse 9.058 de titluri în 112.508.424 exemplare, în anii aceștia Shakespeare a apărut într-un tiraj total de 350.000 exemplare, Balzac 330.000 exemplare, Goethe, 160.000 exemplare. O atenție deosebită s-a acordat traducerii cărților sovietice, care oglindesc viața și activitatea societății de tipul cel mai avansat din lume. Masele de cititori așteaptă totdeauna cu o extraordinară sete de cunoaștere, traducerea bogatei literaturi din Uniunea Sovietică. Au apărut mii de titluri în milioane de exemplare. Se apropie de sfârșit traducerea aproape integrală a unor reprezentanți de seamă ai literaturii ca: Gorki, Nekrasov, Sevcenko, Gonearov, Gogol, Dostoiievski, L. Tolstoi, I. Turgheniev, Gladkov, Gorbatov, Ostrovski, Auezov, Maiakovski, Esenin, Fedin, Leonov etc. Nu putem uita traducerile excepționale făcute din rusește de Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Mihai Beniuc, Al. Philippide, Miron Radu Paraschivescu, Cicerone Theodorescu și alții. Tot în anii aceștia traducerile scriitorilor români din clasicii și contemporanii literaturilor apusene au atins un superior nivel artistic.

Editura Tineretului a continuat să acorde atenție operelor din literatura universală care se adresează copiilor și tineretului, traducând în zeci de mii de exemplare lucrări ale lui Maiakovski, Mark Twain, Dickens, Jules Verne, Andersen, Saint-Exupery etc.

Trebuie să spunem că în anii puterii populare difuzarea culturii româ-

nești peste hotare este tratată ca o problemă foarte importantă. Există savanți în lume care se ocupă de studiul limbii și literaturii române (cursurile pentru străini de la Sinaia, cu participarea bogată a 60 de româniști în 1960, peste 100 în 1961, sînt o demonstrație a acestui interes crescînd). Există în multe țări lectorate de limba română (18 în Uniunea Sovietică), lectorate la Sofia, Bratislava, Praga și Brno, la Berlin și Leipzig, la Varșovia și Cracovia, la Budapesta și la Szeghedin. Limba română se studiază la 9 institute de învățămînt superior din Italia, în 2 centre universitare din Franța, la Amsterdam sau la Londra, etc. Există străini care învață romînește pentru a citi pe Eminescu, pe Creangă, pe Sadoveanu și pe Arghezi.

Editura Meridiane, în afară de traducerile proprii, a mai avut inițiativa meritorie de a oferi prototipuri pentru traducătorii care neștiind romînește au tălmăcit în limba poporului lor O anumită operă literară romînească pornind de la o versiune franceză, engleză, germană sau rusă a textului.

Vreau să mai spun cîteva cuvinte despre activitatea secției noastre. În ultimul timp (1959—1961) secția de traduceri s-a străduit prin activitatea ei să contribuie în mod activ la stimularea și îmbogățirea vastei campanii de traduceri din țara noastră, a tălmăcirilor din toate literaturile lumii, călăuzită fiind de principiul potrivit căruia, în condițiile revoluției culturale săvîrșite în R.P.R., sub conducerea partidului, traducerile constituie un important act cultural, de cunoaștere și de prietenie cu celelalte popoare ale globului.

Dacă însă în anii precedenți Secția noastră a urmărit în primul rînd cuprinderea cantitativă a tuturor sectoarelor cronologice și geografice ale literaturii universale, în ultimi 3 ani preocuparea centrală a constat în analiza -măiestriei artistice a traducătorului, în afară deci de problema „ce se

traduce" ne-am preocupat mai ales „cum se traduce”, adică de problema calității. În acest fel, ținând seama și de indicațiile Biroului Uniunii, ședințele secției au căpătat tot mai mult aspectul unor discuții de cenaclu, de laborator, în care s-au dezbătut concret pe baza traducerilor efectuate, problemele estetice și tehnice ale operei de traducere. Așa cum arătam și altădată, traducătorul trebuie să învingă toate obstacolele diferenței dintre două limbi, spre a transmite conținutul integral al originalului, împodobit de toate frumusețile lui artistice. Conținutul de idei al fiecărei opere se sprijină și pe ansamblul unor elemente de formă, aceste elemente prezentând o construcție unitară, arhitectonică, cu atât mai desăvârșită cu cât opera respectivă este mai valoroasă din punct de vedere artistic. Traducătorul trebuie să reconstituie această clădire cu material din sufletul și talentul lui, obligat fiind să ne sugereze același conținut, tocmai prin redarea armonioasă a complexității componentelor operei. Traducătorul trebuie să retrăiască intens conținutul operei în cauză, trebuie să se transpună în viața socială și individuală a autorului originalului. El trebuie să cunoască foarte bine limba din care traduce și trebuie să cunoască la perfecție, să mînuiască în mod creator limba în care traduce. Este bine, apoi, să cunoască cât mai temeinic istoria, literatura, năzuințele sociale, obiceiurile și tradițiile poporului din a cărui limbă traduce. El trebuie să creeze o operă nouă, într-o altă cultură, cu o structură deosebită, sensibilă înțelegerii națiunii sale, dar păs-

Dumitru Corbea

Am luat parte, a spus vorbitorul, la două întâlniri cu Gherman Titov. Una a avut loc în sala mare din acest Palat, iar alta a avut loc la Casa Științei. Văzîndu-l și auzindu-d pe eroul

trîndu-și specificul ei național și individual. Așa cum am mai spus în repetate rînduri, noi considerăm că traducerea este o muncă de creație, că ea cere vocație, talent, studii lingvistice și istorice temeinice. Iar în legătură cu problema personalității traducătorului, considerăm că nu este vorba de o subordonare a personalității celui care traduce față de personalitatea autorului pe oare îl traduce. Este vorba de a face, în fond, ca traducerea să aibă acea „transparență a cleștarului” despre care a vorbit cîndva Gogol.

Ținînd seama de aceste principii, conducerea secției a imprimat ședințelor sale caracterul unor cenacluri de creație, în oare traducătorii cu o înaltă „calificare” au împărtășit colegilor lor mai tineri bogata lor experiență.

În legătură cu istoriografia literară, vorbitorul a spus :

Sia reproșat pe bună dreptate criticii literare faptul că nu a perseverat în acțiunea de generalizare, de teoretizare, de ridicare la un nivel de sinteză a studiilor. Chiar activitatea criticilor noștri literari la Tratatul de istorie a literaturii romîne, a rămas cam în urmă, mai ales în ceea ce privește volumele mai apropiate de epoca noastră, care ne interesează îndeosebi.

În continuare, referindu-se la lipsurile criticii literare, Al. Balaci a criticat cuvîntul rostit în cadrul dezbaterilor de tov. Silvian Iosifescu, care nu a făcut o analiză profundă a deficiențelor comisiei de critică, de oare a răspuns, și mai ales n-a arătat care sînt măsurile de îndreptare la care se gîndește această comisie.

epocalului zbor de 24 de ore în cosmos, mi-am reamintit de o seamă de eroi ai literaturii sovietice. Mi-am amintit de Zoia Kosmodemianskaia, de Pavel Korceaghin, de soldatul Tiorkin

și de atîția și atîția alții. Și i-
văzut pe toți plini de încredere în comu-
nism. Fericirea lor este fericirea co-
lectivă. Prin aceste calități strălucesc,
prin aceste virtuți, de o înaltă etică
morală, rămîn nemuritori.

Din vremurile cele mai îndepărtate
și pînă azi scriitorul a sondat neînche-
tat ființa umană, căutînd să-i descopere
gîndurile, sentimentele, pasiunile și
idealurile. În trecut n-am cunoscut
omul construirii socialismului. Ni-l în-
chîpuiam numai, îl visam numai. Astăzi
eroul construirii societății socialiste
ni se înfățișează cu tot ce are mai bun,
mai caracteristic. Azi vedem omul eli'
berat de exploatare, eliberat de idei
greșite, împovăraătoare, care nu-l puteau
face fericit, în contradicție cu societate-
a în care trăia ca sclav. Constructo-
rul societății socialiste sînt oameni cu
o înaltă ținută -morală, luminați, hrăniți
din același sîmbure ideologic marxist-
leninist. Ei vorbesc simplu și „ înțe-
lesul tuturor. Am asistat la lupta de
opinii dintr-o mare uzină metalurgică.
Vorbeau muncitori, ingineri, maiștri.
Fiecare căuta să aducă ceva nou, pen-
tru a îmbogăți munca, producția. Nu se
certau, nu se înveninau. Vorbeau de pe
aceleași poziții ideologice.

Tovarăși, noi cu toții formăm un
front literar unit, care luptă pentru tra-
ducerea în viață, pe plan literar, a
hotărîrilor partidului nostru. Poeți, pro-
zatori, dramaturgi, critici literari for-
măm breasla Uniunii noastre de scrii-
tori. Poetul are aceeași misiune ca și
prozatorul. Criticul literar are aceeași
misiune ca și poetul, ca și prozatorul
și dramaturgul.

Dumitru Ignea

Sarcina fundamentală a criticii lite-
rare este să sprijine dezvoltarea lite-
raturii noastre realist-socialiste, să
promoveze talentele autentice, să se-

în Darea de seamă prezentată Con-
ferinței pe țară a scriitorilor s-a vorbit
mai mult despre critici și critica lite-
rară. Eu cred că locul poezilor din tur-
nul de fildeș de altă dată l-au luat
acum mare parte din criticii noștri. Ei
încîlcesc lucrurile din cauză că nu
cunosc viața, -realitatea cărților despre
care scriu. Se cere să cunoască viața
și criticii literari. Numai că în critica
literară cunoașterea are altă pondere,
altă valență. Scriitorul își afectează
sufletul, pasiunile eroilor săi, buni sau
răi, pozitivi sau negativi pe cită vre-
me criticul își dirijează rațiunea asu-
pra semnificațiilor acestor pasiuni în
etapa respectivă, în epoca istorică dată.

Critica are aceeași misiune ca și li-
teratura: de-a înfățișa, cu alte mijloa-
ce, măreția gîndurilor și sentimentelor
eroilor cărților noastre. Criticul lucrează
mai puțin cu noțiuni fictive, trans-
figurative. Criticul lucrează cu termeni
științifici. De multe ori însă acești ter-
meni ar trebui tălmăciți, să-i priceapă
și cititorul.

Ceea ce i se cere scriitorului i se
cere și criticului, îndrumătorului lite-
rar: pasiune și cunoaștere, aderare și
participare, sinceritate și claritate. Dar
criticul are ceva în plus: omul de ști-
ință este dublat și de artist. Tocmai
această dublă calitate îl va apropia
mai mult de scriitor și-i va fi un mai
bun tovarăș de drum, un prieten.

Cu toții sîntem chemați la formarea
și educarea sentimentelor colective. A-
ceasta este răspunderea noastră. A-
ceasta este misiunea. Este o misiune
și o răspundere de onoare.

lecționeze valorile și să contribuie la
educația omului nou.

Critica nu-și poate îndeplini misiu-
nea și nu-și justifică existența decît

prin analiza pătrunzătoare, obiectivă și plină de dragoste a operelor inspirate din realitatea socialistă.

Succesele înregistrate pînă acum de critica noastră se datoresc tocmai cercetării competente și generalizării științifice a fenomenului literar contemporan. Dar tot astfel se poate observa la unii critici o regretabilă tendință către evazionism. Bineînțeles, o asemenea tendință apare în forme variate și uneori chiar subtile.

Una din cele mai vizibile manifestări ale evazionismului — așa zice eu — în critica literară, constă în faptul că anumite opere actuale sînt privite doar cu ochii istoricului literar, făcîndu-se abstracție de realitățile care le-au generat. Se ajunge la situația de multe ori hazlie că unele creații sînt considerate drept rezultatul interferențelor diverselor influențe literare, al imitării unor scriitori români sau străini. Nu odată scriitorii noștri, îndeosebi cei tineri, au aflat cu surprindere din anumite cronici și recenzii că descind din poeți sau prozatori pe care poate nici nu i-au citit.

Evaziunea criticii este evidentă mai ales atunci cînd atenția unor critici este îndreptată, în dauna cunoașterii literaturii noastre actuale, către operele anumitor scriitori așa-zisi „moderni” și „inovatori”, aparținînd unor secole destul de îndepărtate sau care sînt minori deși trăiesc în zilele noastre.

Revista „Steaua” a excelat mulți ani, și din păcate imai excelează încă, în acordarea unui larg spațiu recenzării unor scriitori din literatura burgheză, nu dintre cei mai interesanți și semnificativi, în vreme ce lucrări actuale și de valoare reală ale literaturii noastre sînt, fie ignorate, fie expediate în recenzii microscopice și nu rareori impresioniste.

Tăcerea în jurul unor lucrări literare actuale este un mod de manifestare a evazionismului. Mai dăinuie încă în rândurile unor cronicari și re-

cenzenți prejudecata că despre operele nerealizate sau mai puțin realizate nu se poate scrie interesant sau pur și simplu nu merită să se scrie.

Arătînd că autorii unor asemenea lucrări pot realiza și cărți valoroase, vorbitorul s-a referit și la faptul că dacă s-ar scrie, s-ar face și un serviciu editurilor, îndemnîndu-le la o exigență sporită și la o îndrumare a scriitorilor cu care lucrează.

La evazionism parțial duc de asemenea analizele unilaterale ale operei literare, cînd cronicarii respectivi nu țin seama de unitatea dialectică între conținut și formă.

Se mai întîlnesc încă recenzii și cronici în care nu se insistă asupra mesajului actual al scriitorului, dar se face în schimb inventarul procedurilor artistice, se stabilesc filiații, influențe, de cele mai multe ori fictive.

La același rezultat ajung acele cronici descriptive care se referă la descrierea conținutului, la reliefașarea importanței temelor abordate, ignorînd faptul esențial — dacă lucrarea respectivă este artistică sau nu.

Fuga de actualitate a unor critici literari se mai vedește și în articole care plutesc în abstract, dezvoltînd teorii estetice create fără nici o legătură concretă cu literatura actuală, fără o aplicare la operă, la scriitor.

Deseori, se manifestă fuga de răspundere a unor critici care se fereșc să pronunțe judecăți de valoare asupra unei opere în ansamblul ei, mulțumindu-se cu fel de fel de arabescuri stilistice, cu așezarea unei erudiții sterile, de paradă, fără ca cititorul să înțeleagă dacă opera discutată este sau nu realizată.

La fel se întîmplă și atunci cînd criticul, enumerînd fără discernămint calitățile sau scăderile unei opere, ia cu o mîna ceea ce a dat cu cealaltă.

Vorbînd de aprecierea operelor literare trebuie să spunem că mai există unii critici care nu analizează în ce

măsură o lucrare exprimă realitățile socialismului, utilizează noțiuni vagi, neștiințifice de apreciere a valorii lucrărilor (de pildă în unele articole semnate de Matei Călinescu).

Oprindu-se în continuare la cauzele care determină pe unii critici să se eschiveze de la îndatorirea de a analiza științific literatura actuală, vorbitorul a arătat că faptul e legat de insuficiența lor orientare ideologică, de neînșușirea temeinică a învățurii marxist-leniniste, de cunoașterea superficială, din exterior, a vieții, de lipsa unei temeinice culturi estetice și literare, de spiritul îngust de grup. Trebuie subliniat, a spus vorbitorul, că spiritul de grup se manifestă câteodată în hotărârea de a scrie despre un autor și de a trece sub tăcere pe altul, a cita pe unul sau altul, a tăia

din spațiul consacrat unuia și a adăuga altuia. Teoria „distanțării” acționează asupra unor critici care așteaptă „să mai treacă vremea” pentru a scrie despre un autor aflat la al patrulea volum, dar care sînt foarte operativi la cărțulia unui scriitor de oare îi apropie afinitățile de grup, - în acest ultim caz nu mai au nevoie de „distanțare”. Asemenea manifestări sînt destule și în „Gazeta literară” și în „Steaua”.

Consider că este datoria criticii literare să se gîndească foarte serios la aceste deficiențe, să judece foarte serios lucrurile și să se apropie cu toată atenția de literatura noastră, să o ajute cu seriozitate, cu răspundere, cu multă dragoste și să slujească acelor cititori care așteaptă de la critici să priceapă mai bine cărțile.

Remus Luca

Vorbitorul a început prin a critica atitudinea tovarășului Silviu Iosifescu care, în cuvîntul său, nu s-a referit în mod satisfăcător la principalele probleme și lipsuri ale criticii literare.

Referindu-se la activitatea secției de proză a Uniunii Scriitorilor, vorbitorul a arătat că unii scriitori au manifestat dezinteres față de activitatea secției. N-am văzut, a spus el, la ședințele secției de proză, în ultimii ani pe tovarășii Marin Preda, Titus Popovici, Zaharia Stancu ș. a. Tovarășul Eugen Barbu, oare a făcut parte din biroul secției de proză, a fost de două ori la ședința de birou, dar la ultimele manifestări ale secției nu a mai fost văzut.

Comitetul și biroul Uniunii n-au controlat îndeajuns activitatea secției, n-au chemat biroul secției de proză să-și facă darea de seamă asupra activității, să discute problemele sau felul de a munci. În continuare vorbitorul s-a referit la unele aspecte

ale dezvoltării generației tinere de prozatori, apărută după primul Congres al scriitorilor. Cea mai mare parte dintre acești tineri scriitori **au** lucrat în redacții de gazete și **au** trăit în clocotul vieții, **au** dat piept cu realitățile ei, cu problemele reale ceea ce explică multe din succesele lor literare. Vorbitorul a atras totodată atenția asupra tendinței pe care o manifestă unii tineri prozatori de a discuta forma artistică în afara conținutului, de a da o importanță exagerată modalității, procedeele epice — ceea ce ar avea ca rezultat îndepărtarea artistului de problemele majore ale vieții.

Eu nu vreau să propovăduiesc neglijarea formei artistice, a spus vorbitorul, însă nu putem face din grija pentru expresie, pentru formă, principala îndatorire a literaturii. Între aceste tendințe și anumite greșeli ale criticii există, după mine, o legătură directă.

în unele cronici literare, mai ales în ultima vreme, s-a pus toarte mult accent pe formule, pe filiații stilistice, pe tipologii și aceasta în dauna ana-

lizei conținutului operei de artă, în raport cu realitatea de la care această operă de artă pornește.

Kovács Gyorgy

Dezvoltarea literaturii noastre — a spus vorbitorul — a fost și este stimulată de eforturile eroice ale întregului popor muncitor și de mărețele realizări dobândite, sub conducerea partidului nostru, în construcția socialistă.

Noi, scriitorii Republicii Populare Române, sîntem mîndri că literatura noastră servește tot mai intens cauza progresului omenirii, sîntem mîndri de strînsa comunitate de idei a literaturii noastre cu literatura Uniunii Sovietice, și, în general, cu scriitorii și cu creațiile care servesc cauza proletariatului, a poporului muncitor, a socialismului, a păcii.

Vorbitorul a subliniat unitatea indestructibilă, atît de caracteristică literaturii noi a Republicii noastre populare, frăția, comunitatea de idei, care sudează într-un tot pe scriitorii noștri, în acest fenomen — a spus vorbitorul — sînt cuprinse atașamentul și dragostea fierbinte a scriitorilor noștri față de poporul muncitor, față de cauza partidului, față de patria noastră iubită, Republica Populară Romînă.

Această trăsătură a literaturii noastre, a vieții noastre literare, nu s-a format însă în mod întâmplător și nu se consolidează independent de viața economico-socială, de schimbările istorice petrecute în patria noastră. Partidul revoluționar al clasei muncitoare a înfăptuit egalitatea deplină în drepturi a poporului romîn și a minorităților naționale, a transpus în practică în țara noastră politica națională leninistă. Roadele acestei înfăptuiri sînt prezente și în viața noastră literară. Indiferent în ce limbă

creează, scriitorii noștri militează pentru aceleași țeluri comune. Activitatea lor e pătrunsă de aceleași idei și creațiile lor aparțin întregului nostru popor muncitor, îmbogățind tezaurul comun al literaturii unitare a Republicii Populare Romîne.

Grație partidului nostru, formele organizatorice ale vieții noastre literare, respectiv cadrul în care ne desfășurăm activitatea noastră literară, corespund întocmai sarcinii adîncirii continue a unității literaturii noastre și a frăției dintre scriitorii noștri. Faptul că Uniunea Scriitorilor editează mai multe reviste în limbile maghiară, germană și sîrbă confirmă această străduință.

Editurile noastre au desfășurat o activitate deosebit de pozitivă în această direcție. Putem spune că nu există o creație valoroasă în limba romînă, care să nu fi fost tradusă în limbile minorităților naționale, și la fel, cele mai bune din operele create în limbile minorităților naționale au apărut în limba romînă.

Operele literaturii noastre, a subliniat în continuare vorbitorul, sînt strîns legate printr-o unitate puternică nu numai pe o bază tematică-ideologică comună și prin identificarea cu năzuințele milioanele de oameni ai muncii, ci și prin faptul că ele oglindesc viața nouă a poporului muncitor din patria noastră, viața oamenilor de pe meleagurile noastre și peisajele acestei țări, realitatea tot mai vie, tot mai frumoasă din Republica Populară Romînă.

în viața noastră literară — a spus vorbitorul — activitatea traducătorilor a căpătat o importanță deosebită

Viața de toate zilele ne arată cât de mult sînt căutate și îndrăgite de către cititorii din , rîndurile minorităților naționale, excelențele creații în proză ale lui Mihail Sadoveanu, V. Em. Galan, Aurel Mihale, Zaharia Staneu, Titus Popovici sau Marin Preda, Eugen Barbu și Francisc Munteanu, tot așa cum cititorii romîni dau o deosebită prețuire creațiilor lui Nagy István, Siito András, Szabo Gyula, apărute în traducere românească.

Munca comună a poporului romîn și a minorităților naționale, frăția lor, apare în același timp tot mai bogată și în alegerea tematicii scriitoricești. Prezentarea conviețuirii frățești face parte din năzuințele cele mai fierbinți ale scriitorilor noștri, indiferent dacă dezvoltarea acestei tematici o aflăm în romanul de mare reușită

Minai Gafița

În cuvîntul său Mihai Gafița s-a referit la aspecte ale muncii editoriale, la principala noastră editură de literatură beletristică. Editura pentru Literatură tipărește în prezent cea mai mare cantitate de literatură actuală din țara noastră.

Eu aș vrea să subliniez — a spus vorbitorul — că dacă s-au realizat o serie întregă de succese despre care Darea de seamă prezentată de tovarășul Beniuc a făcut mențiune, aceasta se datorește faptului că în întreaga noastră țară — ne referim la perioada dintre Congres și Conferința noastră — se desfășoară o muncă largă, o muncă plină de roade în domeniul îndrumării ideologice, că succesele noastre le datorăm partidului.

În anul care a trecut, Editura pentru Literatură a reușit să asigure publicarea unui număr mai mare de opere originale de actualitate, să colaboreze mai operativ cu scriitorii.

„Setea” de Titus Popovici sau în scrierile Luciei Demetrius, ori în creațiile lui Nagy István, Siito András, Papp Ferenc sau Anton Breitenhofer.

Partidul nostru. Comitetul său Central, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, acordă o atenție deosebită, manifestă o grijă părintească față de literatura noastră, față de scriitorii noștri.

Sîntem ferm convinși — a spus în încheiere vorbitorul — că fiecare scriitor din țara noastră socotind că datoria sa cea mai sfîntă este de a servi cauza poporului muncitor, a partidului, găsind în aceasta sensul principal al vieții sale, nu va precupeți nici un efort pentru îmbogățirea literaturii noastre realist-socialiste- cu creații noi, valoroase.

Aceasta nu este numai o activitate a editurilor, este o activitate a întregii obști scriitoricești, pe care trebuie s-o discutăm nu numai ,ub aspect cantitativ. Este vorba de mult mai clara perspectivă a scriitorilor asupra problemelor care le stau în față.

Nu vreau să fac cîtuși de puțin obiecții la observația cu caracter general, foarte adevărata, pe care a făcut-o raportul, că totuși față de problemele realității, față de înaintarea socialistă din țara noastră, față de nivelul atins de oamenii muncii din țara noastră, literatura se află încă *m* urmă.

În continuare vorbitorul s-a ocupat de planurile editoriale și de măsurile preconizate de editură pentru realizarea lor.

Editura cere ajutor tuturor scriitorilor pentru a sprijini inițiativele oare vor duce la ridicarea literaturii sub raport artistic și ideologic, sub aspect

tul conținutului și al ridicării măiestriei artistice.

Mai departe vorbitorul s-a referit la relațiile dintre editură și colaboratori.

V. Mîndra

Referindu-se la critica literară, vorbitorul a spus: Cred că nu este de ajuns să te rostești solemn și vehement la adresa unor cărți, unor scriitori sau altor critici, pentru ca să faci parte din acest detașament al literaturii, cu sarcini destul de complicate, cum, pe bună dreptate, s-a relevat în Darea de seamă.

În ultima vreme, discuțiile au căpătat amploare. Totuși, a spus vorbitorul, nu o dată ne-a vizitat un sentiment de insatisfacție. Urmărind de pildă răspunsurile criticilor la ancheta „Gazetei literare” ca și unele ample articole apărute în „Luceafărul”, „Tribuna” și alte publicații, am reținut pasaje valoroase și tonalitatea polemică vie. Nu o singură dată am simțit însă că verva cîte unui participant la discuție se epuizează în marginea unor teme minore. Nu ne ridicăm nici un moment împotriva polemicii ascuțite între critici cu păreri adverse, dar aceste păreri sînt adeseori părelnice, iar controversa se joacă la o miză derizorie.

Cred că la vîrsta pe care o împlinește critica noastră nouă, a venit de mult momentul să se renunțe la vînațoarea reciprocă de greșeli, la bătălia lamentabilă în jurul folosirii unor cuvinte. Bineînțeles, greșelile serioase de orice fel nu trebuie să fie trecute cu vederea. Publicul așteaptă însă dispute pe temele de primă însemnătate ale literaturii, la nivelul conceptelor estetice cu aplicații profunde la practica creației contemporane.

În ceea ce privește critica dramatică, ea ocolește încă analiza textului

în cadrul discuțiilor, Mihai Gîsfița a fost criticat pentru lipsa de răspundere în ridicarea unor probleme de critică literară și pentru ușurința cu care a privit activitatea sa de critic literar.

sau, făcînd o altă eroare, separă într-un mod nefiresc analiza textului de analiza spectacolelor.

Au avut loc totuși și în această ramură a criticii unele discuții interesante, s-au evidențiat în ultima vreme o serie de critici tineri care merită atenția noastră și cred că lucrurile spuse în Darea de seamă cu privire la critica literară trebuie să constituie într-o mare măsură obiectul unor discuții foarte serioase în rîndul criticilor oare se ocupă de problemele teatrului și dramaturgiei.

În ceea ce privește lipsa de inițiativă a criticii, relevată pe bună dreptate în Darea de seamă, aș vrea să subliniez că acesată lipsă ține tocmai de rămînerea în urmă a criticilor în ceea ce privește cunoașterea vieții.

Darea de seamă a evidențiat pe bună dreptate însemnătatea conflictului în dramă, cerînd autorilor dramatici să-și construiască piesele pornind de la conflicte de o incontestabilă actualitate, conflicte aparținînd vremii noastre, epocii desăvîrșirii construcției socialismului. Respingerea conflictelor minore, laterale, neesențiale a fost rostită clar și categoric în Darea de seamă. Aș vrea să subliniez aci că multe dintre piesele criticate în Darea de seamă pentru caracterul derizoriu al conflictului pornesc de fapt de la un conflict de prim ordin, dar în tratarea sa literară-dramatică aceasta se topește încetul cu încetul ajungînd ca în poveste un prea modest sfîrșit.

Vorbitorul a criticat apoi unele deficiențe ale comediei „Prietenă mea

Pix" de V. Em Galan. Arătînd că aceasta este o lucrare cu merite evidente, V. Mîndra a analizat lipsurile oare decurg din diluarea conflictului

Ocupîndu-se, în altă ordine de idei, de problemele comediei uşoare, vorbitorul a spus :

Nu ne trece prin cap să negăm necesitatea teatrului uşor. Dar a face în mod deliberat comedie uşoară nu înseamnă a renunţa la originalitate. A trata conflicte simple nu înseamnă a simplifica în mod nepermis viaţa. INicăierfî ma(î mult ca în comedia uşoară nu s-a recurs la schemele vechilor conflicte.

Referindu-se la cerinţele dramei de idei, vorbitorul a spus: Drama de idei realist-socialistă nu are nimic comun cu producţia intelectualistă. Dimpotrivă, căutînd să răspundă la pro-

bleme acute contemporane, încercînd să facă acest lucru prin explorarea sufletească a oamenilor înaintaţi ai epocii noastre, în mod firesc drama de idei se apropie de cerinţele dramei populare. Exemplul pe care îl dă în acesată privinţă dramaturgia brechtiană este de reţinut, nu în sensul imitării sale ca model, ci ca dezlegare a unei probleme de estetică marxist-leninistă mai amplă, privind aceste raporturi ale dramei de idei cu cerinţele caracterului popular.

Vorbitorul a criticat piesa „Fiicele”, într-un mod neargumentat.

în cadrul discuţiilor, mai mulţi vorbitori au adus critici serioase cuvîntului tovarăşului V. Mîndra pentru lipsa lui de combativitate, pentru că nu a luat poziţie faţă de deficienţele criticii literare.

Marţi dimineaţa, 23 ianuarie 1962, în sala mică ,a Palatului R. P. Romîne din Capitală, au continuat lucrările Conferinţei pe ţară a scriitorilor.

Şedinţa de dimineaţă a fost prezidată de acad. Zaharia Stancu.

În continuarea discuţiilor cu privire la darea de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor, la darea de seamă a Comisiei de revizie şi asupra modificărilor la statut, au luat cuvîntul scriitorii:

Demostene Botez

As vrea să dedic vorbirea mea de astăzi memoriei acelu mare maestru al nostru care ne-a fost în frunte pînă acum trei luni de zile. Aş vrea să-i dedic această vorbire cum i-aş dedica un poem. O fac fiindcă nu este cu putinţă oa o adunare a scriitorilor, aceia pe care i-a iubit el în viaţă nemăsurat, să nu aibă prezenţa lui aici. Fiindcă nu este cu putinţă să fie discutate problemele celui mai înalt nivel de literatură fără ca monumentala sa operă să nu fie o bună cea mai bună călăuză.

Vom găsi în opera lui Mihail Sadoveanu toate problemele care sînt astăzi şi care se discută aici. Vom găsi rezolvată problema conţinutului.

vom găsi rezolvată problema atitudinii scriitorului, vom găsi o mare poezie, care, după mine, este inerentă şi oricărei opere de proză; vom găsi limba cea mai frumoasă a poporului nostru înţeleasă de întregul popor şi vom găsi cea mai înaltă măiestrie.

Vorbitorul a arătat că proza noastră, prin îndrumarea partidului, prin energia unui tineret care s-a ridicat, a izbutit să dea un chip tuturor eforturilor din ţara noastră — oamenilor noi, rezultatelor pe care aceştia le-au obţinut. Referindu-se apoi la poezie şi subliniind că poezia astăzi este şi trebuie, să fie militantă, vorbitorul a luat poziţie împotriva acelu gen de poezie pornit să facă toate concesiile

concepției decadente despre literatură din Occident; nu după aceasta trebuie tinerii noștri să se orienteze și trebuie să criticăm tendința unor tineri care încearcă să facă la noi „poezie ermetică”, pe care nu doar muncitorul nu o înțelege, dar eu, care am 50 de ani de lucru la poezie, nu o înțeleg. Mă întreb pentru cine se face această poezie? Pentru ce? Oui servește? Cei care manifestă tendința de a aprecia operele după astfel de unități de măsură, ar trebui să reflecteze la prețuirea înaltă de care s-a bucurat poezia noastră realist-socialistă, de pildă în Italia.

Aceia care se ocupă de poezia ermetică de care vorbeam sînt tineri și unii die ei sînt poeți de mare talent. Eu îmi fac astăzi, vorbind așa, nu o datorie de severitate față de ei, sau de admonestare de bătrîn care vrea să devină moralist. Eu îmi fac datorie pentru chemarea lor la cel mai frumos mesaj care-l pot avea. Ei au și entuziasm, și tinerețe, și optimism pentru a răspunde cel mai bine la cerințele romantismului vremii noastre. Nu este păcat să se piardă asemenea talente în opere sterile și fără nici un ecou?

Toată această literatură este o literatură făcută pentru a epata pe cei de aceeași breaslă. Nu acesta este obiectivul care trebuie să stea în ochii și în mintea acelora care scriu.

Să ne gîndim bine pentru cina scriem și aceasta ne va da un îndreptar cum și ce să scriem. De altfel un asemenea îndreptar noi avem în documentele Congresului al III-lea. În aceste documente se face o apreciere pozitivă a literaturii noastre, arătîndu-se că în ultimii ani lărgirea tematicii și îmbogățirea fondului de idei constituie cîștiguri ale literaturii noastre. Vorbitorul a amintit sarcinile trasate de Raportul prezentat la Congresul al III-lea al P.M.R. și și-a exprimat nădejdea că scriitorii vor face față cu cinste misiunii ce le

revine, alături de întregul popor aflat în plină muncă avîntată pentru îndeplinirea planului de șase ani. Eu am văzut — a spus vorbitorul — chiar momentul cînd aceste planuri s-au dezbătut în Marea Adunare Națională, am văzut zeci de oameni ridicîndu-se la tribună pentru a declara că își iau angajamentul să depășească sarcinile ce le revin. Sarcina noastră trasată prin documentele Congresului al III-lea sună așa: „...**ope**Te la nivelul înaltelor exigențe artistice și ideologice ale partidului și poporului”. Sînt convins că, așa cum partidul a chibzuit matematic cînd a fixat sarcinile muncitorilor din fiecare uzină, cu aceeași înțelepciune s-au socotit și puterile noastre. Și sînt convins că forțele noastre literare, îmbogățite cu aportul variat al atîtor tinere talente, vor realiza sarcina lor nobilă; dar pentru aceasta se cere lichidarea a tot ceea ce poate îndepărta pe artist de popor.

Dacă în ultimii ani noi am cîștigat mult în prezentarea vieții, a adevărului vieții, este și pentru că scriitorii au muncit mai mult pentru aceasta, dar este și din faptul că victoria socialismului la noi în țară a determinat forinarea conștiinței socialiste, astfel încît astăzi oriunde ne învîrtim, cu oricine ne întîlnim, o facem într-un mediu, într-un climat care este al acestei vieți noi, și nici un scriitor nu poate să nu ia act de această viață, care a cuprins întreaga societate, fără a scrie o operă legată de marile transformări revoluționare petrecute la noi.

Sînt încă unii care se constituie într-o castă, care atunci cînd se duc într-o întreprindere socotesc că au binevoit să „coboare” și să ia contact cu muncitorii. O fac sporadic, își constituie din aceasta un merit nemai-pomenit, cu oare se laudă în toate ocaziile. Nu este acesta oare un substrat, mărturia unui substrat de castă și de individualism?

Să ne dezbatem deci de tendința de a da opere pentru un cerc îngust de „aleși”.

„Cercul îngust de aleși” pune, după mâne, și o chestiune de limbă literară. Oricât de milostiv și generos aș fi sau aș vrea să fiu, totuși am să arunc și eu o mică pietricică în grădina criticilor.

Am aici o listă de cuvinte, o listă foarte interesantă. Ele sînt scoase dintr-o singură cronică literară. Am vorbit cu autorul și i-am spus: — Bine, tovarășe, dar Ibrăileanu a scris lucruri foarte subtile, noi am dori cu toții ca și dumneata să scrii lucruri subtile. De ce el a putut să le spună pe o limbă omenească și de ce dumnea-

ta ai nevoie de o serie întreagă de alte cuvinte?

Știți ce mi-a răspuns unul din critici? Zice: — A! Pe atunci critica nu era o știință! Astăzi este o știință și fiecare știință își are limbajul ei! Noi între noi ne înțelegem!

Iată, cuvîntul „palpit” întrebuițat ca substantiv. Cuvinte ca: „nexurn” „empireu”, „redempțiunea”, „fatumul decăderii”, „racionării” etc.

Referindu-se la exigențele maselor de cititori cărora le este adresată creația literară, vorbitorul a spus: Atunci oînd punem mîna pe condei să ne gîndim la chipurile lor, la munca pe care o fac ei, la seriozitatea pe care le-o dă această muncă.

Ioan Grigorescu

întîlnim în această sală figuri cunoscut, prietenești, tineri scriitori pe care ne-am obișnuit să-i numim „detășamentul nostru de tineri scriitori”.

Că unii dintre ei de mult s-au afirmat ca scriitori maturi, că mulți dintre ei au dat deja opere care au trecut de mult hotarele țării noastre, nu asta mi se pare lucrul cel mai important. Privindu-i, vrînd-nevrînd îmi amintesc de unde a pornit acest detașament de tineri scriitori, ce erau cei mai mulți dintre ei acum 12—13 ani, și ce ar fi rămas poate astăzi dacă la drumul greu și spinos la care se angajau, nu simțeau alături, întotdeauna, în fiecare moment umărul partidului, al clasei muncitoare, această uriașă forță colectivă oare ne-a luminat neîntreput calea.

După ce s-a referit la condițiile viete în care lucrează mulți dintre scriitorii occidentali, vorbitorul a enunțat unele probleme ale colaborării dintre scriitori și cinematografie. El a insistat asupra însemnătății scenariului în creația de filme artistice, asupra sprijinului pe care scriitorii sînt chemați să-l dea dezvoltării cinematogra-

fiei. Vorbind despre scenarii la cel de al doilea Congres al Scriitorilor Sovietici, cu toata autoritatea pe oare i-o dădeau creația sa și importantul rol de creator în domeniul cinematograției, Serghei Gherasimov spunea: „Consider că e foarte necesar să subliniez faptul că, ou tot specificul caracteristic artei cinematografice, cea mai importantă bază a ei rămîne literatura”.

Noi, scriitorii care lucrăm în cadrul cinematograției, a arătat vorbitorul, constatăm că nici în mediul creatorilor din studio, și nici în cadrul Uniunii Scriitorilor, încă nu s-a încetățenit convingerea rolului important pe care îl joacă în arta cinematografică scriitorul, autor al scenariului, al bazei dramaturgice a filmului.

Vorbitorul s-a referit la necesitatea îmbunătățirii colaborării dintre scriitori și cinematografie. În defectuoasa colaborare cu cinematografia nu e cazul să-i absolvim de răspundere nici pe scriitorii înșiși, a spus el. Unii scriitori, manifestînd insuficient interes pentru specificul creației cinematografice, au încredințat redacției de scenarii lucrări într-un stadiu de semi-

fabricat. Pe astfel de lucrări se distinge ușor amprenta muncii de mîntuială, schematismul în rezolvarea sarcinii dramaturgice propuse, o prelucrare superficială a caracterelor, un dialog dezlinat și cenușiu etc.

Astfel de scenarii scrise de cele mai multe ori în necunoașterea specificului de gen, după legile dramaturgiei teatrale sau ale prozei, ajung încă să mai stea la baza unor filme.

Deși astăzi nimeni nu mai poate nega importanța scenariului, nimeni nu poate afirma că regizorul singur poate improviza la masa de montaj, se contestă încă primatul și gradul de importanță pe care trebuie să-l aibă dramaturgia cinematografică în procesul de realizare a filmului. Pe de altă parte însă regizorii și redactorii noștri se plîng că scriitorii scriu pentru cinematografie fără concentrarea tuturor forțelor lor creatoare, în grabă, fără să-și finiseze opera, lucru pe care nu și l-ar fi permis dacă ar fi fost vorba despre roman, poezie sau piesă de teatru.

De multe ori însă, unii scriitori ne-au pus întrebări justificate în legătură cu posibilitățile de care dispun în cinematografie. În legătură cu acest lucru, cei mai mulți scriitori consideră că treaba autorului constă în a pune la dispoziția cinematografului subiectul de care dispune descris într-un roman, într-o nuvelă, poem sau piesă de teatru, din care regizorul respectiv nu are decît să-și extragă singur decuplajul pe baza căruia să realizeze un film.

„Setea” este un exemplu de reușită a colaborării dintre scriitor și regizor. Oricine cunoaște procesul de realizare

a acestui film știe bine că munca lui Titus Popovici a determinat întreaga construcție artistico-ideologică a acestui film. Apariției acestui scenariu semnat de Titus Popovici i-au precedat alte scenarii. Dar aici scriitorul s-a angajat în colaborare cu regizorul Mircea' Drăgan cu toată pasiunea și dragostea pentru materialul de viață de care dispunea, cu o profundă cunoaștere a tuturor posibilităților acestuia, în cazul acesta n-a mai fost vorba pur și simplu de scrierea unui scenariu pe care scriitorul să-l abandoneze în mina regizorului, ci de crearea unui film artistic, de o întruchipare concretă a răspunderii scriitorului pentru întregul film. Cred că tocmai acesta și este locul adevărat al scriitorului în arta cinematografului, loc pe care, atunci cînd scriitorul îl dorește cu adevărat îl poate găsi oricînd în sinul unui colectiv de creație.

Din experiența de pînă acum a cinematografului noastre ca și a cinematografului frățești, cea mai inteligentă și cea mai fructuoasă formă de activitate creatoare în cinematografie e reprezentată de munca în cadrul grupelor de creație, unde scriitorii și regizorii își unesc forțele în mod egal, în scopul desăvârșirii măiestriei lor artistice, pentru ca în continuare să se regăsească pe platourile de filmare, la stabilirea distribuției viitorului film și în munca cu actorii, pentru ca împreună cu întreaga echipă de filmare să se realizeze la cel mai înalt nivel artistic întruchiparea ideii autorului.

În încheiere, vorbitorul a propus înființarea unui sector sau a unei comisii de dramaturgie cinematografică a Uniunii Scriitorilor.

Tudor Viami

Vorbitorul a arătat că succesele unei literaturi se pot măsura prin valorile universale create de ea. Creațiile literare valabile sînt cele care, crescînd în realitățile locului și timpului unde

au apărut, s-au înălțat destul de sus pentru a putea fi văzute de departe.

Consider că unul din succesele cele mai de seamă ale literaturii romîne în anii puterii populare este difuza-

rea ei peste hotarele țării, intrarea ei în circuitul mondial al literaturii.

Amintind că la Biblioteca Academiei R. P. Romine se elaborează în prezent bibliografia generală a literaturii române, oare va cuprinde și datele referitoare la răspîndirea ei în străinătate, vorbitorul a citat unele din aceste date: I. L. Caragiale este actualmente tradus în 24 de limbi, cu 73 de titluri, dintre care 55 au fost traduse după 23 August 1944. De la 1952 încoace. Ion Creangă a fost tradus în 10 limbi, cu quasi totalitatea operei lui; Sadoveanu a fost tradus în străinătate, de la 1949 înainte, de 29 de ori; începînd din același an, romanele lui Zaharia Stancu au fost traduse în 30 de limbi.

De curînd am citit în limba germană, apărute la Viena, frumoasele 'traduceri ale lui Alfred Sperber din lirica lui Arghezi. Marele poet spaniol Rafael Alberti a publicat la Buenos Aires versiunea lui după Mihail Eminescu, într-un volum de peste 300 de pagini. Colegul nostru Szemler Ferenc a făcut cunoscut unguirilor lirica lui Al. Macedonski. Zilele trecute mi-au căzut ochii într-o librărie pe traducerea maghiară a poeziilor lui Bacovia. Zoltán Franyo a publicat de curînd una din operele cele mai de seamă ale vieții sale, traducerea integrală a liricii lui Eminescu în limba maghiară.

Francezii și germanii pot citi acum romanele lui Jean Bart, G. Călinescu, Camil Petrescu, Ion Marin Sadoveanu. Versurile lui Mihai Beniuc au fost traduse în limba franceză, germană, rusă și poate și în alte limbi. Au apărut în limbi străine lucrările lui Titus Popovici.

Publicațiile periodice de mare notorietate au consacrat numere întregi literaturii române. UNESCO va publica încă în cursul acestui an o antologie a prozei românești. În lista comemorărilor recomandate de Consiliul Mondial al Păcii a fost trecut și marele nostru I. L. Caragiale, cu prilejul îm-

plinirii unei jumătăți de veac de la moartea lui.

Piese românești s-au jucat pe toate scenele lumii, nu numai ale lui I. L. Caragiale, dar și ale mai tinerilor: Mihail Sebastian, Horia Lovinescu și Al. Mirodan

Căror împrejurări li se datorește acest fenomen: intrarea literaturii române în circuitul mondial? Mai întîi faptului că țara noastră face parte din lagărul mondial socialist. Mai întîi țările acestui lagăr s-au deschis către ȧromânești. Uniunea Sovietică stă în fruntea tuturor țărilor socialiste. Aici interesul științific și curiozitatea cititorilor de literatură română este atît de mare încît nu va trece mult pînă cînd toate operele de seamă ale literaturii noastre vor avea versiunea lor în limba rusă și în celelalte limbi ale republicilor unionale.

Prețuirea literaturii române este deosebit de călduroasă în Uniunea Sovietică. Cu prilejul unei călătorii făcute în toamnă am aflat că volumul cuprinzînd traducerea poeziilor lui G. Topîrceanu s-a epuizat la Moscova într-o singură dimineață, așa cum se întîmplă adeseori și la noi cu bunele cărți de literatură.

În aceeași capitală, la Institutul de literatură mondială, un aspirant mi-a prezentat traducerea lui din Eminescu, un altul teza lui despre Sadoveanu. La Leningrad, am vorbit unui grup destul de numeros de studenți în limba și literatura română, despre dezvoltarea artistică a limbii noastre în secolul al XIX-lea și al XX-lea. La Tbilisi, un docent universitar mi-a dăruit volumul său cu traduceri din Caragiale. Am cunoscut și alți specialiști de filologie română la Moscova și Kiev. Relațiile literare romîno-sovietice sînt bilaterale. Ne interesează mult literatura popoarelor sovietice, dar și literatura noastră le interesează pe ele. Împrejurarea aceasta asigură o parte însemnată a difuzării actuale a literaturii noastre dincolo de granițele țării.

A doua împrejurare oare asigură fenomenul semnalat aici este creșterea spre libertate și independență a tuturor popoarelor lumii, în condițiile luptei împotriva imperialismului. Opere de mare însemnătate artistică sau științifică pot apărea și au apărut de fapt în toate punctele lumii produse de geniul tuturor popoarelor. Este o idee care se impune chiar în țările care, în trecut, priveau cu oarecare superioritate condescendentă către cultura popoarelor mai puțin numeroase. De aceea, literatura română a devenit obiect de studiu în multe universități ale Europei occidentale.

Analizând cauzele difuzării mondiale a literaturii române cred că noi, scriitorii, trebuie să exprimăm gratitudinea noastră conducerii de cultură a țării, Partidului Muncitoresc Român și organelor guvernamentale care au susținut și au creat condiții favorabile operei

Eusebiu Camilar

Darea de seamă prezentată de Mihai Beniuc a fost foarte îngăduitoare cu activitatea secției de proză. Personal, nu sînt deloc mulțumit de activitatea secției pe care am condus-o. Că lucrurile au mers slab, se datorește și faptului că n-am fost ajutat, decît foarte puțin, mai ales de colegii din biroul secției.

La una din dezbaterile secției noastre, a lipsit pînă și autorul cărții ce se discuta. A trimis doi ambasadori, cu misiunea de a-i aduce acasă, probabil, concluziile discuției noastre asupra cărții lui...

îmi voi permite să mă refer la partea din raportul bogat și vast, care grațiește despre cunoașterea vieții, despre îmbogățirea neconținută cu valori artistice.

Vorbitorul a arătat că se va ocupa în luarea sa la cuvînt în special de problema limbii literare.

de răspîndire internațională a literaturii române. În aceste împrejurări a stat de veghe un gînd închinat înălțării patriei și conștiința limpede a unei conduceri luminate, conștiința că o cultură națională atinge treapta ei cea mai înaltă atunci cînd slujește omenirii - întregi.

În încheiere, vorbitorul a arătat că fenomenul difuzării mondiale a literaturii române impune Uniunii Scriitorilor obligația de a intensifica legăturile cu străinătatea. Scriitorilor le revine obligația de a crea opere cît mai caracteristice pentru poporul nostru în faza actuală a dezvoltării lui. Universalitatea operei este garantată de particularitatea ei. Străinătatea nu se va interesa niciodată de opere palide, fără rădăcini adinei, nesusținute de sufletul unui popor și de luptele lui. Ne trebuie deci opere adînci, dar și opere de mare perfecțiune artistică.

Marcăm o epocă nouă în istoria limbii române, o înnoire masivă, cum nu s-a mai cunoscut decît în cele mai mari și mai strălucite epoci!

Observatorii acestui fenomen de transformare și înnoire, ar putea vedea cum arhaismele devin niște portrete vechi, amintind epoci stinse, valuri de mult petrecute, de mult acoperite sub tumultul talazurilor prerenitoare... Știm că nu se poate face poezie bună, și nu se poate scrie proză abundînd de adevărurile realității, fără cercetarea și cunoașterea neconținută a limbii, a acestui mortar, a acestui organism viu, prietenul cel mai apropiat al gîndirii omenești, transmițătorul frământărilor lăuntrice, al gândurilor, ideilor creatoare și speranțelor. Cei ce se întorc în sat, după ani de lipsă, rămîn de-a dreptul uluiți, văzând că pînă și bunicuțele au evoluat superb, că dicționarul oamenilor redus odinioară la uneltele simple de cîmp, s-a îmbogățit

extraordinar indicînd tumultul faptelor constructoare ale prezentului. Anumite arhaisme, care-i țineau pe bădica Gheorghe în poarta legendei, s-au dus de mult pe-o apă fără întoarcere; bădica Gheorghe ne demonstrează, zi cu zi, prin faptele lui eroice, în lupta cu el însuși și cu împotrivrile din afară, — că poate sta foarte bine înfipt pe picioarele lui, și-n poarta erei nucleare... Cunoștințele lui bădica Gheorghe sînt nespuse de bogate, dacă nu cumva chiar uluitoare, • biciul sfîntului Ilie cel ce răspîndea cîndva tunetele, a fost pus sub grindă, rămînînd simplă imagine.

În tumultul acestui proces de transformare a vieții generale și a limbii, scriitorii n-au voie să rămînă în urmă. Unii dintre noi, înzestrați poate suficient cu cunoașterea limbii „ca un fagure de miere” — caută nu știu ce „originalitate” cu orice preț, în forme bizare, în fraze cu construcție stranie — iar sărmanilor cititori le trebuie, spre a întui măcar ce vor, juxte, adnotări și trimiteri, ca la limbile moarte...

Cum evoluează limba romînă? Cum se poate observa această evoluție? față două întrebări aproape inutile, căci aceste fenomene se pot vedea la doi pași de locuința noastră, pretutindeni...

Gîndul de a scrie piesa „învățătorul”, pe care o voi preda curînd, și romanul „Satul uitat”, pe care-l voi preda în cursul lunii martie — a deschis în fața mea nedumeriri multe, dar și luminile unor perspective! înainte de a mă așeza la scris, m-am întrebat cum arată lumea învățătorilor de țară? Care-i sînt preocupările? Cum se exprimă învățătorii? Cum va trebui să mă exprim eu? Pînă la ce număr, și-n ce condiții s-au răspîndit neologismele, în procesul de înnoire generală? Iată atîtea nedumeriri, izvorîte dintr-o conștiință profesională elementară... încă o dată mi-am dat seama că scrisul nu e o jucărie. Spre a face lumină în necunoaștere mi-am aburcat ranița în spate,

și am pornit către negrăit de generoasele izvoare ale realității. Am vizitat școli de pe toate meleagurile țării.

Spre a ilustra transformările petrecute în graiul țaranilor, vorbitorul arată circulația de care se bucură astăzi în satele noastre, termeni specifici muncii industriale, construcției socialiste.

Filologii au astăzi, în procesul de înnoire generală, rolul de onoare, de a observa și consemna înnoirea masivă a limbii romîne și ar putea deschide bătrînele cronici să vadă cînd, în lungul istoriei noastre, s-au mai petrecut asemenea fenomene de transformare a limbii, cu atîta impetuoșitate. Cred că scriitorii au și ei datoria de a accepta prietenia cuvîntului nou, semnul altei epoci din istoria limbii romîne.

Am văzut cum cuvintele noi au pătruns în limba romînă firească, o dată cu noile obiecte și bunuri, iar distribuția lor pe arii geografice e determinată de desimea noutăților. Acolo unde progresul e mai impetuos, difuzorul, radioul și cinematograful sînt lucruri care au și căpătat o ușoară rugină de arhaism...

În ce privește literatura, să-d dăm partea cuvenită din noile bogății ale tezaurului limbii noastre. Să nu ne fie teamă de neologisme, de acest nou prieten al nostru! — căci viitorul e doar al tehnicii și nu al carului cu boi, de pe vremea străbunilor agatârși...

Înnoirea limbii este ca un imn de preamărire adus prezentului impetuos, constructorilor neînfricați care depășesc, cu dalta și cu mistria, epocile colosale nimrodice...

Florian Păunescu

Secretarul Comitetului de Partid
al Uzinelor „23 August”

În numele colectivului de muncă al uzinelor „23 August”, vorbitorul a adus un salut călduros Conferinței pe țară a scriitorilor. O carte bună, cu carac-

'ter profund educativ, a arătat tov. Florian Păunescu, este foarte căutată atunci când muncitorul nostru se regăsește ca erou în scrierile literare.

În uzina noastră sînt peste cinci mii de cititori permanenți, care în anul trecut au citit peste optzeci și opt de mii de opere. Sînt de reținut interesul și preocuparea, din ce în ce mai mari, ale muncitorilor noștri față de lucrările beletristice.

Această preocupare, această sete de cultură, nu ne poate fi satisfăcută decît cu scrieri de calitate, la înălțimea conștiinței socialiste pe care muncitorii noștri o manifestă în realizarea sarcinilor de producție și în societate.

Pe linia sprijinului și a ajutorului reciproc vreau să amintesc că noi, prin întîlnirile organizate între scriitori și cititorii uzinei noastre am obținut unele succese. La cele zece întîlniri care au avut loc anul trecut, muncitorii noștri au primit cu multă căldură în mijlocul lor pe scriitorii ce ne-au vizitat, cerînd ca astfel de manifestări să aibă loc cît mai des.

Aș vrea să atrag atenția dv. asupra unui aspect foarte frecvent în uzina noastră și în toate întreprinderile din patria noastră. Sînt muncitori, ingineri, tehnicieni și funcționari care, de la Eliberare, an de an, lună de lună, zi de zi, își depășesc sarcinile lor profesionale, luptă, pentru o calitate superioară a produselor, sînt exemplu pe locurile lor de muncă. Dar ceea ce este mai important, deoarece această atitudine față de muncă este dm ce în ce mai largă, este că cei mai înaintați dintre aceștia desfășoară o activitate obștească foarte largă, plină de pasiune.

Alecă Ivan Ghilia

Documentele de partid apărute în ultimul timp — a arătat vorbitorul — reprezintă un ajutor prețios pentru întregul nostru front ideologic, dîndu-ne posibilitatea să înțelegem mai profund însăși esența contemporaneității, a noi-

Uzinele „23 August” prezintă un important punct de documentare. Comitetul de partid este foarte bucuros să dea un sprijin susținut scriitorilor și poezilor în documentarea lor.

La noi în uzină au venit mulți scriitori, au scris despre oamenii noștri, despre felul cum muncesc, despre viața lor, a spus vorbitorul. El și-a exprimat apoi regretul pentru faptul că tov. Horia Lovinescu, venind în uzină dar documentîndu-se superficial, n-a reușit să oglindească veridic în piesa sa realitatea atît de bogată a uzinei.

Muncitorilor din uzina noastră le place mult să citească poezie. Le plac imaginile frumoase. Numai că unele poezii le oferă niște imagini cu totul de neînțeles. De pildă, cu cîteva săptămîni în urmă a apărut, mi se pare în „Gazeta Literară”, o poezie care se cheamă „A intrat o doamnă în sat”. Poetul vrea să spună că s-a electrificat încă un sat și își alege ca simbol al răspîndirii luminii „doamna”. Să nu înțelegeți că noi am cere poetului să-și aleagă numai decît ca simbol o agitație sau măcar o deputată! Muncitorii cer poeziei să fie poezie adevărată.

Să știți că muncitorii sînt judecători imparțiali. Cînd apreciază o carte, ei nu se uită nici la tirajul în care apare, nici la prețul volumului.

În orele lor de odihnă, de multe ori tîrziu, noaptea, muncitorii stau la sfat cu dv., vă citesc gîndurile, iubesc împreună cu dv. ceea ce este frumos și urăsc ceea ce este de urât. De aceea cînd scrieți, gîndiți-vă mai mult la cei despre care scrieți și la cei pentru care scrieți. Cunoașteți-i bine.

lor relații umane, a procesului intim și complex de transformare a conștiințelor.

Un scriitor, oricît de înzestrat ar fi, după o muncă de o viață la masa de lucru, izbuteste să mînuiască destinul

a zece sau o sută de eroi. De curînd am avut prilejul de a ne afla în mijlocul cîtorva mid de eroi surprinzători, cărora un romancier de geniu le-a schimbat destinul. Mă refer la Conferința pe țară a colectivîștilor. Numele romancierului nu mai e nevoie să-l spun. Acest romancier îndeamnă pe scriitori să ia ca model în creația lor chipul spiritual al acestor admirabili eroi.

Ce ne împiedică totuși, uneori, să fim la înălțimea acestui îndemn, de fapt sarcina principală a îndeletnicirii noastre ?

Scriitorii organici legați de lumea satului prin formația și scrisul lor au sentimentul că stăpînesc de la sine complexitatea fenomenului revoluționar al transformării socialiste a agriculturii. Vorbitorul a amintit că scriitorul clasic al colectivizării, Mihai Șolohov, este de părere că acela care vrea să scrie ceva de valoare în acest domeniu trebuie să aibă, printre altele, cel puțin cunoștințele unui inginer agronom raional; avem scriitori care s-au pregătit temeinic și în acest domeniu. Ritmul schimbărilor petrecute la țară în actuala etapă de desăvârșire a construcției socialiste este de natură să contrazică părerea noastră că avem în sînge problema țărănească, indiferent de etapele ei, și că asta ne-ar fi de-ajuns.

Operativ, reportajul a consemnat literar o mare parte din problemele noi ale satului din ultimii ani. Dar oricît de prompt și valoros ar fi reportajul, el nu poate acoperi vasta frescă socialistă, multitudinea de aspecte, contradicțiile și frumusețea însăși a luptei. Trebuie făcut deci saltul calitativ către romanul actualei etape, mai concret spus: romanul gospodăriilor milionare !

În urma colectivizării, lupta dintre vechi și nou pe tărîmul conștiinței capătă aspecte inedite, se formează un om nou și la sate, iar vechea mentali-

tate țărănească se schimbă pe toate planurile. Optica generală se schimbă, evoluează concepția despre frumos, munca eliberată de exploatare declanșează energiile și potentele sufletești ale omului, înfrumusețîndu-le.

Printre exemplele citate în această privință, vorbitorul s-a referit la faptul că întărirea economică a unor gospodării colective impune la un moment dat mecanizarea muncilor agricole și, ca o consecință, renunțarea la cai. Dar atunci cînd un scriitor a atacat într-un scenariu o asemenea problemă — și a tratat-o bine, după părerea vorbitorului — s-au găsit niște tovarăși în centrul Bucureștiului, la cinematografie, care au susținut că această problemă ar fi născocită, caid fiind folositori. Dar în ultimă instanță viața este aceea care hotărăște destinul și valoarea operelor literare: s-a văzut că la gospodăria din Țibuoani s-a petrecut un fapt asemănător, și cei care fuseseră în dezacord cu scenariul, au trebuit să se încline în fața logicii vieții.

Partidul a încurajat neconținut critica, deschisă, principială, îndamnîndu-i pe scriitori să abordeze în spirit partinic, curajos, problematica actualității. Personal am simțit acest sprijin cînd, după apariția romanului „Cuscii”, a fost respinsă încercarea dogmatică a unui critic de a pune la îndoială partinitatea cărții. Într-un fel sau altul, în afară de îndrumarea generală ideologică, fiecare din noi a simțit ajutorul partidului. Promovînd o literatură realist-socialistă în care personalitățile se desăvîrșesc de la carte la carte, de la poem la poem, de la piesă la piesă, partidul asigură cîmp deschis activității literare.

Responsabilitatea ne care ne-o impun îndrumarea, sprijinul, dragostea partidului față de fiecare dintre noi face ca aripile noastre să se desfacă larg, pentru ca toți să nu ridicăm la înălțimea la care el ne cere să fim.

Eugen Barbu

Conferința pe țară a scriitorilor se desfășoară sub semnul evident al unității de vederi între artiștii tuturor generațiilor strânși laolaltă sub steagul revoluției. Supără pe dușmani solidaritatea cu poporul, încercarea de a scrie pentru cei mulți, efortul formidabil de a introduce în climatul artei respirația puternică a eroului cel mai însemnat al timpului nostru: muncitorul, adică exact lucrurile cu care noi ne miîndrim cel mai mult. Putem spune că adeziunea tuturor scriitorilor la realismul socialist este consecința firească a faptelor extraordinare săvârșite de poporul nostru în acești ani. Numai cine n-a trăit înțeleștarea și lupta cu ceea ce se numește atât de palid vechiul, nu poate înterege că literatura alcovului, a lenei boeme nu mai pot fi posibile. Când un public vast și proaspăt ia cu asalt bibliotecile publice și librăriile, căutînd cărțile în care să se recunoască, ar fi stupid să-i oferi zarzavat ambalat între două coperti. Unele recente consfătuiri cu cititorii din uzine au adus în paginile revistelor noastre ecouri semnificative. Noul consumator de literatură este pretențios și o spune răspicat: Cine are urechi de auzit, s-audă!

Referindu-se la lipsurile criticii literare, vorbitorul a spus:

Prietenul cel mai apropiat și al scriitorului și al omului care citește s-a dovedit în ultimii ani o ființă slabă și l se recomandă cu insistență tonicul principialității. Cu o figură de știi, grădinarul și-a cam uitat meseria! Ascultînd pe unii vorbitori ne-am întrebat de ce se menajează cu prudentă, în loc să dezvăluie principial, în fața tuturor, Unele lipsuri care mai dănuiesc în munca noastră. Dacă am lua numai cuvîntul tov. Silviu Iosifescu, președintele comisiei de critică, am avea măsura slăbiciunilor acestui compartiment literar. S-a încercat să se plutească în vag, să se facă o evadare

dulce din miezul problemelor celor mai arzătoare, cu o candoare care ne îngrijorează. Nu e oare o formă de apologie și acea tăcere prudentă în fața unor opere semnate cu nume ilustre, dar care conțin mari balasturi? Nu e o formă de tămîiere „prietenească” acel nod în papură găsit numai unora și închiderea dintr-un ochi în fața altora? Nu s-a ivit oare un fel de prietenie neprincipială a unor critici față de unii scriitori? Cauza principală căreia critica noastră literară ar trebui să l se dedice nu mi se pare a fi aceea de a stabili clasamente, și ele cu vremea poate contestabile, ci de a promova acele cărți pătimașe și valoroase dedicate clasei muncitoare, dedicate continuei ridicări sufletești a poporului nostru.

Între trecutul nostru Congres și actuala Conferință pe țară, romanul, și, mai recent, nuvela și schița au cunoscut o înflorire considerabilă. Lucrul este firesc. Realitățile excepționale solicită până și nasc acea ardoare de, a spune, generatoare de artă, Reportajul, gen urgisit în trecut și socotit pe nedrept un fel de cenușăreasă a literelor, a cunoscut mari biruințe.

Din nefericire la edituri și chiar în concepția unor critici literari stăruie prejudecata că numai epica de întindere merită o atenție deosebită. Credeți-mă. Între o pagină genială și un lung roman obositor aș reciti la nesfârșit primul lucru!

S-a observat de la o vreme o tendință de lățire a acțiunii, o dilatare a frazei care aduce o limbuție pe hârtie. Umflarea dialogului prin repetiția bîlbîită a cuvintelor, scotocirea exagerată în memoria eroilor și alteori punerea cap la cap a basmelor românilor nu fac deoît să plictisească pe cititor, să scumpească volumele și să risipească hîrtia.

De acord — a spus vorbitorul — și Șolohov a scris 4 volume, dar ele

aveau titlul „Pe Donul liniștit” ! Nu cerem limitarea epicii, strângerea prozei în corsete fixe.

S-a ivit primejdia fotografierii așa-zis obiective a realității. Personajului din cutare schiță sau roman îi place mazărea fină, fumează „Mărășești” și citește „Sportul popular”. Ei, și? Un țăran își aduce aminte de poveștile cu turcii spuse de o bunică limbută și acțiunea unui roman stagnează de la pagina 26 pînă la 457. Vorbitorul a criticat tendința unor autori de a umple pagini cu detalii ne semnificative, sub pretextul analizei psihologice.

După cum știm, nu dimensiunile și rețetele aduc triumful. Este vorba numai de cît combustibil se consumă, cîtă conștiință artistică se află în cerneala întrebuițată. Hîrtia cere sudoare și ar fi nedrept să nu cinstim și ocupația forjării cuvintelor, obligatorie în anii noștri măreți. Partidul cere oamenilor muncii din toate domeniile de activitate, pe bună dreptate, produse de calitate. De ce scriitorii ar fi scutiți de această obligație de onoare?

Referindu-se la necesitatea cunoașterii vieții de către critici, vorbitorul a propus inițierea unor deplasări ale criticilor spre a se documenta pe teren.

In a doua parte a ședinței din dimineața de 23 ianuarie, prezidată de scriitorul Marcel Breșlașu, au luat cuvîntul scriitorii:

Alexandru Andrițoiu

Succesele ultimilor ani sînt ale noastre și avem tot dreptul să ne mîndrim cu ele. Dar ele se datoresc, în același timp, poporului muncitor, care sub conducerea partidului își 'construiește o viață fericită. Iar dacă pentru succese trebuie să mulțumim partidului, creator al revoluției culturale, mă întreb ce ne facem cu erorile, cu nonvalorile, cu păcatele care încă mai rod periferia literaturii noastre. Pentru aceasta trebuie să „mulțumim” influențelor educației burgheze. Ele trebuie extirpate din armoniosul nostru front literar.

În fața unor probleme dificile spațiul din subsolul gazetelor este uneori lăsat unor recenzenți specialiști în a nu spune nimic. Fuga de răspundere, o spunem răs-picat, este mai rea decît orice altceva.

În continuare vorbitorul a arătat că critica literară trebuie să sprijine cu principialitate și competență creația celor care scriu despre comuniști, analizând-o atent. Avem nevoie de mai multe cărți valoroase despre clasa muncitoare. Elementul dominant al societății noastre rămîne muncitorul.

Niciodată omul de litere n-a avut atîta liniște și n-a fost mai bine răsplătit pentru munca sa decît în zilele noastre. Partidul ne-a pus la dispoziție mijloace materiale demne de invidiat. Trebuie să ne arătăm demni de încrederea acordată. Datorăm poporului nostru foarte mult și cocoloșirea, apa de trandafiri, limonada, prietenia rău înțeleasă, sînt pericole imense. Să nu ocolim adevărul, să ne spunem deschis părerea despre ceea ce ne place și ceea ce nu ne place. Vorbele sînt pieritoare, dar dacă au flacără în ele, devin cuvinte în stare să răsune cu o forță nemăsurată.

trîneții se situează volumul „Materia și visele” de Mihai Beniuc. Un succes al acestui răstimp sînt și cărțile lui Miron Radu Paraschivescu. În continuare, vorbitorul a citat și alte succese obținute de poezia noastră, printre care versurile Măriei Baraiș, ale lui Eugen Jebeleanu, Marcel Breslașu, Dan Deșliu, și a relevat maturizarea unor tineri poeți, ca Ion Brad, Aurel Rău, Ion Horea, Tiberiu Utan.

Odată cu citarea acestor nume trebuie amintit reîncetățenirea unui frumos obicei și anume acela al ajutorului pe care și-l dau poeții între ei. Poeți ca Maria Banuș, Demostene Botez, Ion Bănuță, Al. Philippide prefățază și prezintă călduros plachetele tinerilor poeți din colecția „Luceafărul”, îmi aduc aminte de scrisoarea deschisă adresată de tov. Beniuc lui Dan Deșliu cu ocazia apariției poemului „Lazăr de la Rusca”, de articolul lui Maiakovski despre un poem al lui Utkin și de alte exemple de acest fel care ar trebui să devină un obicei în viața noastră scriitoricească și să se substituie polemicii nesănătoase, causticității neavenite care mai persistă încă la periferia literaturii.

O interesantă evoluție au avut-o printre alții Ion Brad, Aurel Gurgianu, Ștefan Iureș, iar din generația mai tînără (mă refer la debutul lor) Gh. Tomozei, Ion Gheorghe, Violeta Zamfirescu, Nicolae Stoian, Theodor Balș, etc.

Au intrat în literatură pe poarta cea bună, o seamă de tineri despre al căror talent s-a scris mult — și e bine că s-a scris. Și aici revin la atitudinea tovărășească pe care trebuie s-o aibă scriitorii mai experimentați și criticii literari față de aperiția unui talent. Noile talente nu trebuiesc numai depistate, ci și ajutate să se dezvolte, îngrijite, încurajate (firește nu dădăcite).

În continuare vorbitorul a arătat modul concret în care unii tineri scriitori ca Vasile Rebreanu, Ilie Constan-

tin, Dumitru Radu Popescu, Nichita Stănescu, Horia Ziiieru, Manole Auneanu, au fost ajutați îndeaproape în dezvoltarea lor de scriitori cu experiență și de diferite redacții.

Articolul din „Scînteia” îndreptat împotriva spiritului apologie a adus o contribuție de semnă literaturii de astăzi. Dacă trebuie să renunțăm la individualismul și preocupările burgheze, este tot atît de adevărat că trebuie să renunțăm și la susceptibilitatea mic-burgheză, la atitudinea de mimoză senzitivă.

Avem o tînără gardă a poeziei, ale căiei succese țin de atacarea cu curaj și artă a temelor de căpetenie ale realității noastre socialiste. Atunci cînd aceste poezii țin de metoda luminoasă și călăuzitoare a realismului socialist, rezultatele sînt dintre cele mai bune. Aceasta este adevărata modernitate a poeziei.

S-a adăugat însă cuvîntului modern unism, făcîndu-l mișcare literară specială.

Firește că azi nu se pot scrie versuri ca poezii Văcărești. Noi nu trebuie să fim înglobați tradiției, ci tradiția trebuie (înglobată modernității noastre. Spun acestea gîndindu-mă la articolul lui Victor Felea, intitulat sonor: „Confruntare cu exigențele epicii”. Felea ierarhizează poezii ca în armată, de la fruntaș la general, luîndu-și mult prea devreme sarcina posterității. Poezii sînt trecuți, ca elementele chimice în tabloul lui Mendeleev, fiecare în pătrățelul lui. Din nou se așruncă oprobriul de „tradiționaliști” unor poeți pentru simplul motiv că ei nu scriu în duhul „Stelei”, astfel încît diversitatea stilurilor în realismul socialist este înlocuită cu patul lui Procust. Ceea ce m-a mirat imediat după lipsa de modestie a criticului este felul falls, neștiințific în care este tratat „tradiționalismul”, numai și numai prin stil, deci prin formă. Dar poezii citați de Victor Felea ca rroderni dau dovadă de un «tradiționalisrr;» cras prin recor-

dai cu care se îndepărtează de prezent pînă în cele mai tulburi orizonturi ale trecutului. Pînă la transhumantă, pînă la sciți, pînă la sarmați.

A. E. Bakonsky, care este — cum s-a spus — înzestrat întonează: „Și totuși de departe chemări ridică sciții/ Asemenea trăirii aprinse-n piept suprem — / La ceasul adormirii și-al tristei dispariții / O, munți înalți, tăcerea spre voi am s-o rechem". Iar Aurel Rău, ajuns la Dunăre, zice: „Pe aici a strălucit mai demult Dunărea. / Sarmați în blănuri de urși/ pe plute din câteva lemne de salcie/ urmăreau mistreții ; / și strigau în limba lor necunoscută / cântările pe care le vor fi avut...".

Nemuțumit de felul în oare se prezintă sarmații în această strofă, el dedică regilor sciți o poezie aparte: „Fără de seamă e somnul vostru / regi tenebroși ai Sciției / Ca-ntr-un vis de poet / vă leagănă foșnetul mării".

Și Victor Felea vine la bătrînul Istru și se întîlnește cu sciții: „Eu îl salut în numele miilor de strămoși/ Care i-au colindat apele și apoi au pierit — / Veșnicia se leagănă pe undele lui / Ducând cu ea și chipul meu și strigătul vechiului scit".

Pînă și Ion Horea, un poet de altfel puternic ancorat în realitate, pasionat cîntăreț al prezentului, se lasă și el ispășit: „Ne-mprejmuiau parcă revărsările vaste / care ne-au modelat cândva și ne-au scos / din oceanul sarmatic"... etc.

Urmărind mai cu „pasiune", acest record de îndepărtare într-un timp obscur, propun să se meargă mai departe, pînă la obîrșie, și să se cînte mai-muța lui Darwin.

Și Ovidiu a cîntat sarmații, dar le era contemporan. Și Blok a cîntat

sciții dar ca un punct de plecare pentru a ajunge la idei contemporane. Nimeni nu intenționează să tăgăduiască talentul acestor tovarăși, inclusiv al lui Baconski. Dar depinde ce face poetul cu acest talent. E dureros pentru noi, colegi de breslă, că un talent se risipește în neant, în spleenuri, în tristeți minore, în loc să vibreze bărbătește de patosul revoluționar al epocii.

Baia în apele unui trecut indecis a dat naștere și la o împlinire oarecum comică. Făcînd un schimb de experiență, redactori de la „Steaua" au vizitat pe confrății lor de la „Iașul literar", publicînd apoi în paginile revistei ieșene un mic ciclu de versuri despre Iași. Din acest ciclu restrîns, o poezie, iscălită de A. E. Baconski este închinată Turnului Golia, iar o alta iscălită de Aurel Gurghianu, este despre „Cimitirul Eternitatea".

Departe de mine gîndul de a pune sub semnul întrebării temele luate din trecutul de luptă al popoarelor. Cînd Coșbuc îl invoca pe Decebal, el o făcea în numele unui patriotism contemporan. Eminescu îl invoca pe Mircea pentru ca apoi să lovească în patriotarii și filistinii epocii. Figura lui Caiigula este foarte îndepărtată în timp, dar sub pana maestrului Arghezi, figura lui devenea un simbol. La fel, „1907" și „Cîntare Omului", la fel „Chivără roșie" de Mihai Beniuc, ciclul dedicat lui Ilie Pintilie de Veronica Porumbacu etc.

Există, clin păcate, în poezia unor tineri versuri destul de lipsite de patos, de tinerete, versuri reci, hieratice, de un obiectivism supărător. Mă gîndesc că în metoda realismului socialist este fructificat și romantismul revoluționar, or, tocmai de la tineri în primul rînd se așteaptă aceasta.

George Macovescu

În estetica veacului nostru a apărut, formulat de Lenin, un concept nou.

revoluționar: principiul spiritului de partid în literatură. Cele petrecute în anii aceștia în țara noastră au verificat

în practică teoria pe care Lenin a elaborat-o cu mai bine de jumătate de veac în' urmă.

Istoria anilor de la Eliberare încoace este cea mai frumoasă din întreg trecutul nostru, dar nimeni nu poate să nu fie de acord că este o frumusețe aspră, bărbătească, făruiță de eforturi dramatice, într-o luptă necruțătoare. Dacă azi ne aflăm la un liman, de unde pornesc alte drumuri spire alte frumuseți, aceasta — s-o spunem „în gura mare”, oa Maiakovski — o datorăm partidului, conducerii lui, tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

* În ultimii ani am avut ocazia să discut cu numeroși scriitori și oameni de artă și cultură din multe țări. Avînd în față termeni de comparație, cunoscând situații din alte țări, mi-am putut da seama mai bine despre ceea ce înseamnă pe de o parte spiritul a-narhic mic-burghez în viața literară, iar pe de altă parte ce reprezintă spiritul de partid în literatură, ce reprezintă conducerea de către partid a muncii literare.

Au fost greutăți, au fost lipsuri. Nu totul a mers ușor, dar între micile „necazuri” cotidiene, uneori reale, alteori apărute din slăbiciunile noastre personale, și între viața curată și demnă, pe care grija și dragostea partidului, a conducerii lui, ne-au asigurat-o, există o deosebire esențială pe care nimeni nu poate să o ignore.

În Darea de seamă a delegației Partidului Muncitoresc Român la cel de-al XXII-lea Congres al P.C.U.S., prezentată la Plenara Comitetului Central din 30 noiembrie — 5 decembrie, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a arătat că metodele generale de cultul personalității nu au avut la noi amploarea din alte țări, și în același timp a subliniat însemnătatea luptei principiale duse de partid, de activul său de bază, pentru demascarea și înlăturarea frăcționiştilor antipartinici Pauker—Luca, ajutați de Teohari Georgescu și apoi urmați de I. Chdişinevschi și M. Cons-

tantinescu, care au încercat în mod stăruitor să introducă în viața de partid metodele și practicile străine leninismului, generate de cultul personalității lui Stalin.

Referindu-se la daunele aduse de Iosif Chişinevschi și Miron Constantinescu în domeniul culturii vorbitorul a spus:

Iosif Chişinevschi, ducînd o politică antipartinică, lipsit de principialitate, incompetent, a cultivat în rîndurile scriitorilor relații care nu pot exista între oameni de tip nou, relații care nu au nimic comun, dar absolut nimic, cu viața de partid, cu morala comunistă, cu viața cea rouă oare pulsează puternic de la un capăt la altul al țării. Prin sforării și intrigi, prin măsuri arbitrare, stabilea regimuri preferențiale pentru unii, în vreme ce izbea necruțător în reprezentanții de valoare ai literaturii noastre, îi creatori legați prin tot ce au ei mai sfînt și mai bun de poporul nostru.

L-am ascultat ieri aici pe marele Arghezi. Cu verva-i scăpărătoare, dar și cu modestia pe care numai valoarea o poate asigura, a dat sfaturi vîrstnicilor și tinerilor, sfaturi izvorîte din marea și permanenta dragoste pe care acest creator de nespuse frumuseți o are pentru pămîntul acesta al nostru, pentru popor, pentru izbînzile poporului muncitor, izvorîte din respectul pentru muncă în generai și pentru munca literară în special.

M-am gîndit atunci că o vreme, — aproape zece ani — Tudor Arghezi, datorită politicii și practicii promovate de I. Chişinevschi, a fost ținut departe de viața literară. N-am putut să-i ascultăm îndemnurile înaripate pe care numai un mare poet le poate rosti. Este adevărat că demonul creației nu i-a dat pace și pana lui nu a zăcut uscată și tristă pe masă. A muncit, a scris, a creat Dar boabele de aur și mărgăritare înșirate pe firul vieții și care aveau să îmbogățească mintea poporului și să-i bucure sufletul au

stat un deceniu în sîpete, și aceasta nu din vrerea lui Tudor Arghezi.

Numai cînd conducerea leninistă a partidului nostru a lichidat practicile dăunătoare, antipartine ale fracțiunilor, numai atunci Tudor Arghezi s-a putut urca la tribuna primului Congres al Uniunii Scriitorilor și și-a rostit acele înflăcărute cuvinte, pe care istoria literaturii noastre le-a și înscris în paginile ei, versul arghezian a ajuns la marile mase, iar pamfletul lui i-a izbit necruțător pe dușmanii socialismului, ai poporului nostru.

După ce a arătat metodele antipartine, dăunătoare literaturii, folosite de I. Chișinevschi și M. Constantinescu în problemele literaturii și artei, vorbitorul a arătat că asemenea practici au fost înlăturate pentru totdeauna, datorită intervenției energice a conducerii partidului nostru, îndrumărilor personale ale tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Strîns uniți, membri și nemembri de partid, în jurul Comitetului Central, avem datoria să muncim pentru ca politica partidului să se înfăptuiască în toată frumusețea ei. Este o datorie față de cei ce ne-au apărat demnitatea, față de cei ce au asigurat creației noastre condițiile ca să urce culmile cele mai înalte.

Vorbitorul s-a referit apoi la unele probleme ale istoriei literare. În anii de după eliberare s-a muncit mult, s-au răscolit arhive, documente, manuscrise s-au descoperit altele noi; s-au purtat discuții despre principiile

care să prezideze la reconsiderarea întregii noastre literaturi, s-au elaborat teze; s-au întocmit machetes-au redactat cursuri noi la catedrele universitare de istoria literaturii romîne, s-au publicat monografiile și studii care dovedesc că există serioase posibilități pentru a avea o istorie literară științifică. Unele dintre aceste monografii și studii pot constitui capitole ale acestei istorii, sau o temeinică bază pentru redactarea lor.

Vorbitorul a subliniat că lipsa unei istorii științifice a literaturii romîne se face tot mai mult simțită. E îmbucurător că se află într-o fază avansată primul volum al Tratatului de istorie a literaturii romîne, lucrat de un colectiv alcătuit de către Institutul de istorie a literaturii al Academiei Republicii Populare Romîne. Sîntem însă interesați — a spus el referindu-se la mersul acestei lucrări — să ne apropiem cît mai repede de prezent, să avem o istorie științifică a literaturii din a doua parte a veacului trecut; să avem apreciată în cadrul fenomenului istoric, opera marilor noștri clasici, să avem studiate curentele literare de la sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea și începutul celui de-al douăzecelea, să avem prezentată în adevărata ei lumină literatura dintre cele două războaie, după cum să avem așezată la locul potrivit, ca o încununare a dezvoltării literaturii noastre, dar mai cu seamă ca o consecință a revoluției din țara noastră, literatura de după 23 August.

Aurel Baranga

Referindu-se la succesele reputate de dramaturgia noastră în perioada dintre primul Congres al scriitorilor și actuala Conferință, vorbitorul a spus: în acești ani, frontul nostru scriitoricesc s-a îmbogățit cu un pluton nou de dramaturgi, al căror aport substanțial s-a simțit pe scenele tea-

trelor, prin lucrări îmbrățișînd o tematică variată, exprimată prin modalități artistice inedite. Alexandru Mirodan cu „Ziaristii” și „Celebrul 702”, Titus Popovici cu „Passaglia”; Dorel Dorian cu „Dacă vei fi întrebat”, „Secunda 58” sau recenta sa piesă „De n-ar fi iubirile”; Paul

Everac cu „Poarta” și „Ferestre deschise” și V. Em. Galan cu „Prietenă mea Pix”, Sidonia Drăgușanu cu „Fiicele”, iată o parte din titlurile care au sporit peisajul nostru teatral, îmbogățindu-l, făcându-l mai amplu și mai divers, prin aportul noilor creatori, care au adus în dramaturgie o notă personală marcată de ei până atunci în alte genuri ale creației. Această infuzie de energii proaspete a fost cu atât mai valoroasă cu cât fiecare dintre noii dramaturgi au adus un accent care este numai al lui. Fiecare din lucrările noi apărute au stârnit discuții, dar mai important deoțit orice e că fiecare din aceste noi piese a stârnit interesul publicului și al criticii. Poți avea obiecții critice la „Celebrul 702”, dar nu-i poți nega verva debordantă, umorul suculent, dar mai ales — și aceasta e caracteristica majoră a lucrării — patosul demascator. Poți face rezerve cu privire la „Prietenă mea Pix”, dar nu poți să treci cu ușurință peste faptul că piesa a îmbogățit galeria eroilor noștri cu unul pe care dramaturgia noastră nu-l avea încă: eroul pozitiv liric. Piesele lui Paul Everac au fost primite de critică cu sufragii împărțite, dar mai important decît o judecată de volorare definitivă cu privire la creația acestui scriitor, de la care mai așteptăm atîtea lucrări și mai realizate, este mobilitatea lui creatoare, o ureche atentă la problematica contemporană, sensibilitatea lui la forme noi și îndrăznețe.

Toate aceste succese certe, subliniate de azeziunea publicului nostru care acordă un interes tot mai susținut lucrărilor de teatru originale, ne îndreptătesc să nu ne declarăm mulțumiți cu treapta atinsă și să năzuim la una superioară, la treapta acelor lucrări de teatru oare să reflecte cu și mai mare fidelitate epoca.

La acest capitol al cerințelor încă neacoperite, vreau să încep cu propria mea creanță încă în debit. Vreau să

vorbesc despre „Siciliana”. Aș fi ne-sincer cu dumneavoastră și cu mine însumi dacă aș afirma că tot ce s-a spus sau s-a scris cu prilejul acestei lucrări, consider a fi în întregime just. Dar atunci cînd se exercită o critică tovrășească, esențialul e nu să respingi ce ți se pare eronat, ci să te pătrunzi de ceea ce este adevărat. Fără acest proces de selecție propriul tău mers înainte este amenințat. Astăzi, la peste un an de la scrierea comediei, îmi este clar că Raportul are perfectă dreptate — și au avut dreptate și criticii care au ridicat la fel problema — că demascarea elementelor negative nu se face de-a lungul piesei cu egală consecvență, în dauna ascuțimei satirei. Unul din caracterele de bază ale satirei realist-socialiste este condamnarea vechiului în numele noului. Numai în acest fel ne vom face datoria noastră de scriitori-cetățeni, de scriitori ai epocii socialiste, numai în măsura în care vom aprinde toate reflectoarele care să slooată în evidență noul și vom proiecta toate luminile radiografice asupra vechiului ce se cuvine a fi extirpat.

Critica de partid mi-a dat ajutorul ca să înțeleg, după cum ne dă tuturor sprijinul ca să depășim greutatea legate de atîtea probleme ridicate de creația literară.

Referindu-se la orientarea greșită a piesei lui Horia Lovinescu „Mai presus de orice”, vorbitorul a menționat slaba exigență de care a dat personal dovadă în epoca în care lucra la Teatrul Național.

Arătând modul — nu odată defectuos — în care se lucrează cu autorii dramatici el a arătat că după perioade în care lucrările de teatru zăceau cu lunile prin sertare fără ca autorilor să ai se dea vreun răspuns, urmau epoci de asalt, în care o serie de lucrări, încă nefinisate, crude, în stadiu de rudiment, erau în pripă puse în scenă. Asemenea lipsuri s-au manifestat și cu prilejul Decadei drama-

turgiei, din anul 1961. În climatul de goană și de asalt s-a înscris și piesa „Mai presus de orice”. Dar cu același prilej au mai fost prezentate pe scenele noastre lucrări care mai aveau nevoie de muncă și de finisare, ca „Milionarii” sau „Rustica”. Ni-mănuși, și în primul rînd nouă, dramaturgilor, nu ne este prielnic un asemenea stil de muncă. E necesar ca piesele să fie discutate cu temeinicie și competență, fără grabă și fără tergiversări, să se facă observații utile, menite să îmbunătățească lucrarea, pentru ca, odată adusă pe scenă, ea să reprezinte o bucurie și o sărbătoare și pentru dramaturg și pentru mișcarea noastră teatrală în genere.

O muncă insuficientă, în salturi, a dus și secția de dramă a Uniunii Scriitorilor. Darea de seamă a subliniat unele din succesele activității acestei secții. Ele sînt reale. S-au organizat dezbateri și în ultimele luni, în întîmpinarea Conferinței, munca a fost mult mai activă. Ceea ce nu s-a realizat însă în această secție, și pentru oare merităm a fi criticați toți cei care activăm aci, este acel laborator de creație, viu, permanent, în care dramaturgii să-și citească lucrările, să-și confrunte părerile, să-și îmbogățească experiența.

Atunci cînd scriitorul a venit cu piesa lui și a pus-o în discuția secției, ca în cazul piesei lui Al. I. Ștefănescu, au cîștigat și autorul și toți participanții la dezbateri, în măsura în care s-a făcut un schimb de opinii viu, sincer și convingător. Va trebui ca pe viitor să muncim astfel la secția de dramă, încît sediul ei să devină al doilea birou de lucru al dramaturgului, în acest chip, autoritatea secției va spori, și ea va prelua o serie de sarcini obștești, care îi revin de drept.

Din punctul de vedere al ajutorului pe care dramaturgii l-au primit din partea criticii literare, vreau să relev cîteva fapte și anume că scrisul de teatru este poezie dramatică.

Totuși, deși așa stau lucrurile, criticii noștri literari, cu infime excepții, nu s-au ocupat de textele noastre, văzute ca parte integrantă din literatura noastră. Nu cunosc nici un studiu consacrat operei vreunui dramaturg, deși mulți dintre noi avem volume de teatru apărute. Din această pricină — sau din una înrudită — activitatea editorială, legată de teatru, este foarte slabă.

Critica se ocupă de text exclusiv în contextul cronicii dramatice, rezervîndu-i-se cîteva considerații, de obicei evazive și — de ce n-am spune-o aici, în Conferința noastră de lucru, — de multe ori complezente. Funcționează, din nefericire încă, sau o indulgență Scare scandalizează pe spectator — fiindcă el confruntă ce a văzut pe scenă cu ce scrie cronicarul respectiv la revistă — sau un spirit bazat pe aprehensiuni și aminciții sau inimiciții personale. Nimeni nu-i cere cronicarului dramatic o egală deschidere afectivă față de unanimitatea dramaturgilor. Sînt gata să recunosc coeficientul pe oare-l reprezintă *gustul personal* în judecata unei opere de artă. Dar cînd gustul, sau pornirea, sau polița ce se cuvine a fi plătită înlocuiesc dreapta judecată cu privire la un bun care nu e numai al autorului, ci și al teatrului, și în ultimă analiză, al tuturor, ne întrebăm în ce măsură o asemenea critică e a vremii noastre. Poate că secția de dramă a Uniunii noastre ar fi bine să se gîndească și să organizeze o critică a criticii dramatice. Ar fi bine ca din cînd în cînd, să confruntăm opiniile criticilor noștri cu opiniile spectatorilor noștri, să-i ascultăm și pe oamenii muncii, să fim atenți la felul cum văd ei lucrurile. Sînt încredințat că dintr-o asemenea confruntare am cîștiga și noi dramaturgii, și criticii noștri — pe care îi vrem cît de aspri, dar drepti — cît de exigenți, dar principiali, pentru ca, în acest chip, ajutorul lor să fie cît mai prompt și cît mai eficient. Iar tot ceea

ce ține de balastul trecutului, pile, aluzia răutăcioasă și inutilă, formularea ambiguă, excesul subit de efuziune patetică, sau brusca intransigență, ajutându-l pe dramaturg cu grija ursului care a zvrilit pe capul omului un bolovan ca să-l ferească de-o muscă, să devină practici ale unui trecut îndepărtat.

În pofida succeselor neîndoielnice subliniate de Darea de seamă și pe oare n-am făcut decât să le reamintim, dramaturgia noastră rămâne încă în urma vieții, constituindu-se în unele sectoare într-un soi de ariergardă calendaristică regretabilă. Poate că un singur exemplu în această direcție ar fi edificator.

Se mai scriu lucrări dramatice inspirate din viața satului nostru, ale căror conflicte înfățișează însă o realitate depășită de mersul evenimentelor. Atunci când cooperativizarea a griculturii noastre și procesul de colectivizare au atins stadiul relevat de statistici la zi, — fiindu-ne limpede că aceste uriașe prefaceri de importanță istorică se apropie cu pași repezi de desăvârșire, — la noi mai apar lucrări înfățișând zilele când începeau să se încropească primele gospodării agricole, și aceasta numai din pricina faptului că dramaturgul a rămis încă robit acelei scheme de conflict în care, prins între vânturi potrivnice, mijlocașul ezita să ia poziție. Anacronice, nu numai sub aspectul desfășurării evenimentelor, asemenea pagini de literatură sînt, prin forța lucrurilor, o umbră palidă și uneori denaturată a realității, în care eroii noștri din sală nu se mai recunosc. Universul moral al oamenilor a crescut în ultimii ani vertiginos și scriindu-se asemenea drame întîrziate, e firesc ca personajele aduse pe scenă să fie lipsite de forță dramatică și, prin urmare, de forță de convingere.

Criticii noștri literari ne-ar putea da un ajutor substanțial dacă ar dezahate și elucida o problemă pusă încă

de unii din dramaturgii noștri îngust, dacă nu eronat. Conflictele vieții sînt încă împărțite în două categorii mari, distincte: conflictele de producție și conflictele morale. Divizarea este, după părerea mea, nu numai arbitrară - dar și greșită, putînd dăuna mersului nostru înainte.

Împărțirea își are originea într-o perioadă mai veche cînd, într-adevăr, înfățișîndu-se personaje sub aspectul muncii lor de fiecare zi, de multe ori procesul tehnicist era precumpănit în raport cu analiza sufletească a oamenilor, vorbindu-se mu o dată mai mult de mașină decît de sufletul omului.

Lucrările de teatru în care muncitorii zilelor noastre, constructorii luminați ai unei lumi noi își găsesc înfățișarea pe măsura virtuților lor politice și cetățenești, sînt încă așteptate ou o legitimă nerăbdare. Am sentimentul că nu vom putea face față cerinței unei dramaturgii la înălțimea timpului, decît cunoscîndu-l pe acest om nou constructor al socialismului, dar nu cu ajutorul unei documentări superficiale, ci ou propria noastră participare la fenomenele esențiale ale vieții noastre noi.

Avem nevoie — a spus vorbitorul — de o satiră care să lucreze cu sarcasm demascator, cu tăișul îndreptat împotriva întregului arsenal de năravuri condamnabile lăsate de burghezie.

În ultima vreme repertoriul teatrelor noastre s-a îmbogățit cu o serie de piese care evocă episoade din istoria partidului nostru. Au fost tot atîtea succese subliniate de publicul nostru care dorește să vadă înfățișate pe scenă fapte ale comuniștilor, felul cum au pregătit cu abnegație și devoțiune, prin jertfa lor din trecut, măreția zilelor noastre de astăzi.

În anul viitor, în 1963, poporul nostru va sărbători una din cele mai emoționante, mai strălucite și mai glorioase pagini din istoria sa: 30

de ani de la eroicele lupte din februarie, de la neuitatele lupte ale Griviței Roșii. Cred că e de datoria «noastră, a tuturor, să ne gândim din

Nicolae Stoian

S-a vorbit aci de către mulți tovarăși despre sentimentul de adîncă recunoștință pe care J încercăm cu toții față de partid, care îndrumă literatura noastră, luptei căruia i se datorește tot ceea ce am realizat noi.

Tocmai datorită acestei conduceri ideologice, literatura noastră nu s-a lăsat atrasă între Scilele și Caribdele ideologiei burgheze, de care ar fi vrut s-o sfărîme dușmanii noștri.

Totuși, unele sirene continuă să se facă auzite; ele poartă numele de spirit de castă, individualism, tendințe de a scrie pentru gustul unui cerc îngust de aleși.

Referindu-se la tendințele de evazionism din critica literară, vorbitorul a spus. Chiar în conferința noastră tovarășii Silvian Iosifescu și Mihai Gafița ne-au oferit mostrele unei asemenea atitudini.

În continuare vorbitorul s-a referit la cunoașterea vieții de către scriitori și critici.

Vreau să mă opresc în continuare la problema cunoașterii vieții. Concluziunile au fost pentru mine unele intervenții ale tovarășilor Titus Popovici și Vasile Nicorovici. Titus Popovici vorbea de o seamă de insuccese în proză care țin de această necunoaștere a vieții. Eu cred că se putea lega mai mult de poezie. În mod greșit, după părerea mea, tovarășul Gafița a spus aci că poezii care scriu cel mai mult despre actualitate sînt cei vîrstnici.

Într-adevăr, între poezii noștri vîrstnici, sînt mulți poeți care au constituit un exemplu pentru noi, sub semnul poeziei *cărora* ne-am început și ne continuăm activitatea, care au

dat dovezi strălucite de-a lungul anilor de ancorare în realitate.

Nu pot uita faptul că un cunosător atît de temeinic al oamenilor și locurilor din zona actualii hidrocentrale „V. I. Lenin” de la Bicaz, cum este marele nostru Sadoveanu, își exprima într-o convorbire cu un grup de scriitori dorința arzătoare de a vizita Bicazul, așa cum arăta el azi, după prefacerile socialiste ce s-au săvîrșit aici. Pentru mine constituie de asemenea o lecție foarte bogată în învățăminte, modul în care marele maestru al poeziei romînești, Tudor Arghezi, ne demonstrează prin neasemuitele sale tablete, această permanentă comunicare cu viața patriei noastre.

Văd, de aceea, ta cerința exprimată de partidul nostru față de scriitori de a cunoaște viața, și un sfat părintesc dat în numele a tot ce are mai valoros frontul nostru literar, o grijă atentă față de destinul scrisului fiecărui dinfr noi, al talentului fiecărui i

Vorbitorul s-a referit la propria experiență cîștigată în timpul cît a luat parte la activitatea brigăzii Comitetului Central care a analizat munca petroliștilor din trustul petrolier Moines ti.

Nu pot să nu-mi exprim aici adîncă mulțumire față de Comitetul Central al partidului nostru, pentru încrederea ce mi s-a acordat atît mie, cît și multor altor scriitori, de a lua parte ia munca unor brigăzi trimise de conducerea partidului nostru pentru a analiza sectoare ale industriei și agriculturii noastre.

Sentimentul pe care ti-l dau asemenea contacte este acela al datoriei, în ce mă privește, înainte de a pleca într-una din aceste brigăzi în noiembrie anul trecut, am predat Editurii pentru literatură noul meu volum de versuri. În timpul cât am lucrat în brigada care a analizat munca petroliștilor din trustul petrolier Moinești am avut o foarte sinceră discuție cu mine însumi. M[^]am dat seama - că bătălia eroică în adevărata accepție a cuvîntului pe care o dau sondorii pentru a mări cantitatea de țigă pe sondă trebuie s-o dau și eu cu unele poezii pentru a mări densitatea poeziei pe unitatea de vers. Iar o altă datorie pe care vreau să mi-o achit chiar în acest volum, față de tovarășii pe care i-am cunoscut, față de tovarășii cu care am fost în brigadă, activiști de partid și vechi petroliști, este să scriu o poezie cu adevărat demnă de acești oameni.

Sentimentul aceasta fără îndoială că îl are fiecare dintre noi cînd este pus în asemenea împrejurări. Întors dintr-o brigadă a C.C. al U.T.M., care a stat în Oltenia aproape două luni, Nicolae Velea spunea într-o ședință că unul din rezultatele acestor deplasări este că tu însuși începi să te ridici ca om și cetățean la înălțimea eroilor tăi.

Vreau să cred, de pildă, că în urma unei hotărîte întoarceri a tuturor cu fața spre viață, spre problemele ei atît de bogate, și complexe, locul disputelor mărunte pentru tiraje, mărirea fotografiilor apărute în „Gazeta literară” sau „Luceafărul” va fi luat de întrecerea dintre Hunedoara și Reșița.

S-a vorbit aici despre faptul că unii critici au început să lanseze în ultimul timp o nouă teorie, aceea a necesității poeziei și a prozei citadine. Mie personal îmi pare că aceasta este o dispută de natură să sustragă scriitorii de la problemele esențiale ale creației lor. De pildă,

într-o cronică literară, tovarășul Paul Georgescu se arată foarte încîntat că Anghel Dumbrăveanu nu este un rural, nu sporește încă cu unul numărul versificatorilor agrari. Mărturisesc că pînă aici nu bănuiam încotro bate tovarășul Paul Georgescu, deși m-au cam dezorientat ultimele rînduri, neștiind care sînt „versificatorii agrari”.

Cred că tovarășul Paul Georgescu putea face o deplasare de la bloculturn pînă la sala Palatului, la Consfătuirea colectivizatorilor și ar fi văzut la ce nivel s-au ridicat astăzi țărani noștri. Arătînd necesitatea poeziilor bune, atît despre oraș cît și despre sat, vorbitorul a spus: Eu sînt din regiunea București, proaspăt colectivizată, care este grînarul țării noastre, din a cărui pîine mînîncă și tovarășul Paul Georgescu și încă din aceea albă și bună. Mama mea a intrat în gospodăria colectivă și abia în socialism am putut avea sentimentul marilor ogoare, datorită luptei partidului nostru, datorită clasei muncitoare. Avem nevoie nu de poezii „citadine” sau „rurale”, ci de poezii consacrate muncitorilor, colectivizatorilor, construcției socialismului.

După părerea mea poți spune că într-adevăr cunoști viața numai în momentul cînd problemele vieții devin problemele tale personale. Nu se poate scrie poezie despre Hunedoara atîta timp cît nu te vor interesa problemele producției de oțel, în aceeași măsură în care îl interesează pe Ștefan' Tripșa și pe ceilalți tovarăși ai lui. De asemenea cred că un adevărat roman despre țărani se va scrie atunci cînd te va frămînta la fel ca pe președintele G.A.C., ca pe șefii de echipe, ca pe ceilalți țărani colectivizati, problema obținerii a cinci mii kg. porumb boabe la hectar. Cred că avem o seamă de scriitori care dau dovadă că se ridică la un asemenea interes.

Eu propun să alcătuiem brigăzi complexe din care să facă parte tineri

scriitori — pot să fie și scriitori mai vîrstnioi — tineri artiști plastici, tineri compozitori, care să meargă în regiuni 2—3 luni și să ajute la munca culturală, la înfrumșetarea căminelor, să compună și cîntece.

Cred că se poate foarte bine ca mulți din tinerii noștri scriitori să

lucreze ca activiști culturali la cluburi muncitorești pe lângă casele de creație, decît să bată sălile unor redacții.

Eu, în ceea ce mă privește, m-am hotărît, încă înainte de Conferință, la sfârșitul anului trecut, ca în acest an să mă ocup de sprijinirea activității culturale în raionul Urziceni.

Alexandru Oprea

Vorbitorul a arătat că avem numeroși critici talentați, bine pregătiți. El s-a referit apoi la o seamă de lipsuri, subliniind că în critica literară există suficiente forțe capabile să îndrepte aceste deficiențe.

După părerea mea — a spus el — cuvîntul unor critici ilustrează într-o mare măsură defectele pe care le putem întîlni și în articolele lor. Cuvîntul tovarășilor Icsifescu, Gafița, Vicu Mîndra, se caracterizează prin lipsă de autocritică.

Vorbitorul a insistat asupra ocularii problemelor principale ale literaturii în activitatea unor critici, aducînd o seamă de exemple. Discuția despre „Bariera” a ajuns să plictisească pe cititori, pe scriitori, pe autor, chiar și pe criticii participanți la discuție. De ce? Pentru că discuția s-a împotmolit într-o seamă de amănunte: De pildă, „Bariera” este roman sau nu? Cutare episod poate să intre în logica romanului sau nu? Și nu s-a discutat problema principală, adică a autenticității mediului muncitoresc care era prezentat în această carte. Aș vrea în acest sens să dau un exemplu din activitatea proprie. Am publicat un articol despre romanul lui Ghilia, „Cuscii”, care înfățișează un fenomen important din punct de vedere educativ — arată cum un carierist devine instructor de partid și în activitatea lui deformează politica partidului în domeniul colectivizării agriculturii. În articolul pe care l-am

scris, eu m-am ocupat însă de următorul fapt: dacă moldovenii pot să scrie romane își în ce măsură Ghilia a reușit să creeze un roman moldovenesc.

Consider că tovarășul Paul Georgescu de o bună bucată de vreme în cronicile pe care le scrie, ridică o „problemă” în jurul unei cărți, face o piruetă și după aceea pleacă fără a arăta care sînt problemele fundamentale pe care le ridică sau nu acea carte în raport cu însăși evoluția societății.

Vorbitorul a arătat că asemenea exemple dovedesc ruperea unor critici de problemele majore ale vieții, de sarcinile construcției socialiste.

El a relatat un fapt povestit de Paul Anghel, care a scris o carte inspirată din viața colectivităților. După ce a apărut o cronică, autorul s-a dus la critic și i-a spus: „Mi-a plăcut foarte mult cum ai scris despre cartea mea, dar aș fi vrut să aflu oare îți este părerea asupra problemelor de viață. Acestea m-au preocupat în primul rînd, și în al doilea rînd notația directă și alte trăsături pe oare le găsești dumneata acolo”. Dar criticul — a arătat vorbitorul — nu a putut răspunde nimic în această privință. După părerea mea, criticii, pentru a putea să aibă autoritate în cele ce scriu, în fața nu numai a scriitorilor dar și a cititorilor, ar trebui să posede o mult mai bogată cunoaștere a vieții.

Vorbitorul a subliniat importanța luptei consecvente împotriva oricărei manifestări a ideologiei burgheze.

În legătură cu „Steaua” — a spus el — consider că pînă acum critica noastră literară nu a dat o apreciere cuprinzătoare din punct de vedere ideologic a acestei reviste oare, după părerea mea — și nu numai a mea — a fost principalul focar de răspîndire a concepțiilor moderniste. Nimeni nu a pus talentul lui Baconsky la îndoială, deși mai există aci și reclame și puțină exagerare. Cred că este o lecție faptul că — la votul secret — nu a fost ales delegat la această Conferință. Este o lecție foarte bună, care arată că nu numai masele de cititori manifestă dezacord față de acest gen de poezie, dar și marea masă a scriitorilor noștri.

Vorbitorul a adus critici unor versuri publicate recent de Aurel Rău.

În continuare, relevînd necesitatea luptei împotriva spiritului apologetic, vorbitorul a criticat cuvîntul tovarășului V. Mîndra. O formulare ca

aceasta: „Criticii sînt constructori, ei nu neagă niciodată, ei totdeauna opuri binele răului”, s-ar potrivi mai bine într-o slujbă religioasă decît într-o conferință a scriitorilor din țara noastră.

Într-un moment cînd toată lumea, inclusiv scriitorii și criticii, cer experimentarea unui punct de vedere cît mai sincer și cît mai ascuțit, argumentat, să se facă schimb de păreri în care să conteze argumentele, cînd se arată că nu există suficientă combativitate din partea unor critici, vine tovarășul V. Mîndra și ne atrage atenția: „Să nu fim prea vehemenți”.

Mi se pare că toate problemele criticii literare se pot rezolva într-un singur mod, acela al unor discuții principiale oît mai aprinse, cît mai vehement posibile, dar în care să conteze schimbul cinstit de argumente. Exigențele formulate în dezbaterile noastre arată că se dă o mare atenție și mare importanță criticii literare. Aceasta ne îndeamnă să depunem în munca noastră tot talentul, experiența și cunoștințele fiecăruia.

Mihnea Gheorghiu

Vorbitorul s-a referit mai întîi la revista „Secolul 20”, care a început să apară de curînd. O revistă cu același profil apare pentru prima oară în istoria literaturii romînești. Oprindu-se asupra unor deficiente ale revistei, vorbitorul a subliniat că ea se resimte încă de un anumit eclecticism, are nevoie să-și lărgescă perspectiva, să se orienteze mai bine în alegerea materialelor pe care le publică. Revista trebuie să înfățișeze mai pe larg literatura realist-socialistă, care reprezintă fenomenul cel mai important al literaturii contemporane.

Revista noastră se resimte de o lipsă regretabilă și în sectorul de critică, în domeniul teoriei, în examinarea critică a fenomenului literar internațional, în prezentarea documentată,

serioasă și cu spirit de răspundere ascuțit a fenomenului critic și literat, de peste hotare.

În acest domeniu, de pildă, „Gazeta literară” ne-a atras atenția — și este bine ca presa să ne ajute cu critica și sugestiile ei. Invităm pe criticii noștri să contribuie la remedierea lipsurilor noastre, la ridicarea nivelului teoretic al revistei „Secolul 20”.

Aș vrea să trec la un sector al criticii noastre pe care îl practică și eu: critica teatrală.

Eu cred că în acest gen, în teatru, care are o priză directă la cel mai larg public, criticul are obligații mai largi și mai importante decît ceilalți colegi ai săi. Obligația sa este multiplă. Nu se poate concepe un critic fără cunoașterea vieții și fără cul-

tură de specialitate; nu se poate concepe un critic de teatru care să nu cunoască ce înseamnă traducerea unui text dramatic în spectacol teatral. Nu se poate concepe un critic de teatru care știind că un spectacol este văzut de mii de oameni, să emită opinii eronate, uneori profund eronate, ce pot induce în eroare acest larg public.

În decada dramaturgiei originale și după aceea s-au prezentat câteva piese de teatru slabe, asupra cărora conclavul criticii teatrale a fost în general indulgent.

Eu nu sînt pentru unanimitate în punctele de vedere al criticilor noștri de teatru. Există o deosebire de gusturi. Despre aceasta vorbea și tovarășul Aurel Baranga, referindu-se la „Domnișoara Pix”, — de fapt nu există o piesă cu acest nume, ea se cheamă „Prietenia mea Pix” ! Eu cred că interpretarea dată a servit textul lui Qalan și nu l-a plasat în alt sector al genului dramatic decît a dorit-o autorul, dar există și câteva adevăruri incontestabile. Este de neînțeles, după părerea mea, poziția negativă a unor critici teatrali în comentarea piesei „Fiicele” de Sidonia Drăgușanu.

Piesa nu este lipsită de cusururi. Despre aceasta am scris la vremea premierei, căutînd sursa și remediul lor. Dar este o piesă cu un conținut de idei valoros și servită într-un spectacol bun. Este, după părerea mea, una dintre piesele bune apărute în dramaturgia noastră din ultimele două stagiuni. Demonstrînd că delapidatorii au-și au locul în societatea noastră, „Fiicele” are un conflict autentic, actual, — a spus vorbitorul, combătînd părerile exprimate de V. Mîndra, care a caracterizat piesa drept „o melodramă ușoară, construită pe foarte prăfuite idei ale pieselor melodramatice de bulevard”.

Drama pe care o povestește în piesa ei Sidonia Drăgușanu este o dramă care pleacă de la un fundament real, autentic. Ea și-a intitulat piesa „Fii-

cele” și despre aceste personaje este vorba în piesă și aceste personaje despre care este vorba în piesă și pe temeiul prezentării cărora Sidonia Drăgușanu și-a intitulat astfel piesa, sînt realizate.

Piesa are un dialog viu, un dialog de teatru frumos, pe care publicul îl marchează cu aplauze de simpatie, la replici care contribuie la educarea morală a spectatorului.

O problemă ridicată în cuvîntul tovarășului V. Mîndra este problema dramei de idei. Noi sîntem cu toții de acord că în căile de dezvoltare ale dramaturgiei noastre, drama de idei este un sector în care noi am obținut câteva succese importante și că ea are un viitor luminos în țara noastră. Dar mă deosebesc de el atunci cînd crede că drama de idei și în special cea de tip brechtian este piesa de teatru a viitorului dramaturgiei noastre. Eu personal îl gust pe Brecht, îmi place, dar nu mă pasionează.

În continuare vorbitorul a spus :

Drama de idei trebuie încorporată într-un conflict viu în care să se ciocnească caractere pasionate și pasionante, unde să se spună lucruri calde, fierbinți, oare să-l miște pe spectator și să-l îndemne să vadă cu ochi mai luminoși viața care i se deschide de aici înainte. Nu sînt partizanul dramei de idei reci.

În ceea ce privește o altă remarcă a intervenției tovarășului V. Mîndra, este vorba de diferența pe care o fac unii critici de teatru între analiza textului și analiza spectacolului. Analiza textului dramatic este foarte importantă. Critica teatrală contribuie astfel la drumul înainte al dramaturgiei noastre originale, contribuie la culturalizarea spectatorilor atunci cînd e vorba de piese de teatru din repertoriul universal. Dar analiza spectacolului nu trebuie făcută independent de ceea ce a înțeles regizorul și interpretii din piesa de teatru, pentru că.

trebuie să recunoaștem: cite spectacole, atâtea texte. Un același text văzut la câteva teatre pare că spune altceva. Iată unde trebuie să intervină critica teatrală care a văzut piesa în premiera bucureșteană sau în altă parte. Să indice cu un suflet fierbinte și cu o minte clară tuturor regizorilor din țară și tuturor interpreților ei

prezenți și viitori cum trebuie să fie înțeles mesajul ideologic al acestei piese de teatru.

Critica teatrală — a spus vorbitorul în încheiere — trebuie să sprijine activ dezvoltarea dramaturgiei originale, care dobândește succese asemenea întregii noastre literaturi.

Ședința din după-amiaza de 23 ianuarie s-a deschis sub președinția scriitorului Kovacs Gydrgy. Au luat cuvintui scriitorii:

Nagy István

Examinând succesele incontestabile ale literaturii noastre și discutând, în spiritul hotărârilor partidului, marile sarcini ce ne stau în față, se ivesc o serie de probleme legate de etica scriitoricească. Se știe, nu de azi, de ieri, că scriitorii dezvoltă în operele lor, întotdeauna, și câte ceva din propriul lor drum de viață. Din opera scriitorului putem desluși însă nu numai acest drum, putem afla nu numai direcția de unde vine și direcția spre care își îndreaptă pasul. Opera dezvoltă și crezul filozofic al scriitorului și atitudinea sa morală. Opera arată de a cui parte stă scriitorul în lupta de clasă, care este idealul său în privința dezvoltării sociale.

Idealul nostru social, societatea ideală în ochii noștri este comunismul, spre care râvnim, urmând calea socialismului. Etica noastră scriitoricească se bazează deci pe realitatea în transformarea socialistă, se bazează pe învățătura marxist-leninistă despre morala comunistă. De aci își trage puterea, aceasta întărește talentul scriitoricesc, aceasta stă la baza partinității noastre. Succesele construirii socialismului — și totodată rezultatele incontestabile ale literaturii noastre realist-socialiste — reprezintă noi și viguroasa dovezi ale superiorității u-

manismului socialist, ale moralei comuniste față de morala burgheză în agonie.

Tabloul desfășurat al întregii noastre literaturi, și mai ales efectul educativ pe care ea îl exercită asupra maselor de cititori, demonstrează într-un chip deosebit de elocvent că sub înțeleaptă conducere a partidului atitudinea ideologică, politică și morală a scriitorilor noștri își îndreaptă tăișul împotriva acelei etici scriitoricești caracteristice mînuiților condeului burghez. Noi scriem despre și pentru poporul muncitor. Din acest fapt rezultă că și viața particulară a scriitorilor noștri se deosebește în mod radical de viața particulară a literaților caTe s-au făcut slujitori ai intereselor imperialiste.

Așa este și așa și trebuie să fie. Viața noastră particulară nu poate fi în contradicție cu ceea ce propovăduim în literatura noastră cu conținut socialist. La cei la care se ivesc totuși asemenea contradicții, la aceia de obicei nici creația nu este destul de convingătoare.

Ansamblul literaturii noastre zugrăvește noua configurație morală a maselor noastre muncitoare și în acest tablou se recunoaște și caracterul scriitorilor noștri. Putem accentua acest fapt cu deplină dreptate și cu

mîndrie. Dar nu ascundem nici faptul că mai există printre noi unii a căror atitudine cîteodată contrazice etica noastră scriitoricească comunistă, ceea ce îi împiedică în desfășurarea deplină a talentului lor, sau duce la greutăți în munca Uniunii Scriitorilor. Nu putem fi de acord nici cu faptul că unii își supraapreciază propriile opere și, în dauna altor cărți, demne de editat, cer un tiraj foarte ridicat, sau scoaterea ediției a doua sau a treia, fără ca acest lucru să fie cerut într-adevăr de cititori. Nu de prea mult timp, s-a întâmplat pînă și faptul că unii scriitori au început să se propună singuri pentru premiul de stat. Trebuie să vorbim și despre acei colegi, de altfel talentați, care, cu toate că nu sînt decît la începutul carierei lor de scriitori, încearcă să-și organizeze viața așa de comod de parcă peste puțin timp s-ar pensiona, cu merite academice. Nu e întâmplător că dintre aceștia se recrutează cei care nu prea se gîndesc să plece pentru vreme mai îndelungată într-o fabrică sau într-o gospodărie colectivă, pentru studierea vieții mai puțin comode — a vieții celor ce muncesc acolo. In consecință, nu e de mirare dacă și poezia sau proza lor devine oare-

cum abstractă și superficială și ei se opresc în dezvoltarea lor. Referindu-se la unele probleme ale eticii scriitoricești, vorbitorul a spus: etica noastră trebuie să fie în toate privințele în concordanță cu acele sarcini mărețe pe care le-a pus în fața noastră, în fața tuturor muncitorilor și creatorilor patriei noastre cel de-al III-iea Congres al P.M.R. și Plenara C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie — 5 decembrie 1961. Trebuie să mărim exigența noastră scriitoricească, măsurîndu-ne cu aceste sarcini demne de adeverați oameni socialiști.

Scriitorii noștri nu se pot mulțumi numai cu aprofundarea cunoașterii vieții noastre socialiste în plină creștere, în același timp ei trebuie să cultive, să dezvolte la ei înșiși, ca și în rîndurile cititorilor, morala comunistă, fără de care nici nu ne putem închipui acest proces de creștere, de înaintare furtunoasă a societății noastre spre desăvîrșirea socialismului iar apoi spre comunism. Aceasta este una din condițiile esențiale ale ridicării literaturii noastre la un nivel și mai înalt. Noi ne angajăm, cu toată hotărîrea, în fața partidului și poporului muncitor, că ne vom achita fără șovăială de această înaltă îndatorire.

Zaharia Stancu

Atît Darea de seamă, cît și cuvîntul tovarășilor care au vorbit înaintea mea, au arătat încă o dată, cu tărie, că frontul nostru literar este strîns unit, că în acest front nimeni și niciodată nu va izbuti să creeze o cît de mică spărtură, că acest front activează și înregistrează din ce în ce tot mai multe succese, că noi toți analizăm cu seriozitate lipsurile pe care le mai avem în dorința sinceră de a le îndepărta cît mai repede din operele noastre. Unitatea frontului nostru literar, succesele noastre, rîvna noastră de a

lucra mai bine, mai temeinic și de a ajunge în anii care vin la înregistrarea unor și mai mari succese, se datoresc îndrumării date nouă de către partid, grijii pe care în permanență ne-a arătat-o partidul, fiecărui în parte și Uniunii noastre. Pentru toate acestea sîntem și vom fi totdeauna adînc recunoscători partidului, Comitetului său Central în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Munca răbdătoare și înțeleaptă a partidului a ajutat pe unii dintre noi, mai puțin căliți în luptă, insuficient inițiați în

știința marxist-leninistă, să nu cadă totuși pradă unor idei nesănătoase. Spun aceasta pentru că eu sînt unul din scriitorii mai vîrstnici care și-a trăit o mare parte din viața lui scriitoricească înainte de 23 August și care datorează foarte mult partidului.

Pe vremuri, scriitorul, chiar cel mai talentat, trăia la periferia societății, tipărea greu o carte și era aproape cu neputință să-și ciștige existența cea mai modestă de pe urma muncii lui literare. Noi, vîrstnicii, nu uităm acest lucru. Și adaug: ar fi bine să-l afle și să nu-l uite nici tinerii.

Datorită transformărilor revoluționare care au avut loc în țara noastră în anii care s-au scurs de la Eliberare pînă astăzi, fața întregii noastre țări este alta. Dar nu numai fața întregii țări este alta. Altfel arată oamenii de la sate și orașe astăzi. Ei nu se mai aseamănă nici pe departe cu cei de ieri, de alaltăieri, pe care i-am zugrăvit în cărțile noastre privitoare la trecut. Între muncitorii pe care i-am cunoscut în îndepărtata mea adolescență, prin orașele de provincie, și cei pe care îi întîlnesc astăzi în fabrici și uzine este o deosebire ca de la cer la pămînt. Între țărani pe care i-am cunoscut în copilărie și pe care i-am descris în „Desculț” — și cei pe care-i întîlnesc astăzi, la mine în Teleorman, pe lungă și îngusta Vale a Călmățuiului, sau în oricare parte a țării, este o deosebire și mai mare. Partidul a schimbat oamenii. Le-a dat forță și le-a dat învățătură. Le-a dat demnitate și le-a dat mîndria de a se simți oameni liberi, într-o țară liberă, care este a lor, le-a dat posibilitatea de a-și făuri buna stare și de a-și găsi fericirea aci pe pămînt și nu în cer, în viața de dincolo de mormînt, cum le spuneau odinioară popii.

Sarcinile trasate poporului nostru de Congresul al III-lea al partidului se împlinesc și se depășesc. Viitorul stă în fața poporului nostru, luminos cum n-a fost niciodată.

Partidul ne-a ajutat și pe noi, scriitorii, să ne schimbăm, să devenim, din oameni vechi care am fost, oameni noi, constructori ai unei literaturi noi, realist-socialiste. Partidul ia muncit mult și cu răbdare cu fiecare dintre noi și cu noi toți laolaltă. Și dacă unii dintre noi mai păstrează încă în unele împrejurări un mod vechi de a gîndi un mod vechi de a scrie, un mod vechi de a ne comporta în viața noastră de toate zilele și în raporturile noastre, de vină sîntem noi înșine.

Noi nu scriem pentru un cerc restrîns, privilegiat. Noi scriem pentru întregul nostru popor. Și nu trebuie să ne îngăduim să scriem oricum. Avem o mare răspundere. Această răspundere este grea dar este nobilă și dacă ne vom strădui, îi putem face față cu cinste și ar fi de dorit să-i facem față și cu strălucire. Trebuie să abordăm în scrierile noastre temele cele mai importante care decurg, clare, din sarcinile pe care Congresul al III-lea al partidului le-a pus întregului nostru popor, în vederea desăvîrșirii construcției socialiste din țara noastră. Și pentru ca scrierile noastre să oglindească această vastă operă de construcție a unei țări noi și a unei lumi noi, trebuie să cunoaștem viața constructorilor socialismului — așa cum au subliniat și alți confrăți în cuvîntul lor — pînă în cele mai mici amănunte. Nu vreau și mi se pare că nici nu pot să dau rețete. Pot să spun numai atît că, în ceea ce mă privește, îmi voi spori mult eforturile de a cunoaște oamenii și faptele pe care doresc să le înfățișez în noile mele scrieri. Aici însă mă simt dator să mai adaug ceva: eu cred că noi, scriitorii, nu vom izbuti să înfățișăm în scrierile noastre oameni noi și fapte noi, dacă nu ne vom strădui să ne lepădăm de tot ce mai păstrăm vechi în faptele noastre, în obiceiurile noastre, dacă nu vom reuși să devenim noi înșine oameni de tip nou, oameni asemănători celor mai înaintați dintre constructorii socialismului și ai

comunismului. Vă mărturisesc că în anii din urmă, la masa mea de lucru, deseori m-am izbit de această piedică, în întâlnirile mele cu cititorii, nu o dată am fost muștrat- fie că mă apropiu cu pași prea înceteți de actualitate, fie pentru lungimea unora dintre operele mele, fie pentru limba prea puțin bogată și prea puțin frumoasă, pe care o folosesc. Muștrările mi-au fost făcute cu dragostea pe, care muncitorii și țărani o au pentru scriitori. Am găsit aceste muștrări îndreptățite și sînt hotărît să fac totul pentru a ține seamă de ele.

Congresul al III-lea al partidului a trasat sarcina ca în toate sectoarele de muncă să se dea {bătălia nu numai pentru o producție sporită, ci și pentru o producție la cel mai înalt nivel, la nivelul mondial. Oare această problemă a calității nu ne interesează și pe noi? Eu unul cred că ne interesează și că trebuie să ne intereseze în cel mai înalt grad.

S-a vorbit de la această tribună a Conferinței noastre nu (numai despre succesele pe care le-a avut literatura noastră, aici, la noi acasă, ci și peste hotare. Relevînd aceste succese avem datoria să nu ne lăsăm gîdilați de nesănătoasa vanitate de autori, ci să ne așezăm la masa de lucru cu mai multă stăruință pentru a da opere și mai bune decît acelea pe care le-am scris pînă acum.

Vreau să vă amintesc că astăzi țara noastră se bucură, pe plan internațio-

nal, de un înalt și binemeritat prestigiu — și aceasta pentru înflă oară în lunga și zbuciumata istorie a harnicului nostru popor. Aceasta se datorește partidului. Oare din toate acestea să nu decurgă pentru noi nici o obligație? Cred, tovarăși, că sîntem datori poporului nostru, care ne privește cu dragoste și ne citește cărțile, că sîntem datori partidului care ne-a arătat dragoste și înțelegere. Sîntem aici scriitori vîrstnici, cu o bogată experiență literară. Sînteți — mai numeroși decît noi, dumneavoastră, scriitorii tineri, care aveți în față, fiecare, o viață de om. Noi, vîrstnicii, sîntem în stare să mai scriem încă multe cărți. Dumneavoastră, tinerii, veți scrie și măi multe și, fără îndoială, și mai bune cărți decît noi. Vă propunem tuturor să considerăm această conferință ca o cotitură extrem de importantă în 'viața noastră scriitoricească și în munca noastră scriitoricească.

Să dăm partidului și totodată să dăm întregului nostru popor bucuria că scriitorii au plecat de la conferința lor cu hotărîrea fermă de a arunca din ei tot ceea ce este vechi, de a se lega și mai strîns de viața poporului, de a se așterne pe lucru temeinic și de a • da, cu condeiul lor inspirat, tocmai acele cărți care se așteaptă de la ei, tocmai acele cărți prestigioase care să ajute mult construcției socialismului și comunismului.

Ion Marin Sadoveanu

Vorbitorul a arătat că în ultimii ani, literatura noastră s-a dezvoltat, s-a îmbogățit cu opere variate, a crescut o generație de tineri scriitori. Mersul acesta ascendent se datorește, în primul rînd, îndrumărilor partidului. Literatura aceasta nouă corespunde creșterii însăși a vieții și face imposibilă reîntoarcerea sau folosirea unei vechi

formule. Ea n-ar mai interesa pe nimeni și s-ar veșteji înainte de a încolți. Literatura de astăzi se face cu oameni adevărați, pentru oameni adevărați, cu conștiințe și o etică nouă, într-o țară în care procentul de spectatori și lectori a crescut uluitor, într-o țară cu altă structură, mai temeinică și mai curată, a familiei, cu altă

morală și alt tineret. Literatura cores-punzătoare nu poate să fie decât aceea a unui realism robust, nelipsit însă de visul care să deschidă perspectiva viitorului tot mai luminos.

Într-o frumoasă imagine Darea de seamă arată conlucrarea generațiilor în frontul comun al literaturii noastre de astăzi. Vîrstnicii încearcă să dea, alături de tineri, adevărata înfățișare creației literare. Și pentru toți se pun aceleași două mari probleme: a cunoașterii vieții și a unui înalt nivel artistic. Firește că viața, pentru a fi folosită în construcția unor opere de artă valabile, trebuie cunoscută dinăuntru, din «dineurile trăirii fiecărui om. Spre această informare prețioasă ne poartă propria noastră măsură umană, dragostea pe care noi înșine sîntern în stare să o avem pentru cei de lîngă noi, interesul pentru ei. Dar înregistrarea, seismografică aproape, a mișcărilor lor sufletești atîrnă de observația și sensibilitatea noastră scriitoricească. Ea trebuie cres-

cută și educată — socot eu — în sensul de a înregistra nu ceea ce stă în predilecțiile și obișnuințele sale, ci ceea ce este important și nou în obiectul pe care-l are de cercetat. Nu numai o cunoaștere a vieții din adine, dar și o cunoaștere completă 'stă la baza unei buhe creații artistice.

Întru cît privește nivelul artistic, nu ne vom putea apropia de el, indiferent la ce vîrstă, decât prin muncă. Numai șlefuirea și echilibrarea prin muncă a celor ce am întreprins ne vor putea duce la o izbîedă.

Vîrstnici sau tineri, pe calea creației literare sîntern încercați de aceleași probleme, ne întîlnim cu aceleași dificultăți. Ceea ce este important e faptul că ne simțim atrași cu putere de viață, și de a ne supune cu probitate artei noastre literare. Numai în felul acesta, într-un același front, vom putea crea operele pe care oamenii muncii le așteaptă de la noi, opere cinstite, sănătoase, folositoare.

P. Panaitescu-Perpessicius

Vorbitorul a apreciat faptul că Darea de seamă analizează toate sectoarele activității Uniunii Scriitorilor și prezintă nenumărate aspecte pozitive și negative ale acestei activități. A fost o adevărată bucurie pentru oricare dintre ascultători, a spus el, să audă pomenindu-se numele atîtor scriitori, de la cei mai tineri pînă la cei mai în vîrstă, poeți, prozatori, critici, autori de literatură pentru copii.

Bucuria noastră a fost cu atît mai mare cu cît prezentarea acestor realizări a fost însoțită de o stringentă analiză a operelor importante.

Vorbitorul a relevat succesele literaturii noastre din ultimii ani, activitatea desfășurată în țară de Uniunea Scriitorilor, întîlnirile dintre scriitori și oamenii muncii.

El s-a referit apoi la generația de tineri poeți oare au debutat în colecția „Luceafărul”. În cuvîntul său, vorbitorul a evocat figura poetului Nicolae Labiș. În poezia lui Labiș, a spus el, răsună toate ecourile acestei epoci pe oare o trăim, epocă plină de tumult și de rezonanța așa de înviorătoare a propriei construcții în mers.

Ocupîndu-se de activitatea unor reviste, de unele lucrări de istoriografie literară, vorbitorul s-a referit apoi la diversele manifestări organizate în cadrul Muzeului literaturii romîne. Acest Muzeu, a arătat el, s-a născut din înalta concepție despre literatură și despre promovarea ei, despre asimilarea literaturii de către marele public.

Amintind diferite expoziții, ca aceea consacrată celei de-a 15-a aniversări a Eliberării sau acelea închinată lui

Sahia, Neculuță, Sadoveanu și alții, expoziții care au circulat în foarte multe instituții culturale și în fabrici, vorbi-

Eugen Ibeleanu

Vorbitorul a subliniat maturizarea literaturii noastre sub îndrumarea înțeleaptă a partidului în anii scurși de la primul Congres al scriitorilor. „Semnele distincte ale epocii pe care o trăim” despre oare vorbea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvântarea ținută la conferința organizației regionale de partid Cluj, pun sigiliul de lumină pe tot mai multe lucrări literare, și cea mai curată bucurie este aceea a apariției cărților atîtor tineri scriitori. În lumina acestor semne distinctive putem dezbate, așadar, în aceste zile, problemele care ne privesc și care privesc pe aceia care așteaptă de la noi o literatură înaltă.

În continuare, vorbitorul s-a referit la problemele criticii literare, ale luptei principale de opinie.

În directă contradicție cu lupta de opinie — a spus el — se află spiritul apologetic. Se întîmplă uneori că dacă un scriitor fruntaș e criticat, oricît de principal, persoana respectivă face un atac de nervi și se cheamă că a fost victima unui „atac personal”. Dar dacă e criticat — fără dorința de a-l ajuta, ci pătimaș, neprincipal, cu multă superficialitate — un poet tînăr, atunci critica „merge”.

Știu, — a spus vorbitorul — unii critici afirmă că sînt scriitori care îi presează, că-i amenință, că se uită sașiu la ei, că acești autori vin și le spun: Scrie despre mine! Perie-mă! Aici se pune o altă problemă, aceea a curajului de opinie. Ce fel de critic marxist care și-a pus condeii în slujba luptei pentru eliberarea omului, pentru comunism, poate fi un asemenea critic?

S-a vorbit înaintea mea despre necesitatea clarității expresiei în poezie. E un lucru just. În același fel trebuie să se pună problema și în ceea ce privește necesitatea limbajului critic, a limbajului

torul a relevat interesul puternic al oamenilor muncii față de opera de popularizare a literaturii.

lui în proză, în dramaturgie și chiar a limbajului nostru de fiecare zi.

Și aici mai avem încă de lucru, de vreme ce se mai pot citi fraze precum este de pildă, aceasta: „În creația sa, orice poet liric autentic nu-și exprimă subiectivitatea fără rest, ci ceva mai puțin și în același timp ceva mai mult decît atîta, — operația de selectare, de potențare a ceea ce-i de o semnificație supraindividuală și totodată poartă pecetea individualului, a experienței trăite, asigurînd acea punte trainică între subiectivitatea poetului și a cititorului, care e consecința tipizării realiste”. Citatul este desprins din articolul „Despre personalitatea eroului liric” de George Munteanu, apărut în „Contemporanul” din 7 octombrie 1960.

În încheiere, vorbitorul a spus: Am fost de curînd împreună cu alți tovarăși la Bacău, Onești și Roman, unde ne-am întîlnit cu cititorii. În ceea ce mă privește, trebuie să recunosc că am fost de prea puține ori la asemenea întîlniri și că voi face tot ce este cu putință ca să „fiu cît mai des în mijlocul cititorilor, pe teren. Este o bucurie să vezi cum se transformă într-un oraș modern Bacăul mizer de altădată. Bacăul amurgurilor violete și al neurasteniei, Bacăul cîntat de Bacovia. E o mare bucurie să poți vizita fabrica ultramodernă de țevi de la Roman sau complexul de la Onești. E o mare satisfacție să vezi impozantele librării de la Bacău, care aproape întrec librăriile de la București. Cărțile se epuizează repede. În aceste zile, cînd pe fața întregului pămînt se dă o bătălie uriașă pentru sfărîmarea tuturor lanțurilor și pentru Om, sîntem datorii să scriem acele cărți care să poarte minunatele „semne distinctive” ale epocii în care trăim, și către care se cuvine să tindem fără întreprupere.

Aurel Rău

Creația literară, îndrumată și condusă de partid, a devenit și mai mult — prin o serie de realizări — o oglindă a realităților noi din patria noastră, a izbînzilor fără precedent cu care ne mîndrim, precum și un instrument eficace în educarea și formarea omului nou.

Gonsemnînd aceste succese, darea de seamă a subliniat totodată, cu deplin temei, că între avîntul impetuos și ritmul oare caracterizează prefacerile revoluționare ale vieții noastre noi și între dezvoltarea literaturii luată în totalitatea ei există totuși un decalaj. Analizîndu-se situația poeziei, s-a subliniat că în acest sector important al creației noastre literare se mai manifestă încă, din păcate, o tendință de evazionism, unele recidive ale formalismului pe de o parte, iar pe de altă parte persistența în cultivarea unui patos artificial și a platitudinii versificate — ambele, rezultate ale îndepărtării de adevăratele probleme ale vieții.

În critica adusă poeziei, revista „Steaua” a fost vizată în repetate rînduri. Meditînd asupra celor afirmate în raport și rememorîndu-mi activitatea noastră din ultimii ani, (mă declar întru totul de acord cu critica severă dar pe deplin justificată.

Încă pe parcursul ultimului an, noi ne-am dat seama mai mult decît altădată de o bună parte din aspectele negative indicate și, în urma discuțiilor din redacție, am căutat să le remediem. Că n-am reușit întru totul, o arată faptul că prin materialele publicate chiar și în ultima vreme, revista a continuat să-și păstreze o notă discordantă față de celelalte publicații, mai cu seamă prin tendințele evazioniste din domeniul poeziei. Au apărut versuri insuficient de clare, unele de o factură intimistă, de natură să nu intereseze marea masă a cititorilor,

altele cu un mesaj palid, pîndite de manierism. Unele poezii meditative care nu plecau de la sensurile majore ale vieții noastre se pierdeau în divagații sterile. Asemenea poezii am publicat și eu și ceilalți poeți care lucrează în redacție. Adesea, în căutarea unor modalități și imagini am pierdut din vedere esențialul, conținutul pentru care le căutăm.

Sîntem convinși că numai luînd măsuri eficace pentru o mai mare apropiere de viață, pentru cunoașterea ei multilaterală, pentru însușirea organică a ideologiei marxist-leniniste, a principiilor de bază ale esteticii marxist-leniniste, revista „Steaua” va reuși să pună capăt vechilor greșeli, să-și îndeplinească sarcinile în promovarea literaturii realist-socialiste.

Căutînd în permanență să asigurăm o frumoasă ținută artistică a lucrărilor, vom avea grijă ca în paginile „Stelei”, de-acum înainte, să fie promovată o poezie militantă, cu un mesaj clar și accesibil, o proză axată pe cele mai importante probleme ale actualității, un reportaj care să oglindească prefacerile înnoitoare din cele mai diferite domenii, o critică științifică și eficientă.

Sîntem pentru dezvoltarea tuturor modalităților poetice care pot să exprime idei înaintate, sentimentele și faptele omului nou. Va trebui să avem o mai mare grijă pentru ea în paginile revistei să ocupe un loc mult mai important poezia cetățenească, directă, combativă. „Steaua” este una din publicațiile literare din patria noastră, o parte integrantă a frontului nostru literar. Vom publica deci toate creațiile valoroase care pot să aducă o contribuție la dezvoltarea reală a literaturii și pot avea eficiență în lupta pentru socialism.

Paul Georgescu

Literatura noastră își datorește succesele existenței socialismului, triumfului ideilor marxist-leniniste în țara noastră, muncii neobosite a oamenilor muncii care au ridicat baza materială, fără de care activitatea noastră ar fi fost imposibilă.

Este neapărat necesar să reamintim că literatura noastră își datorează evoluția sa fericită îndrumării atente, și înțelepte de care s-a bucurat din partea partidului. Principiul leninist al îndrumării de către partid constituie principiul fundamental al creației literare și artistice din patria noastră. Literatura pe care o scriem este parte integrantă a cauzei clasei muncitoare și deci o raportăm la sarcinile ce revin întregului popor din istoricele hotărâri ale Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Român, la sarcinile pe care le avem cu toții în vederea desăvârșirii construcției socialiste.

Literatura are îndatorirea de cinstă numai de a oglindi transformările revoluționare pe care le înfăptuiește poporul român, dar și de a contribui la făurirea conștiinței comuniste a omului nou și prin aceasta, indirect dar eficient, la construirea noii lumi. Rolul, important și pînă acum, al literaturii ca factor de seamă în formarea omului nou, sporește încă în actuala etapă istorică în care planul ideologic devine tărîmul principal al luptei de clasă, al luptei dintre nou și vechi.

Dacă privim în urmă, spre trecutul Congres al Scriitorilor, avem a ne mîndri cu realizări importante: au apărut cărți bune care, în marea lor majoritate, reflectă fenomene contemporane, s-au format talente tinere dintre care multe sînt mai mult decît promițătoare, în centrul operelor noastre se situează eroul vremii noastre, comunistul, există o mare diversitate de modalități, stiluri literare și personalități artistice în cadrul unității de concepție și de

metodă. Dar dacă privim realizările în contestabile ale literaturii noastre în raport cu realizările furtunoase ale constructorilor socialismului și cu sarcinile ce ne revin, trebuie să constatăm că mai avem multe de făcut, mai ales că posibilitățile noastre sînt cu mult mai mari.

Este absolut evident că problema cunoașterii vieții, despre oare s-a vorbit mult, constituie veriga principală a succeselor noastre viitoare. Nu e vorba, s-a subliniat, de o simplă informare, ci de un mod de viață, de o participare efectivă și afectivă la viața și efortul creator al eroilor noștri, de o integrare reală și pasionată în lumea pe care scriitorii vor s-o descrie. Altfel, nici nu se poate, e cu neputință.

În continuare, vorbitorul s-a referit la unele probleme ale criticii literare.

Critica literară marxist-leninistă are datoria, ce decurge din însuși principiul partinității, de a milita deschis pentru orientarea literaturii în direcția sarcinilor ei istorice, de a contribui la educația social-politică și estetică a maselor. Această funcție, critica literară o exercită, sau ar trebui să o exercite, prin analiza concretă a creației literare concrete.

Analiza creației literare duce la degajarea unor fenomene pozitive sau negative față de care, apoi, critica trebuie să ia atitudine clară, hotărîtă, principială.

Dar dacă funcția de recenzare, înregistrare și valorificare a cărților, critica, în genere, o satisface, cu erori uneori, dar și cu certe succese, ea nu reușește să desprindă fenomenele esențiale ale producției literare. Acest lip de articol sintetic, concentrat, combativ și de probleme este la noi încă o raritate.

Să leg deci această deficiență a criticii de principala deficiență a presei literare.

„Gazeta literară” a reușit să organizeze câteva discuții interesante, dar unora dintre ele le-a lipsit tocmai claritatea obiectivelor, claritatea direcției 'generale de atac. De aceea, ele s-au risipit uneori în direcții divergente și neimportante.

Sesizarea unor fenomene pozitive sau negative în creația literară, analiza lor, poziția față de ele, nu pot fi realizate de un singur critic, ci necesită un efort colectiv, discuții principiale și, în sfârșit, concluzii judicioase.

j

Cred că principala lipsă a „Gazetei literare” o constituie tocmai faptul că nu a izbutit decât în mică măsură să organizeze asemenea articole, discuții prin care să intervină direct și eficient în procesul de creație al literaturii. Sau când a făcut-o nu a urmărit consecvent discuția. Aceasta este legată, între altele, de stilul de muncă al redacțiilor,

Referindu-mă iarăși numai la „Gazeta literară”, deși fenomenul există și în alte redacții, trebuie spus „că re-

vista reușește adesea să facă față operativ unor sarcini concrete, dar nu le urmărește pe o perioadă mai lungă. Munca de la număr la număr e și mai obositoare, duce la o scădere a exigenței artistice din cauza grabei și mai ales nu îngăduie o privire de ansamblu, o cuprindere a problemelor, o selectare a lor. Analiza creației literare, sesizarea fenomenelor importante și urmărirea lor în timp, necesită o muncă susținută a întregii redacții. Iată de ce această Conferință trebuie să constituie o cotitură în ceea ce privește stilul, de muncă, creșterea combativității, lichidarea definitivă a penibilei apologetici.

Apoi tovarășul Paul Georgescu a făcut aprecieri asupra criticilor ce i-au fost aduse, în Conferință. În cursul discuțiilor, o serie de vorbitori, și-au exprimat dezaprobarea față de poziția lipsită de spirit autocritic a tovarășului Paul Georgescu, față de încercările sale de a respinge criticile care i-au fost făcute, atacând în mod neprincipal pe cei care l-au criticat.

In a doua parte a ședinței din după-ămiaza de 23 ianuarie,- prezidată de scriitorul Ion Pas, acad. ' M. Beniuc a dat, citire cuy'mtului academicianului George Călinescu. Academicianul George Călinescu a adresat Conferinței următoarea scrisoare:

„Cu tot sufletul meu înflăcărat sînt în mijlocul Conferinței naționale a tovarășilor mei de construcție culturală, scriitorii, vîrstnici și tineri, și aștept o îndreptare a sănătății mele spre a lua parte cît mai curînd împreună cu voi toți ca un simplu muncitor devotat și disciplinat, sub flamurile larg desfășurate ale Partidului Muncitoresc și patriei noastre, la ridicarea înaltului turn, al umanismului socialist român”.

Cînd pentru întîia oară omul a zgîriat pe peretele unei caverne silueta unui animal, a făcut asta ca să vadă și alții ceia văzut el.

Arta este un limbaj și dacă oronl s-ar perpetua într-un singur exemplar n-ar mai avea nevoie de grai. Este, deci, de prisos a mai demonstra absurditatea izolării artistului și a „purității” artei. Foarte adesea „abstragerea” artistului este o ipocrizie, căci na există vreunul care să nu dorească a fi cunoscut de cît mai mulți semeni. Abstracțiunea este un scandal prin care, ratatul încearcă să atragă atenția asupra sa.

O poză este și aceea de a scrie pentru „mîine”. Toți marii creatori au scris pentru ziua de „azi”. Trăim me-

reu în prezent. Trăiește pe pământ, în cetatea ta, cu oamenii vremii tale, aceasta este singurul chip ca mine să fii al tuturor cetăților. Surprinde esența prezentului, singura prin care vei depăși și ziua de 'astăzi și curiozitatea blazată a citorva esteți.

Prin urmare orice scriitor, urmînd chemarea pe care Partidul Muncitoresc Român a făcut-o, nu de mult, artiștilor „de a făuri opere la nivelul înalte'or exigențe artistice și ideologice ale partidului și ale poporului”, e în deplin acord cu estetica cea mai sănătoasă și mai adevărată.

Construcția socialismului este pentru noi o problemă națională și a solicita scriitorul să fie un magistral incitator la fapta de ridicare a civilizației materiale și a culturii poporului român este a face apel la patriotismul său.

Patriotismul nostru popular e în concordanță cu cele mai elementare cerințe ale artei. Admirăm pe Ahile fiindcă era un luptător, pe Hamlet care, deși năpădit de cețurile sentimentului de zădărnicie, pedepsește implacabil crima. Dacă Ahile s-ar piti în toiul luptei într-un tufiș iar Hamlet s-ar plimba într-una pe scenă delirînd ca Ofelia, Homer n-ar fi Homer și nici Shakespeare, Shakespeare.

Omenirii sănătoase îi place eroul, acela care face cinste rasei umane. Pot zace că nu există decît un erou al artei, anume „eroul”. Un artist ocolește deopotrivă „perfecțiunea” cu primejdia de a cădea în schematicism și de a nesocoti studiul procesului care singurul este exemplar, precum. evită copia individului comun, rău definit. O anume rotunjire „ideală”, o definiție clară a direcției etice răspunde principiilor artei, fiind totodată în acord cu exigențele educative.

Așa stînd lucrurile, cred că asupra tuturor chestiunilor profesionale primează o calitate pe care trebuie s-o dezvolte orice scriitor și anume: de a

fi de folos poporului. Arta e o misiune, - rămîne în picioare comandamentul poetului vestitor al izbînzilor vremii lui. Să te bați la Troia e fără sens astăzi. Eroii sînt la cîmp, în uzine, în văzduh. De ce ni s-ar părea că e superb ca un cavaler într-un „tournoi” să-și răstoarne adversarul de pe cal, iar helicopteristul care aterizează pe un grind, în viscol, și ceață, în ajutorul unui bolnav, mai puțin interesant? Totul e de a ști cum să privești evenimentul, cauzele banalității și ale monotoniei sînt în noi înșine, precum de noi depind finețea și profunditatea.

Ingenuitatea entuziasmului e calitatea supremă care pune deodată ordine în spirit. Artistul sincer vede limpede și concepe cu fantezie. Experiența a demonstrat că orientarea observației după concepția marxistă despre univers și meditarea asupra îndrumărilor partidului a fost întotdeauna rodnică pentru creator. Sînt flăcări adevărate, oare fac nu rareori și fum, și dau oricum emoția unui fenomen natural, dar sînt și flăcări reci, ca acelea produse pe scenă cu panglici de hîrtie roșie mișcate de un ventilator. Acestea nu dau sentimentul măreț al corbusturii. Eu unul prefer pe scriitorul patriot înflăcărat de 'construcția socialistă, dar faptuind unele greșeli (amendabile în traiectoria operei lui), impecabilului placid.

Gustul cititorilor, foarte numeroși acum, a evoluat considerabil, sau mai degrabă unui mic cerc de cititori de cărți de duzină i-a luat locul muncitorimea setoasă de carte solidă și substanțială. Lăsînd deoparte nuanțele, foarte des judecata acestei mase e mai justă decît a cronicarului profesionist.

Trăim vremuri mari, să, ne silim a fi pe măsura lor. Opera trebuie sucită și bătută cu sîrguință pe nicovală. Să nu cădem în prozo sau metromania pe care o ridiculiza, după Horațiu, Antioh Cantemir :

Ferice cel ce poate într-un picior să
stea
Scriind două sute stihuri pe ceas și
o testea

Pe jumătate umple pe zi, nevrînd să
știe
Ce scrie și cum scrie sau de-i vreo
vijelie.

La discuții au luat cuvîntul în continuare scriitorii:

V. Em. Galan

Propun să înscriem, printre hotărîrile pe care Conferința noastră le va vota, un paragraf obligînd atît viitoarea conducere a Uniunii, cît și direct conducerea revistelor noastre, să ridice nivelul publicisticii *despre* literatură și problemele dezvoltării ei, la nivelul actualelor posibilități și cerințe ale frontului literar. Faptul că dezbaterile scriitoricești au rămas adeseori fără ecou în presa literară a dat naștere și a consolidat parcă, de cîtiva ani încoace, o impresie pe care eu o împărtășesc: impresia că discuțiile noastre de la Uniunea Scriitorilor, discuțiile noastre în cercuri de lucru pe un manuscris sau carte se desfășoară în general la un nivel superior nivelului la care se duc dezbaterile în presa literară.

Amintind de combaterea liberalismului anarhic, a teoriei „adevărului integral”, a tendințelor apologetice, a manifestărilor moderniste, vorbitorul s-a referit la criticile numeroase aduse în Conferință revistei „Steaua”. În ceea ce privește aprecierea cititorilor, care se exprimă prin tiraj, „Steaua” a avut și are mult mai puțini cititori decît oricare dintre cărțile noastre de literatură. Referindu-se la dezbaterile în legătură cu ideile confuze promovate de „Steaua”, vorbitorul a arătat că în reviste, ecoul acestor dezbateri — pozitive, create prin concluziile lor — a fost atît de palid, încît, nu puțină vreme, „moderniștii” au încercat să se lege în iluzia că este vorba de simple „răfuieli personale”.

În legătură cu alte probleme care n-au găsit însă o oglindire satisfăcătoare

în presa literară, vorbitorul s-a referit la falsa teorie a distanțării. Nu putem scrie despre prezent, spun unii, foarte puțini, pînă nu-l depășim, pînă nu-l privim de la oarecare distanță... În discuțiile noastre, am impresia, am căzut de multă vreme de acord asupra unui lucru cumva elementar: da, este nevoie de o distanțare, 10—15 ani cel puțin, ca să putem scrie bine despre prezent. Dar în condițiile epocii noastre, și cînd mai sîntern și marxiști, distanțarea aceasta o realizăm scriind despre 1962 de pe pozițiile lui '70 sau '75. Spontan, geniile literaturii clasice au izbutit acest lucru și în trecut. Pe atunci, în mintea oamenilor, istorie însemna doar ce a fost, • ce urma să fie era doar necunoscuta *soartă*. Pentru noi, pentru contemporanii noștri, tărîmul istoriei, cunoscute și sigure începe să se extindă — planificat — asupra zilelor și deceniilor viitoare; se împrăștie cețurile care învăluiau, înaintea apariției gîndirii marxiste, destinul omului și al omenirii. Practica noastră literară, mult îmbogățită în ultimii ani, indică necesitatea unei îmbogățiri corespunzătoare a gîndirii despre literatură, despre noul profil al istoriei și destinului eroilor etc... Aici, presa literară trebuie să fie ștafetă înaintată, cercetaș de avangardă.

Vorbitorul a criticat teoriile — care continuă să preocupe foarte puțin presa literară — avînd drept punct de pornire fetișizarea talentului și „spontaneitatea” creației, ideea că opera literară ar curge de la sine prin harul muzelor. S-a publicat de curînd în „Gazeta literară” intervenția tovarășului

Zaharia Stancu la o întâlnire într-o fabrică. Acolo, el enunța această teorie foarte simplu : cînd pun mina pe creion și scriu la capitolul I, nu știu ce am să scriu mai departe la capitolul doi. Dar afirmația e dezmințită tot acolo, cînd autorul arată că, d.Bși nu știe ce vor conține capitolele ne-scrise, știe totuși foarte bine că, în întregime, cartea plănuită va avea 14 volume — nu 17, nici 13, nici 11. Cînd se publică asemenea declarații pripite — lucrul s-a întîmplat și altora — presa nu ne face nici un serviciu ; nici nouă, scriitorilor, nici, mai ales, tînărului începător, care, cu creionul în mîină, s-ar apuca să aștepte dicteul muzei. Corect și sănătos era oa, în loc de reproducerea unor declarații improvizate pripit, revista să fi răspuns rostului ei contemporan asigurîndu-ne, în acest caz, o dezbatere deschisă ori măcar un studiu competent pe tema raportului dintre rațiune și ficțiunea — creatoare sau nu — a tanteziei artistice. E un exemplu la care aș putea adăuga și altele.

S-a vorbit aici despre descriptivism, dar mai puțin despre o expresie care niciodată n-a fost la noi foarte clarificată: proza obiectivă. Am desprins-o din contextul vechi al lui Ibrăileanu și, în practica noastră literară, în multe recenzii, i-am dat alt conținut. Unii înțeleg prin proză obiectivă o proză care se scrie pe baza următoarei rețete : ocup față de realitate, eu, scriitor, poziția unei mașini înzestrate cu cinci simțuri omenești, daT fără conștiință, fără inteligență, fără dorința de a schimba ceva — în stare să înregistreze doar comportamentul oamenilor, nicidecum conștiința, sentimentele și gîndurile lor. Este evident în epoca noastră, cînd în conștiința omului se petrec schimbări revoluționare, de primordial interes pentru literatură, o asemenea concepție nu poate duce pe-un scriitor la rezultate bune. în unele discuții s-a încercat să se acrediteze ideea obtuză că marii

realiști americani, de la Hemingway la Steinbeck, n-au scris și nu scriu decît despre comportamente („proză obiectivă”), niciodată despre conștiința eroilor. Analize literare oneste au arătat însă că, și acolo, pagină după pagină, cînd e vorba despre cărți mari și adevărate, autorii tocmai despre sufletul și conștiința oamenilor vorbesc la nivelul epocii lor, cu forța talentului lor. B rău că. roadele acestor discuții n-au pătruns, cu ajutorul presei literare, în tezaurul experienței noastre comune.

Ca opus al descriptivismului, despre care atît Darea de seamă cît și discuțiile au spus lucruri limpezi, s-a teoretizat, ca un fel de panaceu universal în materie de proză, imprevizibilitatea. Adică, în această perioadă, cînd noul vieții omenești pornește de la faptul că descoperind legile dezvoltării sociale, literatura să creeze un imprevizibil artificial, prin sublinierea *n-i* a legii ci a întîmplării, prin dezvoltarea nu a ceea ce influențează viața noastră ca lege, ci prin ceea ce influențează viața noastră ca întîmplare. în discuții de mult depășite ale prozatorilor, confuzia dintre „imprevizibilitatea” de ordin formal, firească povestirii epice ori dramatice, și fondul previzibil, logic, al evenimentelor realității, a fost lămurită Dovada — multe povestiri recente (N. Velea, D. R. Popescu ș.a.). Dar revistele n-au întreprins nimic pentru cunoașterea, dezvoltarea și generalizarea experienței cîștigale — și, de aici, pentru alte povestiri, căutări sterile, penibile, pe rețete ineficace în vremea noastră — gen Kafka etc.

Vorbitorul s-a referit în continuare la o serie de confuzii privind realismul socialist și tendința de a-l concepe, — definiția aparține „Gazetei literare”, ca un Babei armonios în care pot răsuna orice fel de voel

Referindu-se la o precizie făcută în cursul discuțiilor de tovarășul Eugen Barbu, cu privire la discordanța ce apare uneori între tonul „particular”.

și cel „oficial” al tovarășului Paul Georgescu, vorbitorul a arătat că aici e blamată, în fond, lipsa de principialitate care-l determină pe critic să ocolească polemica deschisă. Este o problemă care nu e specifică numai lui Paul Georgescu, nu se oglindește numai în „Gazeta literară”, ci privește și alte reviste literare; e o problemă care va trebui rezolvată.

În continuare vorbitorul a spus: Ca să măsurăm drumul parcurs de literatura noastră în ansamblu de la tre-

Anton Breitenhofer-

oarea de seamă prezentată de tovarășul Mihai Beniuc, ne-a înfățișat un tablou viu al succeselor dobândite de literatura noastră în ultimii ani. Deosebit de îmbucurătoare sînt progresele însemnate obținute în domeniul prozei și al dramaturgiei, mai ales. În ceea ce privește tratarea problemelor - legate de realitățile zilelor noastre. Realizările obținute se datoresc în primul rînd îndrumării literaturii de către Partidul Muncitoresc Român, faptului că scriitorii noștri s-au situat ferm pe pozițiile realismului socialist.

Inspirîndu-se din aceeași realitate clăditoare a construcției noastre socialiste, literatura în limba germană, ca parte organică a literaturii noi din R.P.R. a înregistrat și ea un salt calitativ față de trecut. Este unul din meritele incontestabile ale acestei literaturi, că a reușit să oglindească într-o bună măsură una din cele mai însemnate cuceriri ale construcției noastre socialiste, prietenia și frăția de nezdruccinat dintre poporul român și minoritățile naționale din patria noastră. Vorbitorul a amintit cîteva dintre lucrările reprezentative din ultimii ani, scrise în limba germană, ca versurile lui Alfred Margul Sperber, Franz Liebhardt, romanul „Foc de vreascuri” de O. W.

cutul Congres pînă astăzi, să ne închipuim cărțile noastre de azi, trecute în peisajul literar 1956; cred că aceste cărți ar fi fost în mare număr propuse pentru premiul de stat și l-ar fi luat înaintea celor pe care le-am publicat atunci. Aceasta este o creștere de care avem dreptul să fim mîndri.

În același timp, dezvoltarea vieții în ansamblu a fost mult mai mare. De aici preocupările noastre firești, necesare, îndreptate spre dezvoltarea continuă a creației literare.

Cisek, romanele „Acum, cînd grîui s-a măcinat” de A. Lillin, „Stele în plină zi” de Herta Ligeti ș. a.

Fenomenul cel mai îmbucurător din ultimul timp îl constituie însă faptul că în literatura germană din țara noastră au apărut o serie de nume noi, ale unor oameni tineri, care în lucrările lor dau dovadă nu numai de un real talent, dar și de o orientare hotărîtă către teme majore și actuale. S-au obținut succese în domeniul reportajului literar. Un șir întreg de tineri reporteri capabili sînt prezenți atît în paginile ziarelor „Neuer Weg”, „Die Wahrheit” și „Volkszeitung” ca și în diferite culegeri.

Un sector important al activității scriitorilor germani din țara noastră îl constituie traducerile din limba română. S-au tradus în mod masiv atît operele clasicilor, cit și ale scriitorilor contemporani. Aceste traduceri nu sînt editate numai de către edituri, ele apar în mod regulat și în suplimentul literar al ziarului „Neuer Weg”, în revista „Neue Literatur” cît și în alte publicații.

Bununînd aceste succese, nu vreau de loc să trec cu vederea faptul că literatura în limba germană din țara noastră are încă lipsuri serioase în ceea ce privește o tratare mai complexă a fenomenelor noi ale construcției so-

cialiste din tara noastră. Sînt convins că și scriitorii de limbă germană vor P'imi de la această Conferință impulsuri noi, importante, pentru îndeplinirea sarcinilor care le stau în față.

•i Zilele acestea am fost în raionul Sîrnicolaul Mare — un raion complet colectivizat, cu un mare număr de gospodării colective milionare. Într-o sariie de discuții pe care le-am avut cu țărani colectivisti, aceștia au arătat pe bună dreptate că viața lor actuală, că problemele ivite din stadiul actual de dezvoltare a gospodăriilor colective, au depășit realitatea oglindită în multe lucrări care tratează problema colectivizării. Ei cer în mod justificat scriitorilor un răspuns la problemele care îi preocupă în prezent.

Tot în aceste zile am vizitat orașul ineu natal, Reșița. Am stat de vorbă

cu numeroși prieteni și cunoscuți, în cea mai mare parte muncitori și tehnicieni în uzină. Discuțiile noastre s-au referit, după cum era și firesc, mai ales la problemele pe care le ridică dezvoltarea vertiginoasă a uzinei și orașului. Pot să afirm cu toată răspunderea că spusele fiecăruia dintre acești muncitori ar putea constitui tema unei lucrări literare. Viața de astăzi a muncitorilor și țaranilor, experiența uriașă pe care acești oameni au acumulat-o în procesul de plămădire a socialismului, bogăția lor sufletească, năzuințele lor nobile, credința și dragostea lot pentru partid, pentru patria noastră scumpă, iată tot atîtea teme miinuate pe care scriitorii nici unei generații pînă în zilele noastre nu le-au cunoscut. Sînt teme cărora merită să le închinăm toate forțele.

Horia Lovinescu

Exprimîndu-și acordul deplin cu Raportul, cu aprecierile făcute realizărilor literaturii noastre, vorbitorul s-a referit apoi la nereușita piesei sale „Mai presus de toate”.

Vorbitorul a arătat că a început să scrie „Mai presus de toate” cu o liniște și pasivitate pe care, în lumina unui lucid examen autocritic, le numește acum ușurință. Lenevirea spiritului înseamnă pierderea contactului direct și viu cu realitatea. Adevărului concret, fremătător, multiplu, i se substituie o imagine cețoasă, o schemă, un fel de duplicat înșelător, lipsit de consistență și în care arbitrariul își face cu ușurință loc.

În continuare, vorbitorul a arătat că o* 'aglomerare cu totul arbitrară de „razuri” — operație spre care e împins cel ce-a lăsat oa între viață și el să se întrepună rețeaua acelu duplicat de viață despre oare, vorbeam — duce în chip^ de neînăturat la o

prezentare sărăcită și totodată deformată a adevărului.

Iată cred, spus pe scurt, ceea ce s-a întimplat cu „Mai presus de toate”, în piesa mea, prezența acestui substitut de viață, care de fapt reprezintă o abstracție, o schemă a vieții, mai comod dp manipulat decît viața însăși, s-a dezvăluit în chip violent și lesne identificabil.

Vorbitorul a combătut schematismul, zugrăvirea superficială, cenușie a vieții, după care a spus:

S-a vorbit aici mult despre documentare și cunoașterea vieții. Socotesc Că e o chestiune de onestitate elementară să nu scrii despre muncitori sau țărani dacă, nu-i cunoști. Mi Stj. pare evident că o documentare în acest sens nu poate fi turistică.

Cunoașterea vieții înseamnă, *qitd*, meditație îndelungată și profundă asupra omului și realității înconjurătoare, înseamnă ochi treaz, și minte în permanentă tensiune, pătrunderea - la

esență, căutarea întrebărilor cheie și încercarea de a da răspunsuri de pe pozițiile concepțiilor comuniste despre lume.

Cea* mai bună definiție a artei rămîne aceea a necesității imperioase de a comunica, de a avea ceva de spus. Realitatea noastră ne stă la îndemînă, ne scaldăm în ea, însă fără curiozitate intelectuală, fără pregătire ideologică,

fără febră, fără permanente întrebări și admirație în fața acestei minuni mereu împrăspătate care este omul, zadarnic am încerca să ne apropiem de ea.

Pentru mine concluzia este limpede. Eșecul piesei „Mai presus de toate” l-ara transformat într-un îndemn la vigilență spirituală, la ascuțime puternică, care sper că-mi vor evita erori viitoare.

Dumitru Mircea

Vorbitorul a început prin a sublinia condițiile materiale și morale create de partidul nostru, de regimul nostru, dezvoltării literaturii.

Vreau să relev aici un aspect caracteristic vieții noastre și anume dezvoltarea în țară a unor puternice centre culturale, cu o bogată activitate. Printre acestea, Clujul deține un loc de frunte prin tradiția culturală, prin cultura ce se făurește acolo, prin literatura ce se scrie acolo.

Vorbitorul a făcut o succintă prezentare a activității filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor și a subliniat sprijinul deosebit primit din partea organelor de partid. În cuvîntarea rostită la conferința regională de partid din martie 1960, tovarășul GheoTghe Gheorghiu-Dej a apreciat cu căldură activitatea culturală, artistică și literară din Cluj. În același timp, criticile aduse au constituit un îndreptar de neprețuit în analiza lipsurilor, în ce privește deficiențele în cunoașterea vieții și în activitatea publicațiilor literare.

Criticînd Darea de seamă pentru atenția insuficientă acordată revistelor clujene, vorbitorul a trecut în revistă cîteva dintre realizările lor.

Deși în profilul revistei noastre, abordarea fenomenelor vieții și creației literare este numai unul dintre aspecte, faptul că în redacție lucrează mulți scriitori ne-a determinat să lucrăm cu plăcere — și nu fără succes — cu simț

de răspundere, în acest domeniu. Însăși conducerea filialei a beneficiat de activitatea „Tribunei”, în sensul că în dezbaterile organizate de comitet, în felurite ocazii, scriitorii din redacția noastră au dovedit în general orientare justă, combativitate, spirit partinic și spirit critic și autocritic față de lipsurile din creația noastră și a altora.

Un aspect pozitiv al activității „Tribunei” a fost sprijinirea susținută a tinerilor începători din cenaclurile literare. Aceasta era o sarcină asumată de „Tribuna” la sugestia organelor de partid, a organizației noastre de bază, a comitetului filialei. Chiar și în momentul de față cenaclul filialei, reactivat, a fost organizat și este practic condus de scriitori, de critici din redacția „Tribunei”. Mai adăugăm și faptul că am promovat cu stăruință și cu succes numeroși tineri — în toate genurile literare.

Vorbitorul s-a referit apoi la falsa dispută dintre tradiție și inovație, care s-a oglindit și în revistele Uniunii Scriitorilor din București. În ultimă analiză, goana după inovații cu orice pret era o tentativă, din fericire izolată, de recultivare a formalismului. Sub pretextul căutării de forme noi de exprimare s-a ajuns direct în brațele poeziei apolitice, estetizante, ermetice.

După ce a criticat poezia „Clipă” de A. Rău, publicată în „Gazeta lite-

rară" din 12 octombrie 1961, vorbito-
rul a citat poezia „Vrăbii pe crângi”
de A. Gurghianu, apărută în „Steaua” :

*Vrăbii pe crângile goale
Așteaptă-no irea lumini
Patima sevelor calde,
Aromi verdelui viu.*

*Mici, cenușii — și domestice
Se-adună. Și rabdă.
Și zboră din crângile goale
Și nu scot un țipăt.*

*Și astiel prin timp se perindă
Bucuroase de vară.
Căci ele trecură prin geruri
Cu stiletul mare.*

Acestor poezii li se spune îndeobște „poezii de notație” și sînt cultivate nu numai la „Steaua”. Influențe sînt și la alți poeți din Cluj, aș fi putut cita cl-iar la „Tribuna” unele poezii ale tinerilor vizibil afectați de asemenea „inovații”. De altfel, nu lipsesc n'ci teoretizările și oii se pare instructiv să le sesizăm. Într-un articol din nr. 1/1960 al revistei „Steaua”, tovarășul A. Riu, încîntat de poezia de acest soi, susținea că ea, utilizînd sugestia și aproximația, transfigurînd, bogată în elemente apercceptive, poate transmite mai bine ideea decît o formulare nemijlocită. Dacă analizăm cît de cît atent aceste păreri, devine limpede că poetul se prăbușește direct în lăcașul teoretic al celei mai răsuflete poezii senzoriale, de notație, de aproximație, cu care poezia decadentă ne împuiază urechile de mult. Inovația este deci atît de proaspătă încît miroase de la o poștă a mucegai. De altfel, și tovarășul Gurghianu scrie undeva în revistă că poezia este o problemă veșnică în fața cititorului, o enigmă de dezlegat. Iată deci cum se încearcă, în teorie și în practică, o legitimare a ermetismului.

În sprijinul acestor teorii s-au pus în circulație niște noțiuni — subliniez

din nou, nu numai la „Steaua” — împrumutate din terminologia care nu știu să fie a esteticii marxist-leniniste, ca de pildă: spirit universal, spirit european etc., etc. După cum se vede, au apărut cam prea multe spirite.

Am dat aceste exemple, cu durere pentru talentul real al poezilor amintiți, tocmai din pricină că ei pot să scrie poezie frumoasă, cu un bogat conținut — și inteligibilă. Noi nu-i bănuim pe colegii noștri, zăpăciți de atîtea false căutări, de concepții străine nouă, ci ne întristăm că-și irosesc forțele în zadar, zăpăcindu-i și pe tineri.

Critica literară nu și-a făcut îndeștul datoria, nici pe linia aceasta. De pildă, s-a cheltuit multă cerneală și energie pentru discuții neprincipiale, căutîndu-ne, și noi altora — ca să revin și la „Tribuna” — și alții nouă, nod în papură, legîndu-ne, ba unii, ba alții, de idei pe jumătate gîndite, pîndind inexactități sau greșeli, uneori cu satisfacție. Am căzut și noi în asemenea practici netovărășești, dar de asemenea trebuie subliniat că în focul acestui soi de polemică am ajuns să nu mai fim în stare, nici noi, nici preopinienții noștri, să trecem peste propriul nostru orgoliu și s-a uitat uneori legea polemicii principiale juste: să recunoști cavalereste cînd adversarul are dreptate.

Confruntarea de opinii în legătură cu lucrările literare este absolut necesară și utilă, este singura soluție pentru afirmarea adevărului, pentru fixarea unei poziții clare față de opera literară. A-ți spune răsplat punctul de vedere cu îndrăzneală argumentată, chiar dacă ești în dezacord cu alte păreri sau cu opera analizată, nu înseamnă că ești neapărat negativist, dimpotrivă, înseamnă că te preocupă stabilirea judecății de valoare, că nu rămîi indiferent față de fenomenul creației artistice și față de cititorii care ne urmăresc cu mare atenție.

Îmi exprim credința că în urma Conferinței noastre, noi cu toții și condu-

cerea nou aleasă, vom învăța din ceea ce s-a făcut bine în trecut și din ceea ce mai cu seamă nu s-a făcut și trebuie să se facă.

Condițiile excepționale de care ne bucurăm, - grija și dragostea cu care ne îndrumă partidul nostru și cu care ne înconjoară poporul, ne obligă nemăsurat. Succesele viitoare nu vor întârzia să apară, iar criticii literari, care

Letay Lajos

De obicei, când făuritorii bunurilor materiale își discută problemele lor legate de criteriile înaltele exigențe în producție — în cuvântul lor bine cântărit, un-mare rol îl joacă organizarea, problema stilului de muncă. Ghidkidu-mă după această pildă, eu aș dori să vorbesc despre chipul în care organizăm munca șantierului literar în sectorul, în atelierul său atât de important cum ar fi redacția, în așa fel ca scriitorul să-și poată desfășura activitatea sa cât mai rodnic la cel mai important loc al său de muncă: pe teren și la masa lui de scris.

Necesitatea discutării problemei stilului de muncă redacțional se ivește nemijlocit din problemele principiale, din problemele de conținut ale activității **CTeatoare** — și nici pe departe nu este o chestiune de ordin pur practicist.

Redactorul, trebuie să-l ajute pe scriitor în selecționarea materialului de viață, în orientarea principială a scriitorului, în conturarea operei în întregime ei și în amănunțele ei. Redactorul trebuie eventual să-l conducă, să-l însoțească pe scriitor la izvorul oare în terminologia noastră obișnuită însemnează teren, însemnează șantier de construcție a socialismului. În acest sens fiecare redacție dispune de multiple posibilități — și probabil, fiecare redacție și-a elaborat metode specifice de lucru. Permiteți-mi ca în scopul unui eventual schimb de experiență să înșir câteva exemple din activitatea

trebuie - să fie un detașament înaintai al literaturii, au și vor avea cu prisosință pentru ce să-și utilizeze penițele în mod just, combativ, principial creator.

În ce ne privește, vom căuta și pe viitor să scriem și să publicăm o critică literară care să slujească orientării literaturii și orientării cititorilor.

În acest domeniu al revistei „Ulunk” unde lucrez și eu.

Redacția revistei „Utunk” a făcut în ultimul timp mult pentru înlesnirea documentării scriitorilor, pentru înlesnirea plecărilor pe teren atât a colaboratorilor externi cât și a celor interni. Membrii redacției noastre participă activ la întărirea muncii culturale la sate în direcția consolidării economice și organizatorice a gospodăriilor colective. Totodată, redactorii noștri au ținut o legătură, strînsă cu cîte o uzină sau un șantier important din localitate sau din împrejurimi, deplasîndu-se acolo săptămînal și chiar mai des.

Redactorii noștri și-au propus să studieze viața dintr-o uzină sau șantier important din localitate sau din împrejurimi unde ei se deplasează deseori și conform planului de muncă elaborat de redacție, se trece la o studiere, la o culegere de materiale în concordanță cu necesitățile tematice ale redacției și ale scriitorului.

Această metodă de documentare a dat într-un timp relativ scurt roade bogate. De pildă, scriitorul Hornyák József, redactor al revistei noastre, studiind viața uzinelor „Herbák János” a publicat, pe lîngă reportaje reușite, și o serie de schițe valoroase. Un alt redactor al revistei urmărește viața șantierelor de construcție din Cluj, cercetînd printre altele transformările profunde prin care trec -muncitorii de acolo — în majoritatea lor veniți de la țară.

Altul se preocupă cu aceeași pasiune de activitatea cercetătorilor științifici.

Redacția trebuie să fie întotdeauna bine informată asupra planurilor scriitoricești, ca să poată — atunci când e cazul — să dea o mână de ajutor scriitorului pentru a face un pas înainte în activitatea sa creatoare. Iată, Szabó Gyula a scris în volumul III al romanului „Neamul Gondoșilor” despre felul cum țărani au pășit pe calea colectivizării. Noi ne-am dat seama că el nu vrea să se îndepărteze de eroii săi, vrea să-i însoțească mai departe în dezvoltarea lor nouă, pe drumul socialismului. L-am ajutat să meargă pe teren, să cuture cele mai puternice gospodării colective. Și, într-adevăr, cele două luni de documentare au dat roade. A apărut volumul „Aprilie, când crește iarba”, o culegere de nuvele zugrăvind figuri de colectivști în plină formare. Și va mai apărea un întreg volum de reportaje și publicistică.

Sau iată drumul parcurs de poetul Bartalis János. Deși trecut de 60 de ani, noi l-am ajutat să pătrundă în lumea nouă a satelor, în lumea uzinelor pe care înainte le-a cunoscut — cum el însuși mărturisește — doar din exterior. El a mers împreună cu redactori și reporteri mai tineri prin satele și fabricile noastre. Rezultatul? Bartalis János s-a întors din aceste călătorii cu un teanc de poezii — și printre ele sînt unele foarte reușite. Cam în aceeași perioadă tînărul nuvelist Huzsár Sándor s-a întors din Moldova cu un material de viață bogat despre care ne-a povestit cu înflăcărare.

În continuare, vorbitorul a insistat asupra rolului important al redacțiilor în orientarea ideologică a autorilor, în combaterea apolitismului.

Elena Poparad-Manto

Secretar al C.C. al U.T.M.

Permiteți-mi ca în numele Comitetului Central al Uniunii Tineretului Muncitor, al celor peste două milioane

de tînăr, al întregului nostru tineret, să aduc un fierbinte salut Conferinței pe țară a scriitorilor.

Iată un exemplu. Băiint Tibor, mulți ani de zile aducea în redacție schițe ce denotau calități în crearea atmosferei — dar în care se limita la zugrăvirea elementelor vechi, din periferie, mergînd pe linia unui fals pitoresc. Redacția a analizat cu atenție schițele tînărului prozator. Iar munca noastră îndelungată, dusă cu exigență și dragoste, și sprijinită de redactorii ziarului local de partid „Igazság” și de redactorii revistei „Ifjúnkás” — a fost pînă la urmă încununată de succes. Acest tînăr prozator publică azi portrete și schițe foarte reușite, cu subiecte actuale, cu un suflu optimist.

Colegul meu de poezie, Tóth István vreme îndelungată a fost puternic influențat de ermetism. Redacția a avut și față de el o atitudine exigentă. În anii care au trecut de atunci poezia lui Tóth István a cunoscut o frumoasă dezvoltare, și azi el publică poezii care vorbesc cu entuziasm despre sentimentele ce însuflețesc întreaga noastră colectivitate.

Important este să ne găsim pe o platformă ideologică înaintată, să găsim tonul tovărășesc. Eu personal aci văd esența stilului de muncă redacțional. Acela dintre noi e cel mai bun redactor, oare, fără să facă concesii de ordin principial, va putea să-l facă pe autor să simtă în tot decursul colaborării că amîndoi vor același lucru, că amîndoi doresc ca opera în cauză să fie și mai expresivă, și mai eficace, și mai frumoasă.

În încheiere, vorbitorul a propus noii conduceri a Uniunii Scriitorilor să activeze colegiile redacționale și să organizeze schimburi de experiență între redacții.

După ce a arătat că, în patria noastră, tineretul trăiește o viață fericită, vorbitoarea a spus: Uniunea Tineretului Muncitor — ca ajutor al partidului în educarea comunistă a tineretului — a desfășurat o susținută muncă pentru cultivarea în rîndurile tinerei generații a trăsăturilor morale proprii omului de tip nou, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a acesteia.

În această nobilă muncă de educare a tineretului, literaturii îi revine un rol însemnat. Tineretul nostru iubește literatura, arta, este pasionat de frumos, prețuiește tradițiile progresiste ale literaturii noastre, creațiile de mare valoare ale lui Eminescu, Coșbuc, Alecsandri, Caragiale, Topîrceanu și ale altor înaintași de seamă ai literaturii noastre.

În inima tinerilor își află un vibrant ecou versurile maestrului Tudor Arghezi, ale lui Mihai Beniue, Maria Banuș, Marcel Breslașu, Dan Deșliu. Ei citesc cu pasiune valoroasele opere create de maestrul Miluail Sadoveanu. Tinerii cititori prețuiesc creația literară a lui Geo Bogza, V. Em. Galan, Nagy Istvan, Zaharia Stancu.

Alături de scriitorii cunoscuți, de artiști cu experiență în frontul unit al literaturii noastre realist-socialiste, s-au afirmat în ultimii ani numeroși și talentați tineri scriitori. Printre aceștia s-au impus atenției poeți ca: Al. Andrițoiu, Ion Brad, Ștefan Iureș, Nicolae Stoian; Gheorghe Tomozei, prozatori ca: Francisc Munteanu, Vasile Nicorovici, Pop Simion, Titus Popovici, Nicuță Tănase, Aleou I. Chilia, dramaturgi ca Teofil Bușecan, Dorel Dorian, Al. Mirodan și alții.

Trebuie să arătăm însă că numărul și valoarea operelor literare în care viața tineretului nostru să-și afle o întruchipare fidelă nu poate încă mulțumi cerințele cititorilor. Ou toate progresele semnalate, pînă acum viața tineretului este încă palid prezentată în literatură. Rolul organizației

U.T.M. în educarea tineretului, portretele de tineri revoluționari, crescuți și educați de partid în spiritul intransigenței proletare, al patriotismului socialist, al dragostei față de muncă, nu sînt încă destul de bine reflectate în creația despre și pentru tineret.

Viața tineretului de pe marile șantiere socialiste nu a fost încă reflectată de scriitori în operele lor. Procesul de creștere și împlinire morală a unor tineri oare se călesc la înalta școală a muncii, devenind oameni noi, cu o viață infinit mai bogată, mai complexă, așteaptă să capete expresie artistică în romane, povestiri, nuvele, piese de teatru etc.

De asemenea, a arătat vorbitoarea, se simte nevoia unui număr mai mare de lucrări literare valoroase despre viața tineretului de la sate, precum și a elevilor și studenților.

Am dori să reamintim cu acest prilej și faptul că tineretului îi place să cînte, că chite dragostea sa pentru partid, pentru patria socialistă, să cînte viața sa nouă.

Trebuie să arătăm însă că în ultima vreme, în domeniul muzicii ușoare și îndeosebi al textelor, există o serioasă rărnînire în urmă. Au fost difuzate la radio, televiziune, au fost înregistrate la Electrecord numeroase cîntece de slabă factură, cu texte banale și chiar stupide, ca de exemplu: „Dacă n-ar fi dacă”, text de I. Berg și R. Zahărescu, „A.B.C.D. — alfabetul dragostei” de Aurel Felea, „Spune, spune” de Sașa Georgescu, „Poveste din Deltă” de Cristian Demco și altele.

Considerăm că în crearea unor texte de muzică ușoară, Uniunea Scriitorilor putea să atragă creatori talentați, pentru a da tineretului cîntece cu un bogat conținut de idei.

Fără a nega succesele incontestabile pe care literatura pentru copii le-a înregistrat în anii puterii populare, socotim de datoria noastră să ne exprimăm părerea că literatura

pentru cei mici a fost oarecum vitregită în ultimul timp. Inspirate, bogate în învățăminte, povestirile, schițele, romanele, scenetele, cîntecele care să oglindească în chip artistic viața copiilor noștri, preocupările lor, ale organizației lor pionierești se cer a fi realizate cît mai degrabă, cîmplind astfel șirul creațiilor valoroase existente care au contribuit și contribuie la educarea comunistă a pionierilor și școlărilor.

Referindu-se la activitatea tinerilor scriitori, tovarășa Elena Poparad a arătat că mai sînt unii tineri scriitori care se închistează într-un cerc restrîns de probleme, care cunosc superficial, realitatea.

Socotim că pentru întărirea legăturii tinerilor scriitori cu viața ar fi dorit ca ei să lucreze un timp mai îndelungat în marile unități ale industriei și agriculturii socialiste, să participe activ la viața colectivelor de oameni ai muncii, să se integreze în ritmul existenței lor, să se contopească cu preocupările și aspirațiile lor.

Cunoaștem cu toții dragostea și respectul cu care tinerii privesc creația literară, așteptînd să citească romane, nuvele, povestiri, poezii, piese de teatru în care complexitatea și frumusețea zilelor pe care le trăim să apară din plin. De aceea, ei își manifestă nemulțumirea față de acele lucrări în

care se află imagini deformate, sărace, unilaterale, ale vieții și preocupărilor lor. Se publică încă nuvele, povestiri, schițe, versuri, piese de teatru cenușii, lipsite de fiorul autentic al vieții, reportaje descriptive, plate.

Pentru a reuși să oglindească multilateral și veridic viața noastră nouă, tinerii scriitori au datoria să-și ridice neconținut nivelul cunoștințelor, să studieze învățătura marxist-leninistă, să cunoască îndeaproape documentele partidului nostru. Tinerii scriitori, care sînt chemați să devină cronicarii mărețelor zile pe care le trăim, vor lupta fără îndoială pentru îmbogățirea cunoștințelor lor, pentru ridicarea măiestriei lor artistice.

Literatura noastră nouă, partinică, realist-socialistă a dobîndit pînă acum succese însemnate. Urmînd neabătut indicațiile gloriosului nostru partid, ea va cunoaște și de acum înainte realizări de mare importanță. Tinerii din patria noastră, cititori pasionați ai literaturii, vă doresc succese în nobila dumneavoastră muncă de a traduce în viață sarcinile trasate de cel de-al III-lea iCongres al Partidului Muncitoresc Român, pentru a crea imaginea luminoasă a eroului contemporan, comunistul, și a reda în opere de o valoare artistică neasemuită, frumusețea epocii pe care o trăim, epoca triumfului ideilor comunismului.

Ședința de miercuri dimineață, 24 ianuarie, s-a deschis sub președinția scriitorului Nagy Islván. În continuarea discuțiilor au luat cuvîntul scriitorii:

Lucia Demetrius

Vreau să ridic în fața dumneavoastră o problemă care într-un fel le leagă pe toate celelalte, pentru că ea înseamnă pentru noi și posibilitatea de a oglinzi în scris, nestingheriți, ceea ce iubim, ceea ce crește sub ochii noștri vrednic de iubit, și posibilitatea pentru aceste realități chiar

de a înflori de la o zi la alta, și posibilitatea de a vedea departe, în viitor, venind unul după altul, anii noștri luminoși. Este vorba de problema păcii.

În momentul actual, raportul de forțe în lume s-a schimbat. Sistemul mondial socialist a dobîndit o putere

și o autoritate de netăgăduit. Imperialiștii nu mai pot dicta lumii voința lor. Dar, pe - cînd marea familie a țărilor socialiste, țările de curînd eliberate și alte țări iubitoare de pace, precum și masele de oameni ai muncii de pretutindeni susțin cu tărie pacea, militează pentru ea, fac propuneri concrete și vin în sprijinul ei cu acțiuni vii — imperialiștii, cu o diavolească perseverență, nu conținesc s-o amenințe, s-o pmdească, s-o tulbure și s-o învenineze.

Politica dusă de patria noastră este o politică de pace. Pe plan internațional, toate acțiunile și intervențiile noastre o susțin, iar pe plan intern, toate acțiunile noastre o construiesc, o fortifică. Scriitorul, care cuprinde și îmbrățișează viața, cu felurile ei înfățișări, cu toate bogatele și iscusitele ei fețe, care are datoria să coboare cît mai adînc în realitatea nouă înconjurătoare, ca să descifreze în ea tocmai acest caracter nou, dătător de o putere și o frumusețe fără precedent, în măsura în care izbutește, cu arta lui, cu adevărul lui, cu rîvna lui cu dragostea lui, cu meșteșugul lui să' zugrăvească o lume în mers cu adîncile ei năzuințe, este fără îndoială și el un luptător pentru pace, un activ constructor al ei.

Dar, așa cum a rostit-o clar și Darea de seamă, așa cum au spus-o și antevorbitorii mei, așa cum simțim fiecare dintre noi, putem scrie și trebuie să scriem și mai Puternic, și mai limpede, și mai convingător pentru apărarea acestei mart probleme care stă în fața omenirii, pentru combaterea, pentru zdrobirea amenințării de război, pentru triumful

înțelepciunii asupra barbariei și stupidității.

Să ne gîndim că în alte țări lui Jean Paul Sartre i se aruncă casa în, aer, pentru faptul de a se fi declarat partizan al păcii, că în Anglia, Bertrand Russel a fost închis pentru aceeași opinie mărturisită cu glas tare,, că Paul Robeson nu mai poate trăi în țara lui, pentru că nu i se îngăduie aceeași atitudine. Să ne gîndim la imensa fericire care e a noastră, scriitori într-o țară socialistă, de a putea scrie lucruri drepte, adevărate,, necesare, umane: de a fi ajutați să scriem despre ele, de a fi ajutați să le vedem, să le pricepem, să le respirăm în jurul nostru, să le rostim, la marele preț al libertății de a exprima, ceea ce zvîcnește mai adine în conștiința ta.

Să ne gîndim încă o dată la cît datorăm partidului, care a aruncat lumina lui puternică, solară, asupra a tot ceea ce e vrednic de trăit și vrednic de repudiat, care a deslușit în noi. înșine frumusețea sarcinei noastre.. Și această sarcină implică o mai intensă, o mai susținută, o mai conștientă luptă pentru apărarea păcii, pentru demascarea inamicilor ei, în paginile noastre. Tema luptei pentru pace poate îmbrăca forme artistice-emoționante, pline de noutate și de inventivitate, vibrante și răscolitoare,, patetice, și de o neclintită principialitate.

Vorbitorii a încheiat chemînd pe* poeți, prozatori, dramaturgi, la o tot mai intensă, mai susținută, mai conștientă luptă pentru apărarea păcu,- în paginile scrierilor lor.

A. E. Baconsky

În cuvîntul său, vorbitorul a exprimat sentimentul de devotament pe care-l au scriitorii noștri față de po-
•Dor față de partidul nostru, sub a

cărui fermă și înțeleaptă conducere pe linia neabătutei fidelități față de principiile marxism-leninismului a putut fi înlăturat grupul antipartinu

Luca-Pauker, ajutat de Teohari Georgescu și sprijinitorii lor Chișinevsehi și Miron Constantinescu. Sub conducerea partidului, patria noastră desăvârșește în ritm mereu mai accelerat construcția socialismului.

Cu sentimentul acesta m-am străduit întotdeauna — și cu mândria legitimă de a face parte din prima generație de scriitori ridicați după istoricul 23 August. Cu aceleași sentimente voi căuta să continui a lucra și în viitor și dacă efortul neprecuțit ce-il voi depune se va solda cu o cât de modestă realizare, bucuria e aceea că realizarea va fi a literaturii acestei vremi, după cum știu că eșecurile îmi vor reveni în exclusivitate mie.

Bogăția și impetuoșitatea vieții noastre, a realității pe care o vedem înflorind la noi, oferă cel mai vast teren de cunoaștere și de aplicație pentru munca scriitorilor, iar conducerea de către partid a literaturii este chezașia unei orientări sigure, neșovăitoare. A nu profita din plin de toate acestea nu-mi poate fi permis, iar multiplele reproșuri ce mi se aduc în acest sens, nu pot să nu-mi dea de gândit.

Oscar Walter Cisek

Datorită condițiilor de viață și de muncă cu totul excepționale și nespuse de îmbucurătoare create tuturor scriitorilor noștri de către Partidul Muncitoresc Român, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, și de guvernul țării noastre, poezia și proza germană de la noi au avut și au de înregistrat unele succese remarcabile. Pentru sprijinul înțelept, care contrastează atât de mult cu indiferența statului burghez de altă dată, noi, scriitorii de limbă germană, rămânem profund recunoscători conducerii țării noastre care de la 23 August 1944 încoace a reușit să transforme pînă

Darea de seamă și parte din cuvântări au scos în evidență nereușita poeziei mele din perioada ultimilor mai bine de 5 ani. E o constatare gravă, ce nu poate cristaliza concluzii spontane, ci necesită o îndelungată și temeinică reflecțiune, reflecțiune pe care mă simt obligat s-o întreprind.

Am datoria permanentă de a cerceta cu toată atenția și dragostea viața și preocupările oamenilor muncii, de a căuia drumul cel mai direct spre o poezie care să servească cât mai nemijlocit scopului nobil al educației unor oameni noi, o poezie cu adevărat partinică, liberă de orice influență burgheză, de orice influență străină ideologiei noastre.

Vreau să vă asigur că iubind patria și timpul acesta de nebănuită renaștere a ei, sînt ferm convins că, după cum astăzi nimeni nu poate detașa viața mea de viața tuturor celor ce sub înțeleaptă conducere a partidului înfăptuiesc socialismul, tot astfel, dacă vor rămâne în urmă-mi fie și cîteva rînduri, ele nu pot fi detașate niciodată de contextul literaturii realist-socialiste.

în temelie viața poporului" român ca și a minorităților naționale, strîns unite pentru realizarea țelului comun, pentru socialism.

Scriitorii de limbă germană care s-au alăturat cu toată convingerea efortului comun de făurire și dezvoltare a literaturii noastre realist-socialiste își dau perfect de bine seama de lipsurile și scăderile lor. Știm că mai sînt multe de făcut pentru oglindirea cu adevărat fidelă a vieții din întregul cuprins al țării în scrisul nostru, în poezia, în proza, în dramaturgia noastră — dramaturgie care se află de altminteri abia într-o fază de încerc-

cări promițătoare. În ceea ce privește teatrul, piesele bănațeanului Hans Kehrer merită totuși atențiunea scenelor noastre.

Alături de întreaga literatură din țara noastră, avem câțiva autori maturi, precum și un tineret înzestrat și însuflețit, dornic să contribuie prin scrisul său la construirea socialismului. Vorbitorul a amintit lucrările poetului Alfred Margul Sperber, romanul „Victorie în orașul muncitoresc” al lui Anton Breitenhofer, versurile ciclului „Sărmanul Konrad” ale lui Fraaiz Liebhardt, lirica lui Oskar Pastior, precum și lucrările unor prozatori ti-

neri ca Paul Schuster, Franz Storch și alții.

După ce s-a referit la problema traducerilor — amintind și răspîndirea tot mai mare de care se bucură și în străinătate operele unor scriitori de limbă germană din țara noastră — vorbitorul a spus în încheiere:

Scrisul minorităților naționale constituie o parte integrantă a literaturii din Republica Populară Română. Noi, scriitorii de limbă germană, nu vom precupeți nici un efort spre a dovedi că sîntem demni de atenția, de sprijinul care ni se acordă cu atîtă înțelegeră.

Ov. S. Crohmălniceanu

După ce s-a referit la succesele literaturii noastre, vorbitorul a spus că la nemulțumit profund cuvîntul unor colegi -ai săi. Darea de seamă a precizat că principala slăbiciune a criticii literare este lipsa ei de combativitate, tendința către ocolirea problemelor care cer o luare de atitudine curajoasă și fermă. Cuvîntul tovarășilor Iosifescu, Gafița, V. Mîndra n-a făcut deeiit să confirme din plin acest lucru.

Criticii i s-au adus de către alți vorbitori reproșuri îndreptățite. Și dacă ele au luat un ton mai aprins, prin sublinierea răspunderii pe care o are munca noastră, faptul nu e de natură să ne alarmeze, (ci dimpotrivă să ne măgulească. Eu cred că atunci cînd scriitorii cer criticii să-și facă datoria de deschizătoare de drumuri în literatură, de cercetătoare nepărtinitoare și severă a creației, acesta e un fenomen sănătos și semnul cel mai bun al introducerii unui climat care să izgonească pentru totdeauna din viața scriitoricească spiritul apologetic.

Eu cred că într-adevăr critica noastră, dincolo de realizările ei inconstabile, și pe care reproșurile tovă-

rășești oricît de aspre nu le anulează, păcătuiește foarte serios față de literatură în primul rînd și mai ales prin expectativa prudentă și diplomația jalnică de culise. Vreau să fie clar de la început că afirmațiile pe care le fac le înțeleg și într-un sens sincer autocritic. Am să-rni reproșez și personal astfel de lipsuri în scrisul meu și în activitatea desfășurată la „Viața românească”.

Dacă noi criticii am fi ridicat cu competență, consecvență și ascuțime o serie de probleme ale creației literare, e sigur că astăzi unele lipsuri ale literaturii noastre, semnalate în Darea de seamă, n-ar fi existat. Dacă înclinațiilor spre obscuritate în poezie nu li s-ar fi găsit mereu tot felul de scuze și ar fi fost combătute cu fermitate, o serie de poeți tineri talentați ar fi fost scutiți de bîjbîieli sterile. Dacă anumite cusururi săritoare în ochi ale unor cărți scrise de autori reputați n-ar mai fi fost date de diferiți critici drept calități, ele nu s-ar fi repetat și în alte lucrări, ale altor autori. Să nu ne micșorăm răspunderea ascunzîndu-ne după diferite paravane.

Nu cred că schimbului curajos de opinii și luărilor de atitudine, pe care trebuie să le dezvolte într-o măsură mult mai mare criticii noștri, le sînt favorabile reacții cum a fost cea adoptată de Paul Georgescu în cuvîntul său. Dacă unei critici îi răspunzi cu altă acuzație, atunci foarte greu se poate angaja o discuție, se poate analiza o problemă. Acest mod de a replica e de natură tocmai să întrețină starea de acalmie și prudența în critică. Dacă tu mă critici, îmi amintesc și eu de nu știu ce, așa că mai bine să tăcem amîndoi. Astfel nu vom stimula combativitatea și inițiativa, nu vom putea ridica în mod curajos problemele literaturii. Nu cred că tovarășul Paul Georgescu a dat un răspuns satisfăcător întrebării cu privire la cauza lipsei de combativitate a unor critici. După părerea mea, se manifestă în activitatea acestor critici — și aici nu mă exceptez — sub o formă acută și care trebuie să ne îngrijoreze, tocmai slabul contact cu viața, cu sarcinile ce revin criticii în legătură cu funcția ei obștească. Ne-am cam obișnuit să vedem problemele nu din unghiul publicului cititor, al dorinței lui de a cunoaște o opinie fermă, judicioasă, despre fenomenul literar, ci sub un aspect îngust intelectualist, de considerații redacționale, de socoteli personale. Tendința de a evita luările de atitudine, de a evita riscul unor inimiciții literare, trece uneori înaintea sarcinilor sociale generale ale criticii, a spiritului de partid. Comoditatea e preferată ciocnirii de opinii, poziției care comportă lupta pentru afirmarea noului. Acest lucru trebuie să-i lichidăm, legîndu-ne mai strâns de masele de cititori, străduindu-ne a răspunde în primul rînd intereselor lor, ale poporului și nu urmărind să culegem aprecierile măgulitoare ale cîtorva intimi.

Dacă scriitorul realist-socialist e chemat să fie nu un martor pasiv ci

un factor activ al transformărilor revoluționare din conștiința oamenilor, cu atît mai mult criticul militant marxist trebuie să îndeplinească aceeașă cerință.

Vorbitorul a criticat falsa opoziție dintre lirica inspirată de peisajul rural și cea cu decor industrial, acuzația de „pășunism” adresată unor poezii în mod gratuit, neîntemeiat, ca și prezentarea naturii într-o viziune vetustă, influențată de lecturi din Pillat și Fundoianu și care n-are nimic comun cu concepția noastră transformatoare a lumii.

Se vedește — a spus el — cit e de important ca istoriografia și critica noastră literară să analizeze în spirit marxist-leninist curentele literare dintre cele două războaie, să explice diversele tendințe, să le dezvăluie fondul ideologic fără rabat de la principialitate.

Referindu-se la lupta ideologică, vorbitorul a analizat diferite curente reacționare în literatura burgheză contemporană. Criticii noastre literare — a spus el — îi revine o sarcină importantă în demascarea acestor concepții și teorii.

E bine de știut că azi printre eseistii la modă ai culturii burgheze occidentale se numără și Emil Cioran, ideologul legionar de ieri. Un proverb spune „cine se aseamănă se adună”. Nu strică să amintim cîteva din maximele pe care le lansa Cioran cînd purta cămașa verde și scria: „Cu cît o națiune poartă mai multe războaie, cu atît ea își accelerează ritmul de viață. Atîta timp cit un popor n-a purtat un război de agresiune, el au există ca factor activ al istoriei. De sute de ani omenirea privește cerul printr-o gură de tun”. Iată care e concepția adevărată despre viață a nihilismului occidental actual și iată ce țeluri urmărește literatura cinismului absolut pe care o practică, de pe o asemenea platformă ideologică, romancierii dezgustului

de existență sau poezii delirului irațional.

Noi trebuie să cunoaștem cu consecvență și fermitate ultimele variante ale teoriilor burgheze asupra izolării artistului de societate, cultul individualismului exacerb, al așa-zisei „libertăți creatoare” asociale și amurale pe care o profesează teoreticienii actuali ai estetismului în bună frăție cu revizioniștii. Darea de seamă a arătat că noi dorim cu toată sinceritatea să cunoaștem ideile, preocupările, tendințele înaintate ale unor grupuri literare din lumea capitalistă.

Critica literară e datoră însă să analizeze cu competență și principialitate tendințele literare din lumea capitalistă, să-și exprime deschis și convingător părerea despre laturile lor pozitive, precum și despre aspectele

înapoiate sau confuze ideologic, prezente nu o dată în asemenea tendințe.

Referindu-se la activitatea revistei „Secolul 20”, vorbitorul a arătat că revista, — în ciuda unor realizări de necontestat — nu cuprinde comentarii ascuțite, profunde, ferme, menite să dea cititorului nostru o justă orientare în problemele literaturii mondiale contemporane.

În încheiere, vorbitorul a subliniat condițiile excepționale asigurate creației artistice prin grija și îndrumarea partidului. Temele, subiectele, conflictele pe care sîntem chemați să le tratăm în cărțile noastre ne așteaptă cu toată bogăția lor. Să ne dăm osteneala laolaltă, scriitori și critici, ca prin activitatea noastră să răspundem încrederii pe care ne-o arată poporul nostru, dragostei lui pentru literatura nouă.

Alexandru Jebeleanu

Interesul crescînd al cititorilor pentru literatura noastră contemporană, pe care o simt alături de inima lor, constituie un lucru prețios cîștigat de scriitorii din țara noastră, conduși de partid. În regiunea Banat am avut prilejul să constat la bibliotecă, la întîlnirile cu cititorii, că numărul iubitorilor de literatură sporește mereu și că cititorii se bucură împreună eu noi de o carte bună, și suferă pentru lipsurile lucrărilor noastre.

Vorbitorul a combătut falsa teorie după care numai prozatorii ar avea nevoie de o profundă cunoaștere a vieții, iar poezii și criticii pot să stea comod în birouri, deoarece le vine inspirația din „interior”.

Interesul crescînd al cititorilor față de poezie se datorește și faptului că nivelul cultural al maselor a crescut, gustul lor artistic s-a dezvoltat, dar și faptului că poezia noastră **uTcă** pe trepte mai înalte.

Recent, **am** analizat într-o ședință a filialei Timișoara volumul **proaspăt** apărut „Fluviile visează oceanul” al **tînărului poet** Anghel Dumbrăveanu, volum bine primit de critica **literaTă**, pentru evidentele lui calități, pentru talentul poetului, surprinzător pentru unii critici din București, care nu citesc revista „Scrisul bănățean”. În discuțiile din ședința filialei a reieșit că principalele slăbiciuni ale unor poezii provin tocmai din faptul că poetul nu s-a străduit să aibă o strînsă legătură cu viața și unele poezii, deși vorbesc despre construcția socialismului, oglindesc caracterul turistic al documentării autorului. De altfel, această concluzie o putem trage citind și volumele altor poeți tineri. Ce altceva s-ar putea spune despre caracterul vag al unor poezii **ale** lui Cezar Baltag?

Vorbitorul a arătat că scriitorii timișoreni se vor strădui să cunoască îndeaproape și să oglindească în lucrările lor frumoasele realizări ale muncito-

vilor care au înălțat impunătoarele furnale de la Reșița.

Pledînd pentru îmbunătățirea stilului de muncă al Uniunii Scriitorilor, vorbitorul a spus în încheiere:

Filialele Uniunii Scriitorilor trebuie să se bucure de un sprijin mult mai substanțial ca pînă acum. Uniunea

"Mihu Dragomir

Oricît de mari ar fi succesele noastre, ele nu vor putea oglindi niciodată îndeajuns toată recunoștința scriitorilor față de partid, de încercata lui conducere leninistă, care ne-a arătat adevăratul rost al creației literare, viața tumultuoasă a poporului.

În continuare vorbitorul a spus: Succese există și Darea de seamă le-a scos pe bună dreptate în evidență. Pentru un iubitor de literatură, a nu găsi, la cîteva zile după apariție» o carte a unui autor preferat, cu toate că tirajele sînt mari, este desigur o tristețe. Și totuși, oricît s-ar părea de paradoxal, această tristețe este tonică, atunci cînd știi că Eminescu își are cam o sută de mii de cititori anual, cînd versurile lui Arghezi trec din mîină în mîină, cînd "tirajul obișnuit al poeziei de dinainte de război este acum sub tirajul colecției „Luceafărul", rezervată debutanților. Cei ce construiesc socialismul simt mereu nevoia poeziei, deoarece ei înșiși creează frumusețile acestei vieți.

Darea de seamă a relevat pe bună dreptate și unele aspecte negative ale poeziei noastre. A făcut-o în mod deschis, tovărășesc, dîndu-ne prilej de reflecție, indiferent că am fost vizați direct sau nu. Cît despre mine, privesc cu toată seriozitatea criticile aduse ultimului meu volum de versuri.

Consider că Darea de seamă dă un ajutor real, tovărășesc, poetului A. E. Baconsky, în a cărei creație s-au manifestat cu prisosință diferitele va-

Scriitorilor trebuie să cuprindă în raza activității sale pe scriitorii întregii țări, ocupîndu-se de ei cu egală dragoste. În acest fel și activitatea din filiale se va îmbunătăți, iar aceasta se va răsfrînge asupra ridicării nivelului creației artistice a scriitorilor din toată țara.

riante de evazionism, pe care le-a și teoretizat și le-a propagat. Nu este pentru nimeni o noutate această manifestare ce dăinuie de mulți ani. Dar nu sînt decît zece ani de cînd același poet se străduia să cînte munca minerilor, sau realitățile sociale din Țara Moșilor. Acum, peisajul Văii Jiului, al Dobrogei, al Ardealului, pe unde colindase poetul, a dispărut. Un fatalism blazat, izvorît dintr-o singurătate cosmică, a înlocuit viața: „în p/oiiie lungi, obsesive din pustiul noiembrie / Se va întoarce tristețea mea singură, singură — / Rătăcirile mele vor reveni, în iăptura străvezie a vîntului / Care umblă aiurea mereu". Rătăcirii, obsesii, reveniri, a umbla aiurea mereu, — aceste stări tipice de spleen ne sînt oferite drept poezie modernă, ba, mai mult, drept poezie realist-socialistă. Este oare numai rezultatul unor căutări de exprimare inedită? Oare copiii de ieri, azi tineri constructori ai socialismului pe valea Arieșului, se pot recunoaște în aceste stări maladive? Și, la urma urmei, cît de noi sînt aceste expresii poetice? Un studiu mai amănunțit ar putea scoate în evidență cît de tributari sînt poeții de la „Steaua" poeziei italiene, de prima sau de ultima mîină, dinaintea primului război mondial. Un palid exemplu:

*E de dorit
viața păsărilor. Ele
ce-nvelesc desigurile
pădurii cu degete de-argint.*

*Am văzut o vrabie
singuratică și oropsită
din nou îmbrăcată de vânt
cu pene
tipînd să-și găsească hrana.*

Oare asemenea univers de imagini, de altfel cu nimic propriu lui Carlo Betocchi, autorul versurilor, n-ar trebui să pună pe gânduri pe autorii versurilor citate de Dumitru Mircea? De ce am putea noi socoti drept trufandale asemenea vechituri poetice?

Nu vreau să fiu înțeles greșit. Nu este vorba de influențe directe, de la poet la poet, ci este vorba de influența generală a acestei poezii așa-zise de notație, în care lumea n-are alt om în afara poetului care contemplă și se confundă cu păsările, ierburile, fluviile și vânturile străvezii.

Țin să spun că, prin propriile sale forțe, tovarășul Baconsky n-ar fi ajuns într-un asemenea impas ca acela constatat de Darea de seamă și de noi toți. Unele reviste, printre oare mai ales „Gazeta literară”, au cultivat, în cel

mai distins stil apologetic, poezia evazionistă și au încurajat astfel talentul, său la ofilire, după cum se vede, poetul nu are de fapt pentru ce le mulțumi.. Critica deschisă, dreaptă, tovarășească făcută de Darea de Seamă îi dă, în schimb, un prilej de adîncă privire critică în el însuși. Poetul care a scris, „Fluxul memoriei” știe prea bine că nu poate exista flux fără reflux. Dacă fluxul memoriei i-a adus la țărnișturi putrede ale unor corăbii ce s-au scufundat de mult, refluxul trebuie să-l elibereze complet și definitiv de ele. Singurătatea e tristă, după cum a constatat el însuși în vers. Talentul lui real își poate găsi măsura numai în mijlocul oamenilor oare muncesc pentru desăvârșirea construcției socialiste, în încercarea autocritică pronunțată de la această tribună s-a văzut dorința de a reflecta asupra cauzelor acestor nereușite, după cum singur le-a numit. Noi așteptăm ca noile sale poezii, inspirate din viața poporului nostru și pe înțelesul poporului, să apară cît mai curînd.

Maria Banuș

Darea de seamă ce ne-a fost prezentată e o sinteză a realizărilor obținute de literatura noastră în răstimpul care s-a scurs de la Congresul scriitorilor din 1956 pînă astăzi. În această perioadă, poporul român, sub conducerea partidului, a înregistrat uriașe victorii în toate domeniile, izbutind să treacă în etapa înaintată a desăvîrșirii construcției socialiste.

Strîns legați de popor, traducînd în viață îndemnul înțelept ale partidului, literatura noastră, scriitorii noștri, au creat lucrări care se bucură de aprecierea și dragostea maselor largi de cititori din țara noastră, iar unele dintre ele, traduse în limbi străine, au găsit ecou și peste hotare, pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii.

Bucurîndu-ne și mîndrindu-ne cu succesele literaturii noastre, în același timp noi sîntem conștienți de decalajul care mai există între ritmul vertiginos de dezvoltare a vieții sociale între bogăția de teme pe care ne-o oferă realitatea și stadiul înfăptuirilor noastre.

De aceea, nici un fel de înfumurare sau autoliniștire nu intră în satisfacția cu care noi facem bilanțul realizărilor de pînă acum, iar privirea noastră se îndreaptă atent, scrutător înainte, în căutarea celor mai bune căi de cunoaștere și pătrundere în adîncime a proceselor complexe și subtile de transformare ce se petrec în jurul nostru, în noi, în patrie și în întreaga lume contemporană.

Comunismul a devenit un factor hotărâtor în dezvoltarea istoriei universale ; el își exercită tot mai puternic uriașa forță de atracție asupra maselor de oameni ai muncii de pretutindeni. Comunismul și-a dovedit din plin superioritatea sa față de capitalism, pe toate planurile: economic, politic, moral, spiritual.

Însuflețită de cele mai înalte idealuri ale umanității, literatura țărilor socialiste găsește un ecou puternic în sufletul oamenilor cinstiți, dornici de conviețuire pașnică, ori din ce țară a lumii.

Scrierile noastre, în măsura în care ele au fost traduse și cunoscute în străinătate, ocupă un loc de cinste în ansamblul literaturilor socialiste.

Așa cum am avut prilejul să constat, într-o călătorie făcută anul trecut, cititorii noștri din țările capitaliste primesc cu recunoștință și bucurie mesajul dătător de forțe și de încredere în om al literaturii noastre, realizate într-un limbaj accesibil, direct, de o înaltă ținută artistică.

Nu e nevoie, cred, să mai subliniem că numai datorită busolei fără greș pe care o reprezintă știința marxist-leninistă ce stă la baza îndrumării de către partid, literatura noastră n-putut să-și găsească calea largă și luminoasă, calea realismului socialist.

E o mare satisfacție pentru cei ce aparțin generației mele, să vedem nu numai dezvoltarea posibilităților creatoare ale celor vîrșnici, ci și aflulul de forțe tinere în literatură.

Și mai impresionantă însă decît numărul esle diversitatea cîmpului nostru

literar, existența unei multitudini de profiluri distincte, bine și nuanțat desenate, a unor personalități originale de abia înmugurite sau în plină înflorire.

E de-ajuns să ne gîndim la volume ca „Materia și visele” de Mihai Beniuc, la „Sărbătorile zilnice” ale Nincii Cassian, sau la volumele apărute în ultimii ani ale lui Tiberiu Utan, V. Porumbacu, Gh. Tomozei, Ilie Constantin, Nichita Stănescu.

Descriind peisajul poeziei noastre, înfloritor și plin de vitalitate, vorbitoarea s-a oprit apoi asupra unor deficiențe.

Vorbitoarea a spus că Darea de seamă nu a scos în evidență lipsurile creației sale. Nu cred că mi se face un serviciu sau că se dă un bun exemplu confracților mei tineri, nescotîndu-se în evidență indulgența față de mine și pripeala cu care mi-am alcătuit ultimul meu volum „Torentul”, unde pe lingă o serie de poezii apreciate de critică ca valoroase, am lăsat să se strecoare și versuri plate, lipsite de relief, minore, nesemnificative.. Exemplul acesta e valabil și pentru alți poeți vîrșnici, care au proced-it la fel.

Unmînd exemplul muncitorilor din fabrici și de pe ogoare, urmînd înțeleptele directive ale Congresului al III-lea al partidului, — a spus vorbitoarea în continuare — să realizăm noi opere care să fie la înălțimea înaltelor cerințe ale partidului, să răspundă nevoilor spirituale ale largului nostru public cititor.

Vladimir Colin.

Referindu-se la problemele literaturii pentru copii, vorbitorul a spus :

Dacă literatura pentru copii și tineret a înregistrat incontestabile succese nu e mai puțin adevărat că

sîntem încă datori față de micii noștri cititori.

A fost o vreme cînd literatura pentru preșcolari și școlarii mici se reducea la inexpressivele aventuri ale

unor iepurași neascultători sau la urmările furtului unui borcan cu magiun. Scriitorii au înțeles apoi că, pe bună dreptate, asemenea „opere” nu folosesc nimănui și s-au apropiat de unele probleme ale actualității, na plasat acțiunea povestioarelor lor în cadrul școlii și grădiniții. Multe asemenea lucrări sînt utile și unele de-a dreptul izbutite.

Mult prea timid sînt introduse în lucrările noastre problemele vieții sociale, ale vieții de familie. Nimic na mi se pare mai greșit decît convingerea unor scriitori că eroii cărților destinate copiilor nu pot fi decît copiii. E de la sine înțeles că tinerii cititori sînt bucuroși să întâlnească în cărțile noastre eroi copii și că acești eroi pot deveni pentru ei modele. Dar eroi tot atît de dragi copiilor sînt și cei doi căpitani ai lui Kaverin, eroii lui Jules Verne, Robinson Crusoe și Guliver.

IV Mihai Novicov

Conferința ne-a dat posibilitatea să privim într-o sinteză realizările din ultimii ani ale literaturii, să măsurăm succesele obținute sub îndrumarea partidului în acest important domeniu ideologic. În ultimii ani, creația literară a făcut pași importanți în sprs rezolvarea unor probleme esențiale ale creației realist-socialiste. Este un lucru îmbucurător. Pe de altă parte, ne-a devenit și mai limpede că mai este încă loc pentru însemnate înaintări în sectorul creației literare. S-a vorbit mult la această Conferință despre condițiile deosebit de prielnice pentru asigurarea avântului creației literare: realitatea socialistă atît de bogată în împliniri și faptele eroice oare sînt surse de inspirație, îndrumarea fermă, competentă și plină de grijă a partidului, precum și potențialul creator cu atâtea forțe noi al frontului nostru literar.

J06

Dacă-și propune teme mărunte, scriitorul nu va putea scrie decît o carte mimoră. Răhînd cale spuse într-un recent interviu, aș vrea să amintesc că Mark Twain nu s-a limitat la înregistrarea ștrangărilor elevilor din vremea lui, ci a luat atitudine împotriva fățarniciei religioase și a rasismului.

Să eliminăm definitiv formalismul, care fetișizează un anumit gen și să ne îndreptăm eforturile în vederea formării caracterului, gândirii și sensibilității viitorului constructor al comunismului. Numai așa vom avea dreptul să socotim că am contribuit și noi întrucîtva la gestul cu oare copilul de azi va înfige cândva steagul roșu în materia necunoscută a cine știe cărsi planete, numai așa vom fi martori prezenți la zinicile lui fapte de eroism, numai așa ne vom îndeplini mernirea.

Vorbitorul s-a referit apoi la importanța cunoașterii vieții.

În continuare, Mihai Novicov s-a referit la faptul că datorită eforturilor clasei muncitoare, datorită succeselor în construcția socialismului, obținute sub jconducerea partidului, scriitorii noștri — chiar și începătorii — au condiții materiale foarte bune.

În continuare, vorbitorul a subliniat învățămintele plenarei C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie—5 decembrie 1961. Noi știm, ia spus el, cît rău au făcut grupul fracționist Ana Pauker—Vasile Luca și Teohari Georgescu care i-a urmat, cît și sprijinatorii lor zeloși, Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu.

I. Chjișinevschi, prin spiritul său politicianist mlic-burghez, cît și dia cauza caracterului său bucherist si dogmatic, a adus multe daune literaturii, înconjurându-se de elemente mic-

burgheze, lipsit de principialitate partinică și de competență în îndrumarea literaturii, îi plăcea foarte mult să rezolve aceste probleme tocmai în spiritul celor mai negative practici ale cultului personalității. El căuta să învenineze relațiile dintre oamenii de artă și decreta „anularea” unor mari scriitori, cum a fost cazul cu Tudor Arghezi.

Dar pînă la urmă, partidul i-a înfrînt pe fracționiști și trebuie să pur-

tăm recunoștință conducerii leniniste a partidului, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, pentru că a știut să înlătore definitiv aceste practici nesănătoase.

Avem toate condițiile să asigurăm un continuu avînt al creației literare, să lucrăm într-un spirit cu adevărat tovarășesc, strîns uniți în jurul partidului și conducerii sale, pentru ca să dăm poporului cărțile pe care le așteaptă și pe care le merită.

Marcel Breșlașu

Atît discuțiile noastre cît și Darea de seamă au învederat răspunderea noastră mereu sporită.

Exigența și autoexigență cresc pe măsura succeselor înregistrate, fiecare nouă etapă cere — în acest domeniu ca și în oricare altul — noi investiții, perfecționarea utilajului, chemarea altor rezerve interne, pentru neconținută desăvârșire a operelor noastre. Literatura realist-socialistă trebuie să țină pasul cu realitatea socialistă, în furtunoasă creștere.

Fizionomia eroilor și modelelor noastre evoluează atît de rapid, încît pierderea contactului cu viața se soldează pentru scriitor cu inevitabile rămîineri în urmă, întotdeauna greu și uneori cu neputință de recuperat. Măiestria literară nu este numai o chestiune de formă, de expresie, de realizare artistică, ci, înainte de toate, capacitatea de pătrundere a materialului de viață, singura cheazășie a transpunerii, a transfigurării cu adevărat măiestre.

Făoînd eu însumi o profesiune de credință la capătul acestor discuții, vreau să spun că mi-a crescut inimii pentru nivelul ideologic înalt și partinic al celor mai multe dintre intervenții, pentru relațiile tovarășești vădite în aceste discuții. Totuși, unele din ele îmi lasă o mică amărăciune.

Unii critici, învățați să nu li se dea replica, au pierdut aproape cu totul simțul autocriticii. În mod cu totul special mă refer la nemulțumitoare-i poziție a lui Paul Georgescu.

M-au bucurat angajamentele luate de A. E. Baconsky — a spus vorbitorul în continuare. — Cred că tot ce i s-a reproșat este just, onticile care i s-au adus sînt întemeiate și constituie pentru el un îndemn, o bună și frățească mîină întinsă pentru ca să recupereze distanța pe care nu noi am creat-o pînă la dînsul, ci dînsul pînă la noi. El ne spune aici că îi trebuie o îndelungată reflecție ca și ouim de abia azi dimineață s-ar fi trezit în fața acestor lucruri. Noi dorim ca această îndelungată reflecție să nu fie prea îndelungată, an așa fel ca ea să se transforme cu un ceas mai devreme în poziție fermă și categorică. Pentru a-și ocupa locul în marile nostru front literar, el are de făcut un pas înainte, un pas energic, pe care-l așteptăm cu dragoste.

Vorbitorul a încheiat spunînd că lucrările Conferinței, discuțiile bogate și fructuoase, au stimulat pe toți scriitorii în munca lor creatoare spre a răspunde încrederii pe care le-o acordă partidul, clasa muncitoare, pe care le-o acordă poporul nostru muncitor.

Vasile Mușat

Vicepreședinle al CCS.

Lucrările Conferinței scriitorilor sînt urmărite cu atenție de milioane de muncitori, ingineri, tehnicieni, de toți oamenii muncii din țara noastră.

Îndrumată cu grijă și dragoste de partid — literatura noastră realist-socialistă a obținut în anii regimului democrat-popular succese remarcabile. Scriitorii, poeții, prozatorii, dramaturgii, criticii literari — își aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, la formarea culturii noastre noi.

În Conferința dumneavoastră se dezbate probleme de bază ale literaturii noastre, se subliniază realizările obținute, sînt scoase la iveală lipsurile ce mai există. Aș vrea să mă refer la una dintre cele mai arzătoare probleme, aceea a ancorării literaturii în actualitate, în viața nouă a patriei, a prezenței muncitorului constructor al socialismului ca erou principal în operele de artă.

Se poate spune că muncitorul cu preocupările sale multilaterale este oglindit tot mai mult în literatura noastră. Au devenit personaje cunoscute și îndrăgite de masa largă a cititorilor, eroi ai literaturii noastre noi, figuri de comuniști, de muncitori înaintați.

Față de situația existentă la primul lor congres, astăzi scriitorii se prezintă cu mult mai multe și mai bune lucrări de proză, poezie, dramaturgie, inspirate din viața clasei muncitoare. Acesta este un rezultat al activității creatoare, conștiințioase, a multor scriitori consacrați sau tineri pentru care îi felicităm și le mulțumim.

Trebuie să spunem însă, tovarăși, că rezultatele obținute pînă acum nu corespund nici pe departe cerințelor actuale și nu pot mulțumi nici pe muncitori și, din cîte s-au spus aici, nici pe scriitorii înșiși.

Avem prea puține lucrări literare — în special de proză — care să prezinte multilateral, la un înalt nivel artistic, viața tot mai bogată, cu ade-vărat creatoare a clasei muncitoare — clasa conducătoare în statul nostru socialist.

În fruntea întregului popor, clasa muncitoare transformă în realitate mărețele planuri ale partidului de dezvoltare a industriei și a întregii economii socialiste.

Prin munca eroică și plină de abnegație a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor au fost făurite în termene uimitor de scurte, uriașe cetăți ale industriei noastre cum sînt: Combinatul siderurgic de la Hunedoara, Combinatul chimic de la Onești, hidrocentrala electrică de la Bioaz, laminorul de la Roman, uzine constructoare de mașini, fabrici de zahăr, filaturi și țesătorii moderne. Nu există regiune a țării în care să nu răsară ca din pămînt orașe noi, cartiere noi, cu locuințe confortabile pentru oamenii muncii, pentru muncitori, ingineri, profesori, scriitori, artiști.

În măreața operă condusă de partid se făuresc nu numai uzine și orașe noi, se făurește și omul nou al societății socialiste și comuniste, cu o atitudine înaintată față de muncă și proprietatea obștească, cu un înalt spirit de devotament pentru cauza socialismului.

Milioane de muncitori se avîntă în întrecerea socialistă producînd azi mai mult decît ieri, mîine mai mult și mai bine decît azi, contribuie la descoperirea rezervelor interne ale întreprinderilor pentru a da poporului produse mai multe și cît mai multe economii. Zeci de mii dintre ei, inovatori, în-sușindu-și cu sete tehnica și știința, aduc îmbunătățiri importante proceselor de producție și mașinilor pe care

le stăpînesc ca adevărați ingineri. Aceste realizări cu adevărat istorice — milioanele de făuritori ai vieții ferice a poporului — se cer oglindite, prezentate, în opere de înaltă ținută ideologică și artistică.

Nu avem încă romane în care să fie prezenți eroi pe măsura eroilor adevărați din rîndurile clasei muncitoare, modele demne de urmat care să înaripeze în muncă și viață milioanele de oameni ai muncii.

Scriitorii ar trebui să fie înaintea vieții, să influențeze mersul spre viitor — dar unii dintre ei au rămas în urmă.

Muncitorii iubesc poezia ca pe un lucru ce face parte integrantă din viața lor, le încălzește inima. Dar unele poezii sorise de scriitorii noștri — din păcate și de unii talentați — nu încălzesc, nu mișcă pe cititori, sînt reci, lipsite de idei, ermetice.

Avem încă puține piese de teatru cu tematică din viața clasei muncitoare. Se simte nevoia oa mult mai mulți dintre dramaturgii noștri consacrați să-și îndrepte atenția spre piesele mici — într-un act — care puse în scenă de mii de colective de teatru de amatori, ajung la inima a milioane de spectatori.

Critica literară — deși a obținut unele succese — nu sprijină suficient creația literară cu tematica muncitorească.

Considerăm că nu-și fac pe deplin datoria acei critici care ignorează unele lucrări cu tematică muncitorească ori se năpustesc asupra altora cu o critică mai mult sau mai puțin justificată la adresa lipsurilor formei artistice, o critică negativistă care nu ajută și nu încurajează dezvoltarea acestei creații.

Scriitorii — criticii literari — revistele literare sînt chemați să acorde ajutor cercurilor literare din întreprinderi. Muncitorii-scriitori din aceste carouri au creat multe lucrări valoroase, strâns legate de realitățile vieții ale uzinei sau orașului. Ei au nevoie de

sprijinul scriitorilor consacrați, pentru ridicarea nivelului artistic al creației lor. Aceste legături pot fi folositoare și pentru scriitorii, care pot și pe această cale să cunoască mai bine viața și preocupările muncitorilor.

Clasa muncitoare — întregul nostru popor — înfăptuiește cu succes mărețul program elaborat de Congresul al III-lea al partidului — de desăvîrșire a construcției socialiste în patria noastră.

Alături de eroica noastră clasă muncitoare, de țărâtime, alături de toți oamenii muncii, scriitorii sînt chemați să-și aducă aportul lor prețios la această operă.

Pentru a scrie romane, nuvele, poezii, piese de teatru despre clasa muncitoare, pentru ea, pentru ca muncitorii să se regăsească în lucrările literare, așa cum sînt ei în muncă și-n viață, scriitorul are nevoie să cunoască bine viața și activitatea muncitorilor, să participe activ la viața clocotitoare, multilaterală ce se desfășoară în uzine, pe șantiere, în cătrele muncitorești. Scriitorul care vrea să scrie despre munca și viața muncitorilor trebuie să se preocupe de problemele ce-l preocupă pe muncitori, să fie părtaș la lupta pentru cîștigarea întrecerii socialiste, să se simtă mîndru pentru produsele care fac cinste fabricii și să-l nemulțumească procentul de rebuturi, să se bucure o dată cu muncitorii oare mai termină o clasă la școala serală sau cu cei care se mută în locuințe noi.

Pentru sindicatele noastre va fi un prilej de mare bucurie să poată sprijini pe prozatori, poeli și dramaturgi să-și îndeplinească nobila lor misiune.

Sindicatele sînt oricînd gata să ajute pe scriitori să cunoască viața și activitatea colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri din uzine și șantiere.

Veniți, tovarăși scriitori, în mijlocul siderurgistilor și constructorilor, în mijlocul petroliștilor și țesătoarelor. Veți

fi primiți cu toată dragostea, cu toată căldura.

Vom fi cu toții foarte bucuroși să putem completa rafturile bibliotecilor sindicale cu sute de mâi, cu milioane de volume de lucrări valoroase ale scriitorilor noștri, cu adevărate opere

Lt.-Col. Victor Militaru

Vă rog să-mi permiteți ca din partea militarilor Forțelor Armate ale R.P.R. să aduc Conferinței pe țară a scriitorilor un fierbinte salut.

Militarii armatei noastre populare, educați de partid în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, sînt — alături de toți oamenii muncii din țara noastră — apărătorii grandioaselor realizări materiale și spirituale pe care le-a făurit și cu care se mândrește poporul nostru.

Forțele Armate — alături de toți oamenii muncii — se bucură de grija și căldura părintească a partidului.

Spre deosebire de vremurile din trecut cînd ostașului îi -era interzis să citească literatură, ziare — sînt aici tovarăși mai în vîrstă care își amintesc foarte bine de acele rușinoase vremuri — astăzi, prin grija partidului și a statului, armata dispune de o bogată bază materială pentru rezolvarea sarcinilor privind munca politico-culturală în armată (un număr mare de biblioteci, cluburi cu săli de cinematograf, televizoare etc.).

În Darea de seamă și în discuțiile purtate de unii tovarăși, un loc important l-a ocupat creația literară pentru tineret. Desigur, fiecare operă literară reușită adresată tineretului ne bucură pentru că este citită cu interes și de militarii forțelor armate și contribuie la formarea gustului lor estetic, la educarea lor comunistă.

Vreau să amintesc că numeroși tineri ai patriei noastre își satisfac ser-

de artă care să cînte, să slăvească eroica noastră clasă muncitoare.

Urez din toată inima succes lucrărilor Conferinței, sănătate și putere de muncă tuturor scriitorilor, noi succese în îndeplinirea misiunii lor nobile, în îndeplinirea sarcinilor date de partid, de popor.

viciul militar. Îndrumați de organizațiile de partid, de organizațiile U.T.M., tinerii militari se străduiesc la instrucție, pe cîmpurile de aplicații pentru a învăța, pentru a-și forma deprinderile de luptători.

Tînărul care ieri a săvîrșit fapte de eroism în mină, în fabrică, pe ogoare, este capabil de fapte mărețe în munca de pregătire militară.

Partidul clasei muncitoare aplicînd în viață una din prevederile programatice, a făcut din armată o înaltă instituție de educație cetățenească, o adevărată școală a poporului. Ostașul de azi este un ostaș luminat, conștient de înalta menire pe care i-a încredințat-o patria socialistă. Ostașului nostru cartea îi este un tovarăș apropiat.

Pe pieptul a mii de ostași, alături de semnul onorific „Militar de frunte”, strălucește și insigna de „Prieten al cărții”.

În multe din garnizoanele militare sînt înființate și se vor mai înființa cercuri literare care cuprind ofițeri, subofițeri și militari în termene, unii dintre aceștia cu înclinații spre creația literară.

Militarii vă privesc cu dragoste chiar atunci cînd nu sînteți prezenți în mijlocul lor și cînd trimiteți gândurile întruchipate în vers, schițe sau povestiri, publicate în paginile revistei „Viața militară”, ziarului „Apărarea patriei”, sau în volume tipărite de editura noastră și de alte edituri, așa cum au și făcut o parte din dumneavoastră.

La această conferință sînt prezenți scriitori care în sfera preocupării lor au cuprins și tema vieții ostășești.

Numărul acestor tovarăși rămîne totuși restrâns, creațiile puține și insuficiente ca profunzime față de cerințele tot mai mari ale militarilor și ale celor din afara armatei, căci tematica militară nu-și poate mărgini raza influenței sale numai la cititorul îmbrăcat în haină ostășească.

Vă propun, tovarăși scriitori, ca în munca de creație, pe lingă multiplele dumneavoastră tematici, să vă ocupați și de tradițiile militare glorioase ale

poporului nostru și îndeosebi de participarea armatei romîne la războiul antifascist.

Să scrieți despre munca devotată, dîrză a militarilor zilelor noastre pentru a se instrui, pentru a veghea alături de tovarășii noștri din celelalte armate socialiste la securitatea și integritatea invincibilului nostru lagăr socialist.

În încheiere, vorbitorul a făcut un apel la scriitori pentru a sprijini tovarășește cenaclurile literare înființate pe lingă casele ofițerilor și cluburile de garnizoană.

Irimie Străuț

În cuvîntul său, tovarășul Irimie Străuț a arătat printre altele:

Cititorii noii Hunedoare iubesc și stimează munca scriitorilor, de aceea și sînt atît de exigenți. La consfăturile avute pe marginea romanului „Oțelul” de exemplu, scriitorul s-a cam supărat cînd, cu competența unor critici pe care i-a respectat chiar și „Gazeta literară”, simpli furnaliști și oțelari l-au dojenit pe autor pentru modalitatea livrescă, forțată, în care și-a conceput personajele.

Referindu-se la limbajul folosit de unii critici, tov. I. Străuț a criticat pe aceia care fac un fel de echilibristică a cuvîntului, pus cap la cap, într-un lanț care cu cît e mai lung și contorsionat, cu atît vrea să pară mai savant și mai fără apel. Cine face fraza mai lungă, mai cu zeci de sensuri, acela-i cîștigătorul! Fiindcă, după cum se poate vedea urmărind unele rubrici din gazetele literare, unii critici, nu se știe prin ce împrejurări, mai consideră că odată puși în fața unei cărți noi, mai ales dacă e a unui începător, trebuie neapărat s-o facă praf ori s-o ridice de la început pe pedestalul de bronz.

Ca reporter la ziarele din Valea Jiului, Hunedoara și Deva, oriunde am stat de vorbă cu un cititor de carte,

n-am auzit să se fi plîns atît de forma în care era scrisă aceasta, cît de conținut, interesîndu-l dacă opera l-a ajutat sau nu, dacă i-a răspuns la vreo întrebare de viață sau ba. De aceea, cred că foarte bine au vorbit tovarășii care au subliniat rămîinerile în urmă ale criticii literare — oricît s-ar supăra tovarășul Paul Georgescu, — foarte bine. s-au exprimat cei care au criticat faptul că în acest domeniu se simte încă o slabă cunoaștere a documentelor partidului, iar sarcina orientării scriitorului în lumina acestor documente este deseori uitată în graba de a răspunde unor polemici nu întotdeauna serioase, ca aceea dintre „Gazeta literară” și „Tribuna” din lunile trecute, de exemplu.

Unii tineri scriitori mai îndepărtați de viața literară a capitalei trebuie să-și caute singuri drumul propriu. Uneori ei se pot orienta foarte greu în avalanșa de fraze - stereotipe, generale, însăilate de unii critici pe marginea unor cărți.

Fiind vorba de o constatare, care nu e doar a mea, aș vrea să fac și o altă propunere.

E vorba tot de tinerii scriitori care trăiesc mai puțin pe lingă ușile redacțiilor și mai mult printre oamenii care le vor deveni poate personaje. E

vorba în special de cei proveniți din rândul muncitorilor. Nu o dată ei simt nevoia unui sfat, a unei păreri care să-i ajute în rezolvarea unor probleme de creație. De cele mai multe ori, ești atît de încercat de faptele de viață încît ti-e teamă să nu scapi vreunul din ele și ai vrea să-i faci neapărat loc în lucrare, fie că e necesar, fie că

Pop Simion

Scriitorii tineri se bucură pe deplin de atenția Conferinței pe țară; lucrările multora dintre ei au fost amintite în Darea de seamă printre realizări ale literaturii actuale, iar aici, în dezbatere, nu puțini scriitorii tineri aduc contribuții esențiale. Avem, așadar, toate motivele să împărtășim un sentiment de satisfacție și mîndrie pentru aportul real, valoros al tineretului la zestrea comună a literaturii noastre realist-socialiste. Dar bucuria pe care o implică o asemenea constatare, eu aș numi-o, înainte de toate, răspundere, și cu asta am și ajuns la ideea pe care mi-am propus-o s-o dezvolt în dezbaterile Conferinței noastre.

Fenomenul înnoitor, de puternică afirmare a scriitorilor tineri, este, înainte de toate, o ilustrare a condițiilor optime, nemaiîntîlnite în trecut, oferite cu generozitate de către partidul clasei muncitoare, pentru dezvoltarea armonioasă a noilor promoții de scriitori, parte integrantă a frontului larg și unit al literaturii noastre.

De la Congresul scriitorilor au trecut cinci ani și în acest răstimp a avut loc, în decembrie 1960, o conferință pe țară a tinerilor scriitori, care a afirmat public cîteva dintre adevărurile la care mă voi opri doar în treacăt. Apar la noi în țară un mare număr de talente noi, viguroase, active, care, întîlnind condiții prielnice, cunosc o dezvoltare rapidă. Deși nu-mi plac enumerările nu voi ezita să amintesc aici numele unor scriitori tineri ca Titus Popovici, Al. I. Ghilia,

nu. Cît de mult ajută în astfel de clipe un ochi cu experiență, oare va ști să-ți dea putere să-ți calci pe inimă în favoarea operei!

Nu e vorba de o dădăceală, ci de o aspră și dreaptă judecată a primilor pași ai tinerilor scriitori, pe care comisiile de îndrumare n-au prea făcut-o prompt și susținut.

D. R. Popescu, T. Mazilu, Vasile Rebreanu, N. Velea, Ioan Grigorescu, Fănuș Neagu, P. Sălcudeanu, ca să mă refer doar la prozatori, care prin calitatea și noutatea problematicii pe care o abordează în lucrările lor, se numără printre scriitorii apreciați de cititorul care caută schița izbutită, nuvela, romanul de actualitate. La o sumară analiză vedem că acești scriitori, azi prezenți prin calitatea lor de delegați, aici, în primele rînduri, erau în urmă cu cinci ani, cu puține excepții, niște debutanți. Pe scara istoriei literare răstimpul de cinci ani este egal, aș zice, cu tresărirea unei clipe. Iată însă că această clipă a fost fecundă, a tresărit sub zodie bună, încît, bucurîndu-se de condițiile minunate, pe care numai socialismul le poate oferi, mlădițele — ca să mă exprim în limbaj de cenaclu — devin sub ochii noștri stejari, cu tulpinele bine înfipite în solul fertil al patriei. De aceea sublinia, cred eu. Darea de seamă, că Conferința pe țară a tinerilor scriitori s-a înscris în viața Uniunii ca un eveniment important, nu numai pentru că a marcat o îmbogățire, o primenire a peisajului literaturii prin talente noi, ci, tocmai datorită structurii, formației acestor talente, a plasat în centrul dezbaterilor scriitoricești problema reflectării actualității socialiste, problemă care animă în principal evoluția plină de căutări a tineretului.

Viața noastră se află la un astfel de nivel de însușire a noului, la o

-atare acumulare de experiență socialistă, încît scriitorul aproape că nu-și mai pune întrebarea despre ce, ci înainte de toate, cum să scrie despre «mul de azi. Necesitatea actualității este o chestiune de ordin calitativ. Interesează în ce măsură creatorul de literatură știe să vorbească cu convingere despre atitudinile, gândurile, trăirile oamenilor prinși în vâlmășagul acestor evenimente, despre acele reacții (particulare care poartă pecetea epocii și, prin asta, definesc stări mai generale.

Este, deci, mai mult ca oricînd necesară o amplă confruntare de opinii asupra actului documentării scriitoricești, asupra modurilor variate de cunoaștere a realității.

Configurația exactă a momentului istoric pe care îl trăim o dau marile acțiuni inițiate și conduse de partid, care antrenează, valorifică energiile inepuizabile ale poporului. Atîta timp cît scriitorul se află în furtunoasa lor desfășurare, ochi treaz și ureche atentă al glasul lor adînc rezonant, el nu va trebui să-și cheltuiască fantezia spre a căuta teme. Ele, temele, adevărate și mari, sînt generate de o fantezie mult mai bogată, inegalabilă prin virtuțile și forța ei de cuprindere — fantezia vieții, determinată cu rigurozitate științifică de dinamica socialismului.

Cunosc la Brașov o brigadă de tineret care se întrunește zilnic, la o oră a după-amiezii, pentru a face exerciții de algebră superioară. Motivul: unul din membrii brigăzii a pierdut examenul de matematică, iar tovarășii lui de muncă — toți studenți — îl preparam.

La o schelă petroliferă din Oltenia, a eșuat o festivitate de premiere, un muncitor a refuzat titlul de „cel mai bun podar" și cuvenita recompensă bănească pe motiv că inginerul șef e subiectiv, îl părătește într-o oarecare măsură, încît onorurile nu i se cuvin Hui în primul rînd, ci altui sondor.

Acestea sînt părerile pe care le-am cunoscut, umblînd printre oameni. Izvorul lor îl găsesc în preocupările cotidiene ale unei brigăzi de muncă socialistă, membrii căreia își impun să muncească, să trăiască și să învețe în chip comunist; în munca instructorului teritorial de partid, care trebuie să răspundă prompt și inspirat la toate problemele pe care le ridică practica socialistă de la „A", la „Z", în felul de a judeca al muncitorului-gînditor, care, dus de aripile îndrăznelii sale pentru cucerirea noului trece nu o dată prin flacăra albă a căutărilor chinuitoare, spre a ajunge, în cele din urmă, la bucuria inovației sale. Aș zice că scriitorul trebuie să se identifice în așa măsură cu oamenii înaintați, eroii operelor sale, încît senzațiile, trăirile, atitudinile acestora, să devină ale sale însuși.

Și acest lucru este posibil numai printr-o stăruitoare și continuă însușire a învățaturii marxist-leniniste, a filozofiei noastre despre lume, printr-o înțelegere adîncă a problemelor de estetică marxistă.

Tinerii sînt entuziaști și perseverenți în a avea o bună legătură cu viața poporului. Le este însă deficitară tocmai capacitatea de a încadra fenomenele observate în ansamblul vieții sociale, de a descifra acele semnificații largi, care nu întotdeauna pot fi observate la prima vedere, ori, alteori, sînt greu previzibile.

Este dăunătoare, cu grave implicații practice, hipertrofierea spontaneității talentului, în detrimentul conștiinței bazate pe un sistem de gîndire filozofic. De altfel acesta este și calul de bătaie al ideologilor burghezi contemporani, prin care se încearcă, în fel și chip, să-l rupă pe artist de concepția despre lume, de gîndire, punînd toate succesele artei exclusiv pe seama manifestărilor spontane ale talentului.

În această lumină, capătă o importanță excepțională pentru noi orizontul

de idei al creatorului, capacitatea de a descifra sensurile adinei ale faptelor contemporane, de a întrevădea perspective reale pe baza datelor oferite de dinamica socialismului.

Marosi Peter

Referindu-se la problemele traducerilor din limba română în limba maghiară și din maghiară în română, tovarășul Marosi Peter a relevat un număr de realizări semnificative.

Rezultatele cantitative ale activității de tălmăcire sînt într-adevăr impunătoare și ele au sporit în mod considerabil în anii dintre primul nostru congres și conferința noastră actuală. Știu bine că în aprecierea creației artistice indicele cantitativ nu este suficient, în acești ani a crescut permanent măiestria traducătorilor și au făcut primii pași cu succes noi forțe. E cazul să-l numesc printre primii pe tovarășul Szemler Ferenc. E necesar să amintesc, că experiența sa de peste trei decenii de poet este în același timp și o experiență de traducător - „ în primul rînd de traducător al poeziei romînești. În decurs de trei-patru ani îi datorăm lui Szemler o bogată selecție din operele poetice ale maestrului Arghezi și cite un volum de tălmăciri din Alecsandri și Macedonski. Paralel cu aceasta Kiss Jenő ne-a dat traducerea maghiară a lui Bacovia și a realizat un adevărat record artistic: într-un volum de balade romînești, după peste douăzeci de încercări anterioare, datorate celor mai buni traducători maghiari, ne-a îmbogățit cu o nouă traducere a Mioriței, redînd nu numai metrul, rima, fragedele metafore ale acestei capodopere ci și atmosfera ei, expresie a simțului artistic al poporului român. Neobositul Franyo Zoltan, care își continuă activitatea de tălmăcitor de o jumătate de veac, este prezent cu un nou volum

După ce a subliniat necesitatea însușirii de către tinerii scriitori a cît mai multe cunoștințe de cultură generală Pop Simion a combătut anumite-manifestări nesănătoase ale unor tineri, scriitori.

de Eminescu, tot dînsul a tălmăcit „Surful Hiroșimei” de Eugen Jebeleanu. Și după acest maestru, care a, depășit vîrsta de șaptezeci de ani, să-l amintim pe poetul Bajor Andor, poet maturizat în anii regimului nostru,, care a tradus în limba maghiara cu atîta dragoste, grijă, simpatie și competență pe Topîrceanu. Enumerarea, aceasta este departe de a fi completa...

Nu mă angajez să dau lista volumelor romînești de traduceri din poezii' și prozatorii maghiari din R.P.R. Această listă ar fi prea lungă.

Amintesc printre altele culegerea de-nuvelle noi ale lui Szabo Gyula, povestirea pentru copii de Meliusz Jozsef și Ana, reeditările unor opere cunoscute de Nagy István, Kovács Gyorgy, Horvâth István și alții... Mai toți poezii, maghiari importanți din R.P.R. sînt „prezenți în librării cu volume 'de poezii alese... Zilele acestea apare al doilea volum tradus în romînește al harnicului și fecundului reporter, Mik6-Erwin. Și dacă sînt traduceri multe și-bune, desigur că există și traducători: mulți și competenți. Să amintim de-exemplu pe Eugen Jebeleanu, pe Veronica Porumbacu, pe Ioanichie Olteanu...

În continuare Marosi Peter s-a ocupat de criteriile de apreciere a traducerilor beletristice subliniind necesitatea; relevării personalității artistice și trăsăturile stilistice ale scriitorului ce este tradus.

Tov. Marosi Peter a criticat apoi unele concepții rigide cu privire la specii și la puritatea lor.

Nu este cazul, a continuat vorbitorul, nici să creăm 6 ierarhizări artificiale a genurilor și speciilor. În redacțiile noastre și chiar în presa literară apar semnele unor nedumeriri: oare nu am asigurat un teren prea vast reportajului literar?

Înainte de toate, țin să accentuez, că după părerea mea este lipsit de sens și chiar dăunător a opune navelistica reportajului literar. N-avem decât să comparăm reportajele bune cu navellele bune, iar navellele proaste să le respingem cu aceeași hotărâre ca pe reportajele proaste, fără să considerăm apartenența lor la o specie sau la alta.

Ștefan Iureș

Aș dori să mă refer și eu la una din problemele centrale ale conferinței noastre → și anume la căile care ne stau la îndemână spre o cunoaștere mai aprofundată a vieții, spre oglindirea mai fidelă și mai profundă a fenomenelor din realitatea noastră socialistă, cu un accent deosebit pentru poezii din generația din care fac parte și pentru cei mai tineri.

Considerând ansamblul frontului nostru poetic, critica literară, în concordanță de bună seamă cu opinia cititorilor iubitori de poezie, remarcă ponderea însemnată pe care o capătă, pe an ce trece, contingentul celor a căror apariție în viața literară a avut loc în ultimii 10—12 ani. După cum aprecia și referatul, afirmarea celor care au luat cunoștință de sine și de lumea înconjurătoare după momentul Eliberării a lărgit simțitor aria poeziei noi; firește, nu în mod automat, nu în baza vreunui certificat de ingenuitate, ci în măsura în care noii veniți, în afară de faptul că se considerau ei înșiși exponenți ai generației lui 23 August, făceau efectiv dovada unor legături trainice cu această generație, militând pentru idealurile majore ale acesteia — însumate în participarea

Marosi Peter a dat apoi, în legătură cu această problemă câteva exemple luate din experiența locului său de muncă, redacția „Utunk”.

El a arătat în continuare că redacția revistei „Utunk” va organiza o anchetă ce va fi între altele un larg schimb de experiență — cu privire la problema zugrăvirii muncitorului înaintat.

În încheiere, tovarășul Marosi Peter a arătat:

Precum vedeți, am vorbit nu numai despre realizări și probleme, ci și despre planuri, a căror realizare e bine să înceapă imediat după conferința noastră.

activă, neobosită, la construirea socialismului. Și cred că cele mai bune pagini din volumele de versuri ale lui Al. Andrițoiu, I. Brad, T. Utan, A. Rău, I. Horea, G. Tomozei, Violeta Zamfirescu și ale altora, respiră tocmai această participare, reprezintă fructificarea unei cunoașteri pe dinăuntru a vieții acelor muncitori și țărani care în 1944 se aflau în pragul adolescenței și care s-au format în condițiile create tineretului prin strădaniile clasei muncitoare condusă de partid.

Urmăresc cu atenție evoluțiile, pe spiralele mereu mai largi ale unor talente în deplină înflorire, pe care le cunosc: Nichila Stănescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Grigore Hagiu, Horia Zilieru și alții. Îmi apare clară pecetea timpurie a personalității fiecăruia, evidența preocupării de a desfășura idei de acută ascuțime ale omului de azi, sentimente care-i silit proprii lui și numai lui, căutarea încununată de succes a unor modalități inedite ducând la surprize de calitate. Cu atât mai mult regret atunci artificialitățile, rătăcirile cititorului prin labirintul unor versuri eliptice de sens, nebulozitatea căutată ca o garanție — oit de falsă — a profunzimii, lipsuri

... le semnala Darea de seama si pe care cu atit mai mult îndrăgostiții de poezie din toate colțurile țării. componenții uriașei comisii de revizie a activității poetice. Pe cine poae mulțumi poezia devitalizată, care consemnează caligrafic existența șantiere- lor dar pentru care profilul metalic al macaralelor este mult mai sugestiv și permite să se „toarcă” mai multe semnificații decît omul care o mu- iește? Și aceasta în numele a ce < în numele poeziei de notație? Dar ce avem de notat în primul nnd in jurnalul liric dacă nu peisajul sufletec în continuă preface al contempora- nilor noștri? Atunci, în numele poeziei de idei? Mi se pare iluzorie ambiția de a filozofa în numele constructoru- lui nostru din epoca desăvârșirii socia- lismului, în absența unei curiozități vii pentru tot ce reprezintă universul sau spiritual. Și este oare posibilă satisfac- cerea acestei dorințe de cunoaștere numai cu prilejul ocazionalelor „intil- niri cu cititorii”? Categorie, nu. Dar aici nu este nimic ireparabil, niciodată nu este prea tîrziu pentru a te pune în acord cu viața.

Dintre toate posibilitățile, vreau să relev pe acelea pe care le oferă munca în cadrul presei cotidiene, mai exact răspunsul la solicitările acesteia. Pen- tru nimeni nu este un secret numărul mare de prozatori, dintre cei mai activi și mai talentați, care au crescut dm rândurile reporterilor. Dar nu și cu poezii tineri este aceeași situație; în orișice caz, nu cu toți. De fapt ei, in

primul rând, tinerii poeți sînt interesați să răspundă acestei solicitări, dacă vor cu adevărat o îmbogățire a substanței lirice. Mărturie pot depune aceia dintre ei care se numără printre colaboratorii permanenți ai organelor de presă. Ma gîndesc la Florența Albu, în creația căreia călătoriile prin țară lasă dubla urmă a reportajelor și poeziilor; ma gîndesc la Ilie Constantin a cărui sem- nătură am citit-o sub un bun reporta) publicat în „Scînteia”, sau la un foarte tânăr și înzestrat poet, al cărui prim volum este anunțat în colecția „Lu- ceafărul” - Mihai Negulescu, autorul unui interesant poem liric pe tema luptei pentru calitate, după ce a cu- noscut această luptă în aspectele 01 concrete și dinamice, în calitate de reporter trimis al „Scînteii tineretului în cetatea defoc a Reșiței și in mai multe întreprinderi bănățene; în sfîrșit, să citez un reportaj notabil al lui G. Tomozei, „Adevărata minune de la Maglavit”, cu o idee simplă și preg- nantă, cu notații pline de nerv, de- monstrînd strîns prefacea din temelii a satului.

Să căutăm, poeți ai generației lui 23 August, să dăm pregătirii pe care o avem o utilitate socială directă, ne- mijlocită; aceasta poate la fel de bine să fie organizarea activității culturale într-o întreprindere sau sprijinirea sistematică a muncii unei case de cultură a tineretului, prezență activa în conducerea unui cenaclu ori în efec- tivul unei redacții de uzină. Principalul este să întărim prin toate mijloacele legăturile cu viața obștească.

"Nicolae Țațomir

în cuvântul său Nicolae Țațomir a dezbătut unele probleme ale criticii și poeziei arătînd că dezvoltarea acestor genuri a fost uneori stînjenită de am- ploarea pe care au luat-o în mod arti- ficial discuțiile sterile purtate in jurul unor false probleme ca: vers clasic

sau vers „liber-alb”, demarcări regio- naliste etc.

N Țațomir a combătut stilul bom- bastic desuet cît și lipsa de claritate care mai apar în unele poezii, arătînd că poezia adevărată, inspirată din realitățile contemporane socialiste

adoptă o formă adecvată capabilă să pună în valoare sensurile majore ale actualității. Când claritatea autentică e acuzată de simplism, a precizat N. Țațomir, sufăr pentru transparențele geometrice ale tuturor cristalelor. Poezie cerebrală, apreciată cu atare la un iluzoriu cântar farmaceutic? Aceasia se poate scrie în adevăr, când vrei și unde vrei. N. Țațomir a pledat în continuare pentru o lirică avîntată, puternic afectivă.

În cuvîntul său N. Țațomir s-a mai ocupat de problemele prezentării gra-

face a volumelor de poezie și de asemenea de unele aspecte ale poeziei satirice — care ar trebui să se bucure de o mai mare atenție din parter poeților noștri.

Consider, a spus în încheiere vorbitorul, că la acest mozaic de constatări și doleanțe, trebuie să adaug necesitatea autenticității mesajului fiecărui poet în parte, dublată de capacitatea de a transpune artistic frumusețea realității din noi și din jurul nostru în plină transformare revoluționară, adică, tocmai ce este fundamental în poezie.

Vladimir Ciocov

Cărțile scrise în limbile minorităților naționale din țara noastră contribuie și ele la dezvoltarea armonioasă a omului nou, slujind desăvîrșirea socialismului și crearea condițiilor pentru trecerea treptată la comunism.

Înființarea revistei „Novi Jivot” a constituit pentru noi un ajutor de netăgăduit.

În paginile revistei apar poezii, schițe, nuvele, articole ale scriitorilor de limbă sîrbă Svetomir Raicov, Lazăr Ilici, Bojidar Kerpenisan, Cazimir Cionca, Ziva Popovici, Neboise Popovici și alții, ca și traducerea lucrărilor literare ale scriitorilor romîni contemporani. Au apărut de asemenea volume de poezii, de povestiri și nuvele, toate inspirate din viața noastră nouă. Nu vreau să fac un raport despre cărțile scrise în limba sîrbă, deși am socotit necesar să arăt unele realizări ale noastre.

Departă însă de noi automulțumirea. Trebuie să depunem încă multe eforturi pentru a putea ține pasul cu întregul front al literaturii din țara noastră. Proza noastră, deși are reale succese, încă nu face față cerințelor crescînde de oglindire a noului. În multe schițe și povestiri se mai vorbește de înființarea gospodăriilor colective, deși astăzi ele au și ajuns

milionare. Despre întărirea lor economică și organizatorică, scriitorii noștri vorbesc prea puțin. E drept că în unele reportaje aceasta s-a făcut, dar noi sîntem mult datori față de mersul impetuos al vieții noi la sat.

Același lucru se poate spune de altfel și despre poezie. Peisajul industrial, eroismul clasei muncitoare, lupta pentru îndeplinirea sarcinilor de producție și pentru calitate trebuie să fie obiectivul inspirației într-o măsură din ce în ce mai mare, atît a poeților cît și a prozatorilor noștri. Aceasta însă o putem face numai dacă ne vom apropia mai mult de viața din fabrici și uzine, de șantierele socialiste.

M-am ocupat în linii mari despre poezie și proză, deoarece ele constituie principalele genuri în care se manifestă scriitorii noștri în limba sîrbă. Critica literară este în acest sector al activității literare încă la început și aici este încă mult de făcut. Lipsa unei critici mai dezvoltate, mai competente face ca scriitorii noștri să nu poată să-și dea seama de reușitele lor, de slăbiciunile lucrărilor și astfel, în destule cazuri, să bată pasul pe loc. Învățămintele Conferinței ne vor servi și în această privință ca un îndreptar. Să stimulăm o critică principală, combativă și competentă.

Conferința pe țară va ajuta și pe scriitorii de limbă sîrbă din patria noastră să facă un pas și mai hotărît

Dumitru Micu

În condițiile creșterii rolului social al literaturii, care în actuala etaoă este menită să devină unul din instrumentele cele mai eficiente ale transformării omului, ale făuririi conștiinței comuniste, ale luptei pentru izgonirea tuturor rămășițelor lumii vechi în mentalitatea și conduita oamenilor, criticii literare îi stau în față — cum cu atîta claritate și într-un spirit atît de mobilizator s-a arătat în Darea de seamă — sarcini considerabil sporite. Luările de cuvânt ale criticilor la această conferință pot genera temerea că branșa noastră nu va fi în măsură să se achite satisfăcător de marile ei îndatoriri. Asemenea temeri sînt, după părerea mea, fără temeii. Istoria — zicea Marx — nu-și pune decît sarcini pe care le poate rezolva. Ajutată de întreaga obște scriitoricească — cum a și fost la actuala conferință — critica, făcîndu-și un scrupulos examen autocritic și pătrunzîndu-se de însemnătatea rolului pe care trebuie să-l joace, va ajunge, — sperăm — altminteri riscă a nu-și îndreptăți prezența în mișcarea literară — să-și schimbe fundamental calitatea muncii.

Sînt numeroase problemele de critică literară ce se cer discutate. Fixîndu-mă doar asupra uneia, aș dori ca intervenția mea să fie o pledoarie pentru *angajarea* criticului, sau, cu alte cuvinte, pentru o *critică de atitudine*, pentru exprimarea clară, răspicată, în recenzii și articole, a poziției și punctului de vedere. Sublinierea necesității de a adopta în scrisul critic Clar punctele de vedere, mi se pare deosebit de necesară în momentul de față, cînd se vorbește atîta despre manifestările dăunătoare ale spiritului apologetic. Personal cred că spiritul apologetic e,

înainte pe drumul creării unei literaturi majore, puse în întregime în slujba poporului, a desăvîrșirii socialismului.

de fapt, o emanație a lipsei de atitudine, a neputinței de a formula aprecieri impuse de realitatea obiectivă a unei scrieri. Din cît îmi pot da seama, ascuțișul cunoscutului articol din „Scînteia” este îndreptat nu numai împotriva tîmîierii slugarnice, ci totodată împotriva unor maladii mai generale de care pătimeste critica, precum: diletantismul, superficialitatea, descriptivismul, care, toate, fac casă bună cu impresionismul și ca atare ne tîrăsc înapoi, spre critica burgheză, ce nega posibilitatea unei estetici științifice, a unor criterii stabile de apreciere. Este îndreptat ascuțișul amintitului articol împotriva criticii iresponsabile, lipsite de seriozitate, ce azvîrle ușuratic judecăți arbitrare, neargumentate, cînd apologetice, cînd nimicitoare.

În nici un caz, din chemarea la luptă împotriva spiritului apologetic nu trebuie trasă concluzia că ar trebui să scriem articole călduțe, nici prea-prea, nici foarte-foarte, ambigue, din care să nu se înțeleagă nimic. Ar fi cea mai grosolană denaturare a indicațiilor partidului! Și totuși, astfel de articole se pot citi, și nu numai din cînd în cînd, nu numai în cutare revistă. Pentru un cititor cu gust aceea scriere prezintă interes — să aparțină ea liricii, epicii, teatrului sau criticii — care dezbate cu înflăcărare probleme pasionante, exprimă curajos puncte de vedere, din paginile căreia scapără scînteii. Lipsa de atitudine și stilul moluscoïd sînt tot atît de dezgustătoare ca atitudinea apologetică, lipsită de demnitate, și ca și stilul ditirambic. Combaterea apologetismului implică seriozitate, simț de răspundere, nivel științific ridicat, analiză aprofundată, la obiect.

În cele ce am scris asupra literaturii noastre de azi și de ieri, am avut și eu manifestări de apologetism, adică de rostirea unor elogii insuficient argumentate. Printre cei ce n-au dovedit destul curaj în relevarea punctelor vulnerabile din romanul, altfel remarcabil, „Scrinul negru”, puteam fi citat în Darea de seamă și eu. De același păcat suferă, într-o mult mai

Al. Șahighian

Alexandru Șahighian a expus unele probleme referitoare la dezvoltarea criticii literare.

Critica s-a obișnuit să discute uneori opera scriitorului pe unele chestiuni (mărunte și să vadă mai puțin ansamblul lucrării, a spus el; alteori limbajul critic este atât de înelcit încât scriitorul (și cititorul) nu se descurcă din hățușul cuvintelor așezate ca într-o șaradă. De multe ori apar în legătură cu unele lucrări doar scurte notițe care nu folosesc orientării scriitorului, îo. limp ce în alte cazuri se emit pînă la suprasaturație aprecieri apologetice. Vorbitorul a accentuat asupra necesității de a se lupta cu hotărîre împotriva spiritului apologetic care se manifestă încă în critică.

În continuare, Al. Șahighian s-a referit la unele aspecte ale activității teatrale arătînd că nu întotdeauna direcția teatrelor s-a orientat asupra celor mai valoroase lucrări spre a fi reprezentate. În timp ce unele lucrări interesante ca cele semnate de V. Em. Galan, Al. I. Șlefănescu sau E. Barbu n-au fost imediat reprezentate, vād uneori lumina rampei piese nesemnificative, cu un nivel artistic scăzut.

Violeta Zamfirescu

Din Darea de seamă a rezultat că poezia, cu toate succesele înregistrate a rămas în urmă față de marile realizări social-economice ale oamenilor muncii din țara noastră.

mare măsură, un articol mai vechi al meu, despre opera critică din trecut a acad. G. Călinescu. În presă, am fost învinuit, nu de mult, și pentru tendințe negativiste. Într-adevăr, în anumite cazuri am fost excesiv de sever în semnalarea unor deficiente ale cărților analizate, poate n-am găsit tonul potrivit de comunicare a părerilor despre o lucrare sau alta.

Totodată, Al. Șahighian s-a ocupat și de alte sarcini ale criticii arătînd că odată cu lupta împotriva spiritului apologetic critica literară trebuie să combată și manifestările dogmatice care au încercat să înlătore din circuitul literaturii unele opere de valoare.

Vreau să spun cîteva cuvinte și despre reviste. De pildă despre „Viata românească”. Cred că revista n-ar trebui să aștepte să i se prezinte lucrări, ci ar trebui să antreneze pe scriitori cerîndu-le lucrări după un plan stabilit în prealabil, cu teme care să acopere anumite goluri din literatură.

Am lăsat la urmă o revistă, un soi de cenușăreasă, de care Uniunea noastră nu se preocupă și nu se folosește, deși e o revistă de literatură prin excelență. E vorba de „Revue roumaine”. Ea are rolul și posibilitatea de a populariza literatura românească peste hotare, fiindcă apare în patru limbi.

Cred că este necesar ca biroul Uniunii să ia în discuție și problema acestei reviste și să găsească mijloace potrivite de a folosi mai deplin această publicație pentru popularizarea literaturii în străinătate.

Vreau să expun cîteva păreri în legătură cu stadiul actual al poeziei care trebuie ajutată să nu-și uite nici un moment capacitatea ei mobilizatoare, agitatorică.

Căci în ciuda acestor cerințe vitale ale poeziei, cunoscute de noi toți, mai apar în presa noastră versuri limfatice, convenționale, plate sau ermetice. Este drept că în publicarea unor asemenea poezii e de vină nu numai poetul care s-a rupt de viață și caută originalitatea cu orice preț, ci și unii critici literari cu „gusturi mai rafinate” care uită că noutatea în poezie poate fi apreciată numai raportată la noul din viața pe care îl exprimă.

Referindu-se în continuare la sarcinile poeziei actuale, Violeta Zamfirescu a accentuat legătura strânsă care trebuie să existe între poeți și viața poporului. Documentarea scriitorului — în general și a poetului în special — trebuie privită cu multă seriozitate. Ea nu trebuie să se facă turistic, să se limiteze la întâlniri fugare cu cititorii ci printr-o participare efectivă la viața culturală a uzinelor, a satelor. Unii dintre poeți au realizat o astfel de documentare și roadele ei se simt în creația lor, în întreaga lor comportare. Cred că Nicolae Stoian a vorbit foarte olar despre necesitatea participării efective la viața culturală a patriei.

Teodor Mazilu

Viața a demonstrat că îndrumarea de către partid a literaturii îl ajută pe scriitor să se apropie de temele esențiale ale realității, îl ferește de preocupări mediocre, lipsite de interes artistic. Spiritul anarhic, negarea îndrumării de către partid, sînt, printre altele, și o expresie a mediocrității, a lipsei de har. Realismul socialist nu este numai expresia unei necesități istorice, el corespunde în același timp legilor inevitabile ale artei, între îndrumarea de partid și legile intime ale artei există o strînsă legătură.

Noi nu scriem orice fel de literatură, noi scriem o literatură revolu-

Violeta Zamfirescu a vorbit apoi despre unele probleme ale poeziei de-idei. Neaparticiparea intensă la viața din care un adevărat poet își trage seva creatoare, duce la o poezie de-idei livrescă, neconvingătoare, pentru», faptul că ea nu exprimă o experiență afectivă a poetului. Or, rolul poeziei este tocmai de a purta idei filozofice,, idei majore, prin intermediul cuvîntului sensibil, încărcat de emoție. Ideea în poezie trebuie exprimată prin componentele ei materiale cu ajutorul unei imagini plastice, încărcată de sens.. Astfel se întîmplă în poeme ca „Mărul de lîngă drum” de, Mihail Beniuc „Ție-ți vorbesc, Americă” de Mariaj Banuș, sau „Surîsul Hiroșimei” de Eugen Jebeleanu. Pot fi citite asemenea poezii oriunde, și înțelese? Comunica ele idei majore? Emoționează? Plac? Eu sînt cOnvinsă că da.

În încheiere, Violeta Zamfirescu s-a referit la rolul criticii în dezvoltarea poeziei noastre. Critica literară este datoare să sprijine căutările creatoare ale poezilor și să respingă totodată, tendințele formaliste, obscuritatea, evazionismul care se mai manifestă uneori în poezia noastră.

ționară, o literatură care apără și' proclamă ideile clasei muncitoare.. Scriitorul revoluționar e chemat să interpretez© ^i să judece oamenii, sentimentele, experiențele, în lumina, idealurilor de luptă ale clasei muncitoare.

Noi nu scriem orice fel de literatură,, noi scriem o literatură revoluționară», menită să contribuie la transformarea, socialistă a omului și a societății.. Arătînd că educarea comunistă a omului este sarcina principală a literaturii». partidul a apropiat și mai mult scriitorii de esența artei. A scrie o asemenea literatură nu este numai o sar-

cină plină de noblețe, ci și o sarcină foarte grea. Noi, scriitorii din tînăra generație, învățăm de la toți marii artiști ai lumii dar, în primul rînd, de la artiștii revoluționari.

Ion Grecea

Darea de seamă prezentată de tov. Minai Beniuc a înfățișat un tablou vast al dezvoltării literaturii noastre de la primul Congres al scriitorilor și pînă la actuala Conferință. Literatura noastră a făcut în această etapă un serios pas înainte, ea este tot mai cuprinzătoare, lot mai legată de năzuințele maselor.

Cu toate acestea, a spus tov. I. Grecea, multitudinea fenomenelor noi, caracteristice epocii noastre socialiste, nu și-a găsit întotdeauna exprimarea artistică cea mai profundă în operele scriitorilor noștri.

Printre aceste sectoare neglijate, socotesc că este și viața militarilor noștri.

În literatura noastră, a arătat vorbitorul, au apărut cărți despre militari, însă ele vorbesc despre etapa anilor 1942—1945, cărți semnate de Eusebiu Camilar, Aurel Mihale, Laurențiu Fulga, Theodor Constantin, vorbind de proză, sau volume de versuri semnate de Nicolae Tăutu, Miha Dragomir și alții. Zugrăvirea vieții militarilor nu trebuie să se rezume însă numai la această etapă.

Nicolae Velea

Referindu-se la problema cunoașterii vieții, N. Velea a spus: Susțin punctul de vedere că documentarea este una din formele acestei cunoașteri, dar nu singura. O altă sursă este, cred, viața fiecăruia, cu condiția ca ea, această viață, să aibă temperatura subiectului și a eroilor fundamentali. Și cum noi scriem despre făurirea socialismului, iar eroii sînt comuniștii,

în continuare, Teodor Mazilu s-a referit la necesitatea unor schimburi de opinii principiale, care să nu țină seama de simpatiile și antipatiile personale.

Viața de ieri a militarilor nu poate fi comparată cu cea de azi, și această viață nouă scriitorii au datoria să o oglindească în opere literare.

În continuare tov. Ion Grecea s-a referit la unele probleme ale criticii literare. Unele articole de critică nu tratează cele mai importante probleme ale cărții, se mărginesc în a discuta lucruri neesențiale, lipsite de interes. Eu vreau să învăț din îndrumarea criticii. N-am putut însă învăța nimic din articolul lui I. Lungu publicat în „Tribuna” care, pe trei coloane, reliefa numai lipsurile minore ale cărții mele.

De obicei într-un articol criticul respectiv se anunță initial foarte combativ, foarte erudit și gata să discute probleme importante. Așa după cum spunea și Al. Oprea vorbind despre Paul Georgescu „se anunță foarte combativ, plin de argumente și apoi face o piruetă și dispăre fără să atace problemele propuse a le discuta”.

În încheiere Ion Grecea a subliniat importanța pe care o are pentru scriitor confruntarea operei cu opiniile cititorilor săi.

Viața noastră trebuie să aibă voltajul timpului nostru și să cuprindă preocupările eroilor noștri.

S-a spus că noi, cei mai tineri, formați în condițiile socialismului, avem un unghi dinăuntru al realităților socialiste. Tovarășul Titus Popovici remarcă dispariția fazei de „apropiere”. Prin dispariția fazei de apropiere înțelegea, cred, faptul că atît

noi cât și generațiile dinaintea sau mai puțin dinaintea noastră se contopesc de-a dreptul cu timpul și oamenii în mijlocul cărora trăiesc, trăim și scriem.

Cred că cea mai adevărată formă de documentare este aceea în care la faptele, la cifrele sau la imaginile pe care le comunicăm, am participat noi înșine.

Am făcut parte, timp de o lună și jumătate, dintr-o brigadă. Și aș vrea să pomenesc un fapt care, cred, stabilește deosebirea dintre o documentare obișnuită și una în care a intervenit participarea activă la viața obștească din locul respectiv. Am sosit la un moment dat într-un sat din nordul Olteniei. Aici totul era excelent. Satul era complet colectivizat, colectivii își construiseră niște case mari, largi, foarte frumoase.

Într-o documentare obișnuită aș fi vorbit cu câțiva colectiviști, i-aș fi întrebat cât au câștigat, ei mi-ar fi răspuns, i-aș fi întrebat cum, ei mi-ar fi răspuns, aș fi vizitat câteva din aceste case noi și pe urmă aș fi scris sun reportaj entuziast.

Camil Baltazar

În cuvântul său, Camil Baltazar a accentuat asupra necesității unui spirit combativ indicat în articolele de critică literară.

Acest spirit combativ nu s-a remarcat în cuvântarea tovarășului Silviu Iosifescu care ar fi trebuit să supună unui examen autocritic munca comisiei de critică a Uniunii Scriitorilor. Participanții la Conferință au regretat de asemeni faptul că un critic cunoscut ca Paul Georgescu nu s-a jpregătit temeinic pentru acest important eveniment.

Referindu-se la caracterul publicistic al criticii, tovarășul Camil Baltazar a arătat necesitatea scrierii unor articole de sinteză asupra creației scriitorilor contemporani.

Dar trebuind să rămânem mai mult timp în comună, i-am rugat pe oameni să ne primească să dormim în case. N-au vrut. Și știți de ce n-au vrut? Ei n-au vrut pentru că nici ei nu dormiseră niciodată în ele. Aveau în case odăi cu studiouri, cu covoare pe jos, cu covoare pe pereți, cu perdele de mătase, dar ei nu intrau în ele decât ca să le scuture sau ca să le aerisească și de dormit dormeau în „casa veche” aflată în fundul curții.

În satul acela existase un moșier care avusese o casă. Colectiviștii după ce se îmbogățiseră își ridicaseră fiecare câte o casă care semăna cu cea a moșierului. A trebuit să stăm acolo peste o săptămână, ca să-i înduplecăm pe cei mai mulți — nu pe toți — să se mute din casa veche în casa nouă. Să-i învățăm să trăiască.

Faptul acesta ar putea ilustra eficacitatea documentării înțeleasă ca participare la viață.

În încheiere, N. Velea a subliniat înaltele condiții de viață și de creație pe care socialismul le oferă tinerilor scriitori.

Critici ca Vera Călin, Mihail Petroveanu, Valeriu Rîpeanu și alții, ar trebui să cuprindă în raza preocupărilor lor opera cite unui scriitor în întregime.

În continuare, Camil Baltazar a criticat unele laturi, slabe existente în romanul „Gablonz - Magazin universal” ca și lipsa de spirit autocritic pe care au dovedit-o în cuvântul lor vorbitori ca Eugen Barbu sau N. Stoian. Acesta din urmă ar fi trebuit să se ocupe în luarea sa de cuvânt și de activitatea redacției în care lucrează.

Tovarășul Camil Baltazar a subliniat, de asemeni, necesitatea unei cunoașteri aprofundate a vieții de către scriitori, cunoaștere care trebuie să se

facă evidentă în creație. El s-a referit în mod critic la poeți ca A. E. Bacovsky sau Aurora Cornu care nu depun eforturi suficiente în oglindirea mai profundă a aspectelor majore ale vieții contemporane.

În încheierea cuvîntului său, tovarășul Camil Baltazar a discutat despre

Ioana Postelnicii

În cuvîntul său, Ioana Postelnicii a arătat că în ceea ce privește tematica, tinerii scriitori se îndreaptă în cea mai mare parte a lor către contemporaneitate.

Dar și scriitori maturi au realizat lucrări despre contemporaneitate, apropiindu-se cu elanul de care un scriitor trebuie să fie mereu însoțit, de fenomenele vieții noi, de uriașele prefaceri revoluționare oare se desfășoară sub ochii lor. Obligația de a scrie despre contemporaneitate și-au însușit-o și ei.

Este necesar să plece și scriitorii

Aurel Mihale

Perioada care a urmat după Congresul Scriitorilor din 1956 se caracterizează în primul rînd prin noi și însemnate succese ale întregului nostru front literar.

An de an au apărut noi și valoroase lucrări literare, legate fie de lupta din trecut a partidului și poporului nostru, fie de viața de astăzi a constructorilor noii societăți. Au fost acoperite însemnate goluri tematice, a crescut nivelul ideologic și literar al cărților apărute. Realismul socialist a înregistrat victorii hotărîtoare, în cadrul unei susținute lupte ideologice, caracterizată prin atitudinea noastră fermă și consecventă împotriva tendințelor estetizante sau liberaliste, a manifestărilor de esență revizionistă sau dogmatică, împotriva obiectivismului burghez, a tendințelor împăciuitoare și a spiritului individualist și de castă.

În tot cursul acestei bătălii ideologice, din care frontul nostru literar a

activitatea organizatorică a Uniunii Scriitorilor arătînd că noul comitet va trebui să se preocupe într-o măsură și mai mare de activitatea secțiilor de creație, de felul cum scriitorii participă la îndeplinirea sarcinilor obștești care le revin, de ridicarea nivelului ideologic.

maturi în echipe la țara și în uzine, să beneficiem și noi de documentarea atît de valoroasă ca aceea despre care a vorbit poetul N. Stoian.

În încheiere, Ioana Postelnicu a subliniat necesitatea cunoașterii vieții. Astăzi crește exigenta față de cele ce lăsăm în urma noastră poporului, oglindă a unui răstimp istoric bogat în fapte mărețe, ce trebuiesc cunoscute de cei ce vor veni după noi, scrise în forma cea mai aleasă și în conținutul cel mai aproape de adevăr și realitate.

ieșit și mai întărit, am primit din plin ajutorul neprecupețit al partidului, ajutorul direct al conducerii partidului și al tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej personal. Documentele Congresului al III-lea al partidului nostru, ale plenarelor CC. al P.M.R. au constituit întotdeauna un bogat izvor de învățăminte, un strălucit tezaur de idei care au dat de fiecare dată un nou avînt literaturii noastre.

Trebuie să fim recunoscători partidului nostru pentru faptul că întotdeauna ne-a înarmat cu ideile și clarviziunea sa științifică, marxist-leninistă, în dezvoltarea socială și culturală a țării noastre.¹

Îndrumarea și conducerea literaturii de către partid are o și mai mare importanță în actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră și a desfășurării revoluției culturale.

În această etapă a desăvîșirii construcției socialiste, bătălia de pe fron-

tul ideologic are un caracter deosebit, lupta de clasă manifestându-se mai ales în acest domeniu. „În prezent, — spune tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în Raportul prezentat la cel de al III-lea Congres al partidului — activitatea ideologică, munca de lichidare a înrăuririlor educației burgheze din conștiința oamenilor este tărîmul principal al luptei de clasă, al luptei dintre vechi și nou”. Literatura trebuie să lupte astfel, prin mijloacele sale, — pe deoparte pentru promovarea noilor trăsături social-morale ale oamenilor, ale noii conștiințe socialiste, combătînd tot ceea ce este vechi și înapoiat, străin de concepțiile noastre — din conștiința oamenilor — iar pe de altă parte, ea trebuie să lupte pentru partinitatea sa, pentru puritatea sa ideologică-artistică, combătînd cu tărie toate manifestările și influențele ideologiei și literaturii burgheze.

În aceste condiții și în această situație complexă, crește rolul și însemnătatea literaturii, a activității ideologice și cultural-artistice, în general. Crește însemnătatea bătăliei pentru însușirea deplină a realismului socialist, pentru puritatea ideologică și artistică a literaturii noastre. Ea trebuie să slujească la un nivel și mai înalt marea cauză a luptei pentru socialism, a luptei pentru înfăptuirea politicii partidului nostru. Tocmai de aceea crește și însemnătatea deosebită a conducerii și îndrumării literaturii de către partid, partidul fiind forța conducătoare a societății noastre, a luptei poporului nostru pentru desăvârșirea construcției socialismului, el întruchipînd voința și năzuințele tuturor oamenilor muncii din țara noastră. Partidul se bucură de încrederea și recunoștința noastră i sîntern bucuroși și mândri că ne putem considera mandatarii ideilor sale înaintate, ajutoarele sale apropiate în bătălia pentru o lume nouă.

Succesele literaturii noastre se datoresc în același timp condițiilor optime de muncă și de creație pe care parti-

dul și statul democrat-popular le-au creat pentru scriitori, pentru toți slujitorii artei.

În 1961, de pildă, volumul total al editărilor în domeniul beletristicii originale a fost de peste trei ori mai mare decît cu zece ani în urmă. Numai în ultimii doi ani, tirajul total al cărților de literatură ale autorilor contemporani, adică al celor prezenți în această sală, a crescut cu mult peste un milion. Au început să devină curente tirajele către 30.000 ale unor cărți de literatură, alte cărți — importante prin tematică și realizarea lor artistică — atingînd în acești ultimi ani tiraje de 50—80.000 de exemplare. De o atenție deosebită s-a bucurat în ultimul timp editarea tinerilor scriitori.

O dezvoltare însemnată și semnificativă în același timp are acțiunea de difuzare a cărții. Am putea spune că s-a schimbat, în mod esențial structura cumpărătorului de carte — greutatea specifică a acestuia fiind reprezentată astăzi de oamenii muncii, muncitori și țărani.

Dezvoltarea literaturii noastre, pe deplin asigurată de acele minunate condiții create nouă de către partid și guvern, precum și dezvoltarea activității de editare și răspîndire a cărților noastre, sînt strîns legate — și nici nu se putea altfel — de această uriașă sete de cultură a maselor muncitoare. Cerința de carte bună, cu un bogat conținut de idei și un înalt nivel artistic, carte care să vină în mîmpinirea necesităților culturale ale cititorilor și ale construcției socialiste, a devenit generală și extrem de imperioasă. Fenomenul a căpătat, în acești ultimi ani mai ales, o manifestare deosebit de acută și concretă; el trebuie să determine de altfel, în bună măsură, și sarcinile noastre de viitor. Cer cărți muncitorii, țăranii, intelectualii, tineretul; toți vor cărți mai multe și mai bune despre munca lor, despre viața fundamental schimbată, despre gîndu-

ne, sentimentele și năzuințele lor nobile închinată construcției socialiste

Este oară că la dezvoltarea acestui fenomen avem și

Și noi partea noastră de contribuție, el este însă în primul rând rezultatul revoluției culturale care se desfășoară, al profundelor schimbări din conștiința oamenilor, al îndelungatei acțiuni de educație socialistă a maselor de către partid

Literatura poate să slujească și mai bine cauza revoluției noastre socialiste. Frontul nostru literar are forțele necesare, are capacitatea activă creatoare prin care să facă față pe deplin acestei sărăm de mare răspundere și de mare Jumește. Și avem în noi o vigoare și o încredere în noi care ne întărește și ne însuflețește în convingerile și în munca noastră. «servi cu devotament cauza poporului nostru, a socialismului și a pașii».

După Congresul al nouălea al Partidului Muncitoresc Român - eveniment deosebit în istoria noastră

porul nostru - oamenii muncii - și obținut mari succese în îndeplinirea și

doînt - Timpul de stat al nostru este în curs de realizare și este în curs de accelerare și dezvoltare. Cultura noastră este în curs de dezvoltare și economia și viața noastră sunt în curs de dezvoltare și oamenii noi, cu o morală nouă, față de muncă și față de stat. «nfruntăm morala morții și a profitului și a egoismului» - morală înaintată, al viitorului socialist. Toată această realitate

Cu aceasta, discuțiile au luat sfârșit.

Lucrările sînt reluate la ora 13 00 rînd, în sala de conferințe a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, în prezența delegațiilor din toate regiunile și din toate republicile și provinciile. În fața noastră stau două probleme importante: problema morții și a profitului și a egoismului și problema morții și a profitului și a egoismului. Problema morții și a profitului și a egoismului este în curs de rezolvare și este în curs de rezolvare. Problema morții și a profitului și a egoismului este în curs de rezolvare și este în curs de rezolvare. Problema morții și a profitului și a egoismului este în curs de rezolvare și este în curs de rezolvare.

nouă social-umană se cere a fi realizată din punct de vedere al optimism revoluționar și al solidarității noastre.

Ce trebuie să facem pentru aceasta? În general, să îmbunătățim în toate sectoarele munca noastră și a Uniunii. În mod deosebit, însă, vrem să facem câteva propuneri. Cred că noua conducere a Uniunii Scriitorilor trebuie să elaboreze imediat după Conferință un Plan concret și multilateral de măsuri care să învievieze șantierul literar, să organizeze mai bine legătura scriitorilor cu viața, în primul rând prin deplasări pe termen lung, și să ajute la realizarea la un înalt nivel artistic a cărților despre actualitatea socialistă. Cred, de asemenea, că Uniunea Scriitorilor trebuie să sprijine mai mult activitatea scriitorilor din colegiile și consiliile redacționale și să organizeze Ministerul învățămîntului și Culturii să găsească acele forme concrete prin care secțiile și comisiile de creație să participe mai activ la munca redacțiilor din edituri.

Sînt pe deplin convinși că lucrările și hotărârile Conferinței vor duce la îmbunătățirea activității de creație a muncii Uniunii Scriitorilor și la dezvoltarea și conducerea partidului, literatură noastră va obține noi și mari succese, concretizate prin tot mai multe cărți, profunde prin conținutul lor de idei și de sentimente și remarcabile prin măiestria lor.

Cuvîntarea tovarăşului Gheorghe Gheorghiu«De|

Dragi tovarăşi şi prieteni,

Am deosebită plăcere şi bucurie de a mă afla în mijlocul, reprezentanţilor de seamă ai literaturii noastre şi de a aduce Conferinţei pe ţară a scriitorilor un isalut călduros din partea Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, a Consiliului de Stat şi a Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Romîne. (*Aplauze furtunoase*).

Dezbaterile acestei Conferinţe s-au caracterizat prin spirit principial, combativitate, ţinută înaltă, tratînd multilateral problemele creaţiei literare şi ale activităţii Uniunii Scriitorilor. Ele ilustrează rodnică dezvoltare a literaturii noastre în cei 5 ani care despart Conferinţa actuală de primul Congres al scriitorilor.

În această perioadă, proza, poezia, dramaturgia s-au îmbogăţit cu opere valoroase. Inspirată din actualitate, din munca avîntată a poporului, tematica nouă şi-a cîştigat locul de frunte în literatură. Scriitorilor aparţinînd generaţiilor mai vîrstnice li s-au alăturat numeroase talente tinere,, formate în anii orînduirii populare.

Însufleţiţi de chemarea Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Român de a făuri opere la nivelul înaltelor exigenţe artistice şi ideologice ale partidului şi poporului, oamenii de litere şi-au înmînat puţin-puterile 'creatoare pentru a răspunde cu cinste aşteptărilor şi cerinţelor milioanei de cititori pe care-i are astăzi literatura.

Exemplu de Smaltă măiestrie, de dragoste pentru chemarea lor de scriitori, de conştiinţa patriotică, le este tuturor oamenilor de litere opera strălucită reprezentanţi ai literaturii romîne clasice şi contemporane — Mihail Sadoveanu şi Tudor Arghezi (*Aplauze*).

Trăim epoca cea mai bogată în înfăptuiri din istoria ţării noastre. În toate domeniile vieţii sociale au loc profunde transformări revoluţionare. Clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea îşi consacră în întregime energia şi capacitatea lor de creaţie grandioasei opere de desăvîrşire a construcţiei socialiste şi de creare a condiţiilor în vederea trecerii treptate-la comunism.

În această etapă istorică de dezvoltare a societăţii noastre, literaturii îi revine misiunea de mare răspundere de a contribui prin toată forţa ei de înrîurire la formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste, la făurirea omului nou, a moralei socialiste, a atitudinii noi faţă de muncă şi societate, la înlăturarea din conştiinţa oamenilor a influenţelor ideologice şi educaţiei burgheze. Creaţia literară are menirea de a reflecta puternic: avînt al construcţiei economiei şi culturii socialiste, schimbările în modul de viaţă al poporului, de a zugrăvi chipul luminos al muncitorului, al ţăranului colectivist, al intelectualului, de a cultiva în inimile oamenilor mîndria patriotică, îndemnîndu-i la noi fapte eroice, pentru triumful celor mai înaintate idei ale timpului nostru, ideile comunismului.

Realitatea noastră este un izvor viu de inspiraţie pentru făurirea de opere literare la un înalt nivel artistic. Scriitorii noştri cei mai buni îşi datorează succesele străduinţei de a cunoaşte mai bine realitatea, de a pătrunde mai adînc în viaţa interioară a oamenilor muncii, constructorii societăţii socialiste.

Opere care să-și croiască drum spre inima oamenilor, înfruntând cu trăinicia lor timpul, nu pot fi sorise din fuga condeiului, ci sînt rezultatul cunoașterii adânci, al studiului îndelungat al realităților, al unui susținut efort artistic, al muncii de migală a creatorului, pătruns de modestie și exigentă față de roadele trudei sale.

Lenin spunea că arta aparține poporului, trebuind să pătrundă prin rădăcinile ei cele mai adînci în masele largi ale oamenilor muncii, să fie pe înțelesul lor, iubită și **apreciată** de ele, să le unească **sentimentele**, gândirea și voința.

Nu poate fi mulțumire mai mare pentru un scriitor al timpurilor noastre decît ca în opera lui cititorul, fărar al noii orinduirii, să recunoască propria sa viață, gîndurile și năzuințele sale.

Principiile realismului socialist sînt călauza sigură a **scriitorilor** noștri în activitatea lor creatoare. Ele deschid scriitorului o perspectivă istorică justă, îl feresc de prezentarea deformată, unilaterală, plată, a fenomenelor vieții, îi dau puțința de a înfățișa cu pasiune realitatea în procesul complex al dezvoltării ei, al **luptei** dintre vechi și nou, al afirmării a ceea ce este nou și înaintat.

Literaturii îi revine un rol de seamă în formarea și educarea tineretului. Tînăra noastră generație are nevoie de opere care **întruchipează** idealurile pline de măreție ale epocii **noastre**, evocînd tradițiile glorioase de luptă ale poporului, ale clasei muncitoare, cultivînd dragostea de patrie, de muncă, năzuința tineretului spre mari înfăptuiri.

Literatura 'epocii **noastre** trebuie să însemne și ca măiestrie un mare pas înainte în dezvoltarea și îmbogățirea literaturii romîne. Continuând **tradițiile** marilor **înaintași**, **valorificând** critic moștenirea literară, scriitorii sînt chemați să creeze opere care vor da o nouă strălucire comorilor limbii noastre.

Tinerii scriitori, urmînd îndemnul frunțașilor scrisului nostru, să se deprindă, în munca grea asupra paginei, să facă „ucenicie neîntreruptă, pe toată viața”, pentru a-și perfecționa măiestria. Criteriul de apreciere al unei opere de artă nu este numărul de pagini, ci mesajul și fondul ei de idei, strălucirea ei artistică.

Anină de luptă pentru o literatură bogată în idei, pentru o măiestrie înaltă a operelor literare, critica — dezvoltînd realizările obținute în ultimii ani — trebuie să manifeste combativitate în tratarea problemelor creației literare. Nu pot sluji dezvoltării literaturii tendințele de **ocolire** a **problemelelor** ei arzătoare, **subiectivismul**, tonul apologetic, cît și pozițiile neconstructive, negativiste, **spiritul** de grup. Literatura noastră are nevoie de o critică **principială**, pătrunsă de spiritul de partid, receptivă față de tot ce este valoros și merită sprijinit și **promovat**, față de operele care abordează temele **realității** noastre **contemporane**.

Critica literară, publicațiile Uniunii Scriitorilor să combată ruptura de realitate, de clocotul vieții, încercările sterile de cultivare a unei literaturi cu tematică minoră, destinată unui cerc îngust de preținși rafinați, influențele literaturii decadente și ermetismului, refugiarea în abstracțiuni nebuloase sau în trecutul îndepărtat, ce se manifestă uneori în poezie.

O sarcină importantă a criticilor și a tuturor celor ce activează pe tărîmul teoriei și istoriei literare este întocmirea Istoriei Literaturii Romîne care -să întreprindă o analiză riguros științifică a bogatului tezaur al literaturii noastre și a etapelor ei de dezvoltare.

Rodnica desfășurare a activității literare depinde într-o însemnată măsură de munca Uniunii Scriitorilor, avînd în centrul preocupărilor ei dezbaterile problemelor fundamentale ale creației literare, continua consolidare a coeziunii tuturor forțelor literaturii pe temelia ideologiei marxist-leniniste, creșterea cu dragoste și atenție a tineretului scriitoricesc.

În operele scriitorilor din țara noastră se reflectă nobilele idei ale luptei pentru salvagardarea omenirii de calamitățile unui nou război mondial, pentru consolidarea păcii și colaborării dintre toate popoarele, pentru progres social, caracteristice întregii politici a partidului, a statului nostru. (*Aplauze*). În spiritul acestor idei, Uniunea Scriitorilor este chemată să dezvolte și în viitor legăturile de prietenie ou scriitorii din țările socialiste, cu scriitorii progresiști din toate țările.

Partidul Muncitoresc Român dă o înaltă prețuire muncii creatoare și activității obștești a scriitorilor patriei noastre, considerîndu-i drept ajutoare ale sale de nădejde în opera măreață pe care o durează poporul nostru. (*Vii aplauze*). Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român vă dorește, dragi tovarăși, noi și însemnate succese în realizarea unor opere de valoare care să îmbogățească patrimoniul literaturii noastre și să contribuie activ la triumful socialismului. (*Aplauze puternice, îndelung repetate*).

Scriitorii delegați și numeroșii invitați au primit cu mare însufleșire salutul conducerii partidului și statului nostru. În sală au lăsunat îndelung aplauze.

Acad. Mihai Beniuc, care a prezidat ședința, a arătat bucuria scriitorilor, sentimentul de mare cinstire pentru faptul că tovarășul Gheorghiu-Dej a adus Conferinței „cuvîntul partidului, îndemnul care să slujească dezvoltării literaturii noastre, sfatul înțelept care să lumineze calea creației noastre”.

„Cred — a spus vorbitorul — că exprim gîndul fiecăruia din noi, poate prea slab spus în cuvinte, atunci cînd vorbesc de recunoștința profundă ce o simțim noi iată de partid, pentru tot ceea ce a iăcut pentru noi, pentru tot ceea ce face, pentru tot ceea ce ne ajută să realizăm în creație.”

În salutul partidului există un bogat program, idei de mare valoare pentru dezvoltarea literaturii noastre în actuala etapă cînd întregul popor, pe baza hotărîrilor celui de-al III-lea Congres al P.M.R., desăvîrșește construcția socialismului în țara noastră.

Mulțumire® noastră adevărată față de partid și față de tovarășul Gheorghiu-Dej persona! nu poate fi adusă, cred eu, decît prin cărți, iar aceste cărți trebuie să fie de așa natură încît, cum se spune în salutul Comitetului Central, ele să contribuie activ la construirea socialismului, la formarea omului nou”.

Ședința de după-amiază a fost prezidată de scriitorul V. Em. Galan. În cadrul ședinței, delegații la Conferință au aprobat în unanimitate activitatea Comitetului de conducere și Comisiei de revizie ale Uniunii Scriitorilor. Au fost aprobate de asemenea modificările la Statutul Uniunii.

Statutul Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română

CAPITOLUL I

Art. 1. — Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română este o organizație obștească unică, întemeiată prin participarea liber consimțită a scriitorilor de pe tot cuprinsul țării.

Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română promovează literatura care contribuie prin bogatul său conținut de idei și prin înalta sa valoare artistică la lupta poporului nostru pentru construirea socialismului, pentru pace și progres social în lume.

Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română promovează realismul socialist ca metodă de creație literară, folosirea și dezvoltarea celor mai bune tradiții ale literaturii românești, precum și a tradițiilor realiste și progresiste ale literaturii universale, clasice și contemporane. Ea sprijină manifestările multilaterale ale inițiativei creatoare a scriitorilor precum și dezvoltarea și înflorirea individualităților artistice — ca stiluri și moduri artistice diferite.

CAPITOLUL II

SCOPURILE UNIUNII SCRITORILOR

Art. 2. — Uniunea Scriitorilor din R.P.R. are drept scop :

a) Să asigure membrilor săi condiții optime pentru realizarea unor opere literare cu un bogat conținut de idei și de o înaltă valoare artistică.

b) Să înlesnească scriitorilor cunoașterea aprofundată a realității — prin participarea lor la viața și lupta poporului, în scopul înfățișării cât mai veridice în literatură a procesului complex de construire a oriînduirii socialiste.

c) Să promoveze dezvoltarea teoretică a realismului socialist, prin dezbateri și prin stimularea de studii și cercetări asupra problemelor literaturii.

d) Să organizeze munca de îndrumare a tinerilor scriitori și să asigure transmiterea experienței creatoare a scriitorilor și criticilor calificați tinerilor scriitori. În vederea descoperirii și promovării talentelor noi ieșite din popor, Uniunea Scriitorilor colaborează cu sfaturile populare, organizațiile sindicale, de tineret, etc. și ajută cercurile literare în activitatea lor.

e) Să sprijine acțiunea de popularizare a literaturii în masele cele mai largi; să organizeze întâlniri între scriitori și cititori etc.

f) Să contribuie la valorificarea în spirit leninist a moștenirii literare din țara noastră.

g) Să sprijine dezvoltarea literaturii minorităților naționale, parte integrantă a literaturii din R.P.R.

h) Să organizeze schimbul de experiență creatoare, ajutorul reciproc între scriitori, pentru dezvoltarea tuturor genurilor, formelor și stilurilor creației literare, pe baza principiilor realismului socialist și în conformitate cu individualitatea creatoare a fiecărui scriitor, prin activitatea secțiilor de creație, a organelor de presă, a Fondului Literar, a Casei Scriitorilor, a Editurilor etc.

i) Să contribuie la răspândirea operelor de valoare universală, clasice și contemporane, din toate țările. Să dezvolte relațiile cu scriitorii și organi-

zațiile lor din Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste, asigurând cunoașterea experienței acestora ; să dezvolte relațiile cu scriitorii și organizațiile progresiste din lumea întreagă.

Uniunea Scriitorilor din R.P.R., reprezintă literații din R.P.R. față de instituțiile de stat și obștești și în relațiile ou organizațiile similare din alte țări. In acest scop are legături ou organizații cu caracter internațional,, participă la lucrările lor, invită scriitori din alte țări si răspunde invitațiilor acestora, intensifică schimbul reciproc de cărți și publicații.

Uniunea Scriitorilor sprijină activitatea de traducere a lucrărilor literare românești în diferite limbi și ia lucrărilor literare din diferite limbi în românește, organizează călătorii și întâlniri pentru schimburi de experiență» contribuind la cunoașterea și prietenia dintre popoare.

CAPITOLUL III

MEMBRII UNIUNII SCRITORILOR DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE LOR

Art. 3. — Uniunea Scriitorilor din R.P.R. este formată din membri și membri stagiați.

Art. 4. — Membrii ai Uniunii Scriitorilor pot fi acei autori (prozatori,, poeți, dramaturgi, scenariști cinematografici, critici și istorici literari, traducători) oare s-au manifestat prin opere literare originale de valoare artistică, lucrări de critică și istorie literară de valoare științifică sau traduceri artistice, publicate în volume sau în presă, reprezentate pe scenele teatrelor sau în filme, și care activează pentru realizarea scopurilor enunțate în prezentul statut.

Art. 5. — Membrii Uniunii Scriitorilor au următoarele drepturi:

a) Să aleagă organele de conducere ale Uniunii Scriitorilor și să fie aleși în acestea.

b) Să participe la discutarea creației lor de către organele Uniunii Scriitorilor, precum și în cazurile când se ia vreo hotărîre privitoare la activitatea și comportarea lor.

c) Să ceară sprijinul Uniunii în problemele interesând creația literară, și să se folosească de calitatea de membru al Uniunii Scriitorilor.

d) Să folosească toate condițiile de muncă și creație, mijloacele materiale de care dispune Uniunea Scriitorilor.

Art. 6. — Membrii Uniunii Scriitorilor au următoarele îndatoriri :

a) Să participe activ prin operele lor la construirea socialismului, să corespundă prin toată activitatea lor creatoare, obștească și morală, menirii înalte a (Scriitorilor în patria noastră.

b) Să participe la activitatea Uniunii Scriitorilor, să îndeplinească însărcinările obștești date de organele alese ale Uniunii Scriitorilor.

c) Să sprijine munca de îndrumare a tinerilor scriitori, să ajute la dezvoltarea lor creatoare.

Art. 7. — Membrii Uniunii Scriitorilor plătesc taxa de înscriere și în mod regulat cotizațiile anuale fixate de Comitetul Uniunii.

Art. 8. — Primirea de membri ai Uniunii Scriitorilor din R.P.R. se face, în afara cazurilor excepționale, numai din rândul membrilor stagiați, în mod individual de către Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., care hotărăște cu o majoritate simplă de voturi din numărul total al membrilor săi.

Art. 9. — Scriitorul oare dorește să devină membru al Uniunii Scriitorilor prezintă :

- a) Cererea în scris, individuală.
- b) Operele literare care li dau dreptul de a fi membru al Umunii.
- c) Date complete asupra activității sale literare și obștești.
- d) Recomandarea scrisă din partea a trei membri ai Uniunii Scriitorilor, cu obligația acestora de a-și susține recomandarea în ședința de admitere a Comitetului Uniunii.
- e) Recomandarea scrisă din partea secției de creație sau a filialei respective, dată individual și cu o majoritate simplă a membrilor conducerii organelor respective.

Art. 10. — Membri stagiați ai Uniunii Scriitorilor pot deveni persoanele active în creația literară ou perspective de dezvoltare pe plan profesional, ale căror lucrări încă nu justifică primirea lor ca membri ai Uniunii. Cei care solicită aceasta primire trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute la art. 9.

Art. 11. — Primirea ca membru stagiar al Uniunii Scriitorilor se face în mod individual de către Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., care hotărăște cu o majoritate simplă de voturi din numărul total al membrilor săi, la propunerea unui juriu permanent, constituit în acest scop. Juriul, format din 5 persoane, este ales de Comitet dintre membrii săi și are sarcina de a examina cererile și de a stabili dacă activitatea literară și obștească a solicitanților justifică primirea lor ca membri stagiați. În activitatea sa, juriul are dreptul să ceară ajutorul secțiilor de creație și al filialelor respective. Concluziile juriului vor fi supuse organelor de conducere ale Uniunii.

Art. 12. • — Membrii stagiați al Uniunii Scriitorilor au îndatoririle membrilor precum și drepturile acestora, în afară de dreptul de a alege și a fi ales.

Art. 13. — • Carnetul de membru al Uniunii Scriitorilor ise eliberează noului membru admis în Uniune de către Biroul Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Art. 14. — Calitatea de membru și de membra stagiar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. se pierde prin radiere sau excludere din rindurile membrilor Uniunii. Asupra radierii sau excluderii hotărăște numai Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor și numai individual, cu o majoritate simplă de voturi din numărul total al membrilor săi.

Radierea sau excluderea unui membru sau membru stagiar" al Uniunii Scriitorilor se poate face la propunerea conducătorilor secțiilor de creație sau a Biroului Uniunii Scriitorilor.

Art. 15. — Excluderea sau suspendarea temporară a unui membru sau membru stagiar din Uniunea Scriitorilor se poate face în următoarele cazuri:

- a) dacă pierde dreptul de alegător în Republica Populară Română prin hotărârea organelor judecătorești;
- b) dacă comite fapte antisociale, dacă se face vinovat de activitate potrivnică intereselor Republicii Populare Române, construirii socialismului în Republica Populară Română sau sarcinilor Uniunii Scriitorilor.

Art. 16. — • Radierea unui membru sau membru stagiar al Uniunii Scriitorilor se poate face și în următoarele cazuri :

- a) dacă printr-o absență îndelungată de pe tărîmul creației literare (timp de mai mulți ani), a încetat să mai exercite profesiunea de scriitor, excepându-se cazurile de pierdere a capacității de muncă ;

b) dacă nu și-a achitat cotizațiile la Uniune timp de un an;

c) dacă scriitorul cere singur, în scris, acest lucru.

Art. 17. — Împotriva botârrii de excludere sau radiere scriitorul poate face contestație scrisă la prima ședință a Comitetului Uniunii. Dacă contestația îi este respinsă, el o poate repeta la următorul Congres al Scriitorilor din R.P.R. (*Conferință pe țară*).

CAPITOLUL IV

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

Art. 18. — Organul suprem de conducere al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. este Congresul Scriitorilor din Republica Populară Română (*Conferința pe țară*) oare se convoacă o dată la cel mult trei ani.

Congresul Scriitorilor din R.P.R. (*Conferința pe țară*) apreciază activitatea depusă de Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor, dezbate problemele generale ale dezvoltării literaturii, hotărăște asupra modificării statutului, alege Comitetul de Conducere al Uniunii, Comisia de Revizie și proclamă președintele de onoare al Uniunii Scriitorilor.

Art. 19. — Organul executiv al Congresului Scriitorilor din R. P. R. (*Conferinței pe țară*) este Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor care, în intervalul dintre Congrese (*Conferințe pe țară*), conduce și îndrumă activitatea Uniunii Scriitorilor. Comitetul de Conducere este ales prin vot secret de către delegații la Congres (*Conferința pe țară*), cu majoritate simplă de voturi.

Pe baza unei hotăriri, luate cu o majoritate de 2/3, Comitetul de Conducere poate înlocui și exclude pe unii dintre membrii săi.

Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor răspunde în fața Congresului (*Conferinței pe țară*), căruia îi prezintă o dare de seamă asupra activității sale.

Art. 20. — Pentru buna desfășurare a muncii creatoare și obștești a scriitorilor, Comitetul de Conducere va putea organiza secții de creație pe genuri, filiale; va putea înființa reviste, edituri etc., care vor lucra sub directă sa conducere și îndrumare sau a Biroului Uniunii Scriitorilor.

Comitetul de Conducere asigură participarea efectivă a membrilor săi la activitatea secțiilor de creație, a colegiilor redacționale ale organelor de presă ale Uniunii Scriitorilor, precum și a altor organe ale Uniunii Scriitorilor.

Comitetul de Conducere poate organiza concursuri literare ou premii și poate institui premii de creație.

Art. 21. — Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor alege din mijlocul său un Birou, format din 11—13 membri și din rândurile acestuia, președintele și doi vicepreședinți ai Uniunii Scriitorilor. Biroul desemnează secretarii Uniunii.

Președintele, vicepreședintele și secretarii asigură îndeplinirea hotărârilor Comitetului și Biroului și rezolvă problemele curente ale Uniunii.

Art. 22. — Comitetul de Conducere se convoacă de către Birou în mod obligatoriu de trei, patru ori pe am, precum și la cererea a cel puțin o treime din membrii Comitetului.

Art. 23. — În timpul dintre ședințele Comitetului de Conducere, activitatea Uniunii Scriitorilor este condusă și îndrumată de către Birou, care se convoacă cel puțin o dată la două săptămâni.

Pe baza hotăririlor Biroului, membrii Biroului răspund de diverse sectoare ale activității Uniunii Scriitorilor (secții de creație, publicații, filiale, Fondul Literar, relații externe etc.) și raportează periodic în fața Biroului asupra activității din sectoarele respective.

Biroul este răspunzător față de Comitetul de Conducere al Uniunii Scriitorilor. Membrii Biroului pot fi înlocuiți cu alți membri ai Comitetului, printr-o hotărâre a acestuia, luată cu o majoritate simplă de voturi din numărul total al membrilor săi.

Art. 24. — Pot fi înființate filiale regionale sau interregionale ale Uniunii Scriitorilor din R.P.R., în baza unei hotărâri a Comitetului Uniunii Scriitorilor, dacă în regiunea sau regiunile respective există cel puțin zece membri ai Uniunii Scriitorilor.

Comitetul de Conducere va putea înființa (în mod excepțional) filiale și în regiunile cu cel puțin cinci membri ai Uniunii Scriitorilor.

Filialele Uniunii Scriitorilor sînt conduse de către un Birou, ales o dată la doi ani, prin vot secret, dintre membrii cărui se desemnează un secretar.

Art. 25. — Secțiile de creație ale Uniunii Scriitorilor, organizate pe genuri de creație (proză, poezie, dramaturgie, critică și istorie literară, literatură pentru copii și tineret, traducători), sînt sectoare de activitate ale scriitorilor din București. Ele sînt conduse de către un Birou, ales o dată la doi ani prin vot secret, și dintre membrii cărui se desemnează un secretar.

Art. 26. — Biroul Uniunii Scriitorilor poate crea comisii, ca organe ajutătoare în munca sa, constituite pentru studierea și rezolvarea unor probleme speciale ale dezvoltării literaturii în R.P.R.

Art. 27. — Hotărârile Comitetului de Conducere și ale Biroului Uniunii Scriitorilor sînt obligatorii pentru toate secțiile de creație, pentru filiale, publicații, precum și pentru conducerile celorlalte organe și instituții ale Uniunii Scriitorilor.

Art. 28. — Congresul Scriitorilor din R.P.R. (*Conferința pe țară*) alege din rândurile sale o comisie de revizie, ai cărei membri nu pot face parte și din Comitetul de Conducere. Comisia de revizie alege din sînul său un președinte.

Comisia de revizie are sarcina să verifice activitatea financiară, materială și de gospodărire a mijloacelor Uniunii de către organele de conducere ale Uniunii Scriitorilor. Ea este aleasă pe același termen ca și Comitetul de Conducere și prezintă o dare de seamă asupra activității sale în fața Congresului Scriitorilor din R.P.R. (*Conferința pe țară*).

CAPITOLUL V

DJSPOZIȚIUNI GENERALE

Art. 29. — Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română este organizație obștească cu caracter social-cultural, persoană juridică de utilitate publică, cu sediul în București și se bucură de toate drepturile decurgând din această calitate, avînd toate obligațiile prevăzute de legile în vigoare cu privire la persoanele juridice.

Art. 30. — Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor poate înființa organizații auxiliare cu regulamente proprii, avînd scop cultural sau de ajutorare materială a scriitorilor.

Art. 31 — Pe lângă Uniunea Scriitorilor din R.P.R. funcționează Fondul Literar al Seniorilor din Republica Populară Română, ea organ autonom din punct de vedere financiar, condus și administrat după un statut special și având drept «copărire» a drepturilor de autor și îmbunătățirea condițiilor de viață ale scriitorilor, în vederea stimulării creației literare.

Comitetul și direcția Fondului Literar sunt numite de Biroul Uniunii Scriitorilor și activează conform Regulamentului Fondului Literar aprobat de acest organ de conducere.

Art. 32 — Uniunea Scriitorilor din R.P.R. are dreptul de autor al membrilor săi, în țară și în străinătate, cu ajutorul organelor respective de stat și obștești; are și alte drepturi ale scriitorilor, organizează ajutorul juridic pentru scriitori în probleme literare, îi reprezintă în fața organelor de stat și obștești.

Art. 33. — Fondurile Uniunii Scriitorilor din R.P.R. se realizează din:

- a) taxe de înscriere și cotizațiile anuale ale membrilor;
- b) subvențiile acordate de stat și organizațiile obștești;
- c) sumele convenite de drept Uniunii Scriitorilor din R.P.R. pe baza legilor în vigoare;
- d) veniturile organizațiilor sau cele provenite din bunurile aparținând Uniunii, veniturile publicațiilor Uniunii, moșteniri, donații etc.

Art. 34 — Uniunea Scriitorilor din Republica Populară Română poate fi desființată prin hotărârea Congresului Scriitorilor din R.P.R. luată cu o majoritate de 2/3 din numărul delegaților. În acest caz, bunurile rămase se predau organelor indicate în hotărâre.

Delegații la Conferința au proclamat în unanimitate ca președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor pe academicianul Tudor Arghezi.

Luând cuvântul, academicianul Tudor Arghezi a mulțumit călduros pentru cinstita făcătoare.

Iubiți colegi,

Dacă m-am adresat dv. cu calificativul „iubiți”, este că, deși în formă poate excesiv de exigent. În fond vă iubesc, pentru că iubesc fierbinte și afurisita noastră de meserie de a face cu vorbe goale lucruri depline și mult din nimic. Vă iubesc și atunci când s-ar părea că v-am iubit mai puțin. Dragostea de condei implică dragoste de semeni și de fiecare confrate

înădăduim că din Conferința noastră, cu accente când mai dulci și când mai aspre, ne rămân un imbold și un optimism: sus nișimile, mereu

Vă mulțumesc emoționat că mi-ați acordat un titlu pe care scrierile mele nu simt că l-ar merita.

Să mulțumim cu toții de prilejul consimțit oficial să ne adunăm în cea mai frumoasă sală a Republicii, dintr-un palat altădată regal.

Suveranitatea de azi e a poporului, a poporului nostru pentru care ne silim să scriem frumos. Literatura noastră e a lui. De la el am învățat cu-

vintele și mai grele și mai delicate pe care le folosim. Apoi, noi nu mai sîntem niște izolați între niște fruntarii confundate. Toată străinătatea peste țări și mări și oceane știe azi, în epoca de apogeu a muncitorimii și a țărânimii noastre, că există o Romînie și că Romînia strălucește.

Manuscrisele noastre, poezia și proza noastră colindă, odată cu soarele românesc, toată lumea, tălmăcită în cîte limbi poate. Ne bucurăm ca scriitori, ca romîni și ca muncitori.

Mi-am permis alaltăieri să deschid Conferința : cu părere de rău trebuie să îndrăznesc isă o și închid.

Să trăiți iubiți colegi, să trăiți vioi și tinerește.

Să ne trăiască poporul, multe și mai multe alte mii de ani!

Să cântite și să se tot înalțe.

Să trăiască noii descălecători și întemeietori din nou ai țării noastre. Ei cunosc rarul, fericitul destin să supraviețuiască mărețului lor act de începători de lume și de viață și să-l trăiască între noi. Adlncă plecăciune — rogu-mă să mă ierte — scumpului tovarăș Gheorghiu-Dej.

Cinste lor, recunoștință lor, slavă lor!

In continuare, a avut loc alegerea prin vot secret a Comitetului de conducere și a Comisiei de revizie ale Uniunii Scriitorilor,

La prima sa ședință plenară, Comitetul de conducere a ales Biroul Uniunii Scriitorilor alcătuit din 13 membri. Președinte al Uniunii Scriitorilor a fost ales academicianul Mihai Beniuc, iar vicepreședinți — Demostene Botez și V. Ern. Golan. In unanimitate, delegații au adoptat

Hotărîrea Conferinței pe țară a scriitorilor

Conferința pe țară a scriitorilor din R.P.R., care a avîut loc între 22—24 ianuarie 1962, a supus unei ample analize fenomenele caracteristice dezvoltării literaturii noastre în perioada dintre Congresul I și actuala Conferință.

Atît Darea de seamă, cît și dezbaterile, au scos în evidență realizările însemnate obținute în acești ani de literatura noastră. Au fost dobândite noi și importante succese în oglindirea actualității. Frontul scriitorilor noștri s-a dărgit și îmbogățit ou un mare număr de talente tinere, ale căror lucrări aduc, cu deosebire, în literatură, suflul viu al actualității. Măiestria literară a sporit, cornstituindu-se un fond valoros de opere ale literaturii noastre noi oare se bucură, pe bună dreptate, de prețuirea maselor largi de cititori.

Literatura noastră cunoaște. într-o -măsură mult mai largă deoît în trecut, succese importante peste hotarele țării.

Aceste rezultate n-ar fi fost ou puțință fără îndrumarea permanentă și grija plină de dragoste a partidului, care i-a ajutat pe scriitori să meargă cu consecvență pe drumul realismului socialist și să combată cu fermitate diversele (manifestări ale ideologiei burgheze, ale teoriilor estetizante.

Stilus uniți în același front, de la cei mai vîrs'tnici pînă la cei mai tineri, scriitorii noștri și-au dovedit în toți acești ani prin operele lor, ca și prin întreaga lor activitate, adevizunea fermă la marea cauză a socialismului și a slujirii poporului muncitor.

Subliniind, succesele dobândite de literatura noastră în decursul acestei perioade, Conferința a analizat și o serie de lipsuri în domeniul creației literare pentru înlăturarea cărora se cer eforturi susținute din partea tuturor scriitorilor. Literatura rămâne încă în multe privințe în urmă față de dezvoltarea societății noastre în etapa actuală. Multiplele și profunde procese caracteristice etapei de desăvârșire a construirii socialismului în patria noastră impun ridicarea pe o treaptă nouă, calitativ superioară, a întregii munci literare. Conferința cheamă pe scriitori să combată tendințele de limitare la un cerc îngust de preocupări, și să găsească formele cele mai potrivite pentru o participare permanentă și nemijlocită la înfăptuirea marilor transformări revoluționare din țara noastră, — singurul mijloc cu adevărat rodnic pentru cunoașterea și oglindirea realităților prezentului.

Așa cum se arată în Salutul C.C. al P.M.R., adus Conferinței pe țară de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Creația literară are menirea de a reflecta puternicul avânt al construcției economice și culturale socialiste, schimbările în modul de viață al poporului, de a zugrăvi chipul iuminos al muncitorului, al țaranului colectivist, al intelectualului, de a cultiva în inimile oamenilor mândria patriotică, îndemnându-i la noi fapte eroice pentru triumful celor mai înaintate idei ale timpului nostru, ideile comunismului”.

Legătura strânsă cu viața poporului, situarea pe pozițiile de luptă ale partidului clasei muncitoare, înțelegerea, pe baza învățaturii marxist-leniniste și a documentelor mișcării comuniste și muncitorești **internationale**, a tumultuoaselor și mărețelor **evenimente** care definesc epoca noastră — iată cheazășia succeselor viitoare în creația literară.

Una din cele mai importante sarcini rămîne ridicarea măiestriei artistice, sporirea exigențelor față de calitatea operelor literare. Marile idei ale **contemporaneității** cer imagini artistice inspirate, originalitate, îndrăzneală creatoare. Trebuie să acordăm în continuare toată atenția păstrării și îmbogățirii tezaurului scump al limbii noastre literare.

În etapa istorică actuală crește rolul literaturii în transformarea și educarea oamenilor, în îmbogățirea universului lor spiritual. Dezbaterile Conferinței au scos în evidență sarcinile multiple care revin fiecărui gen în parte, în scopul îndeplinirii acestei înalte misiuni.

Conferința cere prozatorilor să ridice la un nivel și mai înalt tratarea temelor esențiale ale vieții contemporane, și, în primul rând, ale vieții clasei muncitoare, a țărănimii colectivistice. Problemele formării intelectualității **noastre** noi trebuie să constituie un izvor de inspirație pentru prozatori. Să înfățișăm cu mai multă profunzime în romane, nuvele, schițe și reportaje, figura eroului înaintat al societății noastre, **evidențiind** modul în care apar și se dezvoltă noile trăsături de **caracter** în lupta ascuțită cu vechile deprinderi și moravuri. Satira să devină o armă și mai eficientă în mâinile scriitorilor noștri.

Poeții sînt chemați să dea glas mării și ineditei frumuseți a zilelor noastre. Un univers poetic tot mai bogat, idei și sentimente pătrunse de flacăra comunismului — iată caracteristicile adevăratei poezii a epocii noastre, care se opune fundamental tendințelor retrograde, de versificare pe gustul unor cercuri înguste de „aleși” și snobi. Combătând cu intransigență manifestările de izolare de viață, **rătăcirile** evazioniste, imagistica plată, versurile searbede, cenușii, poezii trebuie să îmbunătățească neîncetat lirica noastră contemporană cu stiluri și forme poetice originale, capabile

să redea **în** profunzime noul conținut al vremii. Să **respingem** orice manifestare de epigonism literar, de recrudescență a **influențelor** formaliste și ermetice, ca și reeditarea unor formule poetice anacronice.

Conferința pune în fața dramaturgilor sarcina de a lupta pentru lărgirea tematicii, pentru abordarea de pe poziții partinice a unor conflicte reale și esențiale. Formarea noii mentalități socialiste, lichidarea învârturilor ideologiei și moralei burgheze ofera subiecte bogate literaturii dramatice. Atît în piesele de teatru cît și în scenariile cinematografice și radiofonice, se cuvine isă primeze acele conflicte care pun în lumină marea forță reprezentată de conștiința nouă a oamenilor muncii, forță determinantă în rezolvarea ciocnirilor dramatice, specifice societății noastre.

Vasta activitate cultural-educativă ce se desfășoară în țară impune dramaturgilor să creeze mai multe piese scurte, valoroase, destinate teatru-lui de amatori.

Dată fiind importanța deosebită a literaturii pentru copii și tineret, literatură din păcate încă subapreciată de către critica literară, Conferința pune în fața celor mai buni scriitori sarcina de onoare de a-și închina talentul formării și educării în spiritul dragostei față de patria socialista, a generației care va trăi și va munci în societatea comunistă de inline.

Activitatea criticii literare de orientare competentă a creației, pe baza principiilor esteticii marxist-leniniste, se cere amplificată și aprofundată. Judecata critică trebuie să pornească de la confruntarea operei literare cu realitatea, cu viața poporului. Lichidând cu liotărire manifestările de subiectivism, spiritul apologetic cît și tendințele de negativism, critica noastră va căpăta un caracter mai pronunțat științific, sporindu-și astfel autoritatea și capacitatea de înrîurire.

Continuînd opera de valorificare în spirit științific a moștenirii noastre literare, criticii au datoria să depună strădanii sporite pentru **sintetizarea** și generalizarea experienței literaturii noi, pentru a putea contribui la îmbogățirea metodei realismului socialist. Sarcini deosebite îi revin criticii literare în combaterea cu intransigență a oricăror **influențe** ale ideologiei burgheze, în demascarea teoriilor revizioniste despre artă, ca și a oricăror manifestări de dogmatism. Cititorii noștri le cer criticilor un limbaj expresiv, accesibil, curățat de formulări pedante, încâlcite, goale de conținut.

Conferința pe țară **trasează** ca sarcină secțiilor de creație și filialelor Uniunii Scriitorilor să înlătore formalismul din muncă, să **desfășoare** o activitate concretă, să cunoască îndeaproape șantierul literar, să găsească cele mai potrivite forme pentru dezbateră competentă a problemelor de creație. În legătură cu necesitatea unei substanțiale îmbunătățiri a muncii criticilor, ca și a scriitorilor pentru copii și tineret, Conferința hotărăște înființarea secțiilor de creație care să se ocupe de problemele criticii și respectiv de problemele literaturii pentru copii și tineret.

Activitatea fiecărei secții și filiale va fi urmărită și controlată de către un membru al Biroului.

O atenție specială va fi acordată îndrumării concrete a publicațiilor literare, potrivit cu sarcinile și profilul lor specific. Revistele literare sînt obligate să joace un rol mai activ în promovarea operelor scrise pe teme de actualitate, în dezvoltarea succeselor literaturii noi, în educarea comunistă a scriitorilor. Conferința trasează sarcină presei literare să țină o legătură vie, permanentă cu masele de cititori, să reflecte opinia cititorilor, propunerile și sugestiile acestora.

Conferința cere conducerii Uniunii Scriitorilor să ia măsurile necesare pentru a se îmbunătăți stilul de muncă al revistelor literare, să vegheze la respectarea în redacții a principiului muncii colective, la întărirea disciplinei și răspunderii personale a redactorilor. Comitetul va rezolva, fără întârziere, problema structurii conducerilor și a colegiilor redacționale. În redacțiile revistelor noastre literare trebuie să existe o atmosferă sănătoasă, principială, ostilă manifestării oricăror interese înguste de grup. În acest scop noua conducere a Uniunii Scriitorilor va asigura analize periodice ale muncii redacțiilor.

Conferința recomandă editurilor să și îmbunătățească munca de definitivare a lucrărilor literare prin colaborarea celor mai buni scriitori, care prin experiența lor pot constitui un sprijin prețios în îndrumarea și sporirea măiestriei tinerelor talente.

Filialele Uniunii Scriitorilor s'înt chemate să contribuie mai mult ca pînă acum la stimularea activității literare, la formarea și creșterea noilor cadre de scriitori în diversele regiuni ale țării. Conferința cere noilor organe de conducere ale Uniunii Scriitorilor să activeze filialele printr-o îndrumare calificată și sprijin efectiv, analizându-le munca cu regularitate.

Conferința cere să fie întărită Comisia de îndrumare a cercurilor literare, în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor multiple care-i revin. În țara noastră funcționează în momentul de față un număr însemnat de cercuri literare. Ajutorarea efectivă a acestora, încurajarea noilor talente oare apar din rindurile oamenilor muncii, constituie o îndatorire de cinste a fiecărui scriitor în parte, o sarcină permanentă a Uniunii Scriitorilor.

La baza activității Comitetului, Biroului precum și a celorlalte organe ale Uniunii Scriitorilor, trebuie să stea principiile muncii colective, ale democrației interne în rezolvarea tuturor problemelor importante. Respectarea cu consecvență și fermitate a acestor principii trebuie să asigure mobilizarea tuturor scriitorilor la îndeplinirea cu succes a sarcinilor tratate de [Congresul al III-lea al P.M.R. Conferința obligă noile organe de conducere să asigure respectarea riguroasă a Statutului Uniunii, să militeze cu perseverență în vederea încetățenirii în toate organele Uniunii a unui stil colectiv de muncă.

Conferința dă sarcină organelor noi alese să statornicească în activitatea lor de fiecare zi un climat sănătos de muncă, pe baza exercitării curajoase și deschise a criticii și autocriticii, a controlului în muncă, a tragerii la răspundere pentru neîndeplinirea sarcinilor, să elimine ou hotărîre manifestările neprincipiale, fricțiunile mărunte, expresie a unei morale străine de fizionomia scriitorului 'comunist.

Conferința trasează ca sarcină Biroului Uniunii să îmbunătățească activitatea Fondului Literar, astfel ca acesta să sprijine mai eficient munca de creație a scriitorilor și dezvoltarea literaturii noi.

O însemnătate deosebită o au legăturile noastre cu scriitorii din Uniunea Sovietică și din celelalte țări ale lagărului socialist, cu scriitorii progresiști din lumea întreagă. Dezvoltarea continuă a acestor legături contribuie la realizarea unei anai bune cunoașteri reciproce, la răspîndirea literaturii noastre peste hotare, la întărirea prieteniei între popoare și a luptei pentru pace și progres social.

Conducerea Uniunii Scriitorilor trebuie să studieze propunerile și sugestiile formulate în cursul dezbaterilor și să adopte acele măsuri, menite să îmbunătățească activitatea Uniunii Scriitorilor, astfel ca toate eforturile

sale să fie îndreptate spre realizarea unei literaturi la nivelul înaltelor exigențe ale partidului și poporului.

Patria noastră nouă, fără a șantierelor socialiste, a marilor cetăți industriale, a recoltelor sporite obținute de pe ogoarele colectivizate, a oamenilor liberi și stăpîni pe soarta lor, cere din partea (Scriitorilor o muncă avîntată, pentru făurirea de opere demne de zilele mărețe pe care le trăim.

Scriitorii trebuie să fie demni prin întreaga lor activitate de înalta prețuire care este dată de către Partidul Muncitoresc Român muncii lor literare și obștești, de înaltul titlu de „ajutoare de nădejde în opera măreață pe care o durează poporul nostru”.

Incheindu-și lucrările, Conferința asigură Partidul Muncitoresc Român, Comitetul său Central, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, că scriitorii din țara noastră vor depune toate eforturile pentru a crea opere însuflețite de ideile atotbiruitoare ale marxism-leninismului, opere pe măsura acestei vremi minunate, în care se realizează visul de veacuri al omenirii: comunismul.

Prin puternice aplauze Conferința a hotărît să trimită o scrisoare Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej

Scriitorii din Republica Populară Română, întruniți în Conferință pe țară, trimit salutul lor fierbinte și își exprimă dragostea nețărmurită față de conducătorul încercat al poporului nostru, Partidul Muncitoresc Român și Comitetului său Central, profunda lor recunoștință pentru grija și ajutorul pe care le acordă în permanență dezvoltării literaturii.

Mulțumim din toată inima partidului, care ne-a călăuzit pe calea literaturii profund legate de năzuințele poporului, care ne-a îndreptat spre izvorul viu al actualității socialiste, oferind creației scriitoricești posibilități și perspective de o neasemuită bogăție.

Mulțumim din toată inima partidului, Comitetului său Central și personal tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej pentru înalta apreciere acordată rolului scriitorului în construcția socialistă.

„Partidul Muncitoresc Român, — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea rostită la Conferința pe țară a scriitorilor, — dă o înaltă prețuire scriitorilor patriei noastre, considerîndu-i drept ajutoare ale sale de nădejde în opera măreață pe care o durează poporul nostru”.

Această apreciere ne umple de bucurie, ne întărește și mai mult convingerea că numai urmînd cu consecvență politica partidului, numai însușindu-ne și valorificînd pe deplin luminatul tezaur al învățaturii sale vom putea scrie acele opere literare care «ă-și croiască drum spre inima constructorilor societății noastre».

Patria noastră socialistă a străbătut într-un răstimp istoric scurt, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a partidului, imensa distanță care desparte vechea Romînie a exploatării și asupririi, de țara pe care astăzi oamenii muncii, făuritorii tuturor bunurilor și frumuseților, au transformat-o,

cu puterea dor de uriași, într-o adevărată grădină înfloritoare. Noua viață' a poporului nostru atît de harnic și talentat, descătușarea nesecatelor sale energii creatoare, realizările care umplu de legitimă mândrie inima fiecărui constructor al socialismului, toate zilnicele fapte de o grandoare fără seamăn strnesc entuziasmul, dau aripi cutezătoare inspirației.

Noi știm că aici, în acest tumult al transformărilor revoluționare, își au izvorul succesele obținute de întregul nostru front literar, de scriitorii din toate generațiile. Partidul ne-a deschis drumul larg spre cunoașterea! vieții poporului, spre adevărul și frumusețea celei mai înaintate și înnoitoare arte — arta realismului socialist. Realizările scrisului nostru apar cu atît mai semnificative cu cît ele au fost dobândite într-o perioadă de înfruntare adeseori aspră a ideologiei burgheze, de respingere hotărâtă a oricărui influențe străine în creația literară. Nici nu putea să fie altfel, deoarece inimile, conștiințele noastră sînt înflăcărare de idealurile de luptă* ale comuniștilor, de devotamentul profund față de cauza măreață a socialismului, a apărării democrației și păcii în lumea întreagă.

Trăim, împreună cu întregul nostru popor, aceste zile memorabile to oare prind viață luminoasele obiective stabilite de cel de al III-lea Congres al P.M.R., zile pe care istoria le va înscrie cu litere nepieritoare în paginile sale și care ne cheamă să le fim vrednici cronicari și rapsozi. Raipor-tînd roadele activității noastre artistice la înălțimea faptelor pe care realitățile socialismului na le pun în față, ne dăm seama că numai contopindu-ue în și mai mare măsură eu truda eroică a oamenilor muncii vom putea crea opere la un înalt nivel artistic, pentru a putea răspunde exigenței firești a partidului și poporului.

Ce fericire mai mare ne putem dori noi, scriitorii, decît aceea de a ne ști purtători de cuvânt ai celor mai înaintate și umane idealuri de viață, idealurile comunismului, de a participa ou meșteșugul nostru la această larg cuprinzătoare muncă pe care partidul o desfășoară pentru 'formarea unei conștiințe noi, pentru educarea oamenilor în 'Spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar!

Știm că vremea noastră este a bucuriei de a lupta, de a construi, de a infringe pas cu pas greutățile, o epocă a elanului colectiv, a creației conștiente la care au fost ridicate masele largi populare prin socialism, prin revoluția culturală. Scriitorii din patria noastră sînt conștienți de marile îndatoriri ce le revin, de rolul de seamă pe oare îl au de îndeplinit în viața socială, ei știu că datorează partidului faptul că au dobândit pentru înția oară demnitătea și prestigiul cuvenit muncii lor.

Pesimismului care confundă sfrșitul clasei exploatatorilor cu sfrșitul universului, moi îi opunem astfel credința în Om, în capacitatea lui de a schimba realitatea înconjurătoare, îi opunem forța de nestăvilire a primăverii omenirii.

Conceptia marxistdenimstă, ou care ne-a înarmat partidul clasei **muncitoare**, ne-a ferit de bîjbîielile sterile și adeseori tragice pe care le-au cunoscut atîția scriitori **'talentați** din trecut, pe care le cunosc încă atîția scriitori înzestrați din țările capitaliste.

Continuând filonul popular dim seva căruia s-au **hrănit** operele nemuritoare ale **clasicilor** noștri, vom lupta **cu** hotărâre și mai departe pentru o artă legată prin toate fibrele ei de aspirațiile constructorilor socialismului, o artă a inovației autentice, bogată în idei noi, exprimate într-o formă artistică superioară, într-o limbă literară aleasă.

Ne vom strădui oa prin munca noastră, prin opere literare, să răspundem îndemnului înțelept pe care ni-l adresează partidul, „...de a reflecta puternicul avînt al economiei și culturii socialiste, schimbările în modul de viață al poporului, de a zugrăvi chipul luminos al muncitorului, al țaranului colectivist, al intelectualului, de a cultiva în inimile oamenilor mîndria patriotică, îndemnîndu-i la noi fapte eroice pentru triumful celor mai înaintate idei ale timpului nostru, ideile comunismului”.

Ne vom strădui să aducem o contribuție oît mai substanțială la formarea și educarea tineretului în spiritul moralei comuniste, al dragostei de patrie, de muncă, prin scrierea de opere care să întruchipeze idealurile mărețe ale contemporaneității, tradițiile glorioase de luptă ale poporului muncitor.

Vom milita cu hotărîre pentru ridicarea continuă a nivelului criticii literare, pentru întărirea partinității, principialității, a combativității ei, pentru îndepărtarea tendințelor de ocolire a problemelor arzătoare ale creației literare, a subiectivismului, a tonului apologetic, cît și a pozițiilor neconstnietive, negativiste, a spiritului de grup. Eforturile criticii literare vor fi îndreptate înspre promovarea >a tot oe este valoros, înspre sprijinirea operelor care abordează temele actualității. Criticii și istoricii literari își vor înteeți activitatea în vederea întocmirii tratatului de Istorie a literaturii române, lucrare menită să întreprindă o analiză temeinică, profund științifică a bogatului tezaur al literaturii noastre și a etapelor ei de dezvoltare.

Dezbaterile Conferinței au arătat hotărîrea noastră de a nu ne drămuie eforturile, pentru a face ca scrisul nostru să vibreze cît mai intens și cît mai apropiat de exigențele mereu sporite ale cititorilor, astfel încît aceștia să se poartă regăsi în operele literare cu întreg entuziasmul și spiritul lor de abnegație față de cauza desăvârșirii construcției socialiste, cu eroismul și înțelepciunea lor, cu toate visurile lor.

Asigurăm Partidul Muncitoresc Român, încercata sa conducere leninistă, personal pe tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, că ne vom strădui să răspundem prin întreaga noastră activitate de creație și obștească înaltelor cerințe ale partidului și poporului.

Conferința a adoptat, de asemenea, o moțiune care exprimă hotărîrea scriitorilor de a-și mobiliza toate forțele în lupta pentru apărarea păcii.

Moțiune

Scriitorii din Republica Populară Romînă. întruniți în Conferința pe țară pentru a dezbate problemele creației literare și activitatea Uniunii Scriitorilor, folosesc acest prilej pentru ași afirma hotărîrea lor nestrămutată de a contribui la lupta pentru apărarea celui mai de preț bun al omenirii : pacea.

Niciodată în decursul istoriei n-a fost mai evident adevărul că civilizația și cultura nu se pot dezvolta decît în condițiile păcii.

Popoarele lumii nu pot uita că războaiele s-au soldat întotdeauna ou pierderi ireparabile de comori artistice., roade ale geniului creator uman, dar, mai mult decît atît, s-au soldat cu hecatombe de vieți omenești.

Stăruie în memoria fiecărui om al planetei noastre dezastrele cauzate de cel de-al doilea război mondial și iată că cercurile agresive imperialiste

amenință popoarele cu o nouă catastrofă, mai crâncenă și mai pustiitoare decât oricare alta în trecut. Pentru realizarea acestui scop criminal, ațîțătorii la război cheltuiesc sume uriașe, povară pe umerii oamenilor simpli, în timp ce pe o bună parte a 'globului milioane de ființe umane se zbat în ghearele șomajului, bolilor, subalimentației sau analfabetismului, tot atîtea plăgi nedemne de epoca în care omul, ființă outhzătoare și victorioasă, pătrunde tainele cosmosului.

Să ne gîndim oum ar arăta planeta pe care o locuim, eițe biblioteci, universități, teatre, spitale sau monumente, celebrând izbnda spiritului uman asupra întunericului s-ar putea ridica dacă s-ar pune capăt cursei înarmărilor și dacă toate energiile creatoare ale lumii ar fi puse în slujba unor scopuri pașnice.

Republica Populară Romîna, factor activ în lupta pentru pace, nu precupește mici un efort pentru realizarea unui climat de destindere fa relațiile internaționale, pentru îmbunătățirea și dezvoltarea multilaterală a colaborării dintre state, indiferent de orînduirea lor socială, pentru eliminarea tuturor cauzelor ce ar putea împinge omenirea pe calea războaielor.

Politica de pace a Republicii Populare Romîne, afirmată cu atîtea prilejuri în foruri internaționale în cadrul unor inițiative concrete, își are temelile în dorința profundă și hotărâtă a poporului nostru de a-și clădi în liniște viitorul său de progres, de prosperitate și fericire.

Poporul romîn condamnă cu asprime uneltirile războinice, politica de înveninare și de neîncredere în relațiile internaționale ,denunță ca rușinoasă și nedemnă politica de exterminare colonialistă, manevrele și represiunile criminale oare încearcă să stăvilească avântul eliberator al popoarelor din Algeria, Angola, din atîtea țări ale Africii, Asiei și Americii Latine.

înfierăm amestecul grosolan al imperialiștilor în treburile interne ale unor țări ca Laosul, Congoul, Vietnamul. Sîntern alături de eroicul și neînfricatul popor al Cubei, care-și apără cu demnitate și dărzenie independența națională și cuceririle sale revoluționare.

Oamenii muncii din Republica Populară Romîna protestează cu energie împotriva persecutării de către cercurile imperialiste a luptătorilor împotriva fascismului și reacțiunii, pentru ideile mobile ale păcii și progresului social, în rîndurile cărora militează cu abnegație reprezentanți eminenți ai științei și culturii.

Scriitorii români sînt pe deplin conștienți de primejdia pe care o reprezintă dușmanii fățiși sau obscuri ai păcii, dar slut în același timp încredințați că cei ce veghează la apărarea viitorului lumii reprezintă o forță invincibilă.

în pofida oricăror uneltiri, pacea, garanția progresului și fericirii umane, poate fi apărată, iar războiul, cu toate crimele și dezastrele lui, împiedicat.

Scriitorii din Republica Populară Romîna susțin dim toată inima recențele moțiuni adoptate de Consiliul Mondial al Păcii, convinși de puterea de înrăurire a cuvîntului, hotărâți să-și dea întreaga lor contribuție la lupta plină de măreție pentru salvagardarea păcii pe pămînt.

în cuvîntarea rostita la Conferința pe țară a scriitorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, primul secretar al Partidului Muncitoresc Romîn și președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne, a adresat scriitorilor o caldă chemare de a realiza opere oare să releve cu și mai mare

strălucire „nobilele idei ale luptei pentru salvagardarea omenirii de calamitățile unui nou război mondial, pentru consolidarea păcii și colaborării dintre toate popoarele, pentru progres social, caracteristice întregii politici a partidului, a statului nostru”*.

Scriitorii din Republica Populară Română nu vor precupeți nici un efort pentru împlinirea acestui luminos îndemn, încredințați că în acest chip își fac datoria față de poporul lor și față de întreaga umanitate.

Componenta organelor de conducere ale Uniunii Scriitorilor din R. P. Română

Conferința pe țară a scriitorilor a ales Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor format din tovarășii: *Tudor Arghezi, Aurel Baranga, Eugen Barbu, Ion Bănuță, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Demostene Botez, Ion Brad, Anton Breitenhofer, Marcel Breslașu, Teofim Bușecan, Eusehiu Camilar, George Călinescu, Oscar Walter Cisek, Ov. S. Crohmălniceanu, Mihail Davidoglu, Lucia Demetrius, Dan Deșliu, Eugen Frunză, V. Em. Golan, Paul Georgescu, Ștefan Gheorghiu, Alecu Ivan Ghilia, Dumitru Ignea, Alexandru Jebeleanu, Eugen Jebeleanu, Kovács György, Letay Lajos, Horia Lovinescu, Aurel Mihale, Dumitru Mircea, Francisc Munteanu, Nagy István, Șerban Nedelcu, Vasile Nicorovici, Mihai Novicov, Alexandru Oprea, Ion Pas, D. Panaitescu-Perpessicius, Pop Simion, Titus Popovici, Marin Preda, Aurel Rău, Zaharia Stancu, Nicolae Stoian, Siito András, Szemler Ferenc, Tiberiu Utan, Tudor Vianu.*

În prima sa ședință plenară, Comitetul de conducere a ales Biroul Uniunii Scriitorilor, alcătuit din tovarășii: *Mihai Beniuc* — președinte; *Demostene Botez* — vicepreședinte; *V. Em. Golan* — vicepreședinte; *Eugen Barbu, Ion Brad, Marcel Breslașu, Lucia Demetrius, Alecu Ivan Ghilia, Aurel Mihale, Ion Pas, Pop Simion, Titus Popovici, Szemler Ferenc.*

Biroul Uniunii Scriitorilor a desemnat ca secretari pe tovarășii: *Ion Brad, Pop Simion, Szemler Ferenc.*

Cronica Tîmului

Gopo: „S-a furat o bombă”

D. I. SUCHIANU

„Din 1956 — spune Gopo — practic amîndouă modalitățile cinematografice, în desen animat sînt un profesionist, în filmul cu actori sînt un ucenic pe cale de a deveni calfă. Să mă judecați la al cincilea film”.

Dar Gopo n-a spus tot. Nu-i vorba aici numai de un simplu „film cu actori”. Gopo încearcă, de la început, un iilm de o rară dificultate, un film din. acelea pe care numai maeștri experimentați le pot face. Cert este că Gopo, cu „S-a furat o bombă”, a dat dovadă de o enormă îndrăzneală; îndrăzneală justificată, căci, iată, în „Scurtă istorie”, el a debutat cu o operă perfectă: „son coup d'essai” a fost „un coup de maître”. Poate că și „Bomba” ar fi fost fără cusur dacă autorul se gîndea mai mult la ce făcea. Oricum, să-i fim recunoscători că aspiră la întreprinderi deosebit de grele. Aceasta e însăși datoria artistului, ba chiar a gînditorului în general, a lui *homo sapiens*, eroul prim al lui Gopo

Gopo a încercat ceva într-adevăr eroic. A încercat o satiră grea, grea de tîlcuri, grea de dramatice probleme, de sarcastice situații. Iar faptul că, în această satiră, Gopo a dat multe lucruri bune, despăgubește de toate contuziile, contradicțiile și lungimile din filmul său.

Gopo a vrut să facă o șarjă, o caricatură a concepției despre lume practică, azi, în țările capitaliste ce se pretind foarte civilizate. Iată elementele

acestei jalnice contemporaneități din care Gopo ne^a dat crîmpeie uneori mai reușite, alteori mai puțin. În primul rînd, domnia suverană a fricii. În țările occidentale oamenii trăiesc într-o permanentă panică. Bomba atomică se află printre ei, de vreme ce mulți o au. Este aproape ca și cînd fiecare ar purta-o, fără să știe, în buzunar. O altă manifestare a decadentismului occidental este plăcerea gălăgiei, tam-tamului, a dansurilor de tip totemist, de tip transă canibalică. În materie culturală, tot așa; insensibilitate la calmele voluptăți ale lucrurilor profunde și subțiri, și preferință pentru poveștile „serie neagră” cu crime, orori, practici contra naturii și alte accesorii din recuzita stilului de „dolce vita”.

Iată tabloul. Iată mesajul de transmis, în filmul său Gopo și-a luat această sarcină enormă. Nici el nu era încă pe deplin edificat unde va folosi satira, unde drama, ce este glumă, șarjă, caricatură, ce este oglindire realistă. Ca dovadă, în declarațiile lui spune că filmul său are două părți distincte, una veselă și una tristă, prin asta explicînd de ce filmul adesea nu stîrnește ilaritate. În realitate, toate poveștile de pe această lume sînt un amestec de trist și vesel, nu despărțite, ci mereu împletite. Iar chestia satirei, șarjei, parodiei, caricaturii, aceasta e o cu totul altă problemă. O problemă de tehnică. Satira e o deformare enormă a realității, dar în sensul realității

însăși. Caricatura, uneori, nu e deloc comică.

Am subliniat adineauri adjectivul *enorm*. Este bine să știm, acum când judecăm noua lucrare „satirică” a lui Gopo, că satira, parodia, presupune o tratare mai intensivă, mai accentuată, mai îngroșată, mai subliniată decât modelul parodiat. Cuvintele „șarjă” (încărcătură) și „caricatură” (în italie-nește *caricare* — a încărca) exprimă, bine această exagerare masivă, această deformare „plus vraie que nature” proprie glumei, caricaturii. Iată de ce telul satiric al lui Gopo n-a fost atins, atunci când parodia are trăsături mai palide decât obiectul parodiat. Așa s-a întâmplat bunăoară cu bătaia din magazinul de confectiuni. Nu are nici a zecea parte din variația, nebunia, ingeniozitatea, surpriza a poate treizeci de bătaii, pe care le-au dat o mulțime de foarte mediocre filme mai vechi. Încă pe vremea filmului mut, când trucajele erau deabaia la începutul lor, artistul Harold Lloyd (care e infirm de-o mină) ne-a dat câteva acrobatice, homerice bătaii, unde fiecare secundă conținea o găsim pugilistică genială. Și să nu mai vorbim de Chaplin...

Dar, se va zice: este nedrept să se ceară imposibilul. De vreme ce tema „bătăii” a fost dusă la așa de înalte culmi de perfecție tehnică și plastică în opere anterioare, cum oare am mai putea-o noi „șarja” încă?

Cred că talentul, și, în speță, realul talent al lui Gopo, este perfect capabil de așa ceva. Ca dovadă că găsim chiar în acea secvență mici începuturi în acest sens. În secvența „mardelii” generale avem patru găsim originale, neîntîlnite încă în nici-unul din filmele existente. Una, de pildă, este partitura lui Ovid Teodorescu. Toată lumea știe că o lovitură deosebit de eficace la bătaie este cea la plexus-ul solar. Ei bine, acum situația se inversează. Burta nu mai e țintă, ci... proiectil. Ovid lovește cu burta devenită ciocan, lovitură care aruncă pe victimă cât colo,

obezul călău espectorînd atunci un țipăt tarzanic de triumf. De două ori face el asta. Și este de un comic enorm. O altă „găsire” ingenioasă este aceea cu beligerantul care, căleat în picioare, mușcă din pulpa unuia din adversari ca dintr-un jigou: apoi, când dă să repete gestul, își rupe dinții într-un picior de manechin — căci ne aflăm într-o luxoasă prăvălie de confectiuni. De altfel prezența impasibilă a manechinelor în mijlocul încâierării generale este un al treilea efect comic reușit. Mai ales că unul din manechine a fost răpus și el ca toată lumea, și felul bleg în care sucombă e de asemenea foarte amuzant. Păcat că prezența imperturbabilă a celorlalte manechine — simbolizînd ironic singurele personaje înțelepte din acea adunare — nu a fost mai mult și mai variat exploatăată. Un al patrulea „gag” original este când unul din gangsteri administrează adversarului pe la spate, un par în plină țeastă. Cel lovit nici nu leșină, nici nu se clatină, nici nu se strîmbă, ci doar se întoarce, ca omul care simte că se întîmplă ceva în spatele lui. Zdravănă, mortala lovitură cu prăjina în cap îl informează doar că cineva, în spatele lui, s-a cam obrăznicit. Stan și Bran inventaseră lovitura de ciocan pe craniu cu leșinarea întîrziată, tardivă ca o răzgîndire; și era foarte comic. Gopo a găsit și el o nouă exprimare a nesimțirii, exprimare de asemenea foarte savuroasă.

Așa dar, patru „gaguri” originale. Numai că bătaia ține o eternitate. Dacă secvența ar fi fost în întregime compusă din asemenea „gaguri” inedite, atunci, da, ar fi fost o parodie, o șarjă, o caricaturizare, o satiră a unei vechi predilecții la brutalitate pe gustul publicului american și, în același timp, o persiflare a brutalității în genere. Iar faptul că Gopo a găsit deja patru elemente, e o dovadă că putea să mai găsească și restul. Trebuia mers pe linia comicului și, paralel, pe o a doua linie, pe linia acrobatică, lucru ușor de

realizat grație tehnicii moderne. Amintii-vă ce impecabil sînt truate țîșnirile prin geamuri sparte, ieșirile ca din pușcă ale gangsterilor lui Gopo.

Are dreptate autorul să spună că „secvența cu cinematograful de groază este cea mai reușită din film”. Dar nu are dreptate să adauge : „pentru că se apropie cel mai mult de desenul animat”.

Nu. Dimpotrivă. Secvența este reușită tocmai fiindcă se depărtează cel mai mult de desenul animat, unde imaginea nu e fixă. Dacă se apropie de ceva, se apropie de pictură, de miracolul picturii, care consistă din a reda mișcarea prin imobilitate. Ceva mai mult. Pînă acum pictura diferea de instantaneul fotografic. „In acest moment ați fost fotografiat”, această formulă a fotografilor de la colț de uliță, sfîrșea ou niște poze caraghioase, cu picioare sau mîini suspendate în văzduh, cu guri strimbe etc... Acum, în filmul lui Gopo, aceste comice lucruri se transformă în tot atîtea momente de dramatic „suspense”, fioroase desigur, dar păstrînd ceva din originea lor caraghioasă, îl găsim aici, pentru a nu știu cîta oară, pe Gopo nedreptățindu-și propriile lui merite. „Monstrul — zice el — bea singe cu sifon dintr-un pahar. Dar mu se rîde”. Se înșeală Gopo. Aci tocmai se rîde mai — cum să zic ? — mai complex și mai în adîncime. Intervenția sifonului dă un net accent de parodie, de bătaie de joc. Și spectatorul e încîntat că are ocazia să-și bată joc de absurda și ridicola naivitate la care duce mania contemporană de „senzații tari”. Spectatorul rîde, ricanează satisfăcut că a demascat și că a turtit sub ironia sa acest curent cultural stupid și decadent.

Noutatea cea mare aici este că avem imagini fixe cu acompaniament de zbierete, gemete, horcăituri, țipete și... muzică. în mod normal, imaginea fixă „ilustrează” un text exprimat în limbaj articulat (text care poate fi un roman întreg sau numai titlul unei ipînze de

pictură). Aici însă, în filmul lui Gopo, se schimbă și se inversează totul. Ilustrația, la rîndul ei este ilustrată. O ilustrează, ca un acompaniament în cheie de fa, sunete nearticulate, muzicale sau pur fiziologice. Iar sfîrșitul acestei secvențe este o savuroasă satiră la adresa unei alte stupide manii a filmului occidental, mania „happy end”-ului. Poveștile cele mai fioroase se cred datoare să se „reabiliteze” printr-un sfîrșit fericit, printx-un deznodămînt în care „binele triumfă”. Asta este arătat de Gopo în chip magistral printr-o singură scurtă imagine unde victima scăpată de monstru stă îmbrățișată cu eroul principal, în timp ce muzica emite o singură notă, dar exact acea notă prelungă, triumfătoare, simfonică și majestuoasă care în toate filmele anunță... apoteoza „moralei” și proxima ieșire a spectatorilor prin părțile laterale.

Urmează apoi această ieșire care nu e, cum spune Gopo, o „deplasare a responsabilității spaimei”. Ieșirea clienților din sală este pur și simplu continuarea spaimei. Și felul variat cum ies oamenii din sală este de asemenea de un înalt nivel artistic. Căci și aici elementul parodie provine dintr-o inversare a situațiilor. Toți cei ce „ies” parcă nu ies ci parcă „intră”. înspăimîntați, ei caută un adăpost. Nu fug *din*, ci se refugiază în. Iată de ce ies toți cu o direcție de glonț, cu o traectorie dreaptă ca spre o țintă fixă. Asta dă ceva totodată precis și hagard drumului lor rectiliniu. Unul merge de unul singur, alți doi merg îmbrățișați, alți doi remorcați unul de celălalt, altul își duce ca pe tavă dulcineea leșinată; niște puști de opt ani, viitori „blousons noirs”, nu sînt speriați ca proștii de adulți, ci din contră stimulați de împușcăturile din film. Ei apar trăgînd! din pistoale-jucărie sau imitînd detunături de revolver. în fine, un copil răzleț apare urlînd. De spaimă, părinții lui uitaseră de el și plecaseră fără dînsul... în rezumat: secvența cuprinde-

o triplă satiră: una la adresa gustului pentru romanele de „serie neagră”, o a doua la adresa ieftinei ipocrizii a „happy end”-ului și o a treia la adresa adolescenților imbecili de tip Teddy-boys, luați anticipat în faza aproape preșcolară. Este, în ansamblu, o secvență magistrală și care dovedește că și celelalte puteau fi la fel.

Căci n-au fost. Iată, de pildă, goana polițiștilor după gangsteri. Felul cum ei se încrușează dar nu se văd unii pe alții, această fugărire cu cecitate reciprocă, reușește să pară neverosimilă, cu tot stilul de farsă și de parodie. Desigur, toți sînt obnubiți de spaimă, de temerea că bomba o să explodeze, indiferent în mîna cui. Dar pentru asta trebuiau aranjate vreo 3—4 prealabile schimbări de proprietar, bomba trecînd cînd în posesia gangsterilor cînd în aceea a polițiștilor, dînd spaimei timpul să crească. Numai după asta devenea verosimil, comic și semnificativ faptul că cele două bande se încrușează dar nu se recunosc, ba chiar nici nu se percep, orbiți cum sînt cu toții de teroarea exploziei posibile.

Autorul a apreciat ca „o realizare artistică” faptul că „bomba se rupe ca o plină”. Dar nu asta era important, ci ideea profund umanistă de a preface monstruosul instrument de moarte într-un fel de fond de ajutorare, distribuit populației. Ceva mai mult. Bomba se transformă în mijloc popular de locomoție, un fel de motocicletă intimă. Din acel instrument de groază se fabrică în multe exemplare plăceri de larg consum. Se poate oare un fel mai grațios de a exprima simbolic ideea folosirii energiei atomice în bunuri de folosință pașnică?

Mai puțin izbutită a fost satira la adresa freneziei coregrafice de tip totemisto-antropofag, care foîntuie într-o anumită pătură a tineretului actual. Secvența cu individul jigărit, bătrîn, gol, acoperit ou o blană de tigru, în mîna cu o gitară, bîțîind incoerent și cîntînd fără nici-un ritm, această

scenă pur și simplu nu are nici-un sens. De asemenea, lipsită de sens ni s-a părut interminabila scenă dansantă în doi (Boroș și Liliana Tomescu). Poate că la urma urmei nepăsarea cin care ei dansează în timp ce moartea om se produce în masă, la etajul de deasupra, este un mod simbolic de a parodia nesimțirea „deștepților” din lumea de excroci și gangsteri a occidentului. Dar atunci asta trebuia făcut: altfel, adică așa încît cei doi, în timp ce dansează, să vadă ororile ce se petrec alături. Și încă o condiție. Acest dans în doi să fie sau foarte nostim în sensul grației, sau foarte comic în sensul grotescului. Trebuia mai întîi ales un Boroș care să știe mai bine să danseze. Iar partenera lui să fi fost sau acea lungană foarte comică (bărbat travestit) care apare în timpul bătăii, o huidumă pocită care să fi făcut mii de grații caraghioasesau, în cealaltă ipoteză, să se fi ales o puștancă plină de haz și de o acrobatică virtuozitate coregrafică (în ambele cazuri, ajutate, eventual, de trucaje).

Înțelegem prea bine nevoia de a stigmatiza, prin satiră și ironie, imorala și inepta modă a „strip-tease”-ului. Dar încă o dată: șarja trebuie să fie mai „tare” decît modelul parodiat. Aici, ca în multe altele, presupusa caricatură e mai anemică decît obiectul caricaturizat. Este un „strip-tease” „cu perdea”, cu simțul decenției, și care redă mult prea palid enormitatea acestei exhibiții dezgustătoare, atît de la modă în țările capitaliste.

Aș mai avea o remarcă de făcut. La un moment dat, eroul visează. Decît, întreaga poveste a filmului, prin caracterul ei fictiv și simbolic, are ea însăși o structură de vis. Și, atunci, „vis în vis” nu merge! Mai ales că visul însuși constituie o dublă imitație. Visul e o foarte sumară reconstituire de „dolce-vila”, iar felul cum se face trecerea de la vis la veghe, grație ușii de care eroul se reazimă amintește, în

foarte slab, admirabilele tranziții din „Belles de nuit”. În schimb, și tot privitor la aceste treceri reciproce de la vis la veghe, excelentă — și originală — a fost ideea de a fulgera niște faruri de automobil în momentul când se face mutarea de pe tărîmul realului în acel al închipuirii și viceversa.

De altfel, filmul abundă în găsiți originale. De pildă: când specialistul lăcătuș al bandei vrea să deschidă „safe”-ul și pentru asta, cu multă gravitate și competență, pune în acord cadranul de pe casa de fier cu cel de la ceasul său de mină. Asta trezește brusc o atmosferă de povești cu nebuni, foarte bine venită.

Cu această ocazie trebuie să remarcăm că absenta cuvintelor, deși conferă filmului un caracter de universalitate, îl face prea ades pe Gopo să lunece în pantomimă. Credem că aceasta este o greșeală. Mai degrabă trebuiau inventate situații unde faptele, acțiunile personajului, traduc și trădează, fără să mai fie nevoie să le rostească, toate vorbele pe care personajul și le spune lui însuși sau le-ar putea eventual spune altuia.

Personajul realizat de Iurie Darie reușește asta tot timpul. Ceilalți, de pildă Călinescu, sînt prea des pe linia mimului francez Marceau.

Are dreptate Gopo să acorde o specială prețuire „gagului” cu aripioarele „îngerului de fată”. O spune, e drept, cam stîngaci:

„Aripa este o imagine-idee, o reprezentare vizuală (pentru erou, taxatoarea de autobuz este un înger). Dar această aripă este și un obiect concret, cu care personajele acționează. Vedem

că aripa e din pene de gîscă, că a fost prinsă cu sîrmă, că el o ridică și i-o dă: — duduie, ați pierdut ceva”.

În realitate, trebuie spus așa: aripile sînt și simbol de virtute, și obiect concret de întrebuițare curentă. Acest paralelism dă ceva nostim povestii. Este foarte nostim s-o vezi pe fată gătind la plită ochiuri la capac, cu aripioarele pe umeri. Este foarte nostim s-o vezi cum și le scoate, cuminte, atunci când se pregătește să se culce în pat (cu eroul împreună, bineînțeles). Acest amestec de concret și ideal, de real și alegoric, poate avea foarte mult haz. Sînt rare ocaziile când asemenea amestecuri de real și fictiv, de simbol și concret sînt artisticește posibile. „Gagul” cu aripioarele este unul din aceste fericite cazuri, indiferent de amintirile din Chaplin sau Clair.

Excelente de asemenea toate scenele de panică în stradă când în urletul disperat al frînelor de automobil aflăm că și de data asta bomba n-a explodat. Excelentă ideea aprinderii unui chibrit pe o talpă de pantof aparținînd unui leșinat cu picioarele în sus. Excelentă ideea cocktail-ului cu gloanțe. Păcat că fost stricată de ideea naivă a împingerii cu indexul în burtă, provocând astfel împușcătura. Trebuia făcut altfel. Gangsterul cu gloanțele în burtă nu pățește deocamdată nimic. Dar de îndată ce se lovește de vre-o mobilă, stîlp sau altceva, detunătura se produce.

Ș-apoi, în general, montajul a fost frumos făcut. Cu excepția, bineînțeles, a scenelor inutile, sau fără sens, sau de sens, ca să zic așa contrar, pe care le-am semnalat mai sus.

CRONICA RIMATA

Elosiul tinereții

TUDOR MĂINESCU

*In cronicile mele, bine-nțelele rimate,
Cu toate că le public, nu fac publicitate ;
De câte ori, pe note, brodez un leit-motiv,
Nici surle, nici timpane nu pun pe portativ
Iar scrisul meu, de-ncearcă puțin elan poetic,
Nu are, niciodată profil apologetic.
Și dam se îndreaptă, adesea, pașii mei
Pe sub caiși în floare și-nalte bolți de tei,
Să dau și eu o raită pe-aleele grădinii.
Să prind în mâini o roză (și să mă-nșep cu spini,
Un risc ușor, pe care, l-accept înțelepțește)
O singură aromă: tămâia, îmi lipsește.
Cădelnița nu-i scula unuv epigramist.
Ori cât ar fi de liric, oricât de optimist.
El nu e anacronic și ține pas cu timpul,
De mult nu mai sînt idoli; s-a lichidat Olimpul,
A scăpătat Wallwla, iar pentru omul nou,
Numai un om al muncii mai poate fi erou.
Azi nu mai stau călare statuile regale.
De bronz pe dinafară, pe dinăuntru goale,
Și dîndu-le de-a dura a vremii mîină grea.
A răsunit întregul văzduh a tinichea!*

*Eu nu sînt, prin urinare un ins ce-mparte gloriei;
Cînd piesa este bună, întîi știu .spectatorii —
Și dacă pun adesea, în versul meu, avînt,
Dînd cugetării aripi și inimii cuvînt,
Înseamnă că la rîndu-mi, precum sînt, toți poezii,
Nu pot rămîne rece în fața frumuseții;
Că viața mă mai cheamă cu farmecele ei.
Că nu s-a stins scînteia iubirii-n ochii mei,
Și-așa cum vrea maestrul Arghezi să ne-nvețe,
Pun bătrîneții mele un strop de tinerețe.
Ce fericită-i vîrsta, cînd pasul ție ușor,
Cînd porfi în ochi lumina ce crește-n viitor,
Cînd nu duci geamantanul trecutului pe umeri
Și nu mai faci popasuri, ca anii să ți-i numeri;
Cînd înfășori pămîntul cu adieri cerești,*

*TU soarta lumii-n mînă, visezi — și îndrăznești!
Nu-i culme prea înaltă și nu sînt munci prea grele,
Nici duritatea stîncii, nici calea pîn-la stele...
E fapta, minunată, ce s-a-ntrupat din gînd.
Si plămădește ziua de mîine, cutezînd;
Voința ce străbate prin veac, încrezătoare,
Și-nalță peste humă un răsărit de soare;
E forța care face din ucenici, eroi,
Dă visurilor viață și viață lumii noi;
Pe-ntinderile sterpe ridică noi orașe,
Adîncă brazdă iaie f.n ivechile făgașe,
Tot ce e ros de carii aruncă la rebut,
Și unde-a fost sfîrșitul, clădește-un început:
Căminul bucuriei din urîciunea tristă,
Din bezna strîmbătății, dreptatea comunistă.
Mă-ntonc acum cu vorba spre bunii mei confrăți:
— Poeți, năieri de visuri, fiți 'tineri, .cutezați!
Cu proaspătă cerneală vă încărcați stiloul;
Dar, cînd porniți spre țărnul unde-nflorește Noul,
Luați cu voi quadrantul, să nu vă rătăciți.
De șoptele sirenei, nu vă lăsați momiți,
Și, fugărind năluca vrăjitelor cadente,
Nu navigați prin ceață, nu faceți imprudențe,
Căci nimerind în stîncă abstractului profund.
Se rupe cîrma-n două — și vă treziți la fund.
Nu căutați nici Noul în formele bizare,
împerecheate-n versuri aproape la-ntîmplare,
Cimilituri în care e tot și nu-i nimic,
Imagini care-aleargă într-un nonsens unic ;
Această poezie nu cîntă, ciripește.
Și crede că e nouă, vorbind pe păsărește,
Nu pentru-nțuia oară ne sfîrîie-n urechi,
Șaradele acestea sînt vechi, sînt foarte vechi.
Am întîlnit destule metafore ciudate,
Cu trîmbiși de mătase și ondulări pătrate!
Nu pomenește-n carte istețul Marțial
De unul, zis Sodates, poet original,
Vestit cu-a sale stihuri, anume potrivite,
Ce trebuiau să fie de-a-ndoaselea citite?
N-au fost și decadenții, la cafenea, poeți?
Ziceau că-s noi, firește, credeau că-s îndrăzneți.
Dar poezia aceea, cu adieri de moarte,
Invăluită-n umbre, era bătrînă foarte
Voi, cei de azi, nu sînteli ecoul ei tîrziu,
Ci vestitorii vremii și-ai sufletului viu!
Slăviți speranța lumii și bucuria vieții,
S-alerge versul vostru cu pasul tinereții;
Și parc-aud strungarul, îndrăgostit de muze,
Rostindu-vă îndemnul, cu zîmbetul pe buze:
— Cîntați, tovarăși, noul și îndrăzniți mereu,
Dar scrieți romînește, ca să-nțeleg și eu.*

I Aliscellanea

VARIETĂȚI FILOLOGICE: RECITIND CRONICA LUI RADU POPESCU

Nerăspîndirii suficiente, pînă de curînd, a textelor cronicarilor munteni, i se datorește nu numai o nedreaptă subevaluare, față de marii lor emuli moldoveni, dar și ignorarea lor aproape totală, cu excepția, firește, a specialiștilor, istorici sau lingviști. De la *Magazinul istoric pentru Dacia*, redactat de Nicolae Bălcescu și August Treboniu Laurian (1845—1847), care au urmărit, paralel cu strădania lui Mihail Kogălniceanu („Le^opisețile Țării Moldovii”), alcătuirea unui *corpus* național de cronici și documente, frumoasa inițiativă nu și-a mai găsit urmași. De aceea ne bucurăm de publicarea recentă, în colecția Scriitori Romîni (Editura pentru literatură), a lucrării în două volume, cu titlul *Cronicari munteni*, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, cu un studiu introductiv de Eugen Stănescu. Fără adeseori impracticabilul aparat de variante al edițiilor de factură științifică, noua culegere s-a oprit la manuscrisele cele mai complete spre a le da în transcriere fonetică exactă. Dăm ca exemplu, titlurile celor cinci texte capitale: *Istoria Țării Ruminești* de Stolnicul Constantin Cantacuzino, *Istoria Țării Ruminești de cînd au descălecat pravoslavnicii creștini* (letopisețul cantaeuzinense, în genere atribuit lui Stoica Ludescu), *Istoriile Domnilor Țării Ruminești* de Radu Popescu, *începătura Istoriei vieții luminatului și preacrestinului domnului Țării Ruminești, Io Costadin Brîncoveanu Basarab-Voevod, dă cînd Dumnezeu cu domnita l-au încoronat pentru vremile și împlinirile ce în pămîntul acesta în zilele mării-sale s-au "mîmplat* {cronica oficială a lui Radu Greceanu) și *Istoria Țării Romînești de la octombrie 1688 pînă la martie 1717* (cronica anonimă despre Brîncoveanu). Am numit impracticabil aparatul de variante din subsolul edițiilor științifice, întrucît rareori intervin variante notabile de text, de la o copie manuscrisă la alta, în timp ce uriașa osteneală se înverșunează mai cu seamă asupra deosebirilor ortografice fastidioase. Cu riscul repetiției, același epitet l-am hărăzi și transcrierii fonetice exacte, care interesează numai pe filologi, într-o ediție cu un tiraj destul de ridicat (de 8.165 exemplare), destinat marelui public. Pe cititorul nespecialist nu-l interesează dacă se rostea mai .acum două sau trei sute de ani *țării* sau *țării*, — problemă de ortoepie aproape incontrollabilă, — dar de bună seamă că forma cea de a doua este de-a dreptul rebarbativă, necontribuind cu nimic la citirea cursivă a unor texte care ar trebui să îmbie. Dacă este ceva, soluția cea mai bună ar fi regimul editorial dublu: în transcrierea exactă, cu tot aparatul științific, pentru cititorii de specialitate, așa dar în tiraj restrîns; și transcriere „modernă” pentru toți ceilalți, din zi în zi mai numeroși, cu tiraj nelimitat. Ce înțelegem prin transcriere modernă? Să nu-l încurcăm pe cititorul, nevîrstnic sau adult, cu forme provinciale dubioase, ca prepoziția *du* pentru *de*, nici cu muntenisme neestetice ca *dă* și *pă*, în loc de *de* și *pe*, curente încă în limba vorbită, dar supărătoare la lectură. Derutantă este și păstrarea unor accente ca e pentru rostirea »a (iarăși

dubioasă), care uneori riscă să fie transcris ea, ca în adjectivul *re/e*, pe care l-am înfîlnit într-un loc copiat „alte pîre *reale*” (I, 486), expunîndu-se amfiboliei (sensului dublu !). Pe de altă parte, păstrarea lui *u* scurt, alături de *u* lung, fără semn diacritic pentru cel dintîi, ni se pare și neștiințifică și primejdioasă la lectura cu glas tare, dacă i s-ar da vocalei aceeași valoare silabică (de ex.: „făgăduindu-i să-l lase să fie *domnu* cît va trăi” și „s-au citit în *divanu*. cel mare” — ambele exemple în vol. I, pag. 477). Într-o ediție curentă, ar putea lipsi fără pagubă și parantezele drepte, cu litere sau silabe sărite în manuscrisul de bază și completate de editor. Oprim aci observațiile normative, de fapt pure deziderate, stîrnite în cazul cronicarilor munteni de dorința cît mai marii lor accesibilități iar nu din spirit de șicană. Problema este de fapt prea complexă ca s-o rezolvăm în cîteva rînduri și în cadrul unei rubrici cu altă destinație!

L-am recitat așa dar pe cel mai personal, dacă nu și cel mai înzestrat dintre cronicarii munteni, care este serios concurat sub acest raport de așa zisul anonim brîncovenesc. Radu Popescu a fost un „politician” prin definiție versatil, însuflețit de ura familiei sale împotriva Cantacuzinilor, care i-au ucis tatăl, pe vistierul Hrizea. Prin alianța acestuia cu puternica familie Băleanu, în dușmănie cu Cantacuzinii, cronicarul crescuse în ura împotriva rivalilor ei, „imperiali” cu ifose bizantine. Folosit la început de Constantin Brîncoveanu, — dovadă desele menționări ale lui în cronica brîncovenească anonimă, — apoi neglijat sau dizgrațiat de același domn, ridicat de Nicolaie Mavrocordat în protipendadă, ca să treacă un moment în tabăra partidei austriace a beizadelei Iordache Cantacuzino, Radu Popescu a sfîrșit, printr-o ironie a soartei, ca apologetul stipendiat al învățatului voevod fanariot. Versatilitatea lui n-ar stînji literatură, dacă stilul elogiului, prin natura lui convențional, ar atinge bogăția de expresie a celui pamfletăresic. Înzestratul cronicar nu face excepție însă de la regulă, confirmînd încă odată, din păcate, rolul de precipitant ai patimilor,, în chimia morală a talentului.

Astfel, mare intrigant el însuși, Radu Popescu dispune de un registru verbal impresionant, pentru relevarea și condamnarea intrigilor din tabăra adversă. Precaut, cronicarul caută acoperire în zvonul public, în ceea ce se zice. În „oastea lui Grigore-Vodă (Ghica !), cum zic *unii*, — s-au făcut neșfe *amestecături*, adică Șarban logofăt, feciorul lui Costandin postelnic Cantacuzino, și oarecare den frații lui ce era acolo, și Mareș, și Crețulescu, să fie *umblat* între căpitani și între slujitori, de îndemna să pîrască pă Grigor-ie-vodă la viziriul, de făcătoriu de rău, de hain și de altele, și pă urmă să ceară domnu la viziriul pă *Șarban logofăt*” (I, 393). Șarban logofăt este viitorul domn (1678—1688), „feciorul lui Costandin postelnic Cantacuzino, mai *liclean* fiind decît alalți frați” (I, 389). El *umblă* cu *amestecături* (intrigi). Printr-o energică dublare a termenilor, care dă de gîndit asupra valorii stilistice (uneori), a tautologiei, „cu aceste *umplete* de demult *umbla* Cantacuzinii” (I, 445), adică cu astfel de intrigi intrigau. O variantă a expresiei îl fixează în insectarul vieții politice moldovene, nu fără dreptate, pe vestitul „Cupariul Ruset cel bătrîn” căruia „*umblnău-i umpletele* cu mare meșteșug” (I, 400) i-a reușit să-l scoată din scaun pe bunul Iliăș Vodă, în profitul nesățiosului Gh. Duca. Aprigul cronicar se „obiectivază” însă duios, cu reflecția dezamăgită a moralistului, la căderea sus numitului de ispravă, domn : „Atîta au fost de milostiv, cît, șazănd la divan, ducea și pungă cu bani lingă dînsul, și, de să întîmpla să tragă vreun datornic, vreun sărac, dă nu avea cu ce să plăteapcă, scotea el bani de ai lui și plătiia. Acest fel dă om, au fost Iliăș-Vodă *i* dar cei buni nu trăiesc mult cu norocire : den ce pricină, numai Dumnezeu știe ; iar noi oamenii nu putem da nici o socoteală” (I, 399). Ciudată reflecție, în treacănt fie zis, la un istoric providențialist, sincer sau conformist, în spiritul feudalismului pravoslavnic și mai ales la unul care avea să se retragă de bună voie din divan.

și să moară călugăr ! Conceptul abstract al *intrigii* începe să prindă contur în forma mai concretă de *amestecătură*. Mai plastic materializată este vorba *covăseală* pentru aceeași noțiune. Chemat la Constantinopol după mazălire, Ștefan vodă Cantacuzino* este însoțit de tatăl său, învățatul stolnic, neștiutor de soarta care-i așteaptă și „lăsând multe covăseie între boieria lor" (I, 493), prin alte cuvinte ipunând astfel lucrurile la cale în interior, ca să se asigure de reconfirmarea în scaun a lui Ștefan.

Radu Popescu mai rotunjește ou luare-aminte o cugetare, relativă la așa zisele intrigi ale lui Mihai Vodă Raooviță, domnul Moldovei, împotriva omului iui Dumnezeu, Nicolaie Mavrocordat, patronul său : „Nici odinioară (niciodată) în lume oamenii cei mari n-au fost *nezavistuiți* (neinvidiați), și măcar că cei *zavistuiți* d-a pururea sînt norociți și le merge bine, dar încă și *zavisticii* (invidioșii) *jiu* lipsesc din lume, că din fireasca lor răutate nu pot suferi să vază biniile altuia" (I, 549).

Invidios, în filozofia morală a Radului, nu e numai tot omul, ci însuși destinul, dovadă prăbușirea lui Menșikov, într-o vreme favoritul lui Petru cel Mare: „dar *norocul* fiind *zavistic* nu l-au îngăduit, ci l-au surpat totodată", pentru că parvenitul se apucase „dă *lucruri* (intrigi) împotriva împărății" (I, 577).

O altă variantă verbală a intrigii, este *alcătuirea*. Constantin stolnicul Cantacuzino, văzînd pe nepotul său, Constantin vodă Brîncoveanu „că *să alcătuieste* cu moscalii și cu alți vrăjmași ai împărății" (I, 490) îl denunță sultanului. Dar nici beneficiarii căderii Brîncoveanului n-au fost mai curați și „aflîndu-să la împărăție pă deplin toate *meșteșugurile* Cantacuzinilor ce făcuse împotriva stăpânilor otomani, *alcătuiindu-să* cu străini, nemți, moscali și alții" (I, 495) au pățit la fel

Tăcerea cronicarului în privința participării lui la acțiunea filoaustriacă a lui Iordache Cantacuzino nu ni se pare decît un act firesc de prudență. Complotistul iertat se arată însă foarte sever cu foștii conmilioni și în virajul său politic găsește o comparație dintre cele mai plastice, pentru sfichiuirea austrofililor statornici: „s-au rușinat ca niște oameni proști, că au cercat cămila să-i puie cercei la urechi, apoi și urechile le-au tăiat" (I, 520). Este o variantă cărturărească a zicalei : „Cămila vrînd să dobîndească coarne, ș-a pierdut și urechile" (la Tiktin, Rumâniseh-deutsches Worterbuch, fasc. 5, 1899, p. 271), cu înțelesul: „cine năzuiește prea mult, pierde și puținul pe care-l are" (la Tiktin „nu trebuie să aspirăm prea sus" !)

Ca ori ce spirit partizan, cronicarul neobiectiv mînuiește două măsuri pentru cîntărirea oamenilor și a faptelor lor. Fiscalismul lui Brîncoveanu îl revoltă, dar cînd turcii în cer lui Nicolaie Mavrocordat seama, sau cum s-ar spune astăzi, socotelile contabilicești, Radu Popescu numește „răvășile dă seamă" — chitanțele de încasare a impozitelor, — niște „secături" (I, 532), prin alte cuvinte — niște fleacuri de forme legale! Că nici Mavrocordat nu era în regulă, o dovedește graba lui de a scăpa de răspundere, punînd la bătaie 160 de pungi de bani (suma de lei 80.000!) iar cronicarul atît de lucid face pe naivul că le-ar fi fost „tuturor cu mirare, cum s-au putut isprăvi așa dă bine, de au căutat o seamă prea încurcată ca aceea, și nu s-au păgubit țara" (ibid). Ca și cum banii nu i-ar fi luat domnul de la contribuabili — țara I

Un interesant cuvînt polisemantic (cu mai multe înțelesuri!), este verbul, în diateză pasivă, *a ii odihnit*. Cînd e vorba de cei mici, birnicii, „raiaua" împărăției, „s-au strîns haraciul (tributul) cu lesnire și cu liniște, făcîndu-să dreptate tuturor și cu toții au fost *odihniți*" (I, 576). Birnicii au *iosî* satisfăcuți, nelîndu-li-se șapte piei. Ați ghicit că este vorba de regimul fiscal al lui Nicolaie Mavrocordat. Cîte unui boier în favoare la același domn, cum era „un văr al mării-sale, anume Gavrilașco, ce fusese clucer mare de arie", căsătorit de domn cu o fată a lui Diicu Buicescul, „i-a făcut și hrisov ca *să tie odihnit totdeauna de dăjdi*" (I, 538) — l-a scutit de impozite pe viață. Aceeași favoare o acordă domnul și devotatului său Ioniță Roseti „să fie

odihnit de dăjdi" (I, 539) și străinilor „care au luat fete de boieri”, să fie *nedajnici*, și să scutească dobitoace și altele”. Dărnicia față de cei puțini se alimenta din exacțiunea fiscală față de cei de jos. /

Actele abuzive ale câte unui călugăr mărunț se chiamă lucruri „fără cale”, sau în limbaj savant, grecizat, *paranomii* (*para-alături de, nomos-lege*).

Fără a trăda momente de viziune poetică, în felul anonimului brîncovenesc, pe care N. Iorga îl credea tot Radu Popescu, acesta găsește nu odată câte o metaforă sau o expresie colorată.

Pornit să-l distrugă pe vărul său, Constantin Brîncoveanu, pînă și în existența sa, Ștefan Cantacuzino, urmașul lui, pune la cale pîrîtori să-l afunde pînă în gît. A scos „43a toate drumurile *trimbe* de oameni din București pînă la Giurgiov de să jăluia” (I, 486).

Nu se putea o mai fericită expresie, ca să ne sugere norii de praf ridicăți de atîta puzderie de oameni, strânși din toată țara.

În schimb, „*a veni salt*” nu înseamnă, ca la prima vedere, a veni în grabă, ci a veni singur, neînsoțit, fără alai. Expresia (I, 264) nu este explicată în glosarul de la sfîrșitul noii ediții. Cuvântul provine din turcește.

La Radu Popescu cred că se găsește înția oară în literatura noastră expresia, rămasă și astăzi pentru a exprima nesinceritatea, a plînge lacrimi de crocodil, în forma personală: „Și poate — ii (poate) ca *corcodelul* să-i fie fost plînsul” (I, 264) — lui Selim, sultan, după ce și-a ucis fratele Curcut. Cronicarul a cunoscut forma grecească, originară, a cuvîntului: *Krokodelos*, fasonîndu-l cu o metateză.

Iarși o expresivă tautologie îi inspiră cronicarului doliul lui Grigore Băleanul, postelnicul, rămas văduv: „au rămas întristat și în *cerneală*, cu tot neamul lui” (I, 465). O întregă evoluție semantică a dus la înțelesul modern al cuvîntului.

Emeric Tokoli, pus în fața unui adversar superior, „Badensis (Ludovic, duce de Baden) cu toată armada cea mare”, a „început a fugi cu *caftanele în vine*” (I, 472), — expresie credem cu același înțeles ca „a pleca cu coada totre picioare”, dar mai sugestivă.

Mărinimos cum vrea să ni-l arate adulatorul său, Nicolaie Mavrocordat, în tradiția voevodală a oricărui început de domnie, scrie „cărți” (scrisori) cu făgăduiala că nu va ține seama de „lucrurile cele trecute”, ca nu cumva unii boieri să se băje-nească. Noțiunea juridică modernă a prescripției vinilor ia la Radu Popescu forma surprinzător de plastică: „*toate celea s-au pus jos și s-au călcat*” (I, 517), adică, literalmente, s-a trecut peste ele.

Unii boieri erau „risipiți încoace-încolo, pentru niște *fumuri ale dașărtăciunii ce le intrase în cap*, de umbla ca nește oameni rătăciți și *posomorîți de vin*” (*ibid.*). Metafora se desfășoară logic, cu o motivație de iz teologic, ca să sugereze la urmă umbletul pe două cărări al celor mahmuri. La generoasa chemare a voevodului, „îndată *le-au ieșit fumurile cele deșarte din cap și s-au trezvit*”, — din beție, firește!

Defectul cel mare al domnitorului Ștefan Cantacuzino, după Radu Popescu, era subordonarea lui la voința soției: „*era ghenecoiatri* (ginecolatru), asculta întru cele mai multe dă doamna sa, *cit să deschisesă poarta mare despre doamnă-sa, ci care mergea despre poarta aceia să folosiia multu*” (I, 491). Și din acest exemplu se vede că noțiunea abstractă găsește la cronicarul pătimaș un stimulent în urile lui ca să-l izbească pe cititor cu o surprinzătoare imagine: a porților „gineceului”, larg deschise solicitatorilor, către cămările de audiență ale doamnei atotputernice.

Neologismele sînt frecvente la savantul cronicar, care nu știa numai limbile necesare sferei balcanice: slava greaca și turca.

Iată un neologism neoromanic: „Mediatorii” (I, 514), așa se numesc solii de diverse neamuri, veniți să-i împace pe turci cu austriecii. Printr-o perifrază, aceeași

noțiune a fost exprimată de două ori pe înțelesul tuturor : „*au intrat ia mijloc* de i-au împăcat" fi, 278) și „să ie fie *la mijloc*" (I, 345). A fi la mijloc sau a intra la mijloc' = a mijloci.

Principele Eugeniu de Savoia, marele căpitan, „de multe ori au fost ghinărari sumus la ostile nemțești" (I, 497). Cuvântul netălmăcit la glosar, (lat. summus, suprem), ca determinant al treptei ostășești, dă noțiunea de generalisim.

Ca un mic detaliu meteorologic interesant, relevăm un incendiu bucureștean, propagat de la mînăstirea Cotroceni, „primăvara, în luna lui februarie" (I, 514). Să fi venit într-adevăr primăvara atît de timpuriu, sau este o scăpare a lucidului scriitor ?

Dicționarul limbii romîne moderne (ed. I. 1958) dă substantivul feminin *groază*, fără plural La Tiktin, găsim pluralul *grozi*, cu un exemplu din Neculai Costin: groazele. Radu Popescu scrie: „Că dooă *groază* avea oamenii, de o parte de catane, de moarte și de jafuri, de altă parte auzia că vor să vie tătarii să-i robească..." (I, 506—507). Credem că d final al pluralului este forma veche, care a evoluat către e, spre a se diferenția de singular. Pluralul ne apare firesc, ou sensul: *temeri*, motive de teamă. Astăzi el tinde să dispară, dar la țară persistă, cu dubletul *grozi* și *groaze* (groază).

Înceiem cu o polisemie a verbului a *pricinui*, care înseamnă într-un loc a *pretexta*. Radu Mihnea al III-lea, creatura turcilor, ridicîndu-se împotriva lor și năzuind să refacă epopeia lui Mihai Viteazul, al cărui mume și-l însușise în semnătura domnească (*lo Mihail voevoda*), se împrumută întîi cu bani de la turci, „*pricinuind* că iaste țara săracă și prădată, și acum nu are de unde lua bani..." (I, 385). Temerarul domnitor era rău văzut de cronicarii de dincoace și de dincolo de Milcov. Miron Costin îl categorisește „tiran drept fantastic, buiguitoriu in gînduri", adică nebun. Argumentele plauzibile ale debitorului sînt date de Radu Popescu ca pretexte, iar îndemnurile lui către boieri, de a-i tăia pe turci, începînd cu creditorii, ca marele său înaintaș, sînt înfățișate ca niște „vorbe de nimic" — necugetate, tot ale unui smintit. Marii noștri cronicari de la sfîrșitul veacului al XVII-lea și de la începutul veacului următor, preconizau o politică externă realistă, alături de cel mai puternic.

Șerban Cioculescu

DESPRE PORTRETUL - CARICATURĂ

Domnul Prudhomme mi-a pus următoarea întrebare:

— Considerînd că principala condiție ce se cere portretului-caricatură înfățișînd un model real, nu imaginar sau tipologic, este asemănarea, nu crezi că tot sucind-o și învîrtind-o, exploatînd-o fără cruțare desenatorul o să ajungă ca, în cele din urmă, să epuizeze filonul asemănării? Cîte „asemănări" poate avea o singură fizionomie? Observă că nu spun cîte fizionomii poate avea un ins, cite „capete". Vorbesc în sens grafic, caricaturistic. Nu anatomic. Ceea ce nici n-ar conta, căci toate ar fi leit aceleași dacă îl luăm ca exemplu pe Buda.

— Nu credeți că e mai potrivit să se spună „expresii", domnule Prudhomme ?

— Dar cu dicționarul ce faci? Și, mă rog, să admitem ipotetic „expresii". Ei și? E altceva decît un sinonim? Să ne furăm căciula cu pleonasmе? Vorbesc din punctul de vedere al caricaturiştiloier, care toți vor să se fălească că au redat-o pe cea mai caracteristică. Multe expresii are figura mea de care se țin ca lupii caricaturiştu? Una și bună. Aceea pe care o știe toată lumea. Te întreb: e în stare o biată și singură expresie să împace pe toți mînuitorii de creioane satirice? Mai

ales cu mijloacele excesive pe care le folosesc de cînd doctorul Johnson, englezul, s-a apucat, cel dintîi, să menționeze în dicționarul său din 1757 cuvîntul caricatură, adus din Italia, în 1672, de excentricul Thomas Browne și pus în circulație ulterior de Addison, în numărul 337 al revistei „Spectator” ?

— Ce mijloace excesive, domnule Prudhamme ?

→ Cum oare ? Cele pe care doctorul Johnson le-a fixat în definiția *data caricaturii*, cuvînt precum știi derivat din italianescul *ccuicare*, adică a încărcă — „exagerarea prin desen grotesc a asemănării”, definiție rămasă așa în *toate* edițiile dicționarilor din lume tipărite de atunci și pînă astăzi în decursul a *două* secole. A exagera asemănarea ! Sezisezi noima verbului ? Îți dai seama ce instrument de tortură a pus la dispoziția caricaturistului ? Uite ce a făcut Daumier cînd i-a încăput în mîină. Și ca și cum exagerarea n-ar fi fost destul de cumplită, i-a mai adăugat și pe „grotescă”, ca încă o creștătură la un cartuș dum-dum. Te întrebă dacă asemănarea mai are șanse să supraviețuiască atîtor mîini de caricaturiști care trag de ea, o exploatează la sînge, de dragul unei interpretări originale ? Ți-o spun din observație personală, că doar am fost și eu, slava Domnului, și încă mai sînt tăbăcit de răutatea satiricilor. Uită-te la ultima mea caricatură din „Urzica” și jură dacă seamănă cu mine cretinul ăsta rubicond și borșos ? Știi de ce nu mi-a prins asemănarea ? Ha, ha, i-am făcut-o ! Dumitale îți mărturisesc. M-am hotărît ca de azi înainte să-mi suspend asemănarea cu mine. Cît mi-a mai rămas o *reze TV* fotografiei.

•

Am reluat, despărțindu-ne, „ideile” domnului Prudhamme privitoare la pericolul dispariției asemănării. Deși am relații cu profesioniștii acestui gen plastic de unii mă leagă vechi sentimente de prietenie, nu mi s-au ivit pînă acum asemenea probleme. Mai întîi, nu eram absolut convins că asemănarea e o condiție esențială a portretului de cînd cineva cu mare autoritate a zis că modelului îi revine obligația de a semăna cu portretul, fie din admirație pentru artist, fie prin mimetism sau altă operație de adaptare la prestigiul maestrului. Și apoi nu poate fi subestimat nici rolul catalogului din expoziție.

S-ar părea că apropourile interlocutorului au avut totuși darul să mă incite la meditație. În definitiv redarea fidelă a asemănării e lucrul cel mai important al artei caricaturistului și acest lucru provoacă exclamația aprobativă și admirativă a privitorului. În el rezidă cu osebire magia meșteșugului, ca în jocul plăsmuito-rului de umbre chinezești proiectînd pe zidul alb un profil de jandarm sau un cap de iepure clătînd urechile numai cu subtila mișcare a degetelor. Dar speculația excesivă a asemănării nu riscă s-o periclitizeze, cum se întîmplă în procesul oțetirii vinului, în cel al laptelui ? Artistul tot manipulînd „exagerarea”, nu are să-i cadă victimă ca un cow-boy strangulat de propriul său lasso ? Am impresia că Angheluță nu ignorează fatalitatea unei asemenea experiențe, judecînd după autoportretul din expoziția sa. Reactivele laboratorului său de alichimist al șarjei, i-au pîrlit ...barba.

•

Ceea ce e tulburător și într-o privință dramatic e incapacitatea caricaturizaților de a se recunoaște în caricatură. Din oîți și cîți oameni o privesc minunîndu-se, admirînd-o amuzați, iscusința cu care desenatorul a surprins în deosebi asemănarea, numai modelul e neputincios s-o discearnă. Cînd e vorba de portretul altora el se asociază cu galeria entuziastă. Nu-l deranjează exagerările chiar cînd

portretul reprezintă pe cel mai drag prieten al lui, soția, iubita. Dar se zgîiește cu dezolare, uneori cu enervare, cu nedumerire, în deobște la cel din cadru, care, „cică”, îl înfățișează. „Asta sînt eu ? protestează cu sinceritate. Nu m-a reușit. "Uite ce bine l-a prins pe X, pe Y, pe toți ceilalți. La ei a avut de ce să se agate. Cum naiba zice lumea că pocitania de pe perete aș fi eu ?".

•

Ne-a rezervat tuturor o strașnică surpriză pictorul Octavian Anghefuță cu expoziția din iarna aceasta. Mă prenumăr printre admiratorii artei sale încă de cînd Anghefuță avea barbă neagră — sînt vreo 25 de ani, încă de cînd a abordat de-a dreptul paleta cu vopsele și șevaletul fără să înceapă cu caricatura, ca mai vîrstnicii săi companioni de breaslă, Iser, Șirato, Ressu, Murnu și, într-o privință, Tonitza.

M-am dus la vernisaj dornic să văd ce-a trebăluit de la ultima manifestare publică, curios să-i constat din nou prezența în actualitatea fremătînd atît de intens de muncă, de entuziasm creator, de oameni care construiesc și produc — cum am constatat-o cu satisfacție și în lucrările expozițiilor sale anterioare.

Mi-a plăcut, intrînd în sala „Artis” la vernisaj, atmosfera deosebită de animație. B de bun augur, mi-am zis, pentru expozant. Am fost interlocat, totuși, o clipă, de tonul vesel, șampanizat, ca să spun așa, al acestei atmosfere parcă neconformă cu împrejurarea, cu evenimentul artistic în deobște drapat într-un fel de solemnitate pe care o dă concentrarea, meditația vizitatorilor în fața operei de artă. "N-a trebuit să treacă mult timp ca să aflu cifra acestei spumoase efervescențe, tradusă pe toată gama jovialității, de la zîmbetul larg, rîsul copios la ilaritatea rabelaisiană. Ce s-a întîmplat ? Anghelută a mai adăugat o coardă... paletei sale, ca să folosim limbajul domnului Prudhomme (despre care amintim ocazional, că este autorul faimoaselor stupidități: „Carul statului plutește pe un vulcan”, „Sabia aceasta este cea mai frumoasă zi din viața mea” etc.), o coardă ce ar putea fi aceea a „viorii lui Ingres”, dacă ea n-ar aparține totuși domeniului de artă al lui Anghelută. Asume portretul-caricatură. Acest capitol din expoziția sa, în care actualitatea noastră laborioasă și vibrantă figurează sugestiv în tablouri industriale, șantiere, scene citadine, în chipuri de muncitori — acest capitol, zic inedit, a constituit o surpriză pentru vizitatori. *Et pour cause...* Anghelută a venit cu o inovație de procedeu : a aplicat portretului-șarjă culorile în ulei — ca Goya, dacă e necesar să-i găsim un predecesor ilustru, sau ca Reynolds, ca Daumier — procedeu care dă greutate tabloului, permite artistului posibilități de inventivitate coloristică, de investigații psihologice. E de menționat că portretele, în majoritatea lor scriitori, artiști plastici, au fost făcute din memorie, încă un tur de forță al autorului, denotînd o excepțională facultate de înregistrare vizuală, de intuiție psihologică, fiind seama că n-a avut cu unele modele decît un „contact-fulger”. Firește, portretele celor din breasla lui — Boris Caragea, Baba, Ciucurencu, Maxy, Miracovici, Ross și alții — le-a tratat în maniera și stilul specific fiecăruia, ca și cum s-ar fi autoportreturat ei înșiși, necruțindu-se bineînțeles sub raport fizic și autocritic.

•

Am făcut mai sus niscai considerațiuni... caricaturizate asupra „exagerării”. Această latitudine conferită caricaturistului, Anghelută a împins-o mai departe ducînd-o pînă la șarjă. Spre lauda lui, această dezlănțuire a fanteziei sale n-a

dăunat elementului asemănare. (Poate puțin amorului-propriu al unora dintre ...victime). Cum a izbutit artistul să dibăcească în această teribilă vivisecție a unor figuri cu trăsăturile evadate din locurile lor anatomice, cu „particularități” ridicatelă cub, cum a găsit — zic — asemănarea, e un mister ce ține de vTăjitoria talentului.

— Hm, amuzant, dar diabolic, i-am spus lui Angheluță felicitându-l.

—• Diabolic, vai, sînt șarje amicale !

•— Da, șarje amicale, dragul meu. Mă înfior gîndindu-mă ce ar trebui să fie niște șarje neamicale. Și după o pauză : Singurul portret pe care-l găsesc că nu aduce cu modelul, știi care-i ? Al meu. Deși lumea zice contrariul. Știi de ce ? Fiindcă' asemănarea e atît de perfectă, de revelatorie, încît mă obligă să mă păstrez așa-cum m-ai șarjat pînă la moarte, fără circumstanțe atenuante. M-ai creat din nou!

F. Brunea-Fox

UN CENTRU CIVIC LA TIMIȘOARA

În multe orașe, edificiile culturale și administrative mai importante se găsesc într-o piață centrală. Aceasta capătă valoare simbolică; prin aspectul ei festiv devine pol de atracție al vieții citadine. Centre civice au existat în toate epocile.. Inima cetăților Greciei antice era Agora ; forurile nu lipseau în nici un oraș roman , -piețele principale închise, din evul mediu, difereau de cele spectaculoase ale Renașterii sau din perioada Barocului. Scopul estetic avînd întăietate, în unele-cazuri au luat naștere piețe de mare interes arhitectural, adevărate opere de artă.

În R.P.R., acolo unde datorită condițiilor de dezvoltare nu s-a format un astfel de centru, el se creează acum o dată cu reconstrucția socialistă. Firește, nu pe baz» formulelor clasice de monumentalitate. Acestea nu mai corespund realităților economice și exigențelor de azi ale colectivităților, sînt perimate față de noua tehnică a< construcțiilor și față de concepțiile arhitecturii contemporane.

Timișoara are 150 mii de locuitori, industria, comerțul și activitățile culturale-fiind mai înfloritoare ca oricînd. Instituțiile publice ale orașului se află însă risipite,, unele neavînd sedii potrivite destinației lor și decorului. Se resimte lipsa unui centru cu caracter reprezentativ. Dărîmîndu-se fosta cazarmă Transilvania s-a eliberat un teren de vreo 12 hectare, apt — prin poziția topografică și întindere — să îplinească această lacună. Ga urmare, Comitetul executiv al Sfatului Popular din regiunea Banat, împreună cu Uniunea Arhitecților din R.P.R. au organizat de curînd un concurs public spre a se găsi o cît mai bună soluție de remodelare urbanistică a zonei, situîndu-se aci viitorul centru administrativ și de cultură dini Timișoara.

•

Tema prevede să se amplaseze în jurul unei piețe proportionate cu necesitățile de mai tîrziu ale orașului, următoarele edificii, fiecare cu circulația proprie, independent degajată: Sfatul popular orășănesc și raional, Sediul Comitetului regional al P.M.R., Opera de Stat, o sală de concerte și Biblioteca publică. Se mai cer, de asemenea, un mare hotel cu restaurant, un cinematograf și cîteva blocuri de locuit, cu magazine la parter. Imobilele locative nu trebuie totuși să fie elemente prin-

cipale în compoziția de ansamblu ca, de pildă, la centrele construite în ultimii ani la Galați sau Ploiești.

Pe lângă celelalte funcții, piața urmează să servească și pentru manifestațiile de masă: mitinguri și defilări. Deosebit de însemnată este reorganizarea circulației de tranzit asigurându-se o legătură directă, rapidă a Pieței Huniade cu nord-estul orașului precum și cu bulevardul Michel-Angelo, care duce spre un cartier în plină dezvoltare și către complexul sportiv.

Principiile urbanismului impun ca noul centru — deși cu o altă scară arhitectonică — să se grefeze pe structura orașului ca o parte vie, integrantă. Timișoara are un caracter încheșat, bine definit, individualitatea sa. În mijloc, arterele vechi, înguste, în unghi drept formează un grătar ordonat iar dincolo de fostele ziduri ale cetății — exra *muros* — în cartierele dimprejur, de dată mai recentă, străzile descriu ample cercuri întretăiate de raze. Piața preconizată se va găsi pe linia de despărțire a acestor zone, atât de diferite ca traseu și înfățișare, pe un inel existent parțial, și a cărui întregire a fost studiată în planurile preliminare întocmite de serviciul tehnic al Sfatului popular.

•

Arhitecții grupați în cele 55 de colective în întrecere au fost liberi de a propune tipul și forma centrului cultural și administrativ, stabilindu-i singuri orientarea și dimensiunile. A rezultat o mare diversitate de soluții. Fixându-și inițial anumite directive, juriul a avut de ales între o piață unică și un sistem de două-trei piețe comunicante între incinte rigid încadrate cu clădiri sau dimpotrivă având conturul arhitectural întrerupt de verdeață. Nu lipseau aranjamentele de o geometrie echilibrată ca în timpul Renașterii, nici acelea sugerând mișcarea, cu spațiul public dirijat către un edificiu dominant de la o extremitate, cum se obișnuia în secolele al 17-lea și al 18-lea. În unele proiecte, un nucleu central amintea de piața cu sala de spectacole în mijloc, realizată în Capitală, acum trei ani, înapoia Palatului R.P.R.

Juriul a ținut seama de modul cum s-a rezolvat circulația, de efectele plastice generale dar și de cantitatea dărâmarilor necesare și de posibilitățile executării în etape. Nu au fost luate în considerație planurile ignorând vreo funcție esențială a pieței sau fărămișând prea mult terenul. Tot așa s-au exclus schemele dezordonate, haotice, fără o delimitare clară a spațiului public. La judecată, proiectele au fost clasate pe grupuri de idei caracteristice înrudite. Alegându-se din fiecare categorie pe cel găsit mai merituos, cu eliminarea variantelor, Sfatul Popular al orașului a putut intra în posesia unui număr de planuri fundamentale deosebite.

•

Nici una dintre soluțiile prezentate nu a satisfăcut programul în toate privințele. Așa dar nu s-a acordat premiul I. El a fost contopit cu al doilea, împărțindu-se ex *aequo* la trei colective. Altora două li s-a atribuit premiul III. Au fost distribuite și șapte mențiuni.

Centrul propus de arh. Costin Alex, și Hudiță Horia, bine (înscris în vecinătate, e un dreptunghi cu latura lungă perpendiculară pe artera est-vest nou creată. Sosind pe aceasta, dinspre Teatrul Național, piața deschisă spre ea se găsește la stînga; cap de perspectivă de departe apare imobilul-turn al hotelului, ceea ce constituie un neajuns principal. În acest sens este preferabilă soluția oferită de arh. Dumitrescu Cornel, Iordan Iuliu, Mihai Mircea, etc. • aici piața a fost situată de partea opusă, la dreapta noului bulevard, trasat mai la nord, iar de la distanță se vede clădirea Comitetului regional P.M.R.

în proiectul arh. Săvescu Const., Dinu Gh. și Gabriel Cristea, circulația mare, de tranzit a vehiculelor ocolește piața în loc s-o traverseze pe una sau două laturi ca la majoritatea concurenților. Este o idee originală, foarte interesantă. Incinta rămîne astfel liberă numai pentru pietoni j intrarea ei este însă strangulată între Biblioteca orășenească și Sala de concerte.

în general în proiectele de mai sus, clasificate primele ca și în cele care au obținut premiul III, organizarea spațiilor libere și a volumelor înconjurătoare denotă ordine și măreție după cum legăturile cu restul orașului corespund datelor temei.

Printre soluțiile distinse cu mențiuni două atrag atenția în mod deosebit. Reușită sub raport estetic, prin compoziția unitară a fronturilor clădite este piața concepută de arh. Nedelescu Nic. deși oarecum închisă. în proiectul său, prof. arh. Doicescu Octav distribuie rațional și pune bine în evidență edificiile publice.

După examinare toate planurile au fost expuse publicului, mai întâi la Timișoara și după aceea în Capitală, la Casa Arhitectului. Aci, cu prilejul expoziției a avut loc și o instructivă discuție de creație. Au participat mulți dintre concurenți și un număr de alți membri ai Uniunii arhitecților din R.P.R.

Pe lângă proiectele devenite proprietatea sa prin premiile atribuite, Sfatul popular al regiunii Banat a decis să se mai achiziționeze încă vreo câteva, recomandate de juriu. Și unele și celelalte vor putea folosi la elaborarea soluției finale, concursul atingându-și astfel obiectivul urmărit.

Arh. Jean Monda

VITRINA LITERARĂ LA TELEVIZIUNE

„Vitrina literară” nu s-a bucurat de prea mare atenție 'din partea redacției de critică a Televiziunii. Prezentarea cărților noi se făcea intermitent, fiind redusă adesea la simple anunțuri. Cîteva din ultimele emisiuni par să indice însă o anumită reconsiderare a activității de informare și îndrumare a telespectatorilor în domeniul noutăților literare. Fără a fi vorba deocamdată de o cotitură radicală, este îmbucurător să putem constata un progres în sevizarea și transmiterea celor mai de seamă semnificații ale lucrărilor luate în discuție.

Cărți ca „Prietenul meu Adam” de Fr. Munteanu, reportajul lui Paul Anghel „Victoria de la Oltina”, volumele de versuri ale lui Tiberiu Utan și Ion Horea, ca și romanul lui Sinclair Lewis „Kingsblood, urmașul regilor”, nu s-au bucurat de o atenție egală, dar prezentarea a fost în majoritatea cazurilor corectă, urmărindu-se expunerea ideilor esențiale și informarea multilaterală a telespectatorilor. Astfel, modul în care au fost reliefate unele particularități ale artei de prozator a lui Francisc Munteanu a pus în valoare înclinația scriitorului spre luminarea unor întîmplări dramatice, din desfășurarea cărora se detașează umanismul și ținuta etică superioară a eroilor săi. însă, dacă în acest caz comentariul nu s-a mulțumit să facă simple aprecieri nesprijinite de argumente, în cazul celorlalte cărți am fost puși în situația să vedem cum tendința analitică pierde teren în favoarea expunerii școlărești și cam superficiale a conținutului.

Nu este suficient să desprinzi din text, cum s-a procedat cu romanul lui Sinclair Lewis, o scenă, să o interpretezi dramatizînd-o și, considerînd-o reprezentativă, să te limitezi în rest doar la o caracterizare grăbită, de serviciu. Folosul unor asemenea prezentări este sub nivelul intențiilor și al așteptărilor. Scena reprezentată în scopul sublinierii mesajului profund antirasist al romanului, bine aleasă dar insuficientă pentru a cuprinde ioafe semnificațiile cărții, a pus în temă pe telespec-

tator, dar nu i-a ajutat să-și facă o imagine clară, cuprinzătoare, a principalelor implicații ale conflictului. Mai prost stau lucrurile când dintr-un volum de versuri se reține o singură poezie, a cărei lectură e însoțită de câteva fraze generale (așa s-a procedat în cazul recenzării volumului lui Ion Horea).

În schimb, o inspirație mai fericită au avut realizatorii emisiunii pregătind, pe lângă obișnuita expunere introductivă, și o verificare „pe viu” a fondului unor cărți propuse spre lectură publicului. Am putut urmări astfel, o cuvîntare a președintelui GAC din Oltina, unde Paul Anghel zăbovise mai multă vreme spre a-și redacta amplul reportaj. Președintele colectivei a confruntat imaginea conturată de paginile reportajului cu realitatea din care ea s-a nutrit și a tras concluzia convingătoare că Paul Anghel, în ciuda unor scăpări, a reușit să dea o imagine fidelă a muncii colectivității, a succeselor în lupta pentru întărirea economico-organizatorică a gospodăriei colective. Ideea de a dubla prezentarea redacțională cu impresiile unuia dintre „eroii” cărții s-a dovedit eficace și merită a fi reluată în viitor.

Volumul de versuri al lui Tiberiu Utan, valoros în atâtea privințe, a fost prezentat prin recitarea câtorva poezii selectate judicios. Și mai eficace ar fi fost o ilustrare a versurilor cu montaje asociative. S-a transmis bunăoară o poezie din ciclul „Lupeni”, evocând tragicele zile ale reprimării de către burghezo-moșierime a grevei minerilor din 1929. Spre a intensifica ecourile stărnite de textul poetic, prezentarea unor fotografii și documente, a unor scene filmate la fața locului ar fi contribuit și întregit reușita emisiunii, i-ar fi sporit capacitatea emoțională. De altfel, absența montajelor asociative se resimte și în cazul altor emisiuni, sărace, unilaterale sub raport ilustrativ.

Progresul este, așa dar, sensibil dacă-l raportăm la alte prezentări similare, în sensul că a fost depășită faza comentariilor de suprafață. Dar, în același timp, reminiscențe ale vechiului mod de prezentare sumară a cărților se mai pot întâlni, după cum am semnalat în rîndurile de față. Concluzia ce se desprinde este că redacția de critică a televiziunii a făcut eforturi rodnice pentru îmbunătățirea „Vitrinei literare”, pentru sporirea caracterului ei instructiv și atractiv. Acești pași înainte creiază obligații pentru viitor. Este de dorit ca „Vitrina literară”, — singura formă de manifestare la televiziune a criticii literare, — să contribuie într-o măsură mai mare la promovarea valorilor literaturii noastre noi și la informarea cît mai completă a ascultătorilor.

H. Zalis

INTRE ISTORIA LITERATURII ȘI LITERATURA SOCIAL-ECONOMICĂ

Începuturile culturii românești nu au cunoscut specializarea riguroasă, pe discipline și profesii, de mai târziu. Acel suflu spre universalitate, pe care Engels îl numea „spirit de renaștere”, a însuflețit și pe oamenii noștri de cultură din secolele XVIII și XIX. Era epoca așezării temeliiilor; de aici strădania generoasă de a cuprinde cît mai mult, de a aborda domeniile cele mai variate, altfel spus de a înălța cît mai multe fundamente. Prozatorul și poetul scriau studii de istorie și de economie politică meditînd asupra căilor de dezvoltare a economiei naționale. Arheologia sau numismatica nu erau considerate excluse din preocupările omului de litere. Gramatica era o problemă de interes general, pentru soluționarea căreia își dădeau osteneala toți cei ce scriau în limba romînă. Iar activitatea politică militantă era cu ardoare îmbrățișată de toate spiritele luminate fără a socoti — ca mai târziu junimiștii —, că atunci „cînd vorbesc pasiunile politice, arta și știința

își ascund producerile lor liniștite". Din această cauză numeroase personalități de prim ordin a căror operă face parte din fondul de aur al literaturii noastre, și-au înscris deopotrivă contribuția în istoria gândirii social-economice românești. Sub acest raport, volumul apărut anul trecut la Editura Academiei, din inițiativa Institutului de cercetări economice, sub redacția lui Gh. Zăne „Texte din literatura economică în România”, secolul XIX, e pe deplin pilduitor.

Antologia demonstrează nu numai faptul că unii autori au creat deopotrivă opere literare și altele cu caracter social-economic — dar și că uneori chiar aceleași texte aparțin în egală măsură literaturii și istoriei gândirii social-economice. Cunoscuta „însemnare a călătoriei mele” datorată lui Dinicu Golescu, cu acel cutremurător tablou al stării țaranului român în secolul trecut, e negreșit o pagină memorabilă, mereu antologică în istoria literaturii noastre. Aceeași lucrare o folosește însă și cercetătorul istoriei economiei naționale pentru bogăția de date și observații privind starea economică a vremii. „Question economique”, celebra lucrare a lui Bălcescu, are un pronunțat caracter economic, dar ea e revendicată pe bună dreptate și de istoria literară — deși numai pentru neuitatele pagini despre „aspectul general al principatelor”. „Convorbirile economice” ale lui Ion Ghica sînt o piesă de bază în literatura economică a vremii. E notoriu însă faptul că știutele calități scriitoricești ale lui Ghica (arta de portretist, dialogul strălucitor, capacitatea de evocare etc.) s-au manifestat nu numai în „Scrisorile către Vasile Alecsandri”, ci și în aceste „Convorbiri economice”, operă de popularizare a unor riguroase noțiuni economice, realizată cu mijloacele literaturii. Același lucru despre Mihail Kogălniceanu. Redactorul „Daciei literare” nu a rămas cunoscut în istoria noastră literară numai pentru calitățile sale de îndrumător într-o perioadă de răscruce pentru literatura și cultura românească. Disponibilitățile sale literare nu le-a dovedit numai în romanul neterminat, ci și în oratorie. Discursurile sale parlamentare, pledînd mai totdeauna pentru realizarea unor reforme de vital interes social-economic (mai ales cele rostite în epoca domniei lui Cuza), vădesc însușiri literare, amintind nu odată de paginile cele mai bune din opera scrisă a lui Kogălniceanu. Apoi Hașdeu, personalitate efectiv enciclopedică, și-a înscris și el contribuția în literatura economică a vremii, militînd pentru înfăptuirea unor măsuri menite să ducă economia românească pe calea dezvoltării capitaliste. Studiile și articolele avînd acest obiect nu pot fi însă separate de întreaga publicistică pe teme social-politice datorată lui Hașdeu.

Așadar, sumarul volumului de care ne ocupăm înscrie într-o ordine strict cronologică cele mai reprezentative texte din literatura economică a veacului trecut, în afara celor amintite mai sus, mai aflăm pagini din opera unor economiști cunoscuți cum au fost: Dionisie Fotino, Nicolae Șuțu, Ion Ionescu de la Brad, Dionisie Pop Marțian, Eric Winterhalder, Petre S. Aurelian, Alex. Xenopol — sau din opera unor oameni de știință și militanți sociali care prin temele dezbătute au oferit contribuții interesante și pentru istoria economiei naționale. Aici trebuie amintit în primul rînd Theodor Diamant, socialistul utopic care s-a străduit să înființeze la noi în 1835, un falanster de tip fourierist. Broșurile sale de popularizare a fourierismului și cele cîteva articole publicate în „Curierul românesc” — aflate în volum — prezintă, fără îndoială, interes economic. Apoi, Dr. Constantin Caracas care în „Topografia Țării Românești și observațiuni antropologice viitoare la sănătatea și bolile locuitorilor săi” în afara descrierii aspectului natural-fizic al țării și a stării medicale, a dat o mare importanță analizei condițiilor economice, sociale și morale în care trăia societatea românească din timpul său. Tot aici trebuie pomenit și Vasile Mălinescu, figură luminoasă de luptător pașoptist, apreciat mult de Bălcescu, militant de seamă în anii bătăliei pentru Unire, colaborator activ

al domnitorului Cuza și neobosit susținător al reformei agrare. „Critica proiectului de reformă agrară al Comisiei Centrale” — inclus în sumar — reflectă tocmai poziția sa democratică opusă încercărilor moșierimii de a împiedica realizarea reformei.

Antologie izbutită și utilă, volumul se adresează nu numai istoricului și economistului, dar, în general, cititorului cu preocupări de ordin cultural.

Z. Ornea

O CONTRIBUȚIE REMARCABILĂ A CRITICII LITERARE MARXISTE DIN ITALIA

Volumul „Miti e coscienza del decadentismo italiano” apărut recent (1960-Milano Feltrinelli) ni-l prezintă din nou pe Carlo Salinari ca pe unul din criticii cei mai de seamă ai Italiei, situat consecvent pe linia esteticii marxist-leniniste.

Cartea lui Salinari, deși se ocupă de patru reprezentanți de seamă ai literaturii de la sfârșitul veacului trecut, diferiți ca formație artistică și ideologică (D'Annunzio, Pascoli, Fogazzaro și Pirandello), vădește continua preocupare a autorului de a subordona acești scriitori unei trăsături comune, specifice, care să ne îndreptățască a-i considera integrați într-un curent unic.

Însuși titlul volumului ne comunică concepția criticului cu privire la faptul că trăsătura care-i unește pe acești scriitori este apartenența lor — în ciuda diversității concepțiilor și orientării fiecăruia din ei — la aceeași mișcare amplă a decadentismului italian.

Criza politică, socială și spirituală a Italiei postrisorgimentale de la sfârșitul veacului trecut și începutul secolului nostru, politica de compromis a guvernului Giolitti, care urmărea să mențină în noul stat o atmosferă de falsă armonie, în spatele căreia se ascuteau tot mai puternic contradicțiile inerente capitalismului în rapidă dezvoltare, a determinat în rîndul unor largi pături sociale și întii de toate în sînul intelectualității, nemulțumiri profunde.

Într-o epocă în care idealurile *Risorgimentului* fuseseră trădate, iar noua mișcare socialistă se dovedea a fi încă slabă, nu se putea crea decît o criză și în domeniul ideologiei și al culturii, manifestată în artă și literatură sub forma erupției decadentismului.

Deși reprezintă deopotrivă acest curent, cei patru scriitori, în funcție de apartenența lor politică, cît și de împrejurările individuale ale vieții manifestă fiecare orientări deosebite, elaborează teorii politice și estetice diferite.

Gabriel D'Annunzio — cel mai puternic contaminat de decadentism — reprezintă intelectualitatea cu idei aristocratice, care se opune Italiei parlamentare-burgheze post-risorgimentale, dar respinge cu aceeași repulsie ori ce tendință, democratică, manifestînd disprețul cel mai puternic față de mase. În atmosfera prielnică a timpului mitul „supraomului” elaborat de filozofia reacționară a lui Nietzsche a fost adoptat pe deplin de aristocraticul D'Annunzio stînd la baza teoriilor politice și estetice ale acestuia. D'Annunzio și discipolii săi pretind că numai o categorie restrînsă de indivizi, dotați cu calități excepționale: forță, spirit de dominație, violență — vor reuși să substituie Italiei oficiale și conformiste a timpului o națiune creată pe tiparele Anticei Rome, puternică, atotstăpîni-toare, expansionistă (Nu este greu de întrezărit în această teorie pe D'Annunzio, ferventul apărător de mai tîrziu al fascismului și al dictaturii mussoliniene).

Și la baza idealurilor estetice ale scriitorului stau aceiași eroi „supraoameni”, care populează din plin opera acestuia.

La Giovanni Pascoli — contemporan lui D'Annunzio — neadeziunea la Italia coruptă și conformistă a timpului găsește alte căi de manifestare. Poetul, de formație politică mic-burgheză, nu se poate opune stării de lucruri existente, decît evadînd din realitate, ignorînd problemele ei majore, hrănindu-se cu iluziile pe care propria-i filozofie și estetică simbolizată în mitul lui „il fanciullino” i le procură. Omul, în concepția lui Pascoli, rămîne toată viața un copil, veșnic uimit în fața lumii pe care o descoperă, slab și neputincios în fața destinului. Copilăria înseamnă puritate și inocență, de-aceia omul și omenirea trebuie să rămînă veșnic la acest stadiu, iar misiunea poetului stă tocmai în a promova întoarcerea umanității la vîrsta fericită a copilăriei.

Și Antonio Fogazzaro se arăta nemulțumit de realitățile Italiei contemporane, de corupția regimului parlamentar, de contradicțiile flagrante între stat și biserică, de decăderea prestigiului bisericii catolice. Deși pretinde să formuleze un sistem de reforme care să îmbunătățească situația existentă, Fogazzaro, reprezentant al ideologiei unei pături conservatoare ale burgheziei, nu face decît să evadeze în trecut, în epoca Risorgimentului, de unde se întoarce cu soluții perimate și anacronice, în complet dezacord cu postulatele vremii sale.

La Pirandello, ultimul dintre scriitorii studiați, criticul descoperă unele trăsături care-i deosebesc fundamental de ceilalți trei: pe de o parte, Pirandello este singurul scriitor care nu evadează din realitate, ci dimpotrivă, o privește perfect lucid, sub multiple aspecte — și mai mult, o denunță —, depășind din acest punct de vedere ideologia celorlalți scriitori; pe de altă parte opera lui este profund pesimistă, pentru că neagă totul și nu acceptă soluții (și prin aceasta se deosebește din nou de contemporanii săi), fapt care-l determină pe Salinari să-l situeze totuși între scriitorii decadenți.

Cartea lui Salinari marchează prin apariția ei nu numai o contribuție de seamă la stadiul unui curent literar și al reprezentanților săi, ci pune și rezolvă deopotrivă, în cadrul esteticii marxist-leniniste, probleme însemnate de metodologie. „Miti e coscienza del decadentismo Italiano” este o lucrare reprezentativă pentru nivelul superior pe care critica literară marxistă l-a atins în Italia, un exemplu al caracterului creator pe care această critică l-a dobîndit în patria lui Gramsci și Labriola.

Pentru a înlătura pericolul schematismului, — arată Salinari în prefața volumului său — criticul marxist nu trebuie să se mulțumească cu prezentarea inițială a unor date generale istorice, din care să derive în mod simplist și mecanic anumite trăsături ale operei artistice. Criticul și istoriograful trebuie să pornească de la opera individuală a artistului, a cărei analiză să facă evident necesară stabilirea relațiilor cu realitatea obiectivă; la rîndul ei, această legătură trebuie făcută cu toată grija, ținîndu-se seama de complexitatea atît a procesului artistic cît și a procesului vieții social-istorice, de o serie de factori „intermediari” care nuanțează și concretizează legăturile între cele două planuri. Valabilitatea acestor premise este demonstrată de cele patru studii ale lui Salinari, care reușesc pe deplin să creeze o imagine complexă a scriitorilor în discuție.

Valabilitatea metodei lui Salinari se verifică și în felul în care criticul a reușit să ne prezinte pe cei patru scriitori ca personalități unice, bine definite. „Mitul” fiecăruia dintre aceștia se desvăluie în analiza lui Salinari ca un puternic nucleu care izbuteste să domine toate laturile personalității scriitorului: concepții politice, filozofice, estetice, latura erotică, determinînd într-o măsură chiar și alegerea procedeelelor stilistice.

N. T.

CA LA VÎNAT MUȘTE

O scurtă telegramă din Paris care relatează un fapt destul de obișnuit, relevă* de-o dată, printr-un detaliu, toată inumanitatea imperialismului american, toate crimele pe care le face în jurul globului pămîntesc pentru asigurarea huzurului monopoliştilor.

„La 2 februarie, în apropiere de Saigon s-a prăbușit un avion militar american/ de transport, de tip S-123”.

Pînă aici, nimic excepțional. Cerul lumii „libere” e atît de împînzit de avioane americane, încît nu se poate să nu mai și cadă, ca într-o sinucidere, zilnic, pe pămînt sau în apă.

Ceea ce este extraordinar, — căci este ceva extraordinar — e faptul că acesta era unul din avioanele pe care americanii le folosesc pentru împrăștierea de substanțe toxice, în regiunile unde acționează intens partizanii sud-vietnamezi.

„Stilul de viață american”, concepția lui despre lume și om, sensul pe care-l dă „libertății” ne-au deprins cu multe. Altfel, pe întregul glob ar trebui să se reverse un gigantic vai de oroare, de dispreț și ură.

Partizanii din sudul Vietnamului sînt la ei acasă, în țara lor. Și vor, la ei acasă, să trăiască liberi, fără exploatare, căci au plătit destul tribut de muncă și sînge, colonialiştilor. Dar americanii, parafraziîndu-l pe Goring, de la care s-au declarat moștenitori spirituali, de cîte ori aud vorbindu-se de libertate, dacă nu vorbesc ei, le vine să tragă cu pușca.

Dar pentru aviditatea lor de crimă, pușca e o sculă inofensivă cu obiective individuale, iar mitraliera și bombele deși cu apetituri de moarte în masă, sînt costisitoare. Procedul nu-i economic. Un partizan poate costa și cîțiva dolari. Nu face! Prețul de cost, pe cadavru, revine prea ridicat.

De aceea, iată, întrebuițează, curat și civilizată, metoda curentă folosită de oamenii normali pentru distrugerea muștelor sau a insectelor. E o metodă care armonizează mijloacele de nimicire cu concepția filozofică despre om, — despre ori ce om care nu-i american.

Să nu se mai spună că nu s-a adus civilizația în colonii și în țările dependente!

Precum s-a dovedit, concret, cu avionul căzut, deasupra partizanilor vietnamezi, goi și desculți, zboară avioane de cel mai modern tip și aruncă asupra capului lor, pentru a-i ucide fără vărsare de sînge, substanțe chimice toxice fabricate după cea mai înaintată știință, de către cei mai mari savanți, în cele mai moderne laboratoare.

Noi am văzut asemenea avioane, dar aruncînd substanțe chimice toxice pentru a distruge dăunătoarele recoltelor, pentru ca oamenii să aibă recolte mai bune, pîine mai multă.

Canibalii apar ca niște copii blînzi și doar flămînzi, față de colegii lor imperialiști, care nu au nici măcar scuza foamei înnebunitoare, căci ucid pentru a asigura huzurul câtorva trîntori îmbuibați.

Nu mai vorbim de cavalerismul și „eroismul” luptei. Căpitanul pilot care seamănă din cer substanțe toxice pentru omorul în masă, are, în fond, eroismul unui vînător de muște.

Poate fi decorat, — o, ironie a timpului, — cu ordinul Lincoln.

D.

IAR LUMEA „LIBERĂ"

în lumea „liberă", acolo unde oricine este liber să ucidă oricîți algerieni pe zi, sîra libertății s-a extins prin obișnuință și la oamenii albi și în alte domenii.

Jerome Lindon, care conduce „Les Editions de Minuit", a fost condamnat pentru că a publicat un roman care nu-i pe placul regimului de exterminare al celei de-a V-a republici și care nu ar fi un roman de pură imaginație ci ar avea la bază fapte trăite adevărate de autor.

libertatea judecătorilor de a condamna pe considerente absurde este deplină. Trăiască deci „lumea liberă"!

Jean Paul Sartre este un gânditor care gîndește altfel decît un parașutist deprins de șapte ani să tortureze și să asasineze fără pedeapsă. Asta nu-i pe placul fasciștilor și huliganilor din Franța care terorizează în libertate deplină o țară întreagă, nestingheriți de nimeni.

Cine gîndește, nu are libertatea de a gîndi. Jean Paul Sartre nu-i liber să spună ce crede.

în schimb, un nemernic anonim, pentru o taxă de 200.000 de franci („ușori") e liber să-l asasineze sau măcar să-i arunce casa în aer, cu bibliotecă și cu manuscrise, fără să pățească nimic.

„Lumea liberă" I

Dar fenomenul de descompunere este și mai grav, și mai adînc.

Aceste două fapte, unul mai grav decît celălalt, ating, amîndouă, drepturile scriitorilor și libertatea lor de opinie. Era deci firesc ca opinia publică să aștepte cu legitimitate îndreptățită o luare fermă de atitudine, o poziție hotărîtă a reprezentanților oficiali ai scriitorimii franceze împotriva arbitrarului, a teroarei exercitate de reacțiune în numele „delictului de opinie". Într-adevăr, protestele n-au întîrziat să se arate. Au semnat moțiuni de protest sutele de scriitori, de intelectuali, de personalități artistice grupați în Comitetul (Național al Scriitorilor (C.N.E.) din Franța. S-au abținut însă membrii reacționari ai Societății oamenilor de litere, ca și cei afiliați unei alte pretențioase societăți scriitoricești: Pen-Olutoiul (acesta este un fel de copil din flori proteguit de U.N.E.S.C.O., apendice al Organizației Națiunilor Unite). Este incontestabil că problemele ridicate de cele două acte samavolnice mai sus menționate cereau în mod imperios apărarea drepturilor morale și materiale ale scriitorilor, apărare ce urma să fie făcută în chip firesc statutar de către Societatea oamenilor de litere și Pen-Olutoiul.

Cum era și de așteptat, refuzul acestora de a lua atitudine împotriva unor manifestări crase ale fascismului, a fost drastic semnalat de revista „Les Lettrés francaises". Aceasta a arătat că, în asemenea împrejurări, tăcerea sau împotrivirea — expresă sau tacită — nu sînt numai semenele lașității, ci și ale unei complicități criminale. În fața acestui lact de acuzare, mai mulți membri ai acestor grupări literare cu caracter retrograd au fost siliți isă-și înainteze demisia.

Fenomenul divizării scriitorilor în țările imperialiste în scriitori democrați, alături de popor, luptînd pentru o libertate reală, și scriitori complici ai regimului de teroare impus de cercurile conducătoare, iată încă un aspect al celor două culturi din țările bazate pe regimul de exploatare.

D.

ORGANIZAREA FOAMEI

Implicațiile noilor relații de producție, socialiste, și a noului țel al muncii sînt variate, imense și deosebit de semnificative.

în regim socialist, sporirea continuă a producției este un scop principal, belșugul de produse asigurînd un trai tot mai bun tuturor oamenilor muncii, ajungînd ca ia

•foi fiprîruia după nevoile sale. Munca are drept țel bună
 comunism, sa se asigure ast / " ^ ^ ^ ^ munca, nici j r e d e l e i nu mar este
 starea și un înalt nivel de t r - J P ^ t m ^ ^
 o marfă menită sa J ^ t e e mai mult, sau poate oamenii trăiesc mai bine
 în socialism, cu cit > depășește o anumită limită, cu atât capitalista,
 in capitalism, cu cit producț uzine, este și mai alar
 M e t - = n

...citi cînd «-;/^r SXtefeSy în mesajul trimis Congresului
 lata in sa ca la Washington, pi * . d b x o o lema surplusurilor, căci asta

Filozofia economică a imperialismului, o cunoaștem: mai bine sa nu produci
 decît să vinzi mai ieftin. TM,,,,hiil în mare, pentru a menține
 ,,<< r : r ^ - >>—
 șomerilor agricoli. America asemenea stări de

cu 40 milioane de acri.
 Superb ideal de organizare a lumu !

D. B.

Perpessicius: „ALTE MENȚIUNI DE ISTORIOGRAFIE LITERARA ȘI FOLCLOR (1957—1960)”*)

Autorul „Mențiunilor critice” și al monumentalei ediții Eminescu ne-a dăruit la finele anului trecut, strânse într-un volum, rezultatele celor mai noi cercetări ale sale în domeniul criticii și istoriografiei. Pentru lectorul familiarizat cu presa literară, lectura acestor „Mențiuni” reprezintă în mare parte o revedere a unor pagini cunoscute și în același timp, încă un prilej de a întregi profilul spiritual al neostenitului cronicar și cercetător literar. Față de „Mențiunile” din 1957, volumul prezent oglindește mai deplin activitatea variată și multilaterală a autorului, înfățișându-d deopotrivă pe istoric, ca și pe criticul literar. Aceste „Alte mențiuni” ne pun la îndemână nu numai opiniile — totdeauna interesante — ale celui mai harnic și mai autorizat dintre exploratorii textului eminescian, dar și o serie de considerații utile asupra literaturii noastre, domeniu de care Perpessicius s-a ocupat sistematic în „Mențiunile critice”, publicate pînă în urmă cu vreo doi ani în paginile „Luceafărului”. Pasionat de o viață întreagă al fenomenului literar, Perpessicius, care înscrișese în urma sa o lungă profesie de cronicar, bogată, fără îndoială, dar în același timp tributară, nu odată concepțiilor dominante ale vremii a găsit, ca și alți colegi iluștri ai generației sale, forța de a se depăși, de a birui prejudecățile și de a se înco-

* E.P.L., 1961.

lona în frontul criticii științifice, marxist-leniniste. Articole ca „Lenin și literatura”, „Poetii cîntă partidul” sau ca atîtea din recente „mențiuni critice”, atestă fără tăgadă înprospătarea viziunii estetice a lui Perpessicius. Unită cu o receptivitate tinerească și trează, această înnoire a viziunii i-a permis să se apropie de poezia unor Nicolae Labiș, Nina Cassian, Mihaela Dragomir cu aceeași dragoste și disponibilitate afectivă cu care pornea la descifrarea tainelor intime ale universului eminescian sau sadovenian. Dincolo de anumite inegalități și șovăieli în interpretare, important este că Perpessicius sesizează exact sensul poeziei lui Beniuc sau Jelebeanu, că împinge cu un pas înainte încercarea de definire a specificului artistic al unor romancieri ca Titus Popovici sau Eugen Barbu.

Prezentele „Mențiuni” confirmă încă odată predilecția autorului pentru stilul poetic fastuos, cu paranteze largi și savante, ce se înscriu în strălucita filiație Dimitrie Cantemir-Niculae Iorga, ca și creditul acordat incursiunilor istoriografice, adevărate socluri ale analizei, menite să adauge un prisos de precizie și de claritate științifică. Cultivînd perioada savantă, cu numeroase arborescente, autorul e un adversar al stilului sec, de proces-verbal. Metafora, nutrită copios din mitologie, dar și din alte domenii, evidențiază o dată mai mult figura distinctă și originală a criticului.

Vechi foiletonist literar, Perpessicius trăiește la sfîrșitul unei cronici, mîhnirea — pe care adesea o împărtășim și noi — de a fi spus prea puțin din cîte ar fi trebuit spuse. Uneori însă

aceasta nu e decît un pretext pentru a evidenția și mai pregnant observații capitale, pe care le și notează deîndatfl ca în cronica lui Geo Bogza. Poet sensibil, evocator al naturii și al propriilor experiențe, Perpessicius folosește în chip original criteriul confruntării cu viața, punînd față-n față, de pildă, o poezie de Miha Dragomir, cu anii îndepărtatei sale copilării brăilene, sau Aradul din „Străinul” lui Titus Popovici, cu urbea de acum patru sau cinci decenii, în care criticul își inaugura cariera didactică și literară.

Spuneam însă că pot apărea și unele inegalități, cum observăm în cronica despre „Rădăcinile sint amare” de Zaharia Stancu, unde elogiile se extind și asupra unor laturi mai puțin izbutite ale romanului, contrazicînd opiniile autocritice ale însuși scriitorului, sau în cronicile consacrate lui Victor Tulbure și Eugen Barbu, care, după părerea noastră, nu ating nivelul de profunzime al aceluia despre Tudor Vianu, Geo Bogza, Titus Popovici, A. Mihale, Nina Cassian.

Compensația trebuie căutată, evident, în „mențiuni” ca acestea din urmă, dar și în studiile de istorie literară, ce alcătuiesc prima parte a voiu-
'mukti de față. Pentru iubitorul clasicilor va constitui o adevărată desfătare lectura celor cîtorva articole despre Alecsandri („Alecsandri în corespondență”, „Elogiul Mirceștilor”, „Bianca Marquetti sau ultima idilă horațiană”), în care va descoperi pasiunea demnă de admirație a cercetătorului, rătăcind în voie prin labirintul manuscriselor și vechilor infolii, identificînd în cine știe ce notă uitată un fapt grăitor, un nume, o persoană, ce rămăseseră neștiute pentru înaintași, decenii de-a rîndul. Și Perpessicius trăiește autentic poezia manuscriselor, se arată neostenit în călătoria sa continuă, prin huceagurile cele mai ascunse ale istoriei literare. O dovedește cu prisosință în „Bianca Marquetti, sau ultima idilă horațiană”, unde, pe

baza unor fapte noi, reconstituie uns dintre cele mai interesante prietenii literare ale poetului de la Mircești. Operînd cu argumente convingătoare, comparînd și coroborînd, Perpessicius pune în discuție paternitatea unu» poem ce s-a crezut a fi de Eminescu, („Poemul Putnei — o postumă mai puțin”), urmărește filiații și influențe,, care, depistate în cadrul poeziei noastre, desființează alte și alte zone albe. Bizuit întotdeauna pe o informație multilaterală, autorul „Mențiunilor critice” ne aduce la cunoștință comunicări de tot folosul, al căror ton omagial exprimă de fapt un sentiment de nețărnută dragoste și venerație pentru moștenirea clasică. Așa sînt articolele „Cuvînt pentru pomenirea poetului Gr. Alexandrescu”, „Eminescu și teatrul”, „Creație și divertisment folcloric la Eminescu”, „Iosif Vulcan”.

Din aceeași categorie face parte și articolul „Folclorul și poezii noștri”, asupra căruia ne-am îngădui să formulăm o observație. Urmărind afluenții populari atît de numeroși ai liricii eminesciene, Perpessicius ne trimite pentru poezia postumă „De-ar fi mijloace...” tocmai la Mistral, marele rapsod al Provenței, de la care poetul nostru ar fi preluat balada frumoasei Magali, simplificînd-o, în genul cîntecelor de lume. Dacă într-un studiu de folclor comparat, această similitudine poate prezenta interes, în cazul de față, credem că ea ne îndepărtează de adevărată rezolvare a problemei. Ni se pare că poezia citată folosește în primul: lînd irmoasele pe care le adunase Eminescu în bogata sa colecție populară, — cum ne informează competent chiar Perpessicius în nota consacrată poeziei în Opere (vol. V, p. 488). Renunțînd în chip surprinzător la sugestia exprimată acolo, autorul ediției Eminescu s-a îndepărtat și de o altă sursă probabilă, dacă nu sigură, pe care a putut-o constitui „Noul Erotocrit” al lui Anton Pann — și anume Cîntul II din Adaos la tomul al cincilea —

<cf. ed. I. Fischer, 1953, vol. I, p. 68) care începe cu aceleași stihuri, ca și postuma lui Eminescu :

„De ar fi mijloc și ar fi puțință,
De a mă preface după mea voință” — și care conține aceleași elemente de comparație (ogindă, pieptene, zefir — la Eminescu vînt, somn). Dată fiind admirația manifestată de poet în „Epi-gonii” față de „Anton Pann, finul Pepelei”, ca și cunoștințele sale adinei în domeniul vechii literaturi române, nu-i exclus ca irmosul citat de Perpessicius în nota de la vol. V să fi fost contaminat cu versurile nu mai puțin populare din „Erotocritul” lui Pann. Îngăduindu-ne o asemenea precizare, nu facem decît să semnalăm un dezacord existent între articolul „Folclorul și poezii noștri” și judicioasa notă la care, după părerea noastră, ar fi trebuit să se refere, în sfîrșit, asemănarea cu poemul rapsodului pro-vensal.

Dar observația noastră privește un amănunt care nu schimbă cu nimic opinia ce am afirmat-o inițial. Perpessicius este un critic a cărui erudiție se împletește cu poezia. „Mențiunile” sale transmit o profundă vibrație afectivă de stimă și prețuire a actului creator, văzut mereu în contextul foarte larg al culturii și literaturii naționale și universale.

Ultimul volum al lui Perpessicius ne apare, în multe privințe, ca un îndemn pentru noi, criticii tineri, care am primit nu odată sugestii prețioase de la emeritul critic și istoric literar.

AL. SĂNDULESCU

Vladimir Colin : „LEGENDELE ȚĂRII
LUI VAM* * ”

Cine spune că basmele sînt numai pentru copii ?

După o lectură care te cucerește, închizi volumul lui Vladimir Colin cu sentimentul că trebuie să-ți revizuiiești

* Editura tineretului, 1961.

această părere. La drept vorbind „legendele Țării lui Vam” nici nu sînt niște basme obișnuite. Închipuind o seminție a lui Vam, într-o preistorie nord-dobrogeană, autorul închipuie cu o vădită plăcere întîmplări în margi-nile unei veritabile mitologii. Urmînd un procedeu mai vechi, descoperit de preromantici, scriitorul își asumă rolul de culegător ai unor legende populare și, pe alocuri, de comentator erudit (în ordine istorică și filologică), adăugînd o postfață de o studiată candoare arheologică în care schițează pretinsa istorie a vamiților. În definitiv ideea poate veni din „Țiganiada” lui Budai-Deleanu, de care, sub raportul amintit, cartea lui Colin se apropie oarecum.

Cît privește basmele propriu zise, acestea fac obiectul unei lecturi antrenante, la capătul căreia, abia o perfidă notă redacțională te coboară la realitate : vamiții n-au existat niciodată, legendele lor sînt pură ficțiune.

Crezi și nu crezi, într-atît fabuloasa încheștare a „pămîntului cu cerul” imaginată de vamiți e o veritabilă „mitologie a omului” (semnificativ, de altfel, subtitlul cărții!) posibilă în limitele celei mai depline seriozități.

Gîndind această mitologie, în care basmele se leagă organic, autorul s-a lăsat furat de farmecul de nedescris, pentru un scriitor, (mărturisit cîndva de Faulkner cu privire la lumea roman-elor lui) de a-și crea un univers care să-i aparțină, în care să se miște în voie, pe care să-l modeleze după o viziune proprie. Acest sentiment de creație (în înțelesul foarte propriu) dă „legendelor lui Vam” timbrul lor specific, uimitoarea lor prospețime. Vla-dimir Colin inventează o cosmogonie originală, bineînțeles în linia basmului, își are zeii lui (pe care-i botează *nai(i)*), explică într-un fel personal le-gendarul diluviu. Și în universul pro-dus de imaginația lui, scriitorul se simte liber de orice obligații față de scheme și deprinderi tradiționale.

Tîlcul „legendelor lui Vam” constă în biruința omului asupra zeilor, a pămîntului asupra cerului. Sub „zîmbetul lui Vam” se încheie o luptă titanică, pe viață și pe moarte, între om și natura asupritoare, originală întru-chipare a conflictului dintre bine și rău. Omul iese victorios, dar nu omul izolat, ci societatea omenească. Vam, flăcăul curajos și viteaz, nu l-a putut birui pe Ormag, zeul spaimei, după cum nu l-au putut birui, cîtă vreme au acționat individual, nici Lua, nici Tarbit, copilul cu piele neagră. Unirea lor și a tuturor oamenilor, ieșiți de sub semnul puterii lui Ormag, adică al spaimei, este însă încununată de succes. Cețoasa Nartazubă, locașul aerian al zeilor, se prăbușește, odată cu aceștia, în apele mării. Înțelesul adine al „legendelor seminției lui Vam” e tocmai credința aceasta în putința omului de a-și supune natura prin cunoașterea. Ormag e simbolul spaimei de o natură necunoscută și el e învins de geniul uman.

Prin problematica ei, cartea lui V. Colin readuce în discuție o cerință a literaturii pentru copii: seriozitatea. „Legendele lui Vam” pun în forma lor specifică, chestiuni interesante și foarte serioase. Ele incită la meditație, evitînd didacticismul. Îmbucurătoare e absența unor locuri comune (am convingerea că alegerea chiar a formulei de care am vorbit vine din necesitatea ocularii aoeistor locuri comune). Și stilistic se întrevade intenția aceasta, căci dacă basmele populare recurg iiresc la situații sau la caracterizări stereotipice, avînd la bază scheme comune foarte vechi, îi revin basmului cult răspunderi inovatoare mult mai mari (V. Colin însuși o sublinia cîndva într-un studiu). Persistența unor șabloane în „legendele lui Vam” (*Jala își ridică privirea și Vam nu știu dacă noaptea era mai întunecată decît ochii ei sau ochii ei mai negri ca noaptea*) e compensată de strădania autorului de a găsi posibilități de schimbare

pînă și în consacratele formule incipiente ale poveștilor: „Afîfea valuri s-au născut, călătorind de-atunci, atîtea rinduri de Hori s-au scuturat și-atîtea stînci s-au năruit în colb, încît nimeni nu le mai știe seama. Dar că a iost un ilăcău...” etc. (Pentru finețea mijloacelor, observ dilatarea succesivă a orizontului temporal în cele trei poziții de la începutul frazei citate). Incontestabila maturitate a scrisului lui Colin (în progres evident de la „Basmele omului” la „Legendele Țării lui Vam”) nu-l scutește uneori de o oarecare prețiozitate a dialogului, care vine din arhaizant nu neapărat necesare sau dintr-o ușoară insistență pe vocative („pînă cînd, o, rege din Agra, vei răbda...”). E plăcută logica basmelor (cu puține concesii făcute soluțiilor facile, dar și cu truvaiuri excelente), expresia sobra și adecvată și, mai presus, mesajul lor, plin de dragoste și de încredere în forța invincibilă a Omului — (scris cu literă mare, ca numele unui zeu, cel mai puternic dintre toți zeii seminției lui Vam).

N. MANOLESCU

Szabó Gyula: „APRILIE, CÎND CREȘTE IARBA”*)

Nuvelele lui Szabó Gyula (volumul „Aprilie, cînd crește iarba”) dezvăluie o serie de aspecte din lumea satului contemporan, autorul urmărind apariția și dezvoltarea noului în viață, în conștiința oamenilor, prin fapte aparent mărunte. Interesant e că tocmai aceste fapte devin revelatoare pentru noile relații sociale, autorul reușind să scoată în evidență semnificațiile lor adinei fără a le mai însoți de comentarii. De aici firescul și autenticitatea personajelor, simplitatea și căldura acestora, făcînd pregnant mesajul întregului volum.

*) E.P.L. 1962.

Epica e restrînsă la conflicte de proporții obișnuite cotidianului; lipsesc incursiunile psihologice sau desnodă-mintele neobișnuite: o adunare generală într-o colectivă și intervenția hotărîtoare, la discuții, a unui cioban bătrîn care-și are și el povestea lui („Din zori pînă-n noapte”),- convorbirea a două femei simple, pe peronul unei gări, despre copiii care — lucru cu totul neobișnuit pînă acum în lumea lor — au făcut studii superioare și s-au așezat la oraș, în locuințe bune („Incă-i firavă primăvara”). O singură nuvelă („Szoke Annuș”), susținută de un conflict dramatic mai adînc, capătă mai multă amploare; în celelalte povestiri, pregnant este un singur moment — fapt care le apropie mai mult de schiță. Privite din interior (lumea descrisă aici îi este familiară autorului), fragmentele de viață înfățișate dau o impresie de autenticitate și prospețime.

Există amănunte care dau sevă și culoare întregului, tot volumul fiind străbătut de o undă de umor sănătos, în care încap deopotrivă zîmbetul hîtru, ironia ușoară, batjocura subțire și vorba spusă în doi peri (aci proza lui Szabd Gyula e înrudită în ceea ce are mai bun, cu aceea lui Siito Andras).

Mi se pare că nu întîmplător două dintre nuvelele volumului „Aprilie, cînd crește iarba”, aduc în centrul acțiunii figuri de reporteri: adesea se pot recunoaște, poate nu îndeajuns sudate, înseși însemnările autorului, dintr-un bloc-notes de reporter. În aceste însemnări își au locul și diversitatea, și prospețimea, și culoarea autentică a întîmplărilor alese dar și un anumit aer de notafie fugară. Tot aici poate că trebuie pomenit pitorescul factice al unor moși și al unor codane pline de nuri care se perindă prin mai toate nuvelele.

E de remarcant însă că personajele centrale ale povestirilor trăiesc, și

adevărate valoare a volumului o dă tocmai această prezență vie a oamenilor care populează cartea, prinzmri viață numai din cîteva trăsături. Sluț caractere puternice, luminoase, care întruchipează frumusețea și tăria „primăverii” — cu sens simbolic, atît în titlul volumului, cît și în întîmplările inspi-rate din realitățile satului socialist.

Fericirea sfioasă a Terkăi Poștăriței oare se întoarce de la Joska, băiatul ei, ajuns mare inginer la București, 3' confruntarea acestei fericiri adevărate-cu idealul de parvenire al lăudăroasei Berta, aruncă o lumină nouă asupra noilor conflicte și relații sociale. Se impune de asemenea, cu forța de convingere a artei adevărate, figura tinerei Margit, a cărei tărie sufletească și demnitate determină nașterea unei atitudini noi față de soțul și socrii ei, - de asemeni cea a lui Szoke Annuș, judecată de tot satul, la primirea ei în gospodăria colectivă, pentru păcate-vechi care au costat-o cînstea și o viață de umiliri și suferință — ca slujnică și apoi ca nevastă a chiaburului, asupritorul satului întreg.

Autorul mînuiește un dialog vioi, plin de umor: fraza e scurtă, colorată violent, țărănește (fără [înjurăturile-obișnuite de unii scriitori ca o virtuo-zitate).

(„ — Doar n-o li gelos pe nea Gergo Ignac I Că el a lost cavalerul I Mi-o ținut bita In cuimeziș, de mai-mai să cad In nas, și unde n-a început să mă siringă în brațe! „Tiil” cică „Ce mai femeiușcă a ieșit din tine, Kati-ta!”. „Ia-uite, na!” zic, „CU ce-a înnoptat, a și ieșit huhurezul la drum!” Nu i-a venit moșului la socoteală. Să fi văzut ce se mai răfoia. „Da ce crezi ia! Că eu n-am fost niciodată de șaisprezece ani!” Da și eu de colo. „De fost ai fost, nici vorbă, nea... Da tocmai aici e boclucul, c-ai fost și nu mai ești!...”)

Traducerea e pe alocuri stîngace, greoaie, dialogul nefiresc. (Poate că tot aici ar trebui pomenite și greșelile

grosolane de tipar, care s-au strecurat pe ici, pe colo, trădînd neglijența editurii).

FLORENȚA ALBU

G. G. Ursu : „N. BELDICEANU” *)

Studiul monografic al mi G. G. Ursu despre N. Beldiceanu, apărut în „Mica bibliotecă critică”, este o lucrare utilă, care luminează încă un aspect din activitatea progresistă a scriitorilor de la „Contemporanul”.

Folosind variate surse de informare, apelînd la cunoscutele lucrări de critică și istorie literară semnate de G. Ibrăileanu sau G. Călinescu, dar cercetînd și presa vremii, arhivele, amintirile contemporanilor, G. G. Ursu schițează profilul spiritual al acestui poet frămîntat de problemele vremii sale, pe care a încercat să le expună într-o operă poetică aflată sub influența lui Alecsandri și apoi a lui Eminescu.

Dacă pînă la apariția acestei lucrări marele public cunoștea îndeosebi poemele sociale ale lui Beldiceanu, morîcfrăfia lui G. G. Ursu pune în lumină și alte aspecte, la fel de însemnate, ale vieții și operii poetului.

Astfel, autorul se oprește asupra activității didactice și științifice a poetului. Ca profesor de istorie la Iași, Beldiceanu manifesta grijă pentru elevii dotați, încurajîndu-i pe cei lipsiți de mijloace. Manualele sale de istorie acordă o atenție deosebită capitolelor privitoare la răscoalele lui Horia și Tudor Vladimirescu. Beldiceanu trebuie considerat în același timp ca primul arheolog și epigrafist al Moldovei (iar nu „epigraf” cum apare tipărit de cîteva ori în lucrare), pasionat de munca de cercetător al perioadelor mai vechi din istoria poporului român. Posesor al unei foarte valoroase co-

*) E.P.L., 1961 (col. Mica bibliotecă critică).

lecții de antichități, Beldiceanu refuză să o vîndă unui muzeu străin, deși i se oferise pentru ea o avere.

Apelînd la o serie de izvoare nefolosite pînă acum, G. G. Ursu prezintă cititorului laturi necunoscute ale creației lui Beldiceanu. Puțini inițiați cunoșteau activitatea revistei „Cultura”, scoasă de Beldiceanu, revistă care, mergînd pe linia deschisă de „Contemporanul”, a promovat o artă realistă; de asemenea a cenaclului condus de poet între anii 1888—1889, în care Creangă și-a citit partea a 4-a din „Amintiri” și în care D. Anghel și frații Stavri au făcut primii pași în poezie.

O contribuție însemnată aduce G. G. Ursu la dezvoltarea caracteristicilor operei poetice a lui Beldiceanu, prin analiza poemului „Tala”, lucrare bogată în personaje luate din viața epocii. Autorul analizează pe larg această satiră cu ample semnificații sociale; ar fi fost de dorit să fi căpătat spațiul corespunzător și extindere observațiile cu caracter sintetic, concluziile.

Urmărind dezvoltarea poeziei lui Beldiceanu, care culminează cu marile poeme sociale „Lăutarul”, „Dezmoșteniții”, „Amurgul veacului”, autorul reliefează permanentele preocupări ale poetului de a înnoi fondul de idei al poeziei. El face o analiză mai amplă poemului „Pămîntul”, „poem în care știința se îmbină cu poezia”, în care „poetul elogiază triumful explicației materialiste a genezei”. Autorul monografiei acordă atenția cuvenită laturii protestatare a operei lui Beldiceanu de critică socială, de demascare a vechii orînduirii. Poemele sociale sînt analizate pe larg, simplificîndu-se cu versuri semnificative și subliniindu-se consecvența lui Beldiceanu, care a rămas pînă la moarte un adept al ideilor socialiste. În felul acesta G. G. Ursu înlătură eroarea strecurată și în manualele școlare, unde se afirmă că spre sfîrșitul vieții Beldiceanu ar fi revenit sub influența „Convorbirilor literare”.

Cercetând problema influențelor exercitate asupra lui Beldiceanu — sarcină dificilă, ținind seama că aceste influențe au fost numeroase și receptate într-un mod specific de poet — autorul operează cu finețe o serie de delimitări, reușind să dovedească, printre altele, caracterul original al pastelurilor, asupra cărora influența lui Alecsandri a fost exagerată. Notarea exactă a detaliilor muncii agricole, înfățișarea realistă a datinelor țărănești sînt trăsături caracteristice lui Beldiceanu.

Monografia lui G. G. Ursu păcătuiește uneori prin expunerea didactică (vezi analiza poemului „Dezmoșteniții”,

unde ideile principale din fiecare strofă sînt prezentate sistematic și arid, ca într-un manual de școală). Făcînd analiza poeziei lui Beldiceanu, autorul se mulțumește să insiste asupra fondului de idei, fără a sublinia suficient particularitățile care o diferențiază de poezia socială a altor autori.

îndeajuns de documentată, aducînd numeroase date noi, rectificînd unele erori vechi, monografia lui G. G. Ursu este o contribuție merituosă la cunoașterea vieții și operei lui N. Beldiceanu și la situarea lui pe locul cuvenit în istoria literaturii noastre.

GEORGE SANDA

"Reviste TZevis+elor

— din țară —

PUBLICISTICA LITERARĂ ÎN „CONTEMPORANUL” (Noiembrie — Decembrie 1961)

Într-un timp, nu prea de mult, „Contemporanul” luase bunul obicei de a comenta săptămânal reportajele apărute în diverse publicații, arătându-le meritele și cusururile. Inițiativa, binevenită, era totuși, dacă ne gândim bine, incomplet stimulatorie. Reportajul ca gen publicistic apărea în mod nejustificat rupt de ansamblul manifestărilor publicisticii noastre literare, cu alte cuvinte de acea interesantă direcție a scrisului contemporan constând în cuprinderea nemijlocită a actualității. Pentru că în aceeași măsură cu reportajul, meritau și merită să fie luate în considerare și celelalte modalități publicistice: articolul literar, eseul, foiletonul de toate nuanțele, pamfletul... Cu atât mai mult cu cât, izolându-l și încurajând dezvoltarea unilaterală a reporterilor, există pericolul ca reportajul să se „specializeze” într-o direcție prea mult constatatoare sau înclinând spre un pitoresc „poetic” parazitar. A-l repune pe linia de plutire firească a reflecției substanțiale, înseamnă de fapt a-i consolida caracterul esențialmente publicistic, pe care tot soiul de ispite literaturizante amenință să i-l altereze.

Raportate la caracterul notelor critice amintite, s-ar părea că observațiile de mai sus nu-și mai au rostul: cronica reportajului a dispărut cam de

multișor, cum au dispărut din paginile aceleiași reviste și alte câteva inițiative folositoare. Iată însă că în „Contemporanul” continuă să se publice în număr mare reportaje, semnate mai ales de tineri scriitori, alături de substanțiale „tablete” și foiletoane — ,numescă-se acestea din urmă „Cronica optimistului” sau „Dicționarul păcii și al războiului”.

Se înțelege de la sine că prezența, de loc decorativă, săptămână de săptămână, în paginile „Contemporanului”, a unor semnături de prestigiu cum sînt cele ale lui Tudor Arghezi și G. Călinescu are darul de a contribui într-o măsură decisivă să facă din foiletonul artistic o formă de manifestare pe cât de cuprinzătoare și complexă, pe atât de populară.

„Biletul” și „tableta” argheziană atacă neobosit, în stilul atât de cunoscut, sporit totuși cu inflexiuni și modulații inedite, o gamă variată de probleme ale actualității. Evocarea începuturilor literare proprii, îmbogățită cu date noi (*Kii Kri*, 17 noiembrie), alternează cu reînnoite arte poetice, exprimând dragostea și interesul pe care maestrul Îndeletnicirii neîntreprupte cu scrisul le nutrește pentru „copilandrul care începe să caute cuvîntul” (*Bilei...*, 24 noiembrie), dar și dezaprobarea și dezgustul pe care i le produc industria literară și suficiența „umflaților în pene” (*Facilități*, 12 ian. etc.); în fine, pamfletarul necruțător biciuind impostura se face simțit adesea (*Bilet...*), ca pentru a le aduce aminte colegilor de breaslă că mai au unele datorii neachitate față de genul satiric.

Pamfletul de idei, cu teme mai ales «externe (*Goa*, 5 ian., *Portete care nu există*, 22 dec), dar cu ramificări cărto-rărești certe, e cultivat cu excelente rezultate și de G. Călinescu, a cărui îndeletnicire preferată rămîne totuși elucidarea în termeni netezi a cîte unei probleme de literatură și artă și mat ales de critică și istorie literară (*Volumul I*, 19 ian., *Coniuzii*, 1 dec. etc.). Fie-ne îngăduit un reproș: unele foiletoane uluiesc prin disparitatea problemelor tratate; un articol intitulat promițător *Reportajul* (10 noembrie) se transformă pe neașteptate într-o discuție filologică în deosebi pe tema erorilor de tipar.

Privitor la remarcabilul, în atîted privințe revelatorul „Dicționar al păcii și al războiului” de Geo Bogza (v. *Aberație*, 12 ian.) e cazul, poate, să spunem că, asemenea Dicționarului Academiei, el înaintează mult prea încet. E de regretat că o idee nespus de generoasă pentru publicistica noastră cunoaște o atît de anevoioasă traducere în faptă.

În ce-l privește pe Eugen Barbu, deținătorul rubricii permanente de sport a revistei, mărturisim că l-am dori mai viu antrenat în probleme de un interes eseistic mai larg (eventual tot în legătură cu sportul și tineretul), așadar mai puțin strict cantonat în disputele săptămîinale pe care le iscă buclucașul „balon de piele”. În felul acesta publicistica noastră ar cîștiga un gînditor prin metaforă mai activ.

În afară de amintii deținători de rubrici oarecum fixe, la „Contemporanul” mai publică din cînd în cînd mici eseuri, foiletoane, însemnări și mai ales reportaje și alți scriitori. Ne-am fi așteptat ca numărul acestora să fie mai mare, problemele dezbătute mai variate și, totodată, ca vecinătatea maștrilor să trezească în tinerii colaboratori un firesc spirit de emulație. Lucrul acesta, din păcate, nu se prea întîmplă. De fapt, exceptînd reportajele, la care ne vom referi mai încolo, cola-

borările cu pricina suferă de triste insuficiențe, cea mai gravă fiind banalitatea, lipsa de idei, vorbăria goală. Unui colaborator, Eugen Teodora, i se publică o „compoziție” școlărește impresionistă (*Iarna în parc*, 22 dec), în care greșelile de gramatică („Toată gama arborescentelor albe par explozii dantelate...”) duc casă bună cu metaforele-acadea, desprinse parcă din magazinele cu poze de acum douăzeci de ani. Un alt foileton, *Slirșitul perileiilor* (15 dec), semnat de A. E. Baconsky, face concurență stilului fandosit și ininteligibil al unei prese și ea de mult inmormîntată: „Printre moștenirile iară testament ale unui trecut de ineputabilă irtlervertire am putut cunoaște, în cadrele ei de echivocă apartenență citadină, realitatea posomorită a peti-leriei perpetuîndu-se egală și rectilinie din vremurile îndepărtate ale unei prezumate întemeieri”. Și aceasta e numai prima frază a articolului, care abundă în rest în combinații nu mai puțin stranii de cuvinte: „proliierarea unor așezăminte mereu mai inaccesibile”, „spasm de umilită asimetrie”, „cuvînt teribil și exhaustiv” etc. În fața unor astfel de misterioase aranjări de semne tipografice, e desigur cazul să semnălăm atenției faptul că nu numai limba-jul criticii literare e adeseori pidosnic și inaccesibil, ci și fraza publicistică așternută pe hîrtie, prea în grabă, de unii prozatori și poeți.

Lectura celor mai bine de cincisprezece reportaje apărute în „Contemporanul” în cursul ultimelor trei luni ne-a întărit convingerea că, în legătură cu practica reportajului literar, persistă printre scriitori opinii dintre cele mai ciudate. Unii mai cred, de pildă, că rolul și contribuția scriitorului se limitează la a înfrumuseța pe cît se poate și a „poetiza” o seamă de cifre și date considerate esențialmente prozaice. Unul din aceștia e Șt. Bănulescu care, scriind despre recoltatul stufului (*Seceriș pe gheață*, 15 dec), se crede obligat să așeze în fruntea expunerii propriu-zise

un fel de hibrid în proză ritmat-nmat „Sint stelele sus — sau de-ngheț, s-a oprit coama cărunță a unui mistreț? Întrii mei pași peste gheață mișcă luna prin ceață. S-au mișcat stelele. Clipesc printre ele” etc, etc. În rest, reportajul conține câteva considerații superficiale și bombastice despre „misiunea Maliucului”. Dintre puținele remarce mai vii — în spirit bogzian — o reproducem pe cea care urmează, privitoare la vechile unelte de recoltat; „Numele uneltelor manuale de tăiat stuf sugerează rudimentul; *rizeoca, larpanul și cobilca*”.

Alți reporteri ciupesc cam la întimplare strunele subiectului pe care și l-au ales, socotind probabil că nițică dezinvoltură și un aer „neglijent”, mai atenuază din ariditatea datelor statistice. Genul acesta de reportaj, intitulat cel mai adesea „Carnet de reporter” e destul de răspândit și, bineînțeles, al s practicat pe scară largă și la „Contemporanul” filie Purcaru, *Un nou port la Dunăre*, 10 noiembrie; Victor Vîntu *Cine iubește florile...*, 19 ian. (Florența Albu, *În Bărăgan*, 1 dec.; Paul Anghel *Între taurii de unelte*, 12 ian. în schimb. *Parametrii porumbului* (8 dec.) scris de ultimul autor, deși de o factură prea gazetărească, se remarcă prin claritatea ideii și prin unitatea dezvoltării). De vină s-ar putea să fie într-un fel și redacția revistei, prin faptul că rezervă un spațiu mult prea limitat și manifestă o exigență scăzută pentru tratarea unor probleme care ar merita un studiu mai adâncit. Și când zicem *studiu*, înțelegem aici gen de concentrare a meditației proprii deopotrivă poetului, romancierului și publicistului artist, ducând la extragerea semnificativului din fapte și la sensibilizarea lui Adevărul e că reporterii noștri așa-zicând de profesie, cu unele onorabile excepții, nu reflectează îndeajuns și de aceea ne vine greu să ni-i închipuim pe mulți dintre ei în postura de publiciști multilaterali, așa cum au fost și fiint la noi Arghezi sau GPO Bogza A

încuraja publicistica înseamnă, dt aceea, printre altele, a-l feri pe reporter de îngusta profesionalizare și a-l atrage în curentul larg al manifestării pe multiple planuri

C, R.

CRITICA LITERARA ÎN „SCRISUL BĂNĂȚEAN” (nr. 8, 9 10, li/1961)

Spre deosebire de alte reviste lunare ale Uniunii Scriitorilor (ex. *Steaua, tasul literar*), „Scrisul bănățean” și-a obișnuit cititorii cu o cronică literară permanentă pe care o deține de câțiva ani Leonard Gavriliu. Critic în genere judicios, manifestînd din ce în ce mai multă receptivitate și competență în analiza operelor realist-socialiste, cronicarul revistei timișorene a făcut dovada acestor însușiri și în ultimele numere. Poate insuficient de adîncite și nuanțate, observațiile înscrise pe marginea volumului „Sărbătorile zilnice” de Nina Cassian recompun lotuși imaginea poetel și evidențiază forța și specificul unui remarcabil mesaj cetățenesc și artistic. L. Gavriliu demonstrează o judecată obiectivă și atunci cînd combate idilismul și simplismul celor mai multe povestiri din culegerea „Comoara cea mare” și atunci cînd vorbește despre, volumul de debut a) Florenței Albu, După părerea noastră asemenea cronici — ca și aceea consacrată lui N. Țațomir — reprezintă UD stadiu superior în activitatea lui L. Gavriliu din scrisul căruia, încîlcit și pretențios uneori, nu lipseau, într-un trecut nu prea îndepărtat, unele opinii confuze asupra literaturii noastre actuale. Cel puțin în cronicile pe care le discutăm, credem că el a făcut să dispară în mare parte aceste lipsuri chiar dacă mai întîlnim cîte o formulare, improprie sau insuficient aprofundată. Așa, de pildă, comentînd versurile Florenței Albu, criticul notează la un moment dat că „poeta este de obicei

sobră îi voi simplistă", ca „in locul relicului stilistic, ea preieia relatarea prozaică cu înclinații spre platitudine" (nr. 9). Problema „relatării prozaice* și a simplismului studiat ar fi meritat o analiză mai atentă, dat fiind că e vorba de procedee mai larg răspândite în poezia tinerilor, cărora unii critici tind să le supraaprecieze valoarea, în timp ce alții se mulțumesc a le ignora sau a le considera simple slăbiciuni.

Din păcate, prețiozitatea, care nu mai apare la cronicarul „Scrișului bănățean" decât ca un fenomen sporadic, își găsește o sferă mult mai largă de acțiune în articolele de așa zisă sinteză ale revistei, datorate altor colaboratori ai revistei. Și în acest caz, ea afectează adine însuși conținutul de idei, însăși valoarea lor de generalizare. Un exemplu concludent în această direcție îl constituie articolul *Tilcul operei poetice a lui Eugen Jebeleanu*, subtitulat prudent „O încercare" și semnat de Andrei A. Lillin (v. nr. 10). Intenționând, probabil, să dea o mai mare gravitate observațiilor și considerațiilor sale, autorul, după o destul de confuză teoretizare, procedează la înlocuirea termenului *temă*, cu acela de *categorie poetică*. Astfel, după părerea sa, poeziei lui Eugen Jebeleanu i-ar fi specifice următoarele „categorii poetice" numerotate matematic; 1. lupta, 2. asuprirea, 3. solidaritatea poetului cu poporul, 4. pacea, 5. patria.

Lăsând la o parte fapful că toate „categoriile" de mai sus nu sînt nici pe departe specifice numai lui Eugen Jebeleanu, trebuie să precizăm că estetica marxist-loninistă denuște *cafegorii*, așa cum se știe, noțiunile fundamentale care reflectă raporturile și legile ei cele mai generale, ca de ex.: conținut, formă, frumos, tragic, comic, sublim. Aspectele vieții, care formează în întregime obiectul ogîndirii artistice, au fost denumite în estetica materialistă *terne*, folosindu-se în chip curent expresii ca: tema industrializării socialiste și nu „categoria" industrializării..., tema

transformării socialiste a agriculturii, și nu categoria..., tema luptei pentru pace, a apărării patriei, a protestului și revoltei contra asupririi — și nu categoria pace, patrie, asuprire, luptă, cum încearcă să inoveze A. Lillin. Clasificarea pe care ne-o propune autorul se dovedește cu totul inoperantă în analiză, ducînd la un soi de dogmatism estetic. încorsetat în cele patru sau cinci categorii care i-ar fi proprii numai lui Jebeleanu, A. Lillin se rezumă la observații generale și la o discuție stilistică foarte neconcludentă. Mereu prețios, autorul vorbește despre „esențializări poetice", despre „nodul poemului" (pp. 73, 74), sau simplist, despre imagini plastice, sugestive. Cum i se pare că metoda „categoriilor* a dat rezultate excelente în articolul consacrat poeziei lui Eugen Jebeleanu, A. Lillin o aplică și în articolul despre Miron Radu Paraschivescu (nr. 11). Dar pe parcurs — și trebuie să spunem că spre avantajul criticului, care se apropie într-o mai mare măsură aici de specificul poetului studiat — A. Lillin începe să ezite între *categorie* și *Iernă*. De pe o pagină pe alta, autorul își schimbă terminologia, zicînd la întîmplare, „categoria poetică a păcii", *tema* partidului, *tema* „pieții" (ca teren al marilor lupte), și chiar *ideea* solidarității.

Din păcate, asemenea articole prolixă, fără o riguroasă ordonare a ideilor nu sînt singurele în paginile „Scrișului bănățean". Pot fi citate și acelea aparținînd lui N. Corbeanu („Exigențele genului scurt" nr. 9) și lui N. Ciobanu („Două viziuni critice asupra creației argheziene", nr. 10), — acesta din urmă conținînd totuși o serie de observații judicioase în legătură cu studiile consacrate lui T. Arghezi de către Ov. S. Crohmălniceanu și M. Petroveanu. Le-am discuta mai pe larg deoarece problematica merită tot interesul din partea noastră, dacă n-am fi solicitați în continuare de Andrei A. Lillin, care în cronica despre romanul „Gablonz-

Magazin universe!' de Ury Benador (nr. 8), ne dă o probă elocventă de cronică apologetică. Manifested un entuziasm nelimitat, autorul nu se mulțumește cu elogierea calităților evidente și recunoscute ale cărții și nici cu ignoarea lipsurilor. El acorda analizei un larg spațiu, tocmai spre a lăuda părțile slabe, ca individualizarea defectuoasă a unor personaje centrale (colonelul Cristea Bujor, muncitorii și intelectualii comuniști) precum și destul de numeroasele capitole parazitare ale romanului. Lui A. Lillin totul i se pare ireproșabil, negăsind în această carte mult prea lungă, nici o slăbiciune nici o eroare.

Redacția „Scrisului bănățean” ar trebui să-și sporească foarte serios exigențele față de colaboratorii săi, criticii literari, să nu mai ofere cu -afita generozitate paginile revistei unor articole confuze și prolixo care nu ajută în primul rând cititorului. La Conferința pe țară a scriitorilor s-a cerut o mai mare prezență a criticului în actualitate, o pregătire ideologică și profesională mai temeinică și „ limbaj clar, accesibil, pe înțelesul maselor de oameni ai muncii. In ...t sens, criticii care publică de obicei la „Scrisul bă nățean” au datoria să se ridice ja ni velul celor mai înalte exigențe.

N. B

«de p? sic hotare -

„ZNAMJA” nr. 1/1962

La începutul anului 1932 Leonid Sobolev a publicat în „Znamia”. „» atunci revista organizației scriitorilo, din Armata și Flota Roșie, un roman epopee, „Reparații capitale”. Era un roman consacrat în primul rând flotei, tovarășilor de arme ai autorului și lucrarea începea, cronologic, în preajma primului război mondial, urmînd să se încheie cu' alte volume în perioada premergătoare celui de al doilea răz

boi. Conceput ca o vasiă frescă, romanul a depășit cadrul oferit de viața în flotă, devenind o epopee a războiului Și a revoluției construită pe planuri multiple, susținută de ample meditași asupra omului și a epocii marilor împliniri revoluționare. In cursul celor trei decenii ce au urmat, Sobolev a continuat să lucreze la roman, publicînd între timp alte opere ca, „Raia verde” și „Suflet de marinar”. Acum, „Znamia” publică cele trei capitole finale ale primului volum amplificat al epopeii lui Sobolev, care aduc acțiunea oină la izbucnirea primului război mondial. E momentul cînd flota țaristă este puternic subminată de lupta organizațiilor bolșevice, care aveau să joace peste trei ani un rol de frunte în desfășurarea evenimentelor revoluționare din 1917. Trebuie relevat că între 1932—1938 prima versiune a romanului a lost reeditată de șapte ori și tradusă ni mai multe limbi.

N. Tihonov semnează „Pagini da amintiri” dintr-o călătorie în Caucaz, pe care a făcut-o în 1933 cu P. Pavlenko, prilej de a adăuga Ja portretul literar al acestuia noi și interesante trăsături. Pavlenko intenționa să scrie un roman despre războiul muntenilo caucazieni împotriva țarismului de ia mijlocul secolului trecut, și venise aci în „documentare”. îi plăcea să spună ca a participat Ja șase războaie, - la trei din ele, personal — războiul civil, cel cu Finlanda j Războiul pentru apărarea Patriei - ia celelalte trei în imaginație — luptele Comunei din Paris (romanul „Baricade”), războiul împotriva Japoniei militariste (romanul „In Răsărit”) și războiul din Caucaz - al cărui roman nu l-a mai putut termina.

-O mie de pași icticiți” este titlul comun ce adună 16 micro-schițe ale Nataliei Sokolova (dimensiunile lor variază între y, i < /, pagini), !,, fiecare dintre ele găsim cîte un personaj, schițat sugestiv prin cîteva trăsături, gesturi, mici obiceiuri surprinse în fugă,

care redau, cu o notă de umor și duioșie, câte o latură semnificativă a caracterului omului sovietic de azi

La rubrica „Nuvela de peste hotare” revista publică povestirea lui Vladimir Pozner „Impermeabilul albastru”, care învie scene din lupta algerienilor împotriva teroarei colonialismului francez

Sub titlul „Sentimentul cetățenesc”, criticul Victor Pankov reia chemarea cuprinsă în programul P.C.U.S. de a lupta cu intransigentă împotriva manifestărilor anti-sociale, individualiste, pentru afirmarea moralei comuniste și urmărește reflectarea acestora în lucrările apărute recent. Astfel: în romanul lui Vladimir Fomenko „Amintirea pămintului”, romancierul, remarcă V. Pankov, a realizat o imagine pregnantă a marilor posibilități ale societății sovietice, ale forței ei de a învinge tot ce este negativ și frânează progresul spre comunism.

Individualismul este puternic stigmatizat și în ultimul roman al lui S. Babaevski „Răzmerița iulului”, precum și în romanul lui E. Permeak „Bestia bătrmă”. O soluție foarte interesantă pentru a demasca individualismul și setea de înăvuțire personală, pe înțelesul copiilor, a găsit Serghei Baruzdin în nuvela sa „Curți noi”. Senka își dă seama că e rușinos pentru un băiat sovietic să umble cu maică-sa la oraș pe la curțile oamenilor și să facă negoț cu ouă, lapte, ridichi. El are un profund dispreț pentru acest negoț și izbucnește indignat, reușind să-și convingă mama să se lase de asemenea îndelniciri. E nu numai victoria sa, ci și victoria psihologiei noi, socialiste.

Enumerând și o serie de alte opere literare, V. Pankov subliniază că temele inspirate de înaltele sentimente cetățenești sugerate scriitorilor de noul Program al P.C.U.S. se afirmă din ce în ce mai puternic în literatura sovietică a zilelor noastre.

I, P

În numărul din decembrie 1961 al revistei lunare „Il Ponte”, Riccardo Scrivano face un bilanț al producției narative editate în cursul anului în Italia. După cum arată Scrivano în cuprinzătorul său studiu critic, dacă numai cantitatea romanelor și culegerilor de nuvele tipărite ar fi criteriul vitalității, desigur că nu s-ar putea vorbi de o criză în literatura italiană actuală. Din privirea de ansamblu apare însă o panoramă lipsită de omogenitate, plină de contraste acute. Deși există și cărți meritorii, nivelul general nu e prea ridicat. Unii autori se mențin la suprafața lucrurilor, nu pătrund în adâncimea realității exploratei realitatea este pusă în valoare mai puțin prin intermediul faptelor cât prin cel al cuvintelor, acțiunea și analiza psihologică se diluează. Câteodată fundalul istoric sau contemporan este vag, alteori protestul contra fascismului, risipit, fără vigoare, critica ireponsabilității burgheze, caricaturală. Se remarcă o serie de romane în care intelectualismul sărăcește imaginația, compuse ca un fel de cronici cu notații seci, cu descrieri banale, uniforme.

Sînt examinate mai întîi cărțile prozatorilor din generația mai nouă, ale scriitorilor care au debutat după al doilea război mondial. Alegîndu-și subiectele din Rezistență și din perioada următoare eliberării, sau inspirîndu-se din viața de azi, cei mai mulți dintre aceștia sînt angajați în scrutarea omului și a problematicii sociale.

O parte din tinerii scriitori italieni se apropie de realitate prin intermediul formelor expresive dialectale. Utilizarea limbajului popular din diferite regiuni ale peninsulei sau al aceluia frecvent în mediile declasaților orânduirii capitaliste implică totuși anumite limite. Nu rareori se resimte efortul cerut de tehnicismul lingvistic : căutările lexicale

* ... sufocă respirația epică
... stîrni pe această cale o
vilvă asemănătoare cu aceea provocată
acum cîțiva ani de Pier Paolo Pasolini
cu romanele sale „Băieți de viață” și
„Violentă”, scrise în dialectul
vorbit la Roma și în împrejurimile ei.

Riccardo Scivano analizează apoi
succint cîteva cărți de mare rezonanță
ale unor scriitori reputați ca, de pildă
„Plictiseala”, ultimul roman al lui Mo-
ravia și „Șaiur”, de Pratolini. Sînt tre-
cute de asemenea în revistă o serie de
scrieri mai vechi, dar reeditate în
timpul anului 1961, aparținînd operei
prozatorilor Tozzi, Arrigo Loria, Gianni
Stupanch, Silvio D'Arzo etc.

În proza italiană de dată recentă se
observă interesante eforturi de înnoire
și mai ales tendința spre libertatea de
compoziție. Modalități expresive inedite
sînt impuse de acumularea experien-
țelor ultimului război, precum și de
noile realități ale ridicării conștiinței
maselor sub influența victoriilor de
însemnătate mondială ale socialismului.

J. M.

„LES LETTRES FRANCAISES”
nr. 910/1962

Georges Sadoul face în acest număr
al revistei un impresionant bilanț al
masacrului pe care cenzura îl operează
în filmele franceze. El trece chiar, cu
constatări sale, și la o ciudată „co-
laborare” culturală între Franța, Italia
și Spania semnănd faptul că acestea
utilizează o întregă serie de inter-
dicții reciproce pentru a-și menaja sus-
ceptibilitățile regimurilor fâțiș
muflat dictatoriale.

Astfel cenzura a refuzat viza filmului
„P...” scenă de cunoscutul
cineast Daquin, probabil fiindcă acesta
I... « tăiat replici în filmul
Topaze al academicianului Pagnol, iar

filmul „Viata im zota-” fost interzis
«mp de 14 ani, probabil pentru ca viața
aceasta demnă și curajoasă să nu slr'ce
dispozițiile asatine ale tinerelului ce
operează cu tarif fix pe cap de om
În organizația OAS.

Lista enunțată de Sadoul e lungă
și semnificativă, căci în ea găsăm
filmele „Cuba si», „Tu...»
*Vmdiana\ „Moranbong”

„...cide” a fost prezenta
cu mare succes la festivalul de la Ve-
neția, dar a fost interzis
presiune diplomatică franceză, iar j.,
Franța autorii nici n-au avut curajul
să-l prezinte cenzurii pariziene.

Filmul „Viridiana” al lui Luis Bunuel
Estivalul de la Cannes
distincția „Palme d'or”. dar publicul
francez nu poate vedea filmul din
«uză că Franco a cerut Franței „S-l
interzică, și guvernul francez s-a con-
format.

E, precum se vede, o nouă metodă de
schimburi culturale*.

Filmul „Moranbong” și
Interzis în urma punerii în acțiune a
aceleiași metode de către dictatorul
sud-coreean.

Cînd s-a interzis filmul „Cuba si»
*a fixat și o regulă a abuzului, care
a devenit astfel principiu — căci în
cheierea de interdicție sună: „Regulă
generală: ori ce film de propagandă
ideologică nu poate căpăta autorizație!”

Bine, perfect, _ zice Sadoul, - dar
atunci trebuiesc interzise de îndată și
filmele: „Procesul de la Nurenberg”
pentru ideologie anti-nazistă și roosvel-
tiană,- „Fabrică de ofițeri SS» pentru
ideologie adenaueriană,- „Le cid” pentru
propagandă pro-musulmană și
toate jurnalele de actualitate care nu
sînt altceva decît cea mai deșăntată
propagandă a ideologiei guvernamen-
tale.

D.

„LES TEMPS MODERNES* nr. 1/1962.

„De ce se opune capitalismul dezarmării?” — această întrebare a publicistului american Joseph H. Giliman — formează și titlul articolului pe care-l semnează în n-rul. din ianuarie al revistei conduse de Jean-Paul Sartre. Răspunsul lui Giliman reflectă refuzul unei părți importante a opiniei publice occidentale de a accepta mistificările și gogorițele propagandei anti-comuniste e adeptilor „războiului rece” și a comanditarilor cursei înarmărilor. Neputînd respinge direct propunerile simple și clare ale Uniunii Sovietice de dezarmare generală și totală, politicienii occidentali încearcă să camufleze motivele reale ale opoziției lor împotriva dezarmării prin tergiversări nesfîrșite și discuții sterile. Cererea americanilor de a instaura o inspecție prealabilă asupra armamentelor, scrie Giliman, nu e decît un pretext pentru a torpila orice acord real asupra dezarmării, puterile imperialiste urmărind să-și creeze pe această cale posibilități mai comode de spionaj în țările socialiste. Această intenție a fost, de altfel, demascată prompt de către Uniunea Sovietică în forurile internaționale și în documente oficiale,

Giliman neglijează în articolul său eforturile colosale pe care le desfășoară mașina propagandistică imperialistă pentru a întreține psihoza da război și pentru a justifica Intensificarea cursei înarmărilor, invocînd în diverse variante, răsuflete și compromise, necesitatea pentru „lumea liberă” de a se apăra împotriva pretinsului „pericol de agresiune din partea comunismului internațional”. El se oprește mai mult asupra „argumentelor” de ordin economic și politic, la care recurs unii ideologi ai „războiului rece”. Se susține, astfel, că dezarmarea generală și totală va avea implicații grave asupra ritmului dezvoltării economice

ă țărilor capitaliste, asupra situației șomajului, inflației și stabilizării prețurilor etc. „Teama de șomaj” pe care o flutură monopolurile angajate în producția de armament poate produce, desigur, impresie. Dar Giliman amintește — referindu-se la Marx — că toți capitaliștii au fost întotdeauna și sînt și azi interesați în menținerea unei permanente armate industriale de rezervă, subliniind că astăzi, în plină înflorire a producției de război, cînd „cheltuielile militare au ajuns la 50 miliarde de dolari pe an, în S.U.A. continuă să existe o masă ireductibilă de 5 milioane de șomeri”. Prin urmare, „teama de șomaj” nu apare în perspectiva realizării unui acord, de dezarmare, ci este de pe acum problema socială Nr. 1 în S.U.A. Pe de altă parte, Giliman reamintește că în timpul cînd se afla în S.U.A. (la sesiunea a 15-a a O.N.U.). N. S. Hrușciiov a fost întrebat de gazetari, dacă, după părerea sa, dezarmarea generală și totală nu va provoca o gravă depresiune economică în lumea capitalistă: răspunsul a fost hotărît negativ. Pentru a evita o criză, a spus premierul sovietic, ajunge ca resursele fiscale, care alimentează azi mașina de război, să fie alocate serviciilor sociale. Pentru economiștii americani cu vederi mai radicale și oameni de bunăvoință în genere, aiirmă Giliman, răspunsul lui? N. S. Hrușciiov a constituit o coroborare cu vechile lor deziiderate, și anume: remedierea urgentă a deficiențelor grave ale serviciilor sociale din cea mai bogată țară capitalistă. Reconstrucția urbană, desființarea zonelor mizere, construirea de locuințe ieftine, dezvoltarea învățămîntului, crearea unei asistențe medicale accesibile maselor etc. toate aceste acțiuni ar putea absorbi anual, în afara sumelor eliberate prin reducerea cheltuielilor militare, alte zeci de miliarde de dolari. Prin urmare, dezarmarea nu ar putea decît deschide posibilități dp

creștere a nivelului de viață al populației.

Întărirea potențialului militar în lumea capitalistă, subliniază Giliman, este expresia materială a „războiului rece”, a politicii care vizează apărarea capitalismului și înăbușirea lumii socialiste. Cheltuielile militare oferă capitaliștilor avantaje politice și economice specifice, în timp ce cheltuielile sociale li se par o risipă de plus-valoare, ce poartă în ea grave inconveniente pentru viitor. Ele instaurează, relevă Giliman, între muncitori și capitaliștii relații incompatibile cu menținerea dominației clasei capitaliste în sfera producției și a repartiției venitului național. O politică socială democratică ar putea avea ca efect faptul că masele vor începe să-și pună „întrebări nesănătoase”, ca de pildă: unde se acumulează plus-valoarea? Cine o produce? De ce în societatea capitalistă muncitorii sînt privați de bunurile pe care ie creează? Odată adoptată o politică socială democratică, ea nu va putea fi oprită. De aceea, capitaliștii nu vor să accepte ca fondurile destinate pentru sporirea forței militare să fie folosite pentru satisfacerea nevoilor sociale. Cheltuielile militare aspiră să îndeplinească o importantă funcție istorică, aceea „de a întări regimul capitalist în lupta sa împotriva socialismului ascendent, care contestă capitalismului însuși dreptul la existență”.

Refuzul înverșunat pe care imperialismul american îl opune oricăror propuneri de dezarmare derivă din speranța deșartă că va putea sfărîma pe calea armelor sistemul mondial al socialismului (tot astfel, remarcă Giliman, se explică și refuzul S.U.A. de a face comerț cu U.R.S.S. în speranța zadarnică și naivă că vor putea frîna și contracara dezvoltarea ei economică). În timp ce Churchill n-a reușit să înăbușe Revoluția din Octombrie

prin invazie și intervenție pe teritoriul sovietic, S.U.A., scrie Giliman, își permit să creadă că vor izbuti prin amenințări, intimidări și conspirații, acum cînd statul sovietic se află în plin avînt al forțelor sale. Și publicistul american se întrebă, „bună dreptate, ce rost mai are astăzi acest joc absurd de-a „înăbușirea” socialismului, ce sens mai au uriașele cheltuieli militare americane mizînd pe speranța de a „ține în frîu” comunismul!

Producția capitalistă de război este Pusă de asemenea în slujba politicii imperialiste de a susține forțele contrarevoluționare din țările recent eliberate de sub jugul colonial, pentru a împiedica rezolvarea democratică și socialistă a problemelor dezvoltării lor interne, pentru a frînge lupta popoarelor din țările slab dezvoltate împotriva mizeriei seculare. Programul de ajutor militar adoptat de S.U.A. în 1961 pentru țările latino-americane pune accentul principal pe „apărarea împotriva subversiunii interne”. Senatorul Fullbright a definit pregătirile agresive împotriva Cubei drept „operație de salvare politică”. Ajutorul militar și economic al S.U.A., scrie Giliman, este întotdeauna un act contrarevoluționar preventiv. A renunța la această politică ar însemna pentru S.U.A. abandonarea „bastioanelor libertății”, adică, a bazelor militare împotriva țărilor socialiste.

„Marea problemă care frămîntă lumea în epoca bombei cu hidrogen, spune Giliman, este: pace sau război? Unt sau tunuri? Pe cînd marea problemă pentru capitaliștii americani și de pretutindeni este: socialism sau capitalism?... Problema fundamentală este de a-i convinge pe conducătorii lumii capitaliste că ei nu pot opri dezvoltarea socială a omului*. Iar în încheiere

scrie; „în decursul mileniilor de exploatare a omului de către om... valorile proprietății au fost puse deasupra valorilor umane. Statele Unite experimentează acum o bombă cu neutroni, care va ucide oameni, dar va cruța proprietățile lor. Aceasta nu este o

armă „absolută”, ci demența absolută a unui sistem care prețuiește mai mult bunurile decât viața”. E o demență prevestitoare a unei scadențe fatale-inexorabile, care devine evidentă pentru ori ce minte lucidă.

I. P.